महानिर्मिती

महाराष्ट्र राज्य वीज निर्मिती कंपनी मर्यादित

वार्षिक अहवाल
२०१८-२०१९

वीजनिर्मिती - पिढयान्‌पिढयांसाठी

महानिर्मिती

महाराष्ट्र राज्य वीज निर्मिती कंपनी मर्यादित

महाराष्ट्र राज्य वीज निर्मिती कंपनी मर्यादित

वार्षिक अहवाल

२०१८-२०१९

वार्षिक अहवाल २०१८-२०१९

अनुक्रमणिका

तपशील	पृष्ठ क्रमांक
संचालक मंडळ (वार्षिक सर्वसाधारण सभेच्या तारखेपर्यंत)	०१
संचालक मंडळाचा अहवाल	०२
महानियंत्रक व महालेखा परिक्षक यांचे भाष्य	२९
लेखा परिक्षकांचा अहवाल (स्वायत्त)	३९
ताळेबंद (स्वायत्त)	५५
नफा-तोटा विवरण (स्वायत्त)	५६
समभाग भांडवलाचे विवरणपत्र (स्वायत्त)	५७
रोकड प्रवाह विवरण (स्वायत्त)	५८
वित्तिय विवरण पत्रातील अनुसूची (स्वायत्त)	६०
लेखा परिक्षकांचा अहवाल (एकत्रित)	१०२
ताळेबंद (एकत्रित)	११८
नफा-तोटा विवरण (एकत्रित)	११९
समभाग भांडवलाचे विवरणपत्र (एकत्रित)	१२०
रोकड प्रवाह विवरण (एकत्रित)	१२१
वित्तिय विवरण पत्रातील अनुसूची (एकत्रित)	१२३
दिर्घ मुदतीची कर्जे	१६७
अल्प मुदतीची कर्जे	१८१
प्रकल्प वैशिष्ट्ये	१८३

महाराष्ट्र राज्य वीज निर्मिती कंपनी मर्यादित

संचालक मंडळ

(०१.०४.२०१८ पासून वार्षिक सर्वसाधारण सभेची दिनांक २४.१२.२०१९ पर्यंत)

अध्यक्ष व व्यवस्थापकीय संचालक	श्री. बिपीन श्रीमाळी (०५.०१.२०१५ पासून २४.१२.२०१८ पर्यंत) श्री. अरविंद सिंग (अतिरिक्त भार २४.१२.२०१८ पासून ०५.११.२०१९ पर्यंत) श्री. संजीव कुमार (०५.११.२०१९ पासून २४.१२.२०१९ पर्यंत)
संचालक (संचलन)	श्री. सी. एस. थोटवे (१९.०९.२०१६ पासून)
संचालक (वित्त)	श्री. एस. जे. आंबेरकर (११.०८.२०१७ पासून)
संचालक (खाणकाम)	श्री. श्याम वर्धने (१४.०९.२०१६ पासून १२.११.२०१८ पर्यंत) श्री. पी. व्ही. जाधव (अतिरिक्त कार्यभार १४.११.२०१८ पासून ३१.०५.२०१९ पर्यंत) श्री. पी. व्ही. जाधव, संचालक (०१.०६.२०१९ पासून)
संचालक (प्रकल्प)	श्री. व्ही. एम. जयदेव (१९.०९.२०१६ पासून ३१.०३.२०१९ पर्यंत) श्री. व्ही. थंगपंडीयन (१०.०४.२०१९ पासून)
संचालक	श्री. अरविंद सिंग (२२.०२.२०१७ पासून ०५.११.२०१९ पर्यंत) श्री. संजीव कुमार (०५.११.२०१९ पासून २४.१२.२०१९ पर्यंत)
संचालक	श्रीमती जुईली वाघ (१५.०६.२०१८ पासून) श्री. विश्वास पाठक (२१.०७.२०१५ पासून ०८.०१.२०२० पर्यंत)

संचालकांचा अहवाल

प्रिय सदस्य,

आपल्या कंपनीचा १४ वा वार्षिक अहवाल आणि त्यासोबत दि. ३१ मार्च २०१९ रोजी संपलेल्या वर्षाचे लेखा परिक्षीत वार्षिक लेखे सादर करण्यास आपल्या कंपनीच्या संचालक मंडळाला आनंद होत आहे.

निष्कर्ष : स्वायत्त

(₹ कोटीत)

तपशील	२०१८-१९	२०१७-१८
उत्पन्न		
वीज विक्री पासून महसूल (निव्वळ)	२१४१६	२१०६२
इतर उत्पन्न	११६४	२५६
एकत्रित ठोक उत्पन्न	२२५८०	२१३१८
खर्च		
वापरलेल्या मालाचा खर्च	१२९९५	११५६१
इतर खर्च	२२९९	२२९१
कर्मचारी खर्च	१२८४	१४०८
घसारा / फेडीची तरतूद	३१५८	२६५६
वित्त खर्च	३१७०	३३२१
करपूर्व नफा	**(३२६)**	**८१**
कर (निव्वळ) (स्थगित कर खर्चासहित चालू कर)	(७)	६४२
निव्वळ करोत्तर नफा	**(३३३)**	**७२३**
नफा आणि तोटा यामधे पुनर्वर्गीकरण न होणाऱ्या बाबी (इतर सर्वकष उत्पन्न)		
व्याख्यांकित लाभ योजनांचे पुनर्मापन	(१)	(३५)
इतर सर्वकष उत्पन्नातील बाबींवर कर खर्च	०	१२
कालावधीतील एकूण सर्वकष उत्पन्न, करोत्तर निव्वळ	**(३३४)**	**७००**

अ) वित्तीय कामगिरी

आढाव्याच्या वर्षात वीज विक्रीचे उत्पन्न आणि इतर प्रवर्तनीय महसूल यांच्यामधे माफक म्हणजे १.६८ टक्के एवढी वाढ झाली. सदर उत्पन्न ₹ २१०६२ कोटी होते ते ₹ २१४१६ कोटी असे वाढले. महसूलातील वाढ ही नवीन वीज दर लागू केल्यामुळे तसेच देयकातील अधिभार यात वाढ झाल्यामुळे झाली. या कालावधीत इतर उत्पन्न ३५४.६९ टक्क्यानी म्हणजेच ₹ ९०८ कोटीने वाढले आहे. ही वाढ अपेक्षित पत हानीच्या तरतुदीचे पुनर्लेखन केल्यामुळे झाली आहे. यामुळे एकूण उत्पन्नात ५.९१ टक्क्यानी वाढ झाली. वापरलेल्या मालाची किंमत १२.४० टक्क्यांने म्हणजेच ₹ ११५६१ कोटी वरून ₹ १२९९५ कोटी अशी वाढली. सदर खर्च देशी व आयात केलेल्या कोळश्याच्या वाढीव किमंतीमुळे व खाजगी वीज निर्माते (आय पी पी) यांच्या वीज खरेदीचा खर्च यामुळे वाढला. कर्मचारी खर्च ₹ १४०८ कोटी वरून ₹ १२८४ कोटी (८.८० टक्के) कमी झाला, कारण मागील वर्षी उपदानावरील कमाल मर्यादा वाढविण्यात आल्यामुळे उपदानाच्या तरतूदीत वाढ झाली. ती यावर्षी सामान्य आहे. वित्त खर्च ४.५५ टक्क्याने कमी होऊन ₹ ३३२१ कोटीवरून ₹ ३१७० कोटी झाला कारण कार्यान्वयीत झालेल्या प्रकल्पांच्या दीर्घ मुदतीच्या कर्जावरील व्याजाचे दरात कपात झाली. तसेच कर्जाची अंशत: परत फेड झाली. घसारा / फेडीची तरतूद यामधे १८.९० टक्क्यांनी वाढ झाली. कारण ज्यांची आयुष्य मर्यादा संपली आहे किंवा संपण्याच्या नजीक आहे, अशा जुन्या युनीटच्या मत्तांच्या घसाऱ्यात वाढ झाली आहे. या सर्व कारणांमुळे यावर्षी करपूर्व तोटा ₹ ३२६ कोटी झाला आहे. मागच्या वर्षी ₹ ८१ कोटी नफा झाला होता. याशिवाय वित्तीय वर्ष २०१७-१८ मधे कंपनीने स्थगित कर मत्तामधे निव्वळ प्राप्ती ₹ ६४२ कोटी आणि इतर सर्वकष खर्च ₹ २३ कोटी अशा नोंदल्या आहेत. त्यामुळे करोत्तर निव्वळ नफा ₹ ७०० कोटी झाला. आयकराच्या तरतूदी नंतर गतवर्षीच्या ₹ ७०० कोटी नफ्यावरून या वर्षी ₹ ३३४ कोटी तोटा झाला.

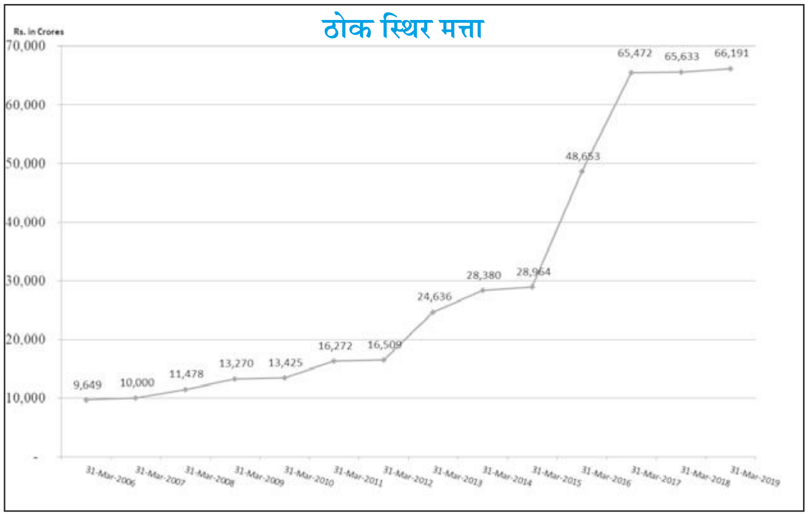

१) महाराष्ट्र विद्युत सुधारणा हस्तांतरीत योजना दि. ३१.०३.२०१६ नुसार वित्तीय वर्ष २०१५-१६ मध्ये पुर्नमुल्यांकनाचा परिणाम ₹ १५१११ कोटी व क्षमते मधील वाढ यामुळे २०१५-१६ या वर्षी ठोक स्थिरमत्ते मध्ये वाढ दिसत आहे.

२) भारतीय लेखा मानके लागू झाल्यामुळे ३१.०३.२०१५ रोजीची निव्वळ स्थिर मत्ता ही ०१.०४.२०१५ रोजीची ठोक स्थिर मत्ता म्हणून स्विकारण्यात आली आहे. याची नोंद २०१६-१७ या वर्षीचा लेख्या मध्ये प्रथमत: घेण्यात आली.

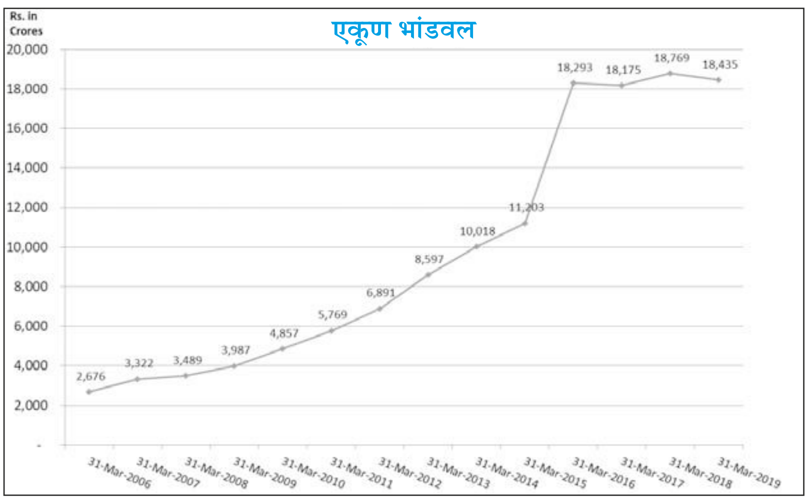

१) महाराष्ट्र शासनाने दि. ३१.०३.२०१६ रोजी महाराष्ट्र विद्युत सुधारणा हस्तांतरीत योजना (प्रथम दुरुस्ती) अधिसूचित केली त्यामुळे वित्तीय वर्ष २०१५-१६ च्या एकूण समभागाच्या वाढीत ₹ ४५९१ कोटीचा परिणाम समाविष्ट केला आहे.

२) एकूण समभागात भाग भांडवल, शेअर ॲप्लीकेशन मनी (वाटप प्रलंबित असलेला) आणि मुळ राखीव यांचा अंतर्भाव आहे.

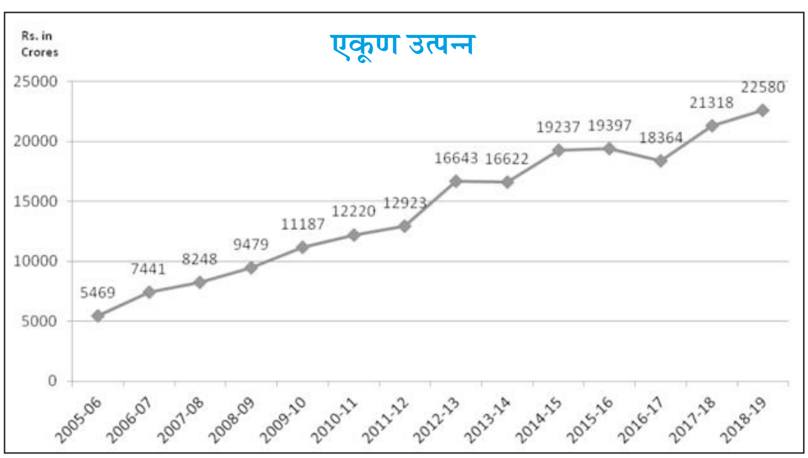

ब) प्रवर्तनातील कामगिरी

दि. ३१ मार्च २०१९ रोजी महानिर्मिती कंपनीची एकूण स्थापित क्षमता १३६०२ मे. वॅ. इतकी होती. वर्ष २०१८-१९ मधे कोळशा आधारित केंद्राची सरासरी उपलब्धता अंक ७२.७० टक्के असा उंचावला. मागील वर्षी तो ६९.७५ टक्के होता. संयत्र भार अंक सुद्धा गत वर्षीच्या ५३.९३ टक्क्यावरून यावर्षी ५४.०२ टक्के असा वाढविण्यात आला. वायू आधारीत वीज निर्मिती करणाऱ्या केंद्राचा सरासरी उपलब्धता अंक ६५.०५ टक्के आणि संयत्र भार अंक ४३.७४ टक्के असा होता कारण उरण केंद्र दीर्घ काळ बंद ठेवावे लागले होते. चालू वर्षात कोळसा प्राप्ती ६४ टक्के होती. मागील वर्षी ती ५७ टक्के होती. या वर्षी विशिष्ट कोळसा वापर ०.७६५ केजी / केडब्ल्युएच असा होता. गतवर्षी तो ०.७५२ केजी/केडब्ल्युएच होता. गतवर्षीच्या तुलनेत यावर्षी मिळालेल्या कोळशाचा दर्जा खराब असल्याने विशिष्ट कोळसा वापर अंकात वाढ झाली. यावर्षी जाळलेल्या कोळशाचा सरासरी ठोक कॅलरीमधील मूल्य ३१६२ किलो कॅलरी/केजी होते. गतवर्षी ते ३२४३ किलो कॅलरी/केजी असे होते. यावर्षी बॉयलर ट्यूब लिकेज ची टक्केवारी गतवर्षीच्या तुलनेत कमी झाली. मागील वर्षीच्या २.२२ टक्क्यावरून ती यावर्षी १.७१ टक्के अशी झाली. विशिष्ट तेल वापर यावर्षी १.५३ एमएल / केडब्ल्युएच असा होता. मागील वर्षी तो १.४८ एमएल / केडब्ल्युएच असा होता. एल डी कडून सयंत्रातून उत्पादन कमी करायला लावणे, कोळशाचा तुटवडा आणि कोळशाचा खराब दर्जा (पी सी क्यु) हा या घसरणीची कारणे आहेत. याच कारणांमुळे सहयोगी (वीज) वापर गतवर्षीत ८.०९ टक्क्यावरून यावर्षी ८.३३ टक्के असा जादा झाला. उष्णतेचा दर मागील वर्षी २४५३ किलो कॅलरी/केडब्ल्युएच असा होता या वर्षी २४३४ किलो कॅलरी / केडब्ल्युएच असा झाला.

एकूण वीज निर्मिती

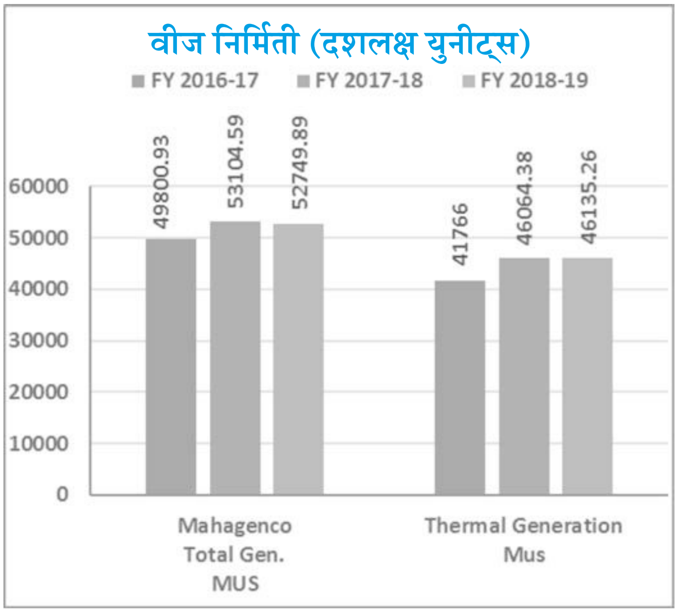

सरासरी उपलब्धता

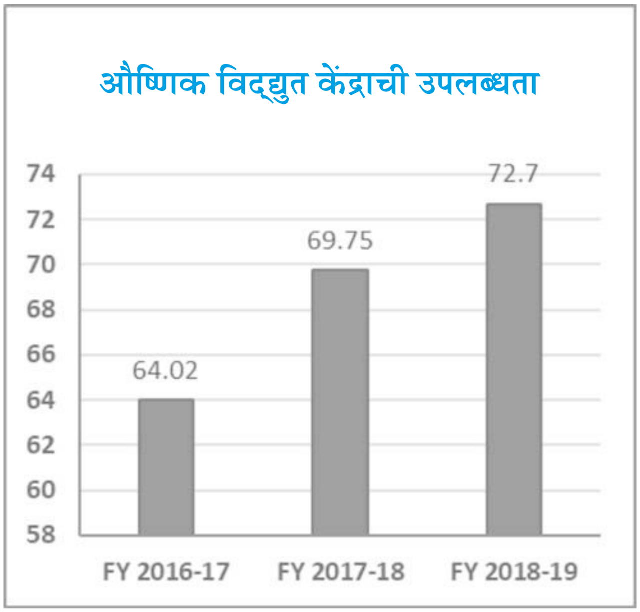

महानिर्मिती कंपनीने यावर्षी कामगिरी सुधारण्यासाठी खालील कार्यक्रम अमलात आणले.

संचालकांचा पाच कलमी कार्यक्रम:

सर्व औष्णिक विद्युत केंद्रात संचालकाचा पाच कलमी कार्यक्रमाची अंमलबजावणी करण्यात आली. ही कलमे अशी :- विशिष्ट कोळसा वापर कमी करणे, सहयोगी वीज वापर कमी करणे, कोळशाचा विलंब आकार शून्य करणे, परिसर सुधारणा आणि नवीन संशोधन. संचालकाच्या पंच सुत्रीधर कार्यक्रमामुळे सह्योगी वीज वापर आणि विलंबाचा कालावधी यामधे घट करण्यात यश मिळाले. परिसर सुधारणा कार्यक्रमामुळे प्रोत्साहनात आणि पर्यावरणा विषयीच्या जाणीवेत आणखी वृद्धी झाल्याचे दिसून आले. सर्वच वीज निर्मिती केंद्रामधे वृक्ष लावण्याची मोहीम अमलात आणली आणि कारखानाच्या जागेमधे पाणी वाया जाण्याचे प्रमाण शून्य करण्यासाठी काटेकोर कार्यवाही करण्यात आली.

नवीन उपक्रम संशोधन

तांत्रिक कर्मचारी, अभियंते आणि अधिकारी यांनी नवीन कल्पना मांडाव्यात आणि मौलिक स्वरूपाच्या सूचना कराव्यात यासाठी औष्णिक विद्युत केंद्राच्या स्तरावर गुणवत्ता मंडळ पुरस्कार देण्याचा कार्यक्रम घेण्यात आला. तळस्तरीय कर्मचाऱ्यांना (तंत्रज्ञ इत्यादी) यांनी उत्कृष्ट कामगिरी करण्यास प्रवृत्त करण्यासाठी "माझी महानिर्मिती माझे योगदान" हा कार्यक्रम राबविण्यात आला. याशिवाय 'पर्पज लाईफ ऑफ इंजिनियर्स' हा अभियंत्याचे जीवनाचे उद्दीष्ट निश्चित करण्यासाठी आणि व्यवस्थापन विकास कार्यक्रम (मॅनेजमेंट डेव्हलपमेंट प्रोग्रॅम) हा कार्यक्रम कनिष्ठ आणि मध्यम स्तरातील व्यवस्थापकांसाठी सुरू करण्यात आले आहेत. त्यामधून तांत्रिक वाणिज्य कौशल्ये वाढविण्याचे प्रयत्न करण्यात येत आहेत. याशिवाय 'थ्री आर' म्हणजेच रेग्युलेटरी रिव्ह्यु रिपोर्ट या द्वारे कारखान्याच्या कामगिरींचे नियमनाच्या प्रमाणकाच्या तुलनेत निरिक्षण करण्यात येते.

लाभांश :

आपल्या कंपनीला विद्यमान वर्षात ₹ ३२६ कोटी एवढा करपूर्व तोटा झालेला आहे. त्यामुळे आपल्या संचालकांनी आढावा वर्षाकाठी लाभांश देण्याची शिफारस केलेली नाही.

क्षमता बदलाचा कार्यक्रम :

१) औष्णिक केंद्रे :

महाराष्ट्र राज्यातील वीज मागणी पूर्ण करण्यासाठी आणि निवृत्ती/क्षमता निवृत्ती होणे या बाबी विचारात घेऊन महानिर्मिती कंपनीने खालील कोळसा आधारीत औष्णिक विद्युत प्रकल्पासाठी कार्यक्षम महत्वपूर्ण तंत्रज्ञानाचा अंगिकार करणे सुरु केले आहे किंवा तसे प्रस्तावित केले आहेत. हे प्रकल्प महानिर्मितीच्या निवृत्त झालेल्या किंवा निवृत्त होणाऱ्या युनीटच्या क्षमतेमधे बदल करतील (मे.वॅ. मधे).

अ) <u>विद्यमान प्रकल्प (६६० मे. वॅ.)</u>

भुसावळ औष्णिक विद्युत केंद्र युनीट ६ (१x६६० मे वॅ)

हा प्रकल्प भुसावळ केंद्रातील जुने २१० मे. वॅ. क्षमतेचे युनीट्स क्र. २ आणि ३ तसेच २१० मे.वॅ. नाशिक युनिट क्र. ३ या निवृत्ती/निवृत्त होणाऱ्या युनीट्सची क्षमता मे. वॅ. मधे वाढविण्याच्या हेतुने हाती घेण्यात आला आहे. त्याचे बांधकाम ३१.१२.२०१८ रोजी सुरू झाले आणि त्याचे कार्यान्वयन जुन २०२१ मधे करण्याचे उद्दिष्ट आहे.

ब) <u>प्रस्तावित प्रकल्प (१३२० मे. वॅ.)</u>

कोराडी औष्णिक विद्युत केंद्र प्रकल्प (२x६६० मे. वॅ.)

कोराडी औष्णिक विद्युत केंद्राच्या क्षेत्रातील निवृत्त होणाऱ्या जुन्या युनीटच्या ठिकाणी २ x६६० मे. वॅ. क्षमतेचे कोळसा आधारीत महत्वपूर्ण अद्यावत तंत्रज्ञानाचे प्रकल्प सुरू करण्याचा महानिर्मितीचा प्रस्ताव आहे. त्यासाठी एफ जी डी आणि एस सी आर प्रणालीचा वापर केला जाईल. कोराडीतील बंद होणाऱ्या युनीटच्या जागी नवीन तंत्रज्ञानाचे युनीट सुरू करण्याचा प्रस्ताव आहे. कोराडी युनीट ५, नाशिक युनीट ४ व ५, परळी युनीट ४ व ५ आणि चंद्रपूर युनीट ३ या निवृत्ती/निवृत्त होणाऱ्या २०० मे. वॅ. / २१० मे. वॅ. युनीटच्या ऐवजी हा प्रस्तावित युनीट सुरू करण्याचा प्रस्ताव आहे.

क) <u>प्रकल्पाचे नुतनीकरण आणि आधुनिकी करण</u>

कोराडी येथील २१० मे. वॅ. क्षमतेच्या युनीट ६ ची कार्यक्षमता वाढावी तसेच त्याचे आयुष्य १५ ते २० वर्षे वाढावे या साठी महानिर्मितीने नुतनीकरण आणि आधुनिकीकरण करण्याचे काम हाती घेतले आणि हा प्रकल्प जानेवारी २०१९ मधे पूर्ण केला.

ड) <u>इतर लघु प्रकल्प</u>

पर्यावरणाचे रक्षण व्हावे आणि औष्णिक विद्युत केंद्रातून कमी प्रमाणात प्रदुषण व्हावे यासाठी महानिर्मितीने खालील प्रकल्पाची अंमलबजावणी सुरु केली आहे.

१) कोळसा वाहतूकीसाठी पाईप कन्व्हेयरची स्थापना :

महानिर्मितीने चंद्रपूर, कोराडी - खापरखेडा या औष्णिक विद्युत केंद्राच्या नजीकच्या कोळसा खाणीमधून कोळशाची वाहतूकीसाठी पाईप कन्व्हेयर्सची स्थापना करण्याचे प्रकल्प सुरु केले आहेत. या पाईप वाहतूकीमुळे पुढील लाभ मिळतील. कोळशाची धुळीमुळे आणि मोठ्या मालट्रकच्या वाहन ताफ्यामुळे होणारे प्रदुषण कमी होईल. मोठ्या ट्रकमुळे रस्त्यावर होणाऱ्या अपघात टळतील. कोळशाची वाहतूकीतील हानीमध्ये बचत होईल. कोळशाची गुणवत्ता आणि संख्या याची हमी मिळेल. महानिर्मितीने चंद्रपूर महाऔष्णिक केंद्रासाठी भाताडी कोळसा खाण ते पद्मापूर (विद्यमान वाघीणी भरण्याचे स्थानक) येथपर्यंत तसेच गोंदेगाव, भानेगाव व सिंगोरी येथील खाणीतून खापरखेडा आणि कोराडी औष्णिक विद्युत केंद्रासाठी कोळसा वाहतूकीसाठी पाईप ने वाहतूक योजना सुरू केली आहे. ही कामे प्रगतीपथावर असून मार्च २०२१ पर्यंत कार्यान्वित होतील.

२. कोराडी औष्णिक विद्युत केंद्रात ओझोनायझेशन योजना :

महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळ यांनी निर्देश दिले होते की, पाणी व सांडपाणी प्रक्रीयेसाठी महानिर्मितीने क्लोरोनायझेशन पद्धती ऐवजी ओझोनायझेशन प्रक्रिया अंगीकारावी. त्यानुसार महानिर्मितीने ३x६६० मे. वॅ. क्षमतेच्या कोराडी औष्णिक विद्युत केंद्रासाठी ओझोनायझेशन प्रकल्प स्थापित करण्याचे काम हाती घेतले ते मार्च २०२० पर्यंत पूर्ण होणे अपेक्षित आहे.

३. पारस औष्णिक विद्युत केंद्रात राख हाताळणी प्रकल्प विस्तार :

पारस येथील युनीट ३ व ४ यांच्या विद्यमान राख बांधाची क्षमता संपली असल्याने तेथील राख हाताळणी प्रकल्पाची क्षमता वाढविण्याचे काम सुरू केले आहे. हा प्रकल्प विस्तार चालू असून जून २०२० मधे कार्यान्वित होण्याचे अपेक्षित आहे.

४. ३x६६० मे. वॅ. क्षमतेच्या कोराडी औष्णिक विद्युत केंद्रात एफ जी डी स्थापना केली :

पर्यावरणाच्या नवीन सुधारीत मानका प्रमाणे पहिल्या टप्प्यात महानिर्मिती कंपनी आपल्या कोळसा आधारीत ६६० मे वॅ. क्षमतेच्या एप जी. डी. प्रणालीची स्थापना करणार आहे. दुसऱ्या टप्प्यात २५० मे. वॅ. आणि ५०० मे. वॅ. क्षमतेच्या १३ युनीट मधे ही एफ जी डी प्रणाली स्थापित केली जाईल. महानिर्मितीची २१० मे. वॅ. क्षमतेची एकूण १४ जुनी केंद्रे आहेत. मात्र महानिर्मितीने काही युनीटचे उरलेले आयुष्य विचारात घेऊन टप्याटप्याने हे काम करण्याचे योजले आहे. २१० मे. वॅ. क्षमतेच्या जुन्या सहा केंद्रात एफ जी डी प्रणालीची स्थापना तिसऱ्या टप्प्यात केली जाईल.

५. इ.एस.पी. रिट्रोफिटींग :

प्रमाणकांप्रमाणे दिलेली उत्सर्जनाची पातळी गाठण्यासाठी, महानिर्मितीने २१० मे. वॅ. च्या ३ युनीटमधे आणि ५०० मे. वॅ. च्या २ युनीटमधे इ. एस. पी. रिट्रोफिटींग कामे करण्याचे प्रस्थापित केले आहे.

सौर वीज निर्मिती

अ) **विद्यमान क्षमता :**

महानिर्मिती कंपनीने पुढील ठिकाणी एकूण १८० मे. वॅ. क्षमतेची सौर वीज निर्मिती प्रकल्प स्थापन केले आहेत. ते असे :- चंद्रपूर (५ मे. वॅ.), शिवाजीनगर ता. साक्री, जी. धुळे (१२५ मे. वॅ.), शिरसूफळ ता. बारामती, जि. पुणे (५० मे. वॅ.).

वित्तीय वर्ष २०१८-१९ मधे महानिर्मितीने वरील प्रकल्पातून एकूण २८६ दशलक्ष युनीट वीज निर्माण केली. गत वर्षी २८३ दशलक्ष युनीट वीज निर्मिती केली होती. २०१९-२० मधे नोव्हेंबर २०१९ पर्यंत १७३ दशलक्ष युनीट वीज निर्माण करण्यात आली आहे.

ब) भविष्यातील प्रकल्प :

महानिर्मिती कंपनी खालील प्रमाणे वेगवेगळ्या क्षमतेचे व पध्दतीच्या सौर प्रकल्पांची अंमलबजावणी करणार आहे.

अ) मुख्यमंत्री सौर कृषि फिडर योजना :

ही योजना दि. १४ जून २०१७ रोजी सुरू झाली. त्यात शेतीच्या वीज ग्राहकांना दिवसा कमी खर्चाची वीज देणे आणि त्यातून औद्योगिक - वाणिज्य ग्राहकांची क्रॉस सबसिडी कमी होईल. महानिर्मितीने २ मे. वॅ. क्षमतेचे प्रकल्प कोलंबी (जि. यवतमाळ) आणि राळेगणसिद्धी, (जि. अहमदनगर) येथे विकसीत केले आहेत. यापुढे महानिर्मिती वरील योजनेत असे एकून ६५९ मे. वॅ. क्षमतेचे प्रकल्प टप्याटप्याने सुरु करण्यात आले.

ब) इ. पी. सी. पद्धतीने सौर प्रकल्प :

महानिर्मिती कंपनी कुडगाव (जि. उस्मानाबाद) येथे ५० मे. वॅ. क्षमतेचा सौर वीज प्रकल्प विकसीत करीत आहे. त्यासाठी बी एच इ एल कंपनीला स्वीकार पत्र दिले आहे.हा प्रकल्प मार्च २०२० मध्ये कार्यान्वित होण्याचे अपेक्षित आहे. मंडळाने इ. पी. सी. तत्वावर ५५२ मे.वॅ. क्षमतेचा सौर प्रकल्प विकसीत करण्यास संमती दिली असून त्यासाठी निविदाची प्रक्रिया चालू आहे.

क)नवीन कल्पनेचे उपक्रम :

पारस येथील महानिर्मितीच्या मालकीच्या जमीनीवर ३० मे. वॅ. क्षमतेचा प्रकल्प नविन कल्पक पद्धतीने विकसीत करण्याचा महानिर्मितीचा प्रस्ताव आहे. तेथे ३ X १० मे. वॅ. क्षमतेच्या उद्यानासाठी सौर वीज प्रकल्प स्थापन करणे. २५ वर्षे तो चालविणे व देखभाल करणे यासाठी मंडळाने मान्यता दिली आहे. येथून निर्माण होणरी वीज पारस औष्णिक विद्युत केंद्रातील सहाय्यक कामासाठी उपयोगात आणली जाईल. महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोगाच्या मान्यते नंतर प्रत्येकी १० मे. वॅ. क्षमतेची करार / स्वीकार पत्रे तीन बोलीदारांना देण्यात येतील.

ड) सौर उद्यान पद्धत :

भारत सरकारच्या नवीन व पूर्नविकरण ऊर्जा (एम एन आर इ) मंत्रालयाने दोंडायचा येथे ५०० मे. वॅ. क्षमतेचा सौर प्रकल्प उभारण्यास दि. १७.१२.२०१५ रोजी मंजुरी दिली. महानिर्मिती हा सौर प्रकल्प दोन टप्प्यात विकसीत करीत आहे. यासाठी मे. एस इ सी आय यांनी निविदा काढल्या आणि २५० मे. वॅ. क्षमतेच्या पहिल्या टप्प्यासाठी बोली काढण्यात आल्या.

इंधन सुरक्षा :

अ) इंधन पुरवठा करार :

महानिर्मितीने कोळसा कंपन्यासोबत इंधन पुरवठा करार केले आहेत. वेगवेगळ्या कोळसा कंपन्याकडून, महानिर्मितीने आपल्या औष्णिक वीज केंद्रासाठी एकूण ४०.७४२ एम एम टी एवढा कोळसा पुरवठा केला. याशिवाय महानिर्मितीने डब्ल्यु सी एल आणि एससीसीएल या कंपन्यासोबत कोराडी (३x६६० मे. वॅ.), चंद्रपूर (२x५०० मे. वॅ.) आणि परळी (१x२५० मे. वॅ.) या औष्णिक वीज निर्मिती केंद्रासाठी ब्रिज लिंकेज साठी सामंजस्याचे करारा केले. यातील एकूण मटेरियलायझेशन ६४ टक्के होते.

ब) आयात कोळसा :

देशांतर्गत कोळश्याची उणीव कमी करण्यासाठी म्हणजेच मागणी आणि पुरवठा यामधे समतोल साधण्यासाठी महानिर्मितीने कोराडी, चंद्रपूर व भुसावळ केंद्रासाठी वर्ष २०१८-१९ मध्ये नॉन कोकींग स्टीम कोल हा परकीय कोळसा २.० एम एम टी एवढा आयात केला. याशिवाय देशातील कोळश्याची तूट असल्याने त्यावर उपाय म्हणून महानिर्मिती कंपनीने कोराडी, खापरखेडा, चंद्रपूर आणि भुसावळ केंद्रासाठी कोळसा आयात करण्याच्या करारातील ५० टक्के वाढ करण्याच्या तरतूदीचा वापर केला.

क) वायू आधारित उरण केंद्राला वायू पुरवठा :

महानिर्मितीच्या वायू आधारीत वीज केंद्राची स्थापित क्षमता ६७२ मे. वॅ. आहे. त्यासाठी ३.५ एमएमएससीएमडी वायू इंधन आवश्यक आहे. वर्ष २०१८-१९ मधे महानिर्मितीला मे. गॅस ॲथोरिटी इंडिया लिमिटेड यांचेकडून उरण साठी १.७५ एमएमएससीएमडी वायू मिळाला. एपीएम गॅस कमी प्रमाणात मिळत असल्याने मागणी पुरवठा यातील तूट भरून काढण्यासाठी महानिर्मितीने नॉन एपीएम वायू मिळविण्यासाठी प्रयत्न केले याशिवाय या वायूची कमतरता असल्याने महानिर्मिताने पर्यायी स्त्रोतांची शक्यता आजमावली आणि मे. गेल सोबत स्पॉट गॅस (नॅचरल गॅस / रिगॅसीफाईड लिक्वीफाईड नॅचरल गॅस - आरएलएनजी) हे वायू उरण केंद्रासाठी खरेदी करण्याचे करार दि. १८.०१.२०१७ रोजी केले. या करारामुळे महानिर्मितीला देशातील वायूचा तुटवडा झाल्यास वीज निर्मिती करण्यासाठी स्पॉट गॅस (आरएसएनजी) त्यासाठीच्या तांत्रिक आणि आर्थिक शक्यता विचारात घेऊन मिळवता येईल.

वार्षिक परताव्याचा उतारा / सारांश

अधिनियमातील कलम ९२ चे उपकलम (३) यानुसार वार्षिक परताव्याचा उतारा फॉर्म एम जीटी - ९ मधे देण्यात आला असून तो या संचालकांच्या अहवालाचे **परिशिष्ठ १** येथे जोडला आहे.

मंडळाच्या बैठकीची संख्या :

वर्ष २०१८-१९ मधे कंपनीच्या संचालक मंडळाच्या एकूण ११ बैठका घेण्यात आल्या.

संचालकांच्या नियुक्तीचे धोरण :

कंपनीमधे संचालक आणि स्वतंत्र संचालक यांची नियुक्ती महाराष्ट्र राज्य विद्युत मंडळ सूत्राधारी कंपनी तर्फे करण्यात येते. यासाठी पात्रता व इतर निकष याची माहिती संस्थापन नियमावली यात दिलेली आहे.

कलम १८६ अनुसार कर्जे, हमी आणि गुंतवणूकीचा तपशील :

महानिर्मिती कंपनी पायाभूत सुविधा पुरविणे या उद्योगात कार्यरत असल्याने कंपनी अधिनियम २०१३ चे कलम १८६ यातील कर्जे, हमी किंवा प्रतिभूती देणे याविषयीच्या तरतुदी लागू नाहीत. कंपनीने तिच्या उपकंपन्यांना प्रवर्तनाच्या गरजांसाठी कर्जे दिली आहेत. यासंबंधीचा गुंतवणुकीचा तपशील स्वायत्ता वित्तीय विवरण पत्राची टिपा क्र. ३ मधे दिला आहे.

संबंधीताशी केलेल्या कंत्राटाचा तपशील :

महानिर्मिती कंपनी तिचे बहुतांशी सर्वच उत्पादन महाराष्ट्र राज्य विद्युत मंडळ सुत्रधारी कंपनीची एक उपकंपनी महाराष्ट्र राज्य विद्युत वितरण कंपनी लिमिटेड या संस्थेला विकते या विक्रीचा दर नियामक म्हणजे महाराष्ट्र विद्युत नियमन आयोग यांचे तर्फे विद्युत अधिनियम २००३ यानुसार ठरविले जातात.

वित्तीय वर्ष अखेर आणि अहवालाची तारीख यांच्या दरम्यान कंपनीच्या वित्तीय स्थितीवर परिणाम करणारे महत्वाचे बदल आणि बांधिलकी (असल्यास):

वित्तीय वर्ष संपल्यानंतर अहवाल तारखेपर्यंतच्या कालावधीत कंपनीच्या वित्तीय स्थितीला बाधक ठरू शकतील असे कोणतेही मोठे बदल किंवा बांधिलकी, झालेली नाहीत.

औद्योगिक संबंध :

या वर्षभरात कंपनीच्या व्यवस्थापनाने आपल्या कर्मचारी वृदांसी असलेले संबंध नेहमीप्रमाणेच सलोख्याचे राहिले आहेत. कंपनीने कर्मचारी संघटना सोबत ०१.०४.२०१८ पासून स्थगित ठेवलेला वेतन सुधारणा करार दिनांक ११.०९.१९ रोजी केला.

संचालक मंडळातील बदल :

या वर्षी श्रीमती जुईली एम वाघ यांची दि. १५.०६.२०१८ पासून संचालक पदावर नियुक्ती झाली. श्री. श्यामसुंदर वर्धने यांनी संचालक पदाचा राजीनामा दि. १२.११.२०१८ रोजी दिला. श्री. व्ही. एम. जयदेव यांची संचालकपदाची कालमर्यादा दि. ३१.०३.२०१९ रोजी संपली. श्री. व्ही. थंगपंडीयन यांची संचालक (प्रकल्प) या पदावर दि. १०.०४.२०१९ रोजी आणि श्री. पुरुषोत्तम जाधव यांची संचालक (खनिकर्म) या पदावर दि. ०१.०६.२०१९ रोजी नियुक्ती झाली. श्री. संजीव कुमार, यांनी दि. ०५.११.२०१९ रोजी अध्यक्ष व व्यवस्थापकीय संचालक, महानिर्मिती या पदाची सुत्रे श्री. अरविंद सिंग यांचे कडून घेतली.

लेखा परिक्षण समिती :

महानिर्मिती कंपनीच्या संचालक मंडळाच्या लेखा परिक्षण समितीचे अध्यक्ष श्री. विश्वास पाठक असून या समितीमधे श्री. सी. एस. थोटवे आणि श्री. एस. जे. आंबेरकर हे अन्य सदस्य आहेत. २०१८-१९ या वर्षात या समितीच्या एकूण ५ सभा झाल्या.

कंपनीची सामाजिक जबाबदारी - समिती

महानिर्मितीने कंपनीची सामाजिक जबाबदारी पूर्ण करण्यासाठी एक समिती गठीत केली आहे. या समितीमधे (दि. ३१.०३.२०१९) सर्वश्री अरविंद सिंग, अध्यक्ष पदी होते तर श्री. सी. एस. थोटवे, श्री. व्ही. थंगपडीयन, श्री. एस. जे. आंबेरकर आणि श्री. पुरूषोत्तम जाधव हे सर्व सदस्य म्हणून कार्यरत आहेत. कंपनीचे सामाजिक जबाबदारीचे समिती व मंडळाने मान्यता दिलेले मंजूर धोरण आहे. या धोरणाची खालील ध्येय आणि उद्दिष्ठे आहेत.

१) प्रकल्प बाधित व्यक्तींच्या सामाजिक व आर्थिक स्थितीत सुधारणा घडविणे.

२) कायमस्वरूपी सुधारणा साठीच्या संधी पुढील क्षेत्रात पुरवीणे-उत्पन्नाची निर्मिती, आरोग्य, शिक्षण, पाणी व वीज, स्वच्छता, संवाद व इतर क्षेत्रे.

३) प्रकल्प ग्रस्तांच्या सामुदायीक विकासासाठी व्यापक दृष्टिकोन बाळगणे आणि अशा क्षेत्रात प्रकल्पग्रस्तांना किमान त्यांची पूर्विची जीवन शैली पुन्हा प्राप्त होईल याची हमी घेणे.

४) सामुदायिक विकासाची कामे पारदर्शक व सहभागाचा पद्धतीने अमलात आणणे.

५) स्थानीक लोकप्रतीनिधिंच्या सहभागाने व सल्ल्याने समितीच्या कामाचे आयोजन करण्याची हमी घेणे आणि प्रकल्पग्रस्त क्षेत्रे व वीज केंद्राचा परिसर यात कंपनीच्या सामाजिक जबाबदारीच्या कार्यासाठी संस्थात्मक स्वरूपाची यंत्रणा तयार करणे.

सन २०१८-१९ या वर्षात सामाजिक जबाबदारी अंर्तगत ₹ ३.११ कोटी खर्च करण्यात आले.

समाजिक जबाबदारी बाबत तपशील अहवाल **परिशिष्ठ - २** येथे जोडण्यात आला आहे.

संचालकांच्या जबाबदारीचे निवेदन

कंपनी अधिनियम २०१३ चे कलम १३४(३)(सी) नुसार, कंपनीच्या संचालकांच्या जबाबदारीचे विवरण पत्राच्या संदर्भात खालील बाबींची हमी देण्यात येते.

१. कंपनीला लागू होणाऱ्या लेखामानकांचे अनुसरण करण्यात आले आहे. जर काही प्रत्यक्ष विचलन झाले असेल तर, त्याबाबत योग्य स्पष्टीकरणे देण्यात आली आहेत.

२. निवडलेली लेखा धोरण सातत्याने लागू केली होती आणि दि. ३१/०३/२०१९ रोजी कंपनीच्या स्थितीचे रास्त आणि योग्य दर्शन घडावे यासाठी न्याय्यबुद्धीने तसेच सुज्ञतेने निर्णय घेण्यात आले व अंदाज करण्यात आले.

३. कंपनीच्या मत्तांचे संरक्षण करणे तसेच लबाडी व अनियमितता रोखणे यासाठी कंपनी अधिनियम २०१३ मध्ये ज्या तरतुदी केल्या आहेत. त्यानुसार लेख्यांचे अभिलेखांचे जतन करण्यासाठी महानिर्मिती कंपनीच्या संचालकांनी योग्य प्रकारे आणि पुरेशी काळजी घेतली आहे.

४. "महानिर्मिती" ही सतत कार्यस्त असलेली संस्था आहे या तत्त्वांच्या आधारे वार्षिक लेखे तयार करण्यात आलेले आहेत.

५. कंपनीला लागू होणारे सर्व कायद्यातील तरतूदीचे अनुपालन करण्याची हमी मिळावी या दृष्टीने योग्य कार्य पद्धतीची रचना, संचालकांनी केलेली होती आणि ही कार्यपद्धती पुरेशी असून प्रभावी पणे कार्यरत होती.

ऊर्जा संवधर्न, तंत्रज्ञानाचा वापर आणि परदेशी चलनातील मिळकत व खर्च

कंपनी अधिनियम २०१३ मधील कलम १३४ (एम) - ज्याचे सहवाच कंपनी (लेखे) नियमावली २०१४ यातील नियम क्र. ८(३) या सोबत होते. त्यानुसार "ऊर्जा संवर्धन, तंत्रज्ञान स्वीकार आणि परदेशी चलनातील मिळकत व खर्च " या संबंधीची आवश्यक असलेली माहिती या अहवालाचा भाग असलेले, **'परिशिष्ट - ३'** यामध्ये दिलेली आहे.

सांविधिक लेखा परिक्षक यांची निरीक्षणे / अभिप्राय यांची उत्तरे

सांविधिक लेखा परिक्षक यांनी त्यांच्या लेखापरिक्षण अहवालात लिहिलेली निरीक्षणे व अभिप्राय यांना कंपनीने दिलेली उत्तरे या अहवालाचे '**परिशिष्ट - ४**' यामधे जोडली आहेत.

मुदतीच्या ठेवी

अहवालाच्या वर्षात कंपनीने जनतेकडून कोणत्याही मुदतीच्या ठेवी मागविल्या नाहीत / स्वीकरल्या नाहीत.

व्यय लेखापरिक्षक

सांघिक प्रकरण विभाग मंत्रालय भारत सरकार यांच्या मंजूरीने महानिर्मिती कंपनीने दि. ३१.०३.२०१९ रोजी संपणाऱ्या वर्षासाठी कंपनीचे 'व्यय लेखा परिक्षक' म्हणून मेसर्स ए. बी. के. ॲन्ड असोसिएट्स यांची नेमणूक केली आहे.

सांविधिक लेखापरिक्षक

भारतचे लेखा नियंत्रक आणि महालेखा परिक्षक यांनी मेसर्स के. एस अय्यर ॲन्ड कंपनी मुंबई, मेसर्स आर एस व्ही ए ॲन्ड कंपनी मुंबई, आणि मेसर्स

एस सी बाफना अ‍ॅन्ड कंपनी मुंबई, याची वित्तीय वर्ष २०१८-१९ या वर्षासाठी संयुक्त सांविधिक लेखा परिक्षक म्हणून नेमणूक केलेली आहे.

बाह्य कंपनी सेक्रेटरी कृत परिक्षण

महानिर्मिती कंपनीच्या संचालक मंडळाने वित्तीय वर्ष २०१८-१९ साठी स्वतंत्र कंपनी सेक्रेटरी यांचेकडून परिक्षण करण्यासाठी **मेसर्स ए. वाय. साठे अँड कंपनी या कंपनी सेक्रेटरी** (सी/२०२, कोहीनूर अपार्टमेंटस्, दुसरा माळा, एन. सी. केळकर मार्ग, कबूतरखान्याजवळ, दादर (पश्चिम), मुंबई - ४०० ०२८ यांची) नियुक्ती केली आहे. त्यांचा अहवाल **परिशिष्ट-५** यामध्ये आहे.

बाह्य कंपनी सेक्रेटरी कृत निरक्षणांना व्यवस्थापनाची उत्तरे

सेक्रेटरीयल परिक्षण अहवाल यातील निरिक्षणांना उत्तरे खालीलप्रमाणे आहेत :

सेक्रेटरीयल परिक्षणात दि. ०१.०४.२०१८ ते १४.०६.२०१८ दरम्यान महिला संचालकाच्या नियुक्तीबद्दल निरिक्षण नोंदवले आहे. कंपनीच्या आर्टिकल ऑफ असोसिएशन यातील ७५ आणि ७७ या तरतुदीनुसार कंपनीच्या संचालक मंडळावर संचालकांची नियुक्ती करण्याचे अधिकार महाराष्ट्र राज्य विद्युत मंडळ सूत्रधारी कंपनी लिमिटेडला आहेत. श्रीमती जुईली वाघ यांची ‘महिला संचालक’ या पदावर दि. १५.०६.२०१८ पासून नियुक्ती करण्यात आलेली आहे.

ऋणनिर्देश

महानिर्मिती कंपनीला आपल्या कार्यामधे विविध केंद्र व राज्य शासनाची मंत्रालय / विभाग /संस्था यांचे तसेच वित्तीय संस्था आणि बँका, सांविधिक लेखा परिक्षक, व्यय लेखा परिक्षक, भारताचे लेखा नियंत्रक आणि महालेखापरिक्षक, नवी दिल्ली तसेच महालेखापाल (वाणिज्य) मुंबई, केद्रीय /राज्य विद्युत नियामक, प्रधिकारी, सेक्रेटरीयल ऑडीटर्स, अपीलासाठीची न्यायाधिकरणे आणि कंपनीचे भागधारक यांनी जी मदत व सहकार्य केले त्याबद्दल संचालक त्यांची कृतज्ञतापूर्वक प्रशंसा व धन्यवाद नोंदवित आहेत. तसे कंपनीच्या सर्व कर्मचाऱ्यांनी तळमळीने व समर्पित वृत्तीने त्याचे कार्य केले त्याबद्दल मंडळ त्यांची प्रशंसा करीत असून ती तेथे नोंदवित आहे.

संचालक मंडळाच्या वतीने

अध्यक्ष व व्यवस्थापकीय संचालक

दिनांक : २४.१२.२०१९
स्थळ : मुंबई

संचालकांचे अहवालाचे परिशिष्ट क्र. १

फॉर्म नं.एम.जी. टी. - ९

वार्षिक विवरणाचा सारांश

३१.०३.२०१९ रोजी संपलेल्या आर्थिक वर्षाची स्थिती

(कंपनी अधिनियम २०१३ चे कलम ९२(३) आणि कंपनी (व्यवस्थापन व प्रशासन) नियमावली २०१४ यातील नियम १२(१) याला अनुसरून)

१. नोंदणी व अन्य तपशील :

१	सी आय एन	यू ४०१०० एमएच २००५ एसजीसी १५३६४८
२	नोंदणीची तारीख	३१.०५.२००५
३	कंपनीचे नाव	महाराष्ट्र राज्य वीज निर्मिती कंपनी मर्यादित
४	कंपनीची श्रेणी / उपश्रेणी	शासकीय कंपनी
५	नोंदणीकृत कार्यालयाचा पत्ता व संपर्क तपशील	प्रकाशगड, प्रो. अनंत काणेकर मार्ग वान्द्रे (पूर्व), मुंबई - ४०० ०५१
६	कंपनी यादीवरील (लिस्टेड) आहे का ? होय / नाही	नाही
७	रजिस्टर व ट्रान्सफर एजंटचे नाव पत्ता, जर असल्यास	लागू नाही

२. कंपनीचे प्रमुख उद्योग कार्य : कंपनीच्या उलाढालीमधे १० टक्के किंवा त्याहून जास्त योगदान देणाऱ्या सर्व औद्योगिक व्यवहाराची माहिती देणे.

अनु क्र.	मुख्य उत्पादित / सेवांची नांवे	वस्तू / सेवा यांचा एन आय सी कोड	कंपनीच्या एकूण उलाढालीत टक्केवारी
१	वीज निर्मिती	लागू नाही	१०० टक्के

३. सुत्रधारी, उपकंपन्या व सहयोगी कंपन्यांचा तपशील :

अनु क्र.	कंपनीचे नाव व पत्ता	सी आय एन / जी एल एन	सूत्रधारी / उपकंपनी / सहयोगी	शेअर्सची टक्केवारी	लागू होणारा विभाग
१	मराविमं सूत्रधारी कंपनी लिमिटेड	यू४०१००एमएच२००५एसजीसी १५३६४९	सूत्रधारी	१००	२(८७)
२	महागुज कोलरीज लिमिटेड	यू१०१०२एमएच२००६एसजीसी १६५३२७	उपकंपनी	६०	२(८७)
३	धोपावे कोस्टल पॉवर लिमिटेड	यू४०१०८एमएच२००७एसजीसी १६८८३६	उपकंपनी	१००	२(८७)
४	महाराष्ट्र ॲश मॅनेजमेंट सर्विसेस लिमिटेड	यू४०१०५एमएच२००७एसजीसी १७३४३३	उपकंपनी	१००	२(८७)

४. शेअर धारणेचे स्वरूप (समभाग भांडवलाची विभागणी, एकूण समभागाच्या टक्केवारीनुसार)

१. श्रेणी निहाय भाग धारणा

भाग धारकांची श्रेणी	वर्षाच्या आरंभी धारण केलेल्या भागांची संख्या				वर्षाच्या शेवटी धारण केलेल्या भागांची संख्या				वर्ष
	डीमॅट	प्रत्यक्ष	एकूण	एकूण भागाची टक्केवारी	डीमॅट	प्रत्यक्ष	एकूण	एकूण भागाची टक्केवारी	भरातील बदलाची टक्केवारी
अ. प्रवर्तक									
१) भारतीय									
अ) व्यक्ती / एचयूएफ	०	०	०	०	०	०	०	०	

ब) केंद्र सरकार	०	०	०	०	०	०	०	०	
क)राज्य सरकार	०	०	०	०	०	०	०	०	
ड) संस्था मंडळ	०	२५२४७१२६१२६	२५२४७१२६१२६	१००	०	२५२८४१२६२२६	२५२८४१२६२२६	१००	
इ) बँका वित्तसंस्था	०	०	०	०	०	०	०	०	
फ) इतर	०	०	०		०	०	०	०	
उपबेरीज (अ)(१)	०	२५२४७१२६१२६	२५२४७१२६१२६	१००	०	२५२८४१२६२२६	२५२८४१२६२२६	१००	०.१५
२) परदेशी									
अ) अनिवासी भारतीय व्यक्तीगत	०	०	०	०	०	०	०	०	
ब) इतर व्यक्ती	०	०	०	०	०	०	०	०	
क)संस्था, मंडळ	०	०	०	०	०	०	०	०	
ड) बँका/वित्तसंस्था	०	०	०	०	०	०	०	०	
इ) इतर	०	०	०	०	०	०	०	०	
उपबेरीज (अ)(२)	०	०	०	०	०	०	०	०	
एकूण प्रवर्तकांची भागधारणा(अ) = (अ)(१)+(अ)(२)	**०**	**२५२४७१२६१२६**	**२५२४७१२६१२६**	**१००**	**०**	**२५२८४१२६२२६**	**२५२८४१२६२२६**	**१००**	**०.१५**
ब सार्वजनिक भागधारणा									
१. संस्था									
अ)म्युच्युअल फंड	०	०	०	०	०	०	०	०	०
ब) बँका/वित्तसंस्था	०	०	०	०	०	०	०	०	०
क)केंद्र सरकार	०	०	०	०	०	०	०	०	०
ड) राज्य सरकार	०	०	०	०	०	०	०	०	०
इ) साहसी भांडवल	०	०	०	०	०	०	०	०	०
फ) वीमा कंपन्या	०	०	०	०	०	०	०	०	०
ग) वित्तीय संस्था कडून	०	०	०	०	०	०	०	०	०
ह) परदेशी साहसी भांडवल	०	०	०	०	०	०	०	०	०
ज) इतर स्पष्ट करा	०	०	०	०	०	०	०	०	०
उपबेरीज (ब) (१)	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२.संस्था व्यतिरिक्त									
अ)संस्था									
१. भारतीय									
२. परदेशी									
ब) व्यक्तिगत									
१. व्यक्तिगत भागधारक नाममात्र ₹ १ लाखा पर्यंत भाग भांडवल धारणा	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२) व्यक्तिगत भागधारके नाममात्र ₹ १ लाखापेक्षा जास्त भाग धारणा	०	०	०	०	०	०	०	०	०
क)इतर(स्पष्ट करा)	०	०	०	०	०	०	०	०	०

उपबेरीज (ब)(२)									
बेरीज सार्वजनिक भागधारणा (ब)= (ब)(१)+(ब)(२)	०	०	०	०	०	०	०	०	
क. जी डी आर आणि ए डी आर यांच्या रखवालदाराने धारण केलेले भाग	०	०	०	०	०	०	०	०	लागू नाही
एकूण बेरीज (अ+ब+क)	०	२५२४७१२६१२६	२५२४७१२६१२६	१००	०	२५२८४१२६२२६	२५२८४१२६२२६	१००	०.१५

२) प्रवर्तकांची भाग धारणा

अनु. क्र.	भाग धारकांचे नाव	वर्षाप्रारंभीची भाग धारणा			वर्षाअखेरची भाग धारणा			वर्षभरातील बदलाची टक्केवारी
		भागांची संख्या	कंपनीच्या एकूण भागांची टक्केवारी	गहाण असलेल्या भागाची एकूण भागांमध्ये टक्केवारी	भागांची संख्या	कंपनीच्या एकूण भागांची टक्केवारी	गहाण असलेल्या भागाची एकूण भागांमध्ये टक्केवारी	
१	मराविमं सुत्रधारी कंपनी लिमिटेड (राज्य शासनाची कंपनी)	२५२४७१२६१२६	१००	०	२५२८४१२६२२६	१००	०	०.१५
	एकूण	२५२४७१२६१२६	१००	०	२५२८४१२६२२६	१००	०	०.१५

३) प्रवर्तकांच्या भागधारणातील बदल (जर बदल नसेल तर कृपया तसे स्पष्ट करावे)

अनु. क्र.	भाग धारकांचे नाव	वर्षाप्रारंभीची भाग धारणा		वर्षभरातील संचित भाग धारणा	
		भागांची संख्या	कंपनीच्या एकूण भागांची टक्केवारा	भागांची संख्या	कंपनीच्या एकूण भागांची टक्केवारा
वर्षाच्या आरंभी	मराविमं सुत्रधारी कंपनी लिमिटेड	२५२४७१२६१२६	१००		
दिलेले भाग (१५.०६.२०१८)	मराविमं सुत्रधारी कंपनी लिमिटेड	३७०००१००	०.१५	२५२८४१२६२२६	०.१५
वर्षाच्या अखेरीस	मराविमं सुत्रधारी कंपनी लिमिटेड	२५२८४१२६२२६	१००	२५२८४१२६२२६	१००

४) पहिल्या दहा भागधारकांच्या भागधारणेचे स्वरूप (संचालक, प्रवर्तक जी डी आर व ए डी आर धारका व्यतिरिक्त)

पहिल्या दहा भागधारकांसाठी प्रत्येकी	भाग धारकांचे नाव	वर्षाप्रारंभीची भाग धारणा		वर्षभरातील संचित भाग धारणा	
		भागांची संख्या	कंपनीच्या एकूण भागांची टक्केवारी	भागांची संख्या	कंपनीच्या एकूण भागांची टक्केवारी
वर्षाच्या आरंभी	मराविमं सुत्रधारी कंपनी लिमिटेड	२५२४७१२६१२६	१००	-	-
दिलेले भाग १५.०६.२०१८	मराविमं सुत्रधारी कंपनी लिमिटेड	३७०००१००	०.१५	२५२८४१२६२२६	०.१५
वर्षाच्या अखेर किंवा जर वर्षभरात अलग झाले असतील तर अलग होण्याच्या तारखेला	मराविमं सुत्रधारी कंपनी लिमिटेड	२५२८४१२६२२६	१००	२५२८४१२६२२६	१००

५) संचालक आणि व्यवस्थापनातील महत्त्वाच्या व्यक्तींची भागधारणा

प्रत्येक संचालक व व्यवस्थापनातील महत्त्वाच्या व्यक्ती यांचेसाठी	संचालक आणि व्यवस्थापनातील महत्त्वाच्या व्यक्तींची नावे	वर्षाप्रारंभीची भाग धारणा		वर्षभरातील संचित भाग धारणा	
		भागांची संख्या	कंपनीच्या एकूण भागांची टक्केवारी	भागांची संख्या	कंपनीच्या एकूण भागांची टक्केवारी
वर्षाच्या आरंभी	श्री. बिपीन श्रीमाळी श्री. अरविंद सिंग श्री. एस. जे. आंबेरकर श्री. व्हि. एम. जयदेव श्री. सी. एस. थोटवे (मराविमं सूत्रधारी नामनिर्देशित)	१० १० १० १० १०	०.०००००००३९ ०.०००००००३९ ०.०००००००३९ ०.०००००००३९ ०.०००००००३९	१० १० १० १० १०	०.०००००००३९ ०.०००००००३९ ०.०००००००३९ ०.०००००००३९ ०.०००००००३९
वर्षभरात प्रवर्तकांच्या धारणेत झालेली वाढ / घट त्यांच्या स्पष्ट कारणासह (उदा. वाटप / बोनस श्रमासाठी समभाग / स्वेट इक्विटी)		निरंक	निरंक	निरंक	निरंक
वर्षाच्या अखेरीस	श्री. बिपीन श्रीमाळी श्री. अरविंद सिंग श्री. एस. जे. आंबेरकर श्री. व्हि. एम. जयदेव श्री. सी. एस. थोटवे (मराविमं सूत्रधारी नामनिर्देशित)	१० १० १० १० १०	०.०००००००३९ ०.०००००००३९ ०.०००००००३९ ०.०००००००३९ ०.०००००००३९	१० १० १० १० १०	०.०००००००३९ ०.०००००००३९ ०.०००००००३९ ०.०००००००३९ ०.०००००००३९

५) ऋणे

कंपनीची ऋणे वित्तीय संस्था आणि बँकाकडील (दिर्घकालीन कर्ज) यामध्ये थकीत / उपार्जित परंतु देय नसलेले व्याज समाविष्ट आहे.

(₹ कोटीत)

तपशील	प्रतिभूत कर्जे (ठेवी वगळता)	अप्रतिभूत कर्जे	ठेवी	एकूण कर्जे
आर्थिक वर्षाच्या आरंभीचे कर्ज (१.४.२०१८)				
१) मुद्दल	३०३९५.६९	४३४१.३२	०.००	३४७३७.०१
२) देय पण न भरलेले व्याज	०.००	०.००	०.००	०.००
३) उपार्जित पण देय नसलेले व्याज	२३१.४४	१५.८५	०.००	२४७.२९
बेरीज (१ + २ + ३)	**३०६२७.१३**	**४३५७.१७**	**०.००**	**३४९८४.३१**
आर्थिक वर्षात कर्जातील बदल				
भर - मुद्दलामधे	१४९८.१३	९४.३५	०.००	१५९२.४८
घट - मुद्दलामधे	२४०२.३५	५७७.३२	०.००	२९७९.६७
निव्वळ बदल	(९०४.२२)	(४८२.९६)	०.००	१३८७.१८
आर्थिक वर्षाच्या अखेरचे कर्ज				
१) मुद्दल	२९४९१.४६	३८५८.३५	०.००	३३३४९.८२
२) देय पण न भरलेले व्याज	०.००	०.००	०.००	०.००
३) उपार्जित पण देय नसलेले व्याज	२२०.१३	८.८३	०.००	२२८.९७
बेरीज (१ + २ + ३)	**२९७११.६०**	**३८६७.१९**	**०.००**	**३३५७८.७९**

६) संचालक व व्यवस्थापनातील महत्त्वाचे कर्मचारी यांचे परिश्रमिक

अ. व्यवसथापकीय संचालक, पूर्णवेळ संचालक आणि / किंवा व्यवस्थापक यांचे परिश्रमिक

अनु. क्र.	परिश्रमिकाचा तपशील	व्यवस्थापकीय संचालक / पूर्ण वेळ संचाक / व्यवस्थापक यांची नावे					
		बिपीन श्रीमाळी अध्यक्ष व व्यवस्थापकीय संचालक	श्री. एस. जे. आंबेरकर (वित्त संचालक)	व्ही. एम. जयदेव (संचालक प्रकल्प)	सी. एस. थोटवे (सचालक संचलन)	श्यामसुंदर वर्धने (संचालक खाणी)	एकूण रक्कम
१	रोख वेतन	२९३९७२४	३११५९५६	३३६९०३९	३५२०१५६	१०५४८८८	१३९९९७६३
	(अ) आयकर कायदा १९६१ च्या कलम १७ (१) च्या तरतुदी वेतन	निरंक	निरंक	निरंक	निरंक	निरंक	निरंक
	(ब) आयकर कायदा १९६१ च्या कलम १७ (२) नुसार वेतनदर लाभाचे मुल्य	निरंक	निरंक	निरंक	निरंक	निरंक	निरंक
	(क) आयकर कायदा १९६१ च्या कलम १७ (३) नुसार वेतनाऐवजी नफा	निरंक	निरंक	निरंक	निरंक	निरंक	निरंक
२.	स्टॉक पर्याय	निरंक	निरंक	निरंक	निरंक	निरंक	निरंक
३.	स्वेट इक्विटी	निरंक	निरंक	निरंक	निरंक	निरंक	निरंक
४.	कमिशन - नफ्याची टक्केवारी - इतर (स्पष्ट करावे)	निरंक	निरंक	निरंक	निरंक	निरंक	निरंक
५.	इतर (कृपया स्पष्ट करावे)	निरंक	निरंक	निरंक	निरंक	निरंक	निरंक
	एकूण (अ)	२९३९७२४	३११५९५६	३३६९०३९	३५२०१५६	१०५४८८८	१३९९९७६३
	कायद्यानुसार मर्यादा	लागू नाही	लागू नाही	लागू नाही	लागू नाही	लागू नाही	लागू नाही

ब. इतर संचालकांचे परिश्रमिक

परिश्रमिकाचा तपशील	संचालकांची नावे			एकूण रक्कम
१. स्वतंत्र संचालक	लागू नाही	लागू नाही	लागू नाही	
मंडळ / समिती यांच्या बैठकीस उपस्थित राहण्याचे शुल्क	निरंक	निरंक	लागू नाही	लागू नाही
दलाली	निरंक	निरंक	लागू नाही	निरंक
इतर (कृपया स्पष्ट करावे)	निरंक	निरंक	लागू नाही	निरंक
बेरीज (१)	निरंक	निरंक	लागू नाही	निरंक
२. इतर अकार्यकारी संचालक	श्री. विश्वास पाठक	श्रीमती जुईली वाघ	लागू नाही	
मंडळ / समिती यांच्या बैठकीस उपस्थित राहण्याचे शुल्क	८००००	४५०००	निरंक	१२५०००
दलाली	निरंक	निरंक	निरंक	निरंक

इतर (कृपया स्पष्ट करावे)				
बेरीज (२)	**८००००**	**४५०००**	**निरंक**	**१२५०००**
एकूण बेरीज (ब) (१+२)	**८००००**	**४५०००**	**निरंक**	**१२५०००**
एकूण व्यवस्थापकीय परिश्रमिक	**८००००**	**४५०००**	**निरंक**	**१२५०००**
कायद्याप्रमाणे एकूण मर्यादा	लागू नाही	लागू नाही	लागू नाही	लागू नाही

क. व्यवस्थापकीय संचालक /व्यवस्थापक /पूर्णवेळ संचालक या व्यतिरिक्त महत्त्वाच्या व्यवस्थापकीय कर्मचाऱ्यांचे परिश्रमिक

अनु. क्र.	परिश्रमिकांचा तपशील	महत्त्वाचे व्यवसथापकीय कर्मचारी कंपनी सेक्रेटरी	एकूण
१.	एकूण वेतन		
	अ) आयकर कायदा १९६१ च्या कलम १७(१) यातील तरतुदीनुसार वेतन	२५०८५६९	२५०८५६९
	ब) आयकर कायदा १९६१ च्या कलम १७(२) यातील वेतनेनंतर प्राप्तीचे मूल्य	निरंक	निरंक
	क) आयकर कायदा १९६१ च्या कलम १७(३) नुसार वेतना ऐवजी नफा	निरंक	निरंक
२.	स्टॉक पर्याय	निरंक	निरंक
३.	स्वेट इक्विटी	निरंक	निरंक
४.	दलाली - नफ्याच्या टक्केवारीमधे - इतर स्पष्ट करावे	निरंक	निरंक
५.	इतर, कृपया स्पष्ट करावे	निरंक	निरंक
	बेरीज (अ)	**२५०८५६९**	**२५०८५६९**

७) गुन्हे प्रशमन करण्याबद्दल दंड / शिक्षा

प्रकार	कंपनी कायद्याचे कलम	संक्षिप्त	गुन्हे प्रशमन करण्याबद्दल दंड शिक्षा	अधिकारी (आरडी/एनसीएलटी/ न्यायालय)	अपिल केले असल्यास (तपशील देणे)
दंड	लागू नाही	लागू नाही	लागू नाही	लागू नाही	लागू नाही
शिक्षा	लागू नाही	लागू नाही	लागू नाही	लागू नाही	लागू नाही
गुन्हे प्रशमन	लागू नाही	लागू नाही	लागू नाही	लागू नाही	लागू नाही
क. कसुर करणारे इतर अधिकारी					
दंड	लागू नाही	लागू नाही	लागू नाही	लागू नाही	लागू नाही
शिक्षा	लागू नाही	लागू नाही	लागू नाही	लागू नाही	लागू नाही
गुन्हे प्रशमन	लागू नाही	लागू नाही	लागू नाही	लागू नाही	लागू नाही

संचालक मंडळाच्या वतीने

अध्यक्ष व व्यवस्थापकीय संचालक

दिनांक : २४.१२.२०१९
स्थळ : मुंबई

संचालकांचे अहवालाचे परिशिष्ट क्र. २
महानिर्मिती कंपनीचे सामाजिक उत्तर दायित्त्वाच्या कार्यक्रमाचे इतिवृत्त
(संचालक मंडळाच्या अहवालात समाविष्ट करण्यासाठी दिलेल्या नमुन्याप्रमाणे)

१. महानिर्मिती कंपनीने सामाजिक उत्तरदायित्त्वाच्या धोरणाची संक्षिप्त रूपरेषा येथे देण्यात आली आहे. यामध्ये हाती घ्यावयाचे कार्यक्रम व प्रस्तावित प्रकल्प आणि या धोरणाची वेब लिंक यांचाही समावेश केला आहे. आपल्या कंपनीच्या सामाजिक उत्तरदायित्त्वाचे ध्येय पुढीलप्रमाणे आहे.

स्थानिक सामुदायाशी निगडित सामाजिक व आर्थिक विकास करण्यासाठी सक्रिय योगदान देणे, (यामध्ये कंपनीचे कर्मचारी व त्यांचे कुटुंबीय यांचाही अंतर्भाव आहे) जेणेकरून त्यांच्या जीवनाचाा दर्जा सुधारणे आणि राज्यातील मानव संसाधनाचा निर्देशांक उंचावणे. कंपनीच्या या विषयीच्या धोरणात शिक्षण, पिण्याचा पाण्याचा पुरवठा, आरोग्याची निगा, पर्यावरण, सामाजिक सबलीकरण, पायाभूत सोयींचा विकास करणे, खेळ व सांस्कृतिक कार्यक्रम या क्षेत्रात लक्ष केंद्रीत केले जाईल. कंपनीच्या प्रकल्पाच्या परिसरातील समुदायाची जीवनाच्या सर्व क्षेत्रात प्रगती व्हावी, तो समृद्ध व्हावा यासाठी सर्वांगिण विकासाचे काम करण्याचा प्रयत्न राहील. कंपनीचे सामाजिक उत्तरदायित्त्वाचे धोरण पुढील वेबसाईटवर उपलब्ध आहे.

http:/www.mahagenco.in/uploads/CSR/MSPGCL%20New%20CSR%20policy.pdf

२. संचालक मंडळाची सी एस आर समिती दि. ३१ मार्च २०१९ रोजीची रचना खालीलप्रमाणे आहे.
श्री. अरविंद सिंग, अध्यक्ष व व्यवस्थापकिय संचालक श्री. सी. एस. थोटवे (संचालक - प्रवर्तन)
श्री. व्ही एम. जयदेव (संचालक - प्रकल्प) श्री. एस. जे. आंबेरकर (संचालक - वित्त)

३. कंपनीची मागील तीन वर्षातील सरासरी निव्वळ नफा / (तोटा) (₹ ९६८३.९९ कोटी) (९६८३.९९ x १/३ = ३२२७.९९ कोटी) तोटा

४. विहित कंपनीचे सामाजिक उत्तरदायित्त्वे यासाठी विहित खर्च (वरील बाब क्र. ३ मधील रकमेच्या २ टक्के) : निरंक कारण कंपनीला नफा झालेला नाही.

५. वित्तीय वर्षातील सी एस आर कार्यक्रमावरील खर्चाचा तपशील

अ) वित्तीय वर्षात खर्च करावयाची रक्कम : लागू नाही

ब) खर्च न केलेली रक्कम (जर काही असल्यास) : लागू नाही

क) वित्तीय वर्षात खर्च केलेल्या रकमेचा तपशील खालील तक्त्यात दिलेला आहे.

अ. क्र.	निश्चित केलेल्या सी एस आर प्रकल्पासाठी किंवा कार्य	प्रकल्पाचा समावेश केलेले क्षेत्र	प्रकल्प किंवा कार्यासाठी निश्चित केलेले १) स्थानिक जागा किंवा इतर २) या जागेचा जिल्हा व राज्य स्पष्ट करावे	प्रकल्प कार्यक्रमाच्या खर्चाची रक्कम (₹ कोटीत) (अर्थसंकल्प)	प्रकल्प किंवा कार्यक्रम खर्चाचे उपशीर्षक (१) प्रकल्प किंवा कार्यक्रमावर केलेला थेट खर्च (२) वरखर्च (₹ कोटीत)	अहवाल काळातील संचित खर्च (₹ कोटीत)	रक्कम थेट खर्च केली किंवा अन्य संस्थामार्फत
१	सिमेंट कॉंक्रिट रोडचे बांधकाम	पायाभूत सुविधा	महाऔष्णिक वीज निर्मिती केंद्र चंद्रपूर (बी ११०)	०.०७८५६	थेट खर्च ०.०७८५६	०.०७८५६	थेट
२	सिमेंट कॉंक्रिट रोडचे बांधकाम	पायाभूत सुविधा	चंद्रपूर (बी २५०)	०.०७७५५	थेट खर्च ०.०७७५५	०.०७७५५	थेट
३	सिमेंट कॉंक्रिट रोड आणि स्मशान भूमीचे बांधकाम	पायाभूत सुविधा	परळी औष्णिक विद्युत केंद्र (बी १३५)	०.०२६८६	थेट खर्च ०.०२६८६	०.०२६८६	थेट

४	सुरक्षा रक्षकांना विद्या वेतन	ग्रामिण विकास	औष्णिक विद्युत केंद्र कोराडी (बी १२०)	२.४२९८३	थेट खर्च २.४२९८३	२.४२९८३	थेट
५	पिण्याचे पाणी एटीएम द्वारे पुरविणे (संख्या-२)	सुरक्षित पाणी पुरवठा	चंद्रपूर (बी २५०)	०.२१६६३	थेट खर्च ०.२१६६३	०.२१६६३	थेट
६	कामगार श्री. जी.एस मानकर यांना मृत्यू भरपाई	आरोग्य निगा	चंद्रपूर महा औष्णिक विद्युत केंद्र चंद्रपूर (बी ११०)	०.०२०००	थेट खर्च ०.०२०००	०.०२०००	थेट
७	सी एस आर कार्यातर्गत विचोडा या गावी सामाजिक मंदिराचे बांधकाम	पायाभूत सुविधा	चंद्रपूर (बी २५०)	०.०४६७९	थेट खर्च ०.०४६७९	०.०४६७९	थेट
८	सी एस आर कार्यांतर्गत चिंचोली या गावी सामाजिक मंदिराचे बांधकाम	पायाभूत सुविधा	चंद्रपूर (बी २५०)	०.०४३१५	थेट खर्च ०.०४३१५	०.०४३१५	थेट
९	चक्रधर समारोह २०१८ ला देणगी (रायगड - छत्तीसगढ)		गारे पालमा	०.०१०००	थेट खर्च ०.०१०००	०.०१०००	थेट
१०	भंडारा येथे एक नाला सिमेंटने बांधला आणि मौजे मुधोळी ता. भद्रावती सर्व्हे नं. ६७ येथे एक नाल्याची खोली वाढवीणे २X५०० मे. वॅ विस्तार प्रकल्पा अंर्तगत सी एस आर चे काम	पायाभूत सुविधा	चंद्रपूर (बी २५०)	०.०८१३२	थेट खर्च ०.०८१३२	०.०८१३२	थेट
११	२X५०० मे. वॅ विस्तार प्रकल्प चंद्रपूर महानिर्मिती येथे सीएसआर अंर्तगत मौजे कोडेगाव ता. भद्रावती येथील सर्वेक्षण क्र. १८/२ मधील नाला बांधकाम (बंधारा)	पायाभूत सुविधा	चंद्रपूर (बी २५०)	०.८६१८	थेट खर्च ०.८६१८	०.८६१८	थेट
१२	मौजे गुडगाव येथे रंगमंच बांधून दिला २x५०० मे. वॅ. विस्तार प्रकल्पातंर्गत सीएसआर काम	पायाभूत सुविधा	चंद्रपूर (बी २५०)	(०.००७२३)	थेट खर्च (०.००७२३)	(०.००७२३)	थेट
	एकूण			**३.१०९६७**	**३.१०९६७**	**३.१०९६७**	

* अंमलबजावणी कार्य संस्थेचा तपशील - लागू नाही

६. जर कंपनी मागील तीन वर्षातील सरासरी नफा यांच्या २ टक्के किंवा त्यांच्या कोणताही भाग प्रत्यक्ष खर्च करण्यात अयशस्वी झाला असेल तर कंपनी ही रक्कम खर्च न केल्याची माहिती मंडळ अहवालात देईल. - लागू नाही.

७. सी एस आर समितीने जबाबदारी विषयी निवेदन द्यावे की सी एस आर धोरणाची अंमलबजावणी व त्याकडे लक्ष देणे ही कामे कंपनीचे सी एस आर धोरण व उद्दीष्ट्ये यानुसार केली आहेत.

दिनांक : २४.१२.२०१९

स्थळ : मुंबई

अध्यक्ष आणि व्यवस्थापकीय संचालक
अध्यक्ष : सी एस आर समिती

संचालकांचे अहवालाचे परिशिष्ट क्र. ३
(कंपनी (लेखे) नियमावली २०१४ नुसार आवश्यक तपशील)

अ. ऊर्जा संवर्धन

वर्ष २०१८ - १९ दरम्यान ऊर्जा संवर्धनासाठी खालीलप्रमाणे कार्य करण्यात आली आहेत.

- पुढील क्षेत्रामध्ये अंतर्गत ऊर्जा अंकेक्षण करण्यात आले. क्राँम्प्रेस्डे एअर, फिड वॉटर, कुलींग वॉटर सिस्टम, हिटर्स इत्यादी क्षेत्रे.
- वीज निर्मिती केंद्रात कर्मचाऱ्यांची जागरूकता वाढावी म्हणून सतकर्तता / प्रशिक्षण कार्यक्रम घेण्यात आला.
- ऊर्जा संवर्धनाची जागृती निर्माण करण्यासाठी भित्ती पत्रके / निबंध स्पर्धा इत्यादी आयोजन.
- महानिर्मिती कंपनीकडे प्रशिक्षित अभियंताचा ताफा आहे. ते ऊर्जा अंकेक्षण आणि प्रमाणित ऊर्जा व्यवस्थापक आहेत. त्यांचे ज्ञान केंद्राच्या संचालन व सुव्यवस्थेच्या नित्य कामात उपयोगात आणण्यात येते.
- कर्मचाऱ्यांना वर्षातून दोन वेळा एल ई डी बल्बचे विनामूल्य वाटप केले जाते. कर्मचाऱ्यांना एल ई डी बल्ब सवलतीच्या दराने देण्यात येतात.

सहाय्यक वीज वापर

- साह्यकारी वीज वापराची अचूक मोजणी करण्याकरिता ०.२ वर्गाचे एनर्जी मिटर्स वापरले जातात.
- दिवसाच्या प्रकाशाचा पूरेपूर उपयोग करण्यात येतो.
- यंत्र व उपकरणे यांचा निरउपयोगी वापर टाळणे.
- ऊर्जा कार्यक्षम दिव्यांचा वापर करण्यासाठी प्रकाश यंत्रणेत सुधारणा केल्या जातात.
- कॉम्प्रेस्ड एअर, स्टिम पाईप, कुलींग वॉटर सिस्टम व इलेक्ट्रीक सिस्टम यातील गळतीला आळा घालण्यात येतो.
- डी. एम. वॉटर फ्लो मिटर्सची स्थापना केली.
- उरण येथील जी. टी. युनीटस् साठी नैसर्गिक शितकरणाची व्यवस्था
- सर्व स्थितीवर लक्ष देणे व साह्यकारक सामग्रीची प्रतिबंधात्मक देखभाल करणे.
- वीज निर्मिती केंद्रात पंपासाठी व्ही एफ डी, कॉम्प्रेसर व पंखे बसविणे
- खापरखेडा २१० मे. वॅ युनीट मधील सी इ पी इंपेलर स्टेज मधे कपात.

प्रकाश योजना :

- एच.पी.एम.व्ही. लॅम्प बदलून त्याजागी एल.ई.डी. लॅम्पचा वापर.
- इलेक्ट्रॉनीक बलास्ट व सी.एफ.एल. प्रकाश साधनांचा वापर.
- सेवेच्या इमारतीमधील जीने, टर्बाइन बेसमेन्ट आदी क्षेत्रात प्रकाश व्यवस्थेची व्यक्तीशः चालू / बंद करता येणारी बटणे लावण्यात आली.

उष्णता ऊर्जा :

- ऑन लाईन कंडेसर ट्यूब क्लिनिंग सिस्टमवर योग्य लक्ष.
- औष्णिक रोधके वेळेवर दुरुस्ती करणे.
- एअर - प्रीहिटर्स व भट्ट्या शक्य तेव्हा स्वच्छ करणे.
- बायलर एक्सेस एअरचा योग्य वापर.

वंगणे :

- सर्व वीज केंद्रात शून्य गळतीची संकल्पना सुरू केली.
- गळणारे इंधन तेल पुन: प्राप्त करण्यासाठी ऑईल स्किमर्स व्यवस्था विकसित केली.
- भुसावळ व नाशिक केंद्रात टर्बाइन व बी एफ पी तेल केंद्रावर्ती पद्धतीने गाळून घेणे.

डीएम वॉटर

- डीएम वॉटर, फिड लाईन व स्टिम गळती यांच्याकडे अग्रक्रमाने लक्ष दिले जाते.
- खापरखेडा केंद्रात सोनिक बॉयलर डिटेक्शन सिस्टीम सथापन केली.

अन्य पाण्याचा वापर

- कोराडी, नाशिक, खापरखेडा, चंद्रपूर औष्णिक विद्युत केंद्रातील राखेच्या पाण्याचा पूर्नवापर केला जातो.
- आग विझविण्याासाठी लावलेले पाण्याचे नळ पूर्वी जमिनीच्या आत असत. त्यातील गळती तात्काळ दुरूस्ती करता यावी म्हणून ते जमिनीच्च्या वर लावण्यात आले.

ब. तंत्रज्ञानाचा अंगिकार आणि नवीन शोध स्वीकार

अ) तंत्रज्ञान समाविष्ट करण्याचे प्रयत्न

- कोराडी ६६० मे. वॅ. युनीटसाठी नागपूरच्या प्रक्रीयायुक्त सांडपाण्याचा वापर
- कोराडी युनीट - ६ मधे ऊर्जा कार्यक्षम असे नुतनीकरण व आधुनिकीकरण केले.
- महानिर्मिती मुख्यालय व वीज केंद्रे येथे साहित्य प्रापणासाठी इ-निविदा संकल्पना सुरू केली.
- खापरखेडा युनीट - २ मधे डी व्ही आर सिस्टीम स्थापन केला.
- कोराडी ६६० व खापरखेडा ५०० मे. वॅ. युनीटमध्ये लो नॉक्स बर्नरची स्थापना

ब) कंपनीने कोणतेही आयात केलेले तंत्रज्ञान वापरलेले नाही.

क. परकीय चलनातील मिळकत व खर्च

अ) निर्यातीची कामे, निर्यात वाढीसाठी प्रयत्न, उत्पादित व सेवांसाठी नवी निर्यात बाजारपेठ आणि निर्यात योजना : निरंक

ब) एकूण परकीय चलनाचा वापर व कमाई :

अनु. क्र.	वापरलेले, कमावलेले परकीय चलन	₹
१	परकीय चलनातील खर्च	७१५०८७७
२	मिळालेले परकीय चलन	निरंक

संचालकांच्या अहवालाचे परिशिष्ट - चार

सांविधिक लेखापरिक्षकांच्या निरिक्षणांची उत्तरे

अनु क्र.	मुख्य निरिक्षण	कंपनीचे उत्तर
१.	*व्यापारी येणी, कर्जे आणि अग्रिमे, ठेवी आणि व्यापारी देणी यांच्या शिलकी, संबंधित व्यक्ती - संस्था यांचेकडून खातरजमा करणे आणि/ किंवा प्रकरणांप्रमाणे मेळ केला जाणे यांच्या अधीन आहेत. अशी निश्चिती आणि मेळ करणे प्रलंबित असल्याने त्यांची परिणाम स्वरूप समायोजने केलेली नाहीत मात्र आम्हाला माहिती देण्यात आली की, कंपनीने तिच्या पुरवठादारांना याविषयी पत्रे दिली असून जेथे जेथे शिलकींची खातरजमा मिळत आहे त्याचा मेळ करण्यात येत आहे. तसेच आम्हाला सांगण्यात आले की, असे मेळ करणे ही कंपनीत सतत चालू असणारी प्रक्रीया असते. लेखा परिक्षणासाठी पुरेसे आणि योग्य पुरावे नसल्यामुळे या शिलकींचा जर काही प्रभाव होणार असेल तर त्याबाबत आणि त्यामुळे कंपनीच्या या वर्षीच्या तोटयाबाबत आम्ही अभिप्राय देण्यास असमर्थ आहोत.*	महानिर्मिती कंपनीचे एकूण आकारमान आणि तिची वेगवेगळ्या प्रकारची प्रवर्तन कार्य विचारात घेतल्यास या कंपनीने तिच्या बहुसंख्य पुरवठादार यांच्याशी खूप मोठ्या संख्येने व्यवहार केलेले आहेत असे दिसून येईल. कंपनीने तिचे विविध पुरवठादार/ग्राहक/ पदतार/ धनके इत्यादि यांना शिलकी खात्री करण्यासाठी पत्रे पाठवून कळविले आहे. पुरवठादार व संबंधितासोबत मेळ करणे ही कंपनीमधे सतत चालणारी प्रक्रीया आहे. काही पुरवठादारांसोबत मेळ करण्यास किंवा समायोजन करण्यास खुप वेळ लागणे यांसाठी अनेक कारणे आहेत त्याला फक्त कंपनी एकटी जबाबदार नाही जसे की, पुरवठादारांकडून त्यांची बिजके (इन्व्हॉईस) पाठविण्यास विलंब होणे, शिलकी कायम करण्याच्या विनंती पत्रांना प्रतिसाद नसणे, पुरवठादारांनी चुकीची माहिती देणे, विविध दावे / प्रतिदावे करणे यामुळे काही पुरवठादारांकडून मेळ किंवा समायोजन होण्यास वेळ लागत असतो. कंपनी अशा शिलकीबांबत गरजेप्रमाणे आवश्यक तरतुदी करते
	विशेषत: एका बाबी कडे लक्ष वेधण्यात येते. महाराष्ट्र राज्य विद्युत वितरण कंपनी लिमिटेड (महावितरण) कडून ₹ १३,४४२.८९ कोटीची आणि महाराष्ट्र राज्य विद्युत पारेषण कंपनी मर्यादित (महापारेषण) कडील ₹ १२२.२३ कोटी शिलकीची वसुली या खातरजमा आणि मेळ करणे याच्या अधीन आहेत. मात्र आम्हाला माहिती दिली की महानिर्मितीने खातरजमा व मेळ करणेबाबत या कंपन्यांना पत्रे पाठविली असून त्याची उत्तरे अद्याप मिळालेली नाहीत. लेखा परिक्षणासाठी योग्य आणि पुरेसे पुरावे उपलब्ध नसल्याने या बाबीचे स्थितीवर जर काही प्रभाव असतील तर ते आणि कंपनीचा या वर्षीचा तोटा यावरील संभाव्य परिणामाविषयी आम्हाला अभिप्राय देता येत नाही.	महावितरण कंपनी सोबत मेळ करण्याचे काम प्रगतीपथावर आहे. महावितरण अंतिमीकरण अद्याप व्हायचे आहे. महापारेषण कंपनीला महानिर्मिती कंपनीने शिलकी कायम करण्याबाबत पत्र दिले. मात्र रिॲक्टिव्ह पॉवर बिलिंगच्या कारणामुळे त्यांच्या उत्तराची प्रतिक्षा आहे.
	कोळसा कंपन्याच्या शिलकी, संबंधित कंपन्याकडून खात्री आणि मेळ करण्याच्या अधीन आहेत. यातील बऱ्याच शिलकी मागील काही वर्षात ज्यांचे समायोजन केलेले नाही अशा शिलकी आहेत. आमच्या मते, या कंपनीत जनरल लेजर बॅलेन्सेस या आधारे मेळ नाही. त्यामुळे त्याचा कंपनीच्या वित्तीय विवरण पत्रकांवर नेमका परिणाम काय होऊ शकेल या बाबत आम्हाला मत देता येत नाही. कंपनी निहाय थकीत अग्रिमाचा तपशील खालील प्रमाणे आहे.	कोळसा कंपन्यासोबत प्रत्येक देयकानुसार मेळ यापुर्वीच करण्यात आला आहे. लेखानोंद वह्यातील शिलकीचा मेळ येणाऱ्या वर्षात करण्यात येईल. पुढील वर्षी पूरवठादारांच्या शिलकीचा मेळ करण्याच्या कामात आणखी सुधारणा करण्याचे कंपनीने ठरविले आहे.

(₹ कोटीत)

पुरवठादारांची नावे	महानिर्मितीच्या लेख्याप्रमाणे ३१.३.२०१९ रोजीची शिल्लक
सिंगरेनी कोलरीज लिमिटेड	१५.६६ जमा नोंद
साऊथ इस्टर्न कोलफिल्ड लिमिटेड	२७१.६६ नावे नोंद
वेस्टर्न कोलफिल्ड्स लिमिटेड	३९७.३१ नावे नोंद
महानदी कोलफिल्ड्स लिमिटेड	१८.०४ नावे नोंद
एकूण	६७१.३५ नावे नोंद

खात्री आणि मेळ पूर्ण करणे प्रलंबित असल्याने आणि कोळसा कंपन्यांना पाठविलेल्या डेबिटनोट्सचे योग्य नोंद नसल्याने कार्यपालनाच्या प्रोत्साहक देयकांसाठी, कोळसा कमी उचलण्याबद्दल तरतुद केलेली नाही. या विषयाच्या मागण्याविषयी कंपनीने प्रश्न उपस्थित केले आहेत. तसेच कोळसा कंपन्यांकडे काही प्रतिदावे माडले आहेत. या कारणांमुळे यांचा कंपनीच्या वित्तीय विवरण पत्रकांवर पडू शकणाऱ्या प्रभावाविषयी अभिप्राय देण्यास आम्ही असमर्थ आहोत.

रेल्वे कंपन्यांकडील शिलकी कायम होण्याच्या अधीन आहेत. बहुतेक शिलकी मागील वर्षातील जुन्या असमायोजित थकीत रकमेबाबत आहेत. त्याची ठळक माहिती खालील प्रमाणे आहे.

येत्या वर्षात रेल्वे कडील शिलकीचा आढावा घेण्यात येईल आणि आवश्यक त्या लेखा नोंदी केल्या जातील

(₹ कोटीत)

पुरवठादारांची नावे	महानिर्मितीच्या लेख्याप्रमाणे ३१.३.२०१९ रोजीची शिल्लक
दक्षिण मध्य रेल्वे (खाते क्र. ३००००)	९.१२ नावे नोंद
दक्षिण पूर्व मध्य रेल्वे (खाते क्र. ३०००१)	१९३.१८ नावे नोंद
मध्य रेल्वे (खाते क्र. ४३०००)	६५.७० नावे नोंद
एकूण	२६८.०० नावे नोंद

कायम / मेळ करणे प्रलंबित असल्याने, त्याचे वित्तीय नोंदवह्यात परिणामकारक समायोजने करता आलेली नाहीत. त्यामुळे या बाबीचे कंपनीच्या वित्तीय विवरण पत्रकावर होऊ शकणाऱ्या परिणामांबाबत आम्ही मत देऊ शकत नाही. आम्ही आमचे लेखापरिक्षण कंपनी कायदा २०१३ चे कलम १४३ (१०) यात निर्देशित केलेल्या लेखा परिक्षणाचा मानके याप्रमाणे संचालीत केले आहे. या प्रमाणकांप्रमाणे आमच्या जबाबदाऱ्यांचे अधिक तपशीलवार वर्णन आमच्या अहवालातील स्वायत्त वित्तीय विवरण पत्रांचे लेखापरिक्षणा संबंधी लेखापरिक्षणाच्या जबाबदाऱ्या या विभागात दिल्या आहेत. कंपनी कायदा २०१३ यातील तरतुदीनुसार स्वायत्त वित्तीय विवरण पत्रकाच्या आमच्या लेखा परिक्षणा संबंधीत नैतिक आवश्यकता भारतीय सनदी लेखापाल संस्थेने जारी केलेली आचारसंहिता यांच्या अनुसंगाने आम्ही या कंपनीपासून स्वतंत्र आहोत. आणि आम्ही आमच्या इतर नैतिक जबाबदाऱ्या पूर्ण केल्या आहेत आणि आमचा विश्वास आहे की, आमच्या मतांना योग्य तो आधार देणारे पुरेसे आणि योग्य पुरावे आम्ही मिळविले आहेत.

२.	*आम्हांस दिलेली माहिती आणि स्पष्टीकरणे तसेच आम्ही केलेले अभिलेखांचे परिक्षण यानुसार ही कंपनी, तिच्या सर्व अचल मालमत्तांच्या नावांचे विलेख मिळविण्याच्या प्रयत्नात आहे. त्यातून या मत्ता कंपनीच्या नांवे आहेत किंवा नाहीत हे निश्चित करता येईल. उपलब्ध माहितीनुसार खालील अचल मालमत्ताच्या मालकीचे विलेख कंपनीच्या नावे नाही.* *१) कंपनीच्या चार ४ लेखा कार्यालयाशी (युनीट्स) संबंधीची मालकीची जमीन आणि जिचे विद्यमान मुल्य वर्षाच्या अखेरीस ₹ ४५.६२ कोटी आहे असी मालकीची जमीन तसेच आणखी १ लेखा युनीटची भाडेपट्टीची जमीन जिचे वर्षाच्या अखेर विद्यमान किंमत ₹ ८८.६० कोटी आहे. या जमीनी अजूनही पूर्वीच्या "महाराष्ट्र राज्य विद्युत मंडळ" या नावे आहेत. आम्हास माहिती देण्यात आली की, महाराष्ट्र सरकारच्या आदेशानुसार हस्तांतरण योजनांनुसार या जमिनी कंपनीकडे हस्तांतरित केल्या आहेत.* *२) अन्य दोन लेखा युनीटच्या संबंधीत मालकीच्या जमीनी ज्यांचे मूल्य ₹३१६.५१ कोटी आहे. त्या अनुक्रमे 'महानिर्मिती' आणि 'महाराष्ट्र थर्मल पॉवर स्टेशन' अश्या नावे आहेत. त्या कंपनीच्या आस्थापना नियमावलीनुसार कंपनीला दिलेल्या आणि रजिस्ट्रार ऑफ कंपनी, मुंबई यांच्याकडे नोदंणी केलेल्या नावावर नाहीत.*	काही मत्तांचे मालकी नावाचे विलेख पूर्वीच्या 'महाराष्ट्र राज्य विद्युत मंडळ' किंवा 'महानिर्मिती' इत्यादि नावे आहेत. कंपनीने यापूर्वीच सर्व अचल मालमत्तांच्या मालकी हक्काची नांवे कंपनीच्या नोंदणीकृत नावावर करण्याची प्रक्रिया सुरू केलेली आहे. आणि हे काम प्रगतीपथावर आहे.
३	*आम्हास दिलेली माहिती आणि स्पष्टिकरणे यानुसार आणि आम्ही केलेल्या लेखा परिक्षणाच्या आधारे दि. ३१ मार्च २०१९ रोजी खालील मोठी दुर्बलता लक्षात आली जिथे अंतर्गत नियंत्रणे प्रभावी नाहीत.* *१) पुरवठादारांच्या अग्रिमाचे वेळेवर समायोजन करण्या सबंधी आणि त्यासाठीच्या दायित्वासाठी तरतूद करण्यासंबंधी कंपनीचे अंतर्गत वित्तीय नियंत्रण .* *२) परिसमापनातील नुकसानांबद्दल अंतिमीकरण आणि वसुली याविषयी कंपनीचे अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणाचे धोरण*	कोळसा पुरवठादारांच्या कोळशाचा दर्जा घसरणे, कमी पुरवठा होणे इत्यादि साठी केलेले प्रतिदावे आणि डिम्ड डिलेव्हरी कार्यपालनासाठी प्रोत्साहन दाव्यावरील व्याज यांचा पूर्ण निपटारा होणे बाकी आहे. म्हणून कंपनी, कोळसा कंपनीच्या वादग्रस्त देण्यांना आकस्मिक दायित्त्व म्हणून मान्यता देते. याच प्रमाणे कंपनीने आकस्मिक मत्ता प्रकट केली आहेत. यापुढे माहिती वेळेवर लेखा नोंदणे / अग्रिमाचे आणि दायित्वांचे समायोजन वेळेवर करणे यावरील नियंत्रणे येत्या वर्षात अधिक गतीने केली जातील. कामाच्या कार्यवाहीत विलंब कंत्राटदारामुळे झाला आणि विलंबाचे प्रमाण निश्चित केल्या नंतर परिसमापनातील नुकसानाचे अंतीमीकरण केले जाते. या शिवाय मोठ्या प्रकल्पात कृती बंद करण्यास काही वेळ लागतो. परिणामी मत्ता कार्यान्वित झाल्याबरोबर त्याची लेखा नोंद लेखा वह्यात जरी केली, तरी परिसमापनातील नुकसानाचे परिणाम फक्त अंतीमीकरणानंतरच घेतले जाते.

	३) कर्मचाऱ्यासंबंधीचे दुय्यमनोंदी जतन करण्याबाबत कंपनीचे अंतर्गत वित्तीय नियंत्रण	कंपनीने यावर्षी केंद्रिय वेतन प्रक्रिया सुरू केली. कर्मचारी संबंधित व्यवहारांसाठी कंपनी सॅप मॉडेल वापरते. पुढील वर्षी हे आणखी प्रभावीपणे वापरले जाईल.
	४) सुक्ष्म, मध्यम आणि लघु उद्योजकांना व्याज देयके प्रभावी पणे कार्यरत नाहीत.	सुक्ष्म, मध्यम आणि लघू उद्योजकांच्या देण्यातील विलंबासाठी व्याजाची तरतूद आणि त्याची प्रकटने कंपनीने केली आहेत.

संचालकांचे अहवालाचे परिशिष्ट क्र. ५
फॉर्म नं. एम आर ३
सेक्रेटरीयल लेखापरिक्षण अहवाल
३१ मार्च २०१९ रोजी संपलेल्या वित्तीय वर्षांसाठी

कंपनी अधिनियम २०१३ चे कलम २०४ (१) आणि कंपन्यांची नियमावली २०१४ यातील नियम क्र. ९ (व्यवस्थापकीय कर्मचारी वृदांची नियुक्ती व परिश्रमिक) यानुसार

प्रति,

मा. सदस्य,

महाराष्ट्र राज्य वीज निर्मिती कंपनी लिमिटेड

प्रकाशगड, भुखंड जी-९,
प्रा. अनंत काणेकर मार्ग, वांद्रे (पूर्व),
मुंबई - ४०० ०५१.

मी अजित वाय. साठे, मालक ए. वाय. साठे अँड कंपनी आणि व्यावसायिक कंपनी, मुंबई, आपणांस नमुद करतो की, **मी महाराष्ट्र राज्य वीज निर्मिती कंपनी लिमिटेड (सीआयएन-यु४०१०० एमएच २००५ एसजीसी १५३६४८)** (यापुढील मजकुरात हिचा उल्लेख कंपनी असा केला आहे.) या कंपनीकडून तिला लागू होणाऱ्या सांविधिक तरतूदीचे पालन आणि कंपनी व्यवसायाला धरून राहण्याची निष्ठा यासाठी सेक्रेटरीयल ऑडीट केले. या कंपनीच्या व्यावसायिक वर्तनाचे / सांविधिक अनुपालनाचे मुल्यांकन करण्यासाठी मला योग्य आधारतत्त्व मिळावे आणि त्यावर अभिप्राय द्यावा या प्रकारे मी हे परिक्षण केले.

मी कंपनीची लेखा वह्या - पुस्तके, कागदपत्रे, इतिवृत्त नोंदणीच्या वह्या, प्रपत्रे आणि कंपनीने दाखल केलेली निवेदन पत्रे, व इतर अभिलेख नोंदी यांची पडताळणी केली. तसेच कंपनी आणि तिचे अधिकारी, अधिकृत प्रतिनिधी आणि एजंट यांनी मला माहिती दिली. त्या सर्वांच्या आधारे मी अहवाल देतो की, या परिक्षणाच्या कालावधीत म्हणजे दि. ३१ मार्च २०१९ (परिक्षण कालावधी) रोजी संपलेल्या वित्तीय वर्षात, महानिर्मिती कंपनीने येथे खालील यादीमध्ये नमूद केलेल्या सांविधिक तरतूदींची पूर्तता केलेली आहे. तसेच या कंपनीकडे योग्य प्रकारची मंडळ प्रक्रिया आणि त्या मर्यादेत आणि कार्यपद्धतीत अनुपालन करण्याची यंत्रणा अस्तित्त्वात आहे आणि ती खालील अहवालाच्या अधीन आहे.

या कंपनीने ३१ मार्च २०१९ रोजी संपलेल्या वित्तीय वर्षासाठी जी लेखा पुस्तके - वह्या कागदपत्र, इतिवृत्त नोंद वह्या, प्रपत्रे विवरणे आणि अन्य अभिलेख जतन केली आहेत, त्यांचे मी पुढील कायदे व नियामके आदिच्या तरतुदींनुसार परिक्षण केले.

१. कंपनी अधिनियम २०१३ (हा कायदा), कंपनी अधिनियम १९५६ (लागू होणाऱ्या मर्यादेपर्यंत) आणि अंतर्गत केलेल्या नियमावली.

२. दि सिक्युरीटीज काँट्रक्ट (रेग्युलेशन) कायदा १९५६ आणि त्या अंतर्गत केलेल्या नियमावली, (मात्र ही कंपनी पब्लीक अनलिस्टेड कंपनी असल्याने तिला लागू नाहीत).

३. दि डिपॉझीटरी ॲक्ट १९९६, त्याची नियमावली आणि उप-निधी (कंपनीचे शेअर्स प्रत्यक्ष स्वरूपात असल्याने लागू नाही).

४. परकीय चलन व्यवस्थापन अधिनियम १९९९ आणि परदेशी थेट गुंतवणूक, परकीयांची थेट गुंतवणूक आणि बाह्य देशातून केलेले वाणिज्यक स्वरूपात उसनवारी (कंपनीला लागू नाहीत.)

५. सिक्युटरीज अँड एक्सचेंज बोर्ड ऑफ इंडिया कायदा १९९२ (सेबी कायदा), यातील खालील नियामके आणि मार्गदर्शक सूचना या महानिर्मिती कंपनी ही पब्लीक अनलिस्टेड कंपनी असल्याने तिला लागू नाहीत :

   ए) दि सिक्युरीटीज ॲन्ड एक्सचेंज बोर्ड ऑफ इंडिया (शेअर्स संपादन व ताब्यात घेणे) नियामके २०११;

   बी) दि सिक्युरीटीज ॲन्ड एक्सचेंज बोर्ड ऑफ इंडिया (प्रोहिबीशन ऑफ इनसायडर ट्रेडींग) रेग्युलेशन्स २०१५;

सी) दि सिक्युरिटीज ॲन्ड एक्सचेंज बोर्ड ऑफ इंडिया (भांडवल देणे व प्रकटने यांच्या आवश्यकता प्रकटने) नियम २००९ ;

डी) दि सिक्युरिटीज ॲन्ड एक्सचेंज बोर्ड ऑफ इंडिया (सुची बंधने आणि आवश्यकता) नियमने २०१५;

इ) दि सिक्युरिटीज ॲन्ड एक्सचेंज बोर्ड ऑफ इंडिया (एम्प्लॉयी स्टॉक ऑप्शन स्कीम ॲन्ड एम्प्लॉयी स्टॉक परचेस स्कीम गाईड लाईन १९९९) आता त्यांचे नाव दि सिक्युरीटीज ॲन्ड एक्सचेंज बोर्ड ऑफ इंडिया (शेअर्स बेस्ड एम्प्लॉयी बेनिफिट) दुरूस्ती नियमने २०१४ आणि दि सिक्युरिटीज अँड एक्सचेंज बोर्ड ऑफ इंडिया (शेअर्स एम्प्लॉयी बेनिफिट) दुरुस्ती नियमने २०१५);

एफ) दि सिक्युरिटीज ॲन्ड एक्सचेंज बोर्ड ऑफ इंडिया (कर्जे व प्रतिभूत देणे व त्याचे लिस्टींग करणे) नियमने;

जी) दि सिक्युरिटीज ॲन्ड एक्सचेंज बोर्ड ऑफ इंडिया (रजिस्टार टू ॲन इशू अँड शेअर ट्रान्सफर एजंट्स) नियमने १९९३, अधिनियम व अशील सोबत व्यवहार या संबंधी;

एच) दि सिक्युरिटीज ॲन्ड एक्सचेंज बोर्ड ऑफ इंडिया (डीलिस्टींग ऑफ इक्युटी ऑफ शेअर्स) नियमने २००९ ;

आय) दि सिक्युरिटीज ॲन्ड एक्सचेंज बोर्ड ऑफ इंडिया (बाय बॅक ऑफ सिक्युरिटीज) नियमने १९९८.

६. कंपनीस स्पष्टपणे लागू होणाऱ्या इतर कायद्याच्या संदर्भात खाली नमूद केलेले इतर कायदे निश्चितपणे लागू होतात.

विद्युत अधिनियम २००३ :

मी खालील बाबींच्या लागू होणाऱ्या खंडाच्या पूर्ततेचेही परिक्षण केले.

१. इन्स्टिट्यूट ऑफ कंपनी सेक्रेटरी ऑफ इंडिया यांनी जारी केलेले सेक्रेटरीयल मानके (१ जुलै २०१५ पासून आणि १ ऑक्टोबर २०१७ पासून लागू केलेले).

२. कंपनीने बी एस इ लिमिटेड आणि नॅशनल स्टॉक एक्स्चेंज ऑफ इंडिया लिमिटेड यांचे सोबत यादीवर घेण्याबाबतचे (हे करार लेखापरिक्षणाच्या कालावधी मध्ये लागू नव्हते, कारण कंपनी पब्लिक अनलिस्टेड आहे).

आढावा वर्षात कंपनीने उपरोक्त कायदे नियमावली, नियामके, मार्गदर्शक सूचना, मानके इ. ची पूर्तता केली असून ती खालील निरीक्षणे/पूर्तता न होणे याच्या अधीन आहेत :

कंपनी अधिनियम २०१३ अंतर्गत :

कंपनीने १ एप्रिल २०१८ ते १४ जून २०१८ या कालावधीत महिला संचालक यांची नियुक्ती केली नव्हती.

मी, माझ्या ऑडीटच्या कालावधीत कंपनीने दिलेली माहिती /आणि अभिलेख यावर विसंबून होतो आणि माझा अहवाल त्या मर्यादेत आहे.

यापुढे मी खालील प्रमाणे अहवाल देत आहे

कंपनीच्या संचालक मंडळाची रचना योग्य प्रकारे केली आहे. त्यात कार्यकारी संचालक, नॉन - कार्यकारी संचालक आणि यांचा योग्य समतोल साधला आहे. फक्त वरती नमूद केलेल्या निरीक्षण वगळता या कालावधीत संचालक मंडळाच्या रचने मध्ये करण्यात आलेले बदल हे कायद्यातील तरतूदीनुसार करण्यात आले आहेत.

सर्व संचालकांना बैठकीचे वेळापत्रक, कार्यक्रम पत्रिकेवर आणि त्यावरील विषयाबाबत तपशीलवार टिपा या, बैठकीचे किमान सात दिवस आधी पाठविण्यात आल्या होत्या. तसेच कार्यक्रम पत्रिकेवरील विषयांबद्दल अधिक माहिती व स्पष्टीकरणे मंडळाच्या बैठकीपूर्वी देण्यात आणि अर्थपूर्ण व्हावी यासाठी दक्ष असलेली कार्यपद्धती या कंपनीस प्रभावीरित्या अस्तित्त्वात आहे.

निर्णय हे बहुमताने घेतले जातात आणि काही सदस्यांची असहमती दर्शक मते जर असली तर ती विचारात घेतली जातात. त्यांची नोंद इतिवृत्तांत करण्यात येते.

मी, यापुढे अहवाल देतो की, कंपनीस लागू होणारे कायदे, नियमावली नियामके आणि मार्गदर्शक सूचना यांच्या अनुपालनाची खातर करणारी आणि कंपनीच्या आकारमानाशी आणि प्रवर्तनाशी अनुरूप असलेली प्रणाली व कार्यपद्धती पुरेशा प्रमाणात आहे.

मी यापुढे अहवाल देतो की, महानिर्मिती कंपनी ही मराविमं सूत्रधारी कंपनीच्या संपूर्ण मालकीची उपकंपनी आहे आणि मराविमं कंपनी ही संपूर्णत: महाराष्ट्र शासनाच्या मालकीची संस्था आहे आणि शासन हक्काच्या तत्त्वावर दर्शनी रू. १०/- प्रत्येकी या किमतीचे समभाग काढून देण्यात आलेले आहेत. शासन निर्णय इएलए - १००३/प्र.क्र. ८५८८/ऊर्जा-५/ यानुसार कंपनीने ३७,०००,१०० समभाग दि. १५/०६/२०१८ रोजी, महाराष्ट्र शासनाच्या मालकीची आणि या कंपनीची सूत्रधारी कंपनी महाराष्ट्र राज्य विद्युत मंडळ सुत्रधारी कंपनी लिमिटेड ला रोखीने दिलेले आहेत.

मी यापुढे अहवाल देतो की सेक्रेटरियल परिक्षणाच्या कालावधीत कंपनी अधिनियम २०१३ चे कलम १८० (१) (सी) नुसार उसनवारी, कर्जे यांची मर्यादा ₹ ५०,००० कोटीवरून ₹ ५२,००० कोटी २८ सप्टेंबर २०१८ रोजीच्या वार्षिक सर्वसाधारण सभेत विशेष ठराव मंजूर करून घेतले.

मी पुढे अहवाल देतो की, सेक्रेटरियल ऑडीटच्या कालावधीत पुढील प्रकार घडलेले नाहीत.

१) सार्वजनिक / प्राधान्य शेअर्स / ऋणपत्रे / स्वेट इक्विटी यांचे वितरण करणे.

२) प्रतिभूतींचे विमोचन /पुनरखरेदी करणे

३) विलिनीकरण /एकत्रीकरण/पुनर्रचना इ. करणे

४) परदेशीय तांत्रिक सहयोग करणे.

ए. वाय. साठे ॲन्ड कंपनी करिता
कंपनी सेक्रेटरीज

सी एस अजित साठे
मालक :
एफसीएस नं. २८९९ सी ओ पी नं. ७३८
यूडीआयएन : एफ००२८९९ए०००३-१७९१

दिनांक: २५.११.२०१९
स्थळ : मुंबई

हा अहवाल आमचे समान तारखेचे पत्रासोबत वाचावा. हे पत्र, फॉर्म जोडपत्र - १ या अहवालाचा अविभाज्य भाग आहे.

सेक्रेटरियल लेखापरिक्षणाचे अहवालाचे जोडपत्र क्र. १

प्रती,
मा. सदस्य,
महाराष्ट्र राज्य वीज निर्मिती कंपनी लिमिटेड
प्रकाशगड, भूखंड जी - ९,
प्रा. अनंत काणेकर मार्ग वांद्रे (पूर्व),
मुंबई - ४०० ०५१.

आमचा समान तारखेला अहवाल या पत्रासोबत वाचण्यात यावा.

१. सेक्रेटरीयल संबंधित कामाचे अभिलेख जतन करणे ही कंपनीच्या व्यवस्थापनाची जबाबदारी आहे. या अभिलेखांचे परिक्षण करून त्या आधारे अभिप्राय व्यक्त करणे ही आमची जबाबदारी आहे.

२. सेक्रेटरीयल संबंधित अभिलेखामधील आशय अचूक असल्याची हमी मिळविणे या हेतुसाठी आम्ही परिक्षणाच्या कार्यपद्धीती व प्रक्रीया यांचे अनुसरण केले. या अभिलेखात दर्शविलेल्या बाबींची वस्तूनिष्ठता अचूक असल्याची खात्री मिळावी म्हणून तत्त्वांवर पडताळणी केली. आम्ही अनुसरलेल्या प्रक्रिया व कार्यपद्धती या आमची मते तयार करण्यासाठी पुरेसे तत्त्वाधार देतात असा आमचा विश्वास आहे.

३. या कंपनीचे वित्तीय अभिलेख आणि लेख्यांची वह्या - पुस्तके यातील अचूकता व योग्यता यांची आम्ही तपासणी केलेली नाही.

४. जेथे आवश्यकता आहे तेथे, कायदे, नियमावली, नियामक व घडलेल्या घटना इत्यादी, यांच्या पूर्ततेबद्दल आम्ही निवेदने मिळविली आहेत.

५. कंपनी कायदा आणि इतर लागू होणारे कायदे, नियम मानके इ. यातील तरतुदींची पूर्तता करणे ही व्यवस्थापनाची जबाबदारी आहे. आमचे परिक्षण या प्रक्रियांची प्रायोगिक तत्त्वावर पडताळणी करणे या मर्यादेमध्ये केलेले आहे.

६. हे सेक्रेटरीयल ऑडीट म्हणजे कंपनीच्या भविष्यातील जीवन क्षमता याची हमी नाही किंवा कंपनीच्या व्यवस्थापनातर्फे तिचे व्यवहार किती कार्यक्षमतेने अथवा प्रभावीपणे करण्यात येत आहेत याबद्दलचे आश्वासन नाही.

ए. वाय. साठे ॲन्ड कंपनी करिता
कंपनी सेक्रेटरीज

सी एस अजित साठे
मालक :
एफसीएस नं. २८९९ सी ओ पी नं. ७३८
यूडीआयएन : एफ००२८९९ए०००३-१७९१

दिनांक: २५.११.२०१९
स्थळ : मुंबई

भारताचे लेखानियंत्रक आणि महालेखापरिक्षक यांनी कंपनी अधिनियम २०१३ चे कलम १४३(६)(बी) अंर्तगत महाराष्ट्र राज्य वीज निर्मिती कंपनी मर्यादितच्या दि. ३१ मार्च २०१९ रोजी संपलेल्या वर्षाच्या स्वायत्त वित्तीय विवरण पत्रकांवर व्यक्त केलेले अभिप्राय :

कंपनी अधिनियम २०१३ यात विहित केलेल्या वित्तीय अहवाल सादर करण्यासाठी आकृती बंधानुसार **महाराष्ट्र राज्य वीज निर्मिती कंपनी मर्यादित (मुंबई) च्या दि. ३१ मार्च २०१९ रोजी** संपलेल्या वर्षाचे स्वायत्त वित्तीय विवरण पत्रके तयार करणे, ही या कंपनीच्या व्यवस्थापनाची जबाबदारी आहे. भारताचे लेखानियंत्रक आणि महालेखापरिक्षक यांनी सदर अधिनियमाचे कलम १३९(५) नुसार नियुक्त केलेले सांविधिक लेखापरिक्षक यांनी अधिनियमाचे कलम १४३ यानुसार, त्यांचा स्वतंत्र लेखा परिक्षणाच्या आधारे आणि अधिनियमाचे कलम १४३ (१०) यात विहित केलेल्या लेखापरक्षिणाचे मानके याला सुसंगत अशाप्रकारे या वित्तीय विवरण पत्रकावर अभिप्राय व्यक्त करण्याची जबाबदारी आहे. त्यांनी त्याप्रकारे लेखापरिक्षण केलेले आहे, असे त्यांचा लेखापरिक्षणाचा अहवाल **दि. ०७ सप्टेंबर २०१९** यात नमूद केले आहे.

मी, भारताचे लेखा नियंत्रक आणि महालेखापरिक्षक यांच्या वतीने, **महाराष्ट्र राज्य वीज निर्मिती कंपनी मर्यादित, मुंबई** या कंपनीच्या दि. **३१ मार्च २०१९** रोजी संपलेल्या वर्षाच्या स्वायत्त वित्तीय विवरणपत्रकांचे पूरक लेखापरिक्षण, अधिनियमाचे कलम १४३(६)(ए) यानुसार केले. सदर पूरक लेखापरिक्षण स्वतंत्रपणे करण्यात आलेले आहे. त्यासाठी सांविधिक लेखापरिक्षकांकडील कागदपत्रे मिळविलेली नाहीत आणि हे लेखापरिक्षण प्रामुख्याने सांविधिक लेखापरिक्षक यांच्याकडे तसेच कंपनीच्या अधिकारी वृंदाकडे विचारणा करणे आणि लेख्यांच्या काही दस्तऐवजांचे निवडक परिक्षण करणे या मर्यादेत करण्यात आलेले आहे.

माझ्या या पूरक लेखापरिक्षणांच्या आधारे, कंपनी अधिनियमांचे कलम १४३(६)(बी) यानुसार माझ्या लक्षात आलेल्या खालील महत्वाच्या प्रकरणांकडे लक्ष वेधू इच्छितो. माझ्या मते कंपनीची वित्तीय विवरणपत्रके आणि संबंधित लेखा परिक्षण अहवाल अधिक चांगल्याप्रकारे समजून घेण्यास ते आवश्यक आहे.

अ) नफ्यासंबंधी अभिप्राय

खर्च

कर्मचारी लाभ खर्च (टिपा क्र. २६) : ₹ १२८४.१८ कोटी

१. यामधे वर्ष २०१६ मधे कार्यान्वित झालेल्या (चंद्रपूर औ. वि. केंद्र येथील) युनीट ८ आणि ९ यांचे आस्थापना खर्च ₹ १.२० कोटी समाविष्ट नाहीत. महत्त्वाची लेखा धोरणे यातील परिच्छेद क्र ७ (ब) प्रगतीपथावरील भांडवली कामे यानुसार नफा व तोटा यामधे आकारणे गरजेचे होते. या परिच्छेदात म्हटले आहे की, जे नवीन प्रकल्प कार्यान्वित होतात, त्याचा कार्यन्वयानंतर एक वर्षाची त्याची प्रशासकीय आणि सामान्य खर्च याचे भांडवलीकरण करावे व त्यानंतरच्या वर्षापासून ते नफा तोटा पत्रकात आकारण्यात यावेत. मात्र कंपनीने त्याचे महसुली खर्चात अकारण्या ऐवजी त्याचे भांडवलीकरण केलेले आहे.

   यामुळे वर्षाचा खर्च आणि तोटा यांचे ₹ १.२० कोटीने कमी विवरण झालेले आहे. तर स्थिर मत्ता (मालमत्ता, कारखाने व साधने) यामधे तेवढ्याच मर्यादेत जादा विवरण झालेले आहे.

घसारा आणि कर्जफेडीचे खर्च (टिपा क्र. १ आणि १अ) : ₹ ३१५८.३९ कोटी

२. यामधे वर्ष २०१३ ते २०१५ दरम्यान (चंद्रपूर) येथे कार्यान्वित केलेल्या युनीट ७ याच्या पाच भांडवली सुट्या भागांचे वाढीव दराने केलेल्या घसाऱ्याची रक्कम ₹ १२.९४ कोटी समाविष्ट नाही. या युनिटचे उपयुक्त आयुष्य मार्च २०२२ पर्यंत आहे. त्यामुळे कंपनीने भांडवली सुट्या भागांचे वाढीव दराने घसारा सात ते नऊ वर्षासाठी करणे, हे कंपनीने टिपा क्र. ५ (एक्स) यात प्रकट केलेल्या कंपनीच्या धोरणाप्रमाणे, आवश्यक होते.

   यामुळे वर्षातील घसारा आणि तोटा यांचे ₹ १२.९४ कोटी ने कमी विवरण झाले तर कारखाने व यंत्रसामग्री (स्थिरमत्ता) यांचे तेवढ्याच रकमेने जादा विवरण झाले आहे.

ब) वित्तीय स्थितीवर अभिप्राय

मत्ता

चालू मत्ता, वित्तीय मत्ता

व्यापारी येणी (टिपा क्र. ७) : ₹ १३५६४.९१ कोटी

३. यामधे महाराष्ट्र राज्य विद्युत पारेषण कंपनी (महापारेषण) या कडून एप्रिल २०१३ ते मार्च २०१९ या कालावधीसाठी येणे असलेला रिॲक्टीव्ह एनर्जी चार्जेस याची रक्कम ₹ १२२.२३ कोटी समाविष्ट आहे. ती प्रदीर्घ काळापासून प्रलंबित असल्याने तसेच तिच्या विषयी वाद असल्याने आणि महापारेषणने ती कायम केलेली नसल्याने ती अनिश्चित आहे.

यासाठी महानिर्मितीचे वसुलीचे प्रयत्न अयशस्वी झाल्याने कंपनीने पर्यायी पद्धत शोधण्यासाठी महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोगाशी संपर्क करण्याचे ठरविलेले आहे.

भारतीय लेखा मानक १८ (महसूल) यानुसार जेव्हा महसूलात समाविष्ट होणाऱ्या रकमेच्या वसुली बद्दल अनिश्चितता असेल तर वसुली न होण्याजोगी रक्कम मूळात महसूल म्हणून मान्य केलेल्या रकमेत समायोजन करण्या ऐवजी तिला खर्च म्हणून मान्यता द्यावी.

यामुळे व्यापारी येण्यात ₹ १२२.२३ कोटीचे ज्यादा विवरण तर खर्च आणि तोट्यामधे ₹ १२२.२३ कोटीचे कमी विवरण झालेले आहे.

समभाग आणि दायित्त्वे

दायित्त्वे, चालू दायित्त्वे,

इतर वित्तिय दायित्त्वे (टिपा क्र. १९) : ₹ ७६३५.७४ कोटी

४. पर्यावरण आणि वन मंत्रालय यांची अधिसूचना दि. ०३.११.२००९ नुसार फ्लाय ॲश विक्रीतून मिळालेला सर्व महसुल वेगळ्या स्वतंत्र लेखाशीर्षा अंतर्गत निर्माण करावा असे आदेश दिले आहेत. त्यानुसार फ्लाय ॲश वापर निधी या लेखाशीर्षकामधे ₹ ९०.५३ कोटीची तरतूद केली आहे. ही रक्कम उपरोक्त लेखाशीर्षात समाविष्ट केली आहे. हा निधी फ्लाय ॲश वापर १०० टक्के या स्तरापर्यंत पूर्ण होईपर्यंत त्यासाठी करावयाच्या पायाभूत सोयी, अन्य सुविधा, राख वापरातून प्रोत्साहन यासाठी उपयोगात आणावयाचा आहे. महसूल पासून असा वेगळा राखीव निर्माण करणे आणि त्याच्या वापरावर निर्बंध घालणे या हेतुसाठी कंपनी मध्ये "राखीव" असे वर्गीकरण करण्याची आवश्यकता आहे. ही राखीव अन्य व्यावसायिक कामाचे नियोजन / वापर यासाठी उपलब्ध नसेल.

अशा राखीव ऐवजी तरतूदीची निर्मिती केली असल्याने चालू दायित्त्वे याचे ₹ ९०.५३ कोटीने जादा विवरण आणि राखीव चे तेवढ्यानेच कमी विवरण झाले. त्यामुळे कंपनी कायदा २०१३ च्या शेड्यूल तीन[१] यातील विहित फॉरमॅटचे उल्लघन झालेले दिसते.

इतर चालू दायित्त्वे (टिपा क्र. २०) : सांविधिक देय ₹ ५३.१८ कोटी

५. यामधे महाराष्ट्र शासनास देय असलेली बांधकाम खर्चावरचा लेबर सेस (कामगार उपकर) याची रक्कम ₹ १५५.९२ कोटी[२] (कोराडी, चंद्रपूर आणि परळी येथील नवीन प्रकल्पाच्या बांधकामाचा खर्च) याचा समावेश नाही. व त्यासाठी तरतुदही केलेली नाही.
यामुळे या वर्षाची चालू दायित्त्वे (सांविधिक देणी) व्यय आणि तोटा यांचे ₹ १५५.९२ कोटीने कमी विवरण झाले आहे.

क) प्रकटना विषय अभिप्राय

संबंधिताविषयी प्रकटने (टिपा क्र. ३७)

६. संबंधिताविषयीची प्रकटने या विषयाची टिपा क्र. ३७ यातील परिच्छेद (क) याकडे लक्ष वेधण्यात येते. या परिच्छेदात व्यवस्थापनातील महत्वाच्या कर्मचारी वृंद यांच्या पारिश्रमिकाचा तपशील दिलेला आहे. ही टिपा असे ही सांगते की महत्त्वाच्या कर्मचारी वृंदाचे नोकरीनंतरचे लाभ व इतर दीर्घ मुदतीचे लाभ वगळण्यात आले आहेत.

१ : कंपनी कायदा २०१३ चे कलम १२९ अंतर्गत शेड्यूल तीन यामध्ये ताळेबंद तयार करण्यासाठी सर्वसाधारण सूचना यातील परिच्छेद बी (१) यामधे विहित केल्या प्रमाणे

२ : (कोराडी, चंद्रपूर आणि परळी येथील बीटीजी आणि बीओपी कंत्राटदारांची एकूण देणी ₹ १५५९२.४२ कोटी या रकमेचा १ टक्का या प्रमाणे.

भारतीय लेखा मानक २४ मधील परिच्छेद क्र. १७ यात नमूद केले आहे की, कंपनी तिच्या व्यवस्थापनातील महत्वाच्या पदांवरील कर्मचारी वृंदाना देण्यात येणाऱ्या भरपाईचे संपूर्ण माहिती प्रकट करील. यामधे खालील प्रत्येक श्रेणीचे प्रकटन करावयाचे असते : **(अ)** अल्पमुदतीचे कर्मचारी लाभ **(ब)** नोकरी नंतरचे लाभ **(क)** इतर दीर्घ मुदतीचे लाभ **(ड)** खंडित करण्यासंबंधीचे लाभ आणि **(इ)** शेअर आधारीत पैसे देणे. यामुळे सदर प्रकटने अपूर्ण आहेत आणि भारतीय लेखा मानक २४ च्या आवश्यकतेनुसार नाहीत.

सांविधिक लेखा परिक्षकांच्या अहवालावर अभिप्राय

७. स्वतंत्र लेखापरिक्षकांचा अहवाल यातील 'पात्र मताचा आधार' या शीर्षकाच्या परिच्छेद क्र.२ यामध्ये महापारेषण कंपनीकडून येणे असलेली रक्कम चुकून ₹ १०८.८५ कोटी अशी नमूद केलेली आहे. योग्य रक्कम ₹ १२२.२३ कोटी आहे. यामुळे लेखा परिक्षकांचा अहवाल त्या मर्यादेत चुकीचा / उणीव असलेला आहे.

८. सांविधिक लेखापरिक्षक यांनी त्यांच्या स्वतंत्र लेखापरिक्षकांचा अहवाल यातील जोडपत्र २ यामध्ये कामगार उपकर (लेबर सेस) याचा भरणा न करणे ही वस्तुस्थिती नमूद केलेली नव्हती. यामुळे लेखापरिक्षकांचा अहवाल, त्यामर्यादेत अपुरा आहे.

भारताचे लेखा नियंत्रक आणि महालेखापरिक्षक
यांच्या वतीने व त्यांच्यासाठी

(ए. के. बेहरा)
महालेखापाल, लेखापरिक्षण-३

स्थळ : मुंबई
दिनांक: ०५.१२.२०१९

महानिर्मिती कंपनीच्या स्वायत्त वित्तीय विवरण पत्रांवर भारताचे लेखानियंत्रक आणि महालेखापरिक्षक यांनी दिलेल्या अभिप्रायावर कंपनीच्या व्यवस्थापनाची उत्तरे

अनु. क्र.	शासकीय लेखा परिक्षणातील परिच्छेद	व्यवस्थापनाची उत्तरे	सांविधिक लेखापरिक्षकांचे मत
	अ) नफ्याविषयी अभिप्राय		
१.	**खर्च** **कर्मचारी लाभ खर्च (टिपा क्र. २६) : ₹ १२८४.१८ कोटी** यामधे वर्ष २०१६ मधे कार्यान्वित झालेल्या (चंद्रपूर औ. वि. केंद्र येथील) युनीट ८ आणि ९ यांचे आस्थापना खर्च ₹ १.२० कोटी समाविष्ट नाहीत. महत्त्वाची लेखा धोरणे यातील परिच्छेद क्र ७ (ब) प्रगतीपथावरील भांडवली कामे यानुसार नफा व तोटा यामधे आकारणे गरजेचे होते. या परिच्छेदात म्हटले आहे की, जे नवीन प्रकल्प कार्यान्वित होतात, त्याचा कार्यन्वयानंतर एक वर्षाची त्याची प्रशासकीय आणि सामान्य खर्च याचे भांडवलीकरण करावे व त्यानंतरच्या वर्षापासून ते नफा तोटा पत्रकात आकारण्यात यावेत. मात्र कंपनीने त्याचे महसुली खर्चात अकारण्या ऐवजी त्याचे भांडवलीकरण केलेले आहे. यामुळे वर्षाचा खर्च आणि तोटा यांचे ₹ १.२० कोटीने कमी विवरण झालेले आहे. तर स्थिर मत्ता (मालमत्ता, कारखाने व साधने) यामधे तेवढ्याच मर्यादेत जादा विवरण झालेले आहे.	सर्वसाधारण मत्ता म्हणजेच कार्यालयीन साधने, संगणके, संबंधीत उपकरणे, फर्नीचर व जोडणी इत्यादिचे भांडवलीकरण करताना अनवधानाने इतर प्रशासकीय खर्च ₹ १.२० कोटी यांचे सुद्धा भांडवलीकरण करण्यात आले. सर्वसाधारण मत्तांचे भांडवलीकरण योग्यरीत्या करण्यात आले आहे. प्रशासकीय खर्चाच्या भांडवली करणाची दुरूस्ती येत्या वर्षात करण्यात येईल.	आम्ही व्यवस्थापनाच्या उत्तराशी सहमत आहोत.
२.	**घसारा आणि कर्जफेडीचे खर्च (टिपा क्र. १ आणि १अ) : ₹ ३१५८.३९ कोटी** यामधे वर्ष २०१३ ते २०१५ दरम्यान (चंद्रपूर) येथे कार्यान्वित केलेल्या युनीट ७ याच्या पाच भांडवली सुट्या भागांचे वाढीव दराने केलेल्या घसाऱ्याची रक्कम ₹ १२.९४ कोटी समाविष्ट नाही. या युनिटचे उपयुक्त आयुष्य मार्च २०२२ पर्यंत आहे. त्यामुळे कंपनीने भांडवली सुट्या भागांचे वाढीव दराने घसारा सात ते नऊ वर्षासाठी करणे, हे कंपनीने टिपा क्र. ५ (एक्स) यात प्रकट केलेल्या कंपनीच्या धोरणाप्रमाणे, आवश्यक होते. यामुळे वर्षातील घसारा आणि तोटा यांचे ₹ १२.९४ कोटी ने कमी विवरण झाले तर कारखाने व यंत्रसामग्री (स्थिरमत्ता) यांचे तेवढ्याच रकमेने जादा विवरण झाले आहे.	कंपनी मत्तांचे भांडवलीकरण त्यांच्या कार्यन्वयनाच्या तारखांना करते आणि त्यांचा योग्य घसारा त्याच प्रमाणे नियमीत तत्वाने करते. चालू वर्षी कंपनीने ₹ ३१५८.३९ कोटी घसारा आकारला आहे. मात्र चंद्रपूर मूळ पालक मत्तांचा घसारा उपयुक्त आयुष्याच्या तत्वानुसार केला असला तरी त्या मत्तांच्या काही सुट्या भागांचा घसारा दिलेल्या दराप्रमाणे करण्यात आला. पुढील वर्षी तो दुरूस्त करण्यात येईल	आम्ही व्यवस्थापनाच्या उत्तराशी सहमत आहोत.
	ब) वित्तीय स्थितीवर अभिप्राय		
३.	**मत्ता** **चालू मत्ता, वित्तीय मत्ता** **व्यापारी येणी (टिपा क्र. ७) : ₹ १३५६४.९१ कोटी** यामधे महाराष्ट्र राज्य विद्युत पारेषण कंपनी (महापारेषण) या कडून एप्रिल २०१३ ते मार्च २०१९ या कालावधीसाठी येणे असलेला रिॲक्टीव्ह एनर्जी चार्जेस याची रक्कम ₹ १२२.२३ कोटी समाविष्ट आहे. ती प्रदीर्घ काळापासून प्रलंबित असल्याने तसेच तिच्या विषयी वाद असल्याने आणि महापारेषणने ती कायम केलेली नसल्याने ती अनिश्चित आहे.	बहुवर्षीय नियमने यातील खंड ६७.१ यानुसार वीजनिर्मिति केंद्र जेव्हा वीज जाळ्यात रिॲक्टीव्ह एनर्जी पाठविते ती सामावून घेतली जाते, त्यासाठीच्या कालावधीसाठी कलम ६७.२ नुसार महाराष्ट्र राज्य भार प्रेषण केंद्र यांजकडून रिॲक्टीव्ह ऊर्जा आकारासाठी भरपाई दिली जाते. महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोगाने सुद्धा नियमनाचा खंड ९२ यातील तरतुदीनुसार वीज निर्मात्याला दिलेले रिॲक्टीव्ह ऊर्जाचे खर्च, वितरणाच्या खर्चाचा घटक	आम्ही व्यवस्थापनाच्या उत्तराशी सहमत आहोत.

	यासाठी महानिर्मितीचे वसुलीचे प्रयत्न अयशस्वी झाल्याने कंपनीने पर्यायी पद्धत शोधण्यासाठी महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोगाशी संपर्क करण्याचे ठरविलेले आहे. भारतीय लेखा मानक १८ (महसूल) यानुसार जेव्हा महसूलात समाविष्ट होणाऱ्या रकमेच्या वसुली बद्दल अनिश्चितता असेल तर वसुली न होण्याजोगी रक्कम मूळात महसूल म्हणून मान्य केलेल्या रकमेत समायोजन करण्या ऐवजी तिला खर्च म्हणून मान्यता द्यावी. यामुळे व्यापारी येण्यात ₹ १२२.२३ कोटीचे ज्यादा विवरण तर खर्च आणि तोट्यामधे ₹ १२२.२३ कोटीचे कमी विवरण झालेले आहे.	म्हणून मान्य केले आहे. याप्रमाणे रिअॅक्टीव्ह ऊर्जा देयकाची पद्धतीचे अंतीमीकरण केले आहे. त्यानुसार वितरण परवानाधारक संस्थेकडून हे थकीत आकार वसूल करण्याची व विज निर्मात्यास ते देण्याची जबाबदारी राज्य भार प्रेषक केंद्राकडे दिली आहे. परिणामी जेव्हा नियमाने वितरण कंपनीने निर्मिती कंपनीला रिअॅक्टीव्ह ऊर्जेचा भरपाई बद्दल स्पष्ट तरतूद करते व त्याची वसूली अंतिम ग्राहकाकडून करण्याचे मान्य करते. यामुळे थकीत वसुली मान्यता देणेबाबत व वसूली करण्या बाबत कोणती ही अनिश्चितता नाही. म्हणून ही रक्कम चांगले (कर्ज) मानावे आणि त्यासाठी अन्य लेखा प्रक्रिया अनावश्यक आहे.	
४.	**समभाग आणि दायित्त्वे** **दायित्त्वे, चालू दायित्त्वे,** **इतर वित्तिय दायित्त्वे (टिपा क्र. १९) : ₹ ७६३५.७४ कोटी** पर्यावरण आणि वन मंत्रालय यांची अधिसूचना दि. ०३.११.२००९ नुसार फ्लाय अॅश विक्रीतून मिळालेला सर्व महसुल वेगळ्या स्वतंत्र लेखाशीर्षा अंतर्गत निर्माण करावा असे आदेश दिले आहेत. त्यानुसार फ्लाय अॅश वापर निधी या लेखाशीर्षकामधे ₹ ९०.५३ कोटीची तरतूद केली आहे. ही रक्कम उपरोक्त लेखाशीर्षात समाविष्ट केली आहे. हा निधी फ्लाय अॅश वापर १०० टक्के या स्तरापर्यंत पूर्ण होईपर्यंत त्यासाठी करावयाच्या पायाभूत सोयी, अन्य सुविधा, राख वापरातून प्रोत्साहन यासाठी उपयोगात आणावयाचा आहे. महसूल पासून असा वेगळा राखीव निर्माण करणे आणि त्याच्या वापरावर निर्बंध घालणे या हेतुसाठी कंपनी मध्ये "राखीव" असे वर्गीकरण करण्याची आवश्यकता आहे. ही राखीव अन्य व्यावसायिक कामाचे नियोजन / वापर यासाठी उपलब्ध नसेल. अशा राखीव ऐवजी तरतूदीची निर्मिती केली असल्याने चालू दायित्त्वे याचे ₹ ९०.५३ कोटीने जादा विवरण आणि राखीव चे तेवढ्यानेच कमी विवरण झाले. त्यामुळे कंपनी कायदा २०१३ च्या शेड्यूल तीन[१] यातील विहित फॉरमॅटचे उल्लंघन झालेले दिसते.	पर्यावरण आणि वन मंत्रालयाचे दि. ०३.११.२००९ च्या अधिसूचनेत पुढील अट आहे की औष्णिक विद्युत केंद्रात कोळसा आणि किंवा लिग्नाईट यांच्या आधारे तयार झालेल्या फ्लाय अॅश (उडून जाऊ शकणारी राख) आणि तिच्या साहाय्याने केलेली उत्पादने यांच्या विक्रीतून मिळालेला निधी एका वेगळ्या लेखाशीर्षांतर्गत जमा करावा आणि फ्लाय अॅश वापराचा स्तर १०० टक्के पूर्ण होईपर्यंत हा निधी केवळ फ्लाय अॅश वापरासाठी पायाभूत सुविधा विकसीत करणे, व या राखेच्या वापरास प्रोत्साहन व सोयी या कामासाठीच वापरावा. वरील मार्गदर्शक सूचनेनुसार कंपनीने एक वेगळे लेखाशीर्ष क्र. ४६४३३ 'फ्लाय अॅश वापराची तरतूद' असा कंपनीच्या लेखा वह्यात निर्माण केली. फ्लाय अॅश विक्रीची रक्कमेचा नावाने निर्माण केलेल्या लेखाशीर्षात लेखा करण्यात येतो. ही रक्कम अन्य कोणत्याही हेतुसाठी वापरली जात नाही.तर फक्त फ्लाय अॅश संबंधीच्या कामासाठी खर्च केली जाते. असा वेगळा निधी निर्माण करण्याचे कारण तो निधी विनियोगासाठी उपलब्ध करू न देणे असा नसून फ्लाय अॅश वापराच्या उद्दिष्ट पूर्तीसाठी आहे. फ्लाय अॅश वापर राखीव निधी चा हेतू राखीव निर्माण करणे किंवा शेअर धारकांच्या इतर समभागांसाठी ठेवणे असा नाही. म्हणून तो निधी एक मोठ्याप्रकारचे दायित्त्व आहे. विशिष्ट हेतुसाठीच तो वापरण्याचे बंधन आहे. यानुसार कंपनीने योग्य प्रकारे अनुपालन केलेले आहे.	आम्ही व्यवस्थापनाच्या उत्तराशी सहमत आहोत.

१ : कंपनी कायदा २०१३ चे कलम १२९ अंतर्गत शेड्यूल तीन यामध्ये ताळेबंद तयार करण्यासाठी सर्वसाधारण सूचना यातील परिच्छेद बी (१) यामधे विहित केल्या प्रमाणे.

५.	**इतर चालू दायित्त्वे (टिपा क्र. २०) : सांविधिक देणी ₹ ५३.१८ कोटी** यामधे महाराष्ट्र शासनास देय असलेली बांधकाम खर्चावरचा लेबर सेस (कामगार उपकर) याची रक्कम ₹ १५५.९२ कोटी[२] (कोराडी, चंद्रपूर आणि परळी येथील नवीन प्रकल्पाच्या बांधकामाचा खर्च) याचा समावेश नाही. व त्यासाठी तरतुदही केलेली नाही. यामुळे या वर्षाची चालू दायित्त्वे (सांविधिक देणी) व्यय आणि तोटा यांचे ₹ १५५.९२ कोटीने कमी विवरण झाले आहे.	'इमारती आणि इतर बांधकामातील कामगार उपकर' (बी ओ सी डब्ल्यू) यासंबंधी नमूद करण्यात येते की, अशा कामाच्या विषयी किंमत करारात (कंत्राटात) उद्घृत केली जाते. त्यात त्यांच्या नोंदणीच्या तारखेला लागू होणारे सर्व कर आणि इतर शूल्क समाविष्ट केलेले असतात. या कंत्राटाचे संबंधित कंत्राटदार हे सर्व कर आणि शूल्के याचे सांविधिक देणी योग्य त्या प्राधिकाऱ्यांकडे जमा करण्यास जबाबदार असतात. या शिवाय कंत्राटदारांने असे कर आणि शूल्क यांचा भरणा योग्य. त्या प्रधिकाऱ्याकडे केला नाही तर त्यातून उद्‌भवणारे कायदेशिर कारवाई, दावे, मागण्या खटले इ. बाबत जे काही क्षतिपूरण (इंडेटिफाय) करावे लागेल त्यासाठी सदर कंत्राटदार मालकाला मूल ठेवी असी तरतुद करारात असते. कंपनीने संबंधित कंत्राटदारांना वरील उपकरांचा भरणा करण्याबाबत लेखी कळविण्याची कार्यवाही सुरू केली आहे. म्हणून महानिर्मिती कंपनीच्या लेखावह्यामध्ये सदर थकीत सांविधिक देणी भरणे बाबत तरतूद करण्याचा विचार केलेला नव्हता.	व्यवस्थापनाच्या उत्तराशी आम्ही सहमत आहोत.
	क) प्रकटना विषय अभिप्राय		
६.	**संबंधिताविषयी प्रकटने (टिपा क्र. ३७)** संबंधिताविषयीची प्रकटने या विषयाची टिपा क्र. ३७ यातील परिच्छेद (क) याकडे लक्ष वेधण्यात येते. या परिच्छेदात व्यवस्थापनातील महत्वाच्या कर्मचारी वृंद यांच्या पारिश्रमिकाचा तपशील दिलेला आहे. ही टिपा असे ही सांगते की महत्त्वाच्या कर्मचारी वृंदाचे नोकरीनंतरचे लाभ व इतर दीर्घ मुदतीचे लाभ वगळण्यात आले आहेत. भारतीय लेखा मानक २४ मधील परिच्छेद क्र. १७ यात नमूद केले आहे की, कंपनी तिच्या व्यवस्थापनातील महत्वाच्या पदांवरील कर्मचारी वृंदाना देण्यात येणाऱ्या भरपाईचे संपूर्ण माहिती प्रकट करील. यामधे खालील प्रत्येक श्रेणीचे प्रकटन करावयाचे असते : (अ) अल्पमुदतीचे कर्मचारी लाभ (ब) नोकरी नंतरचे लाभ (क) इतर दीर्घ मुदतीचे लाभ (ड) खंडित करण्यासंबंधीचे लाभ आणि (इ) शेअर आधारीत पैसे देणे. यामुळे सदर प्रकटने अपूर्ण आहेत आणि भारतीय लेखा मानक २४ च्या आवश्यकतेनुसार नाहीत.	भारतीय लेखा मानक २४ यातील परिच्छेद १७ यामधे पुढील बाबती विहीत केलेली आहेत. (अ) अल्प मुदतीची कर्मचारी लाभ (ब) नोकरीनंतरचे लाभ (क) इतर दीर्घ मुदतीचे लाभ (ड) खंडित करण्यासंबंधीचे लाभ (इ) शेअर आधारीत पैसे देणे. कंपनी अल्पमुदतीच्या कर्मचारी लाभ यामधे वेतन आणि भत्ते देते. कंपनी दीर्घ मुदतीचे लाभ उपदान आणि रजा रोखीकरण असे निवृत्ती नंतर किंवा मृत्यूनंतर किंवा सेवा खंडित केल्यास देते. याशिवाय कंपनी शेअर आधारे कोणताही पैसा कुठल्याही कर्मचाऱ्यांना देत नाही. टिपा क्र. ३७ (क) यामधे कंपनीने केलेल्या प्रकरणात कर्मचारी निहाय अल्पमुदतीचे लाभ आणि त्यासोबत दीर्घ मुदतीचे लाभ दिले आहेत. ही टिपा खालील प्रमाणे आहे. *"भारतीय लेखा मानक १९ यानुसार व्यवस्थापनातील महत्वाच्या कर्मचारी वृंद यांचेही नोकरी नंतरचे लाभ आणि इतर दीर्घमुदतीचे कर्मचारी लाभ मान्य केलेले आहेत. कर्मचारी लाभ हे एकत्रितपणे आणि विमा गणिती मूल्यमापनांनूसार देण्यात येतात. त्यामुळे त्यांचा समावेश उपरोक्त बाबीत केलेला नाही." दीर्घ मुदतीचे लाभ हे प्रत्येक कर्मचाऱ्याला विमागणिताच्या मुल्यांकनाप्रमाणे दिले जातात म्हणून व्यक्ती निहाय तपशील निश्चित करता येत नाही. आणि म्हणून वरती टिपा देण्यात आलेली आहे. यामुळे भारतीय लेखा मानक २४ यातील अटीप्रमाणे सदर प्रकरने योग्य व पुरेशी आहेत."*	व्यवस्थापनाच्या उत्तराशी आम्ही सहमत आहोत.

२ : (कोराडी, चंद्रपूर आणि परळी येथील बीटीजी आणि बीओपी कंत्राटदारांची एकूण देणी ₹ १५५९२.४२ कोटी या रकमेचा १ टक्का या प्रमाणे.

	ड) सांविधिक लेखा परिक्षकांच्या अहवालावर अभिप्राय		
७.	स्वतंत्र लेखापरिक्षकांचा अहवाल यातील 'पात्र मताचा आधार' या शीर्षकाच्या परिच्छेद क्र.२ यामध्ये महापारेषण कंपनीकडून येणे असलेली रक्कम चुकून ₹ १०८.८५ कोटी अशी नमूद केलेली आहे. योग्य रक्कम ₹ १२२.२३ कोटी आहे. यामुळे लेखा परिक्षकांचा अहवाल त्या मर्यादेत चुकीचा / उणीव असलेला आहे.	महापारेषण कडून येणे असलेली रक्कम रू. १२२.२३ कोटी आहे. मात्र माहिती देताना रिॲक्टीव्ह पॉवर बिलींग या विषयी दोन लेजर अकउंटस् मधे दिसणारी रक्कम विचारात घेण्यात यावी. तिसऱ्या अकाउंट मधील रक्कम अनवधानाने विचारात घेतली नव्हती.	व्यवस्थापनाच्या उत्तराशी आम्ही सहमत आहोत.
८.	सांविधिक लेखापरिक्षक यांनी त्यांच्या स्वतंत्र लेखापरिक्षकांचा अहवाल यातील जोडपत्र २ यामध्ये कामगार उपकर (लेबर सेस) याचा भरणा न करणे ही वस्तुस्थिती नमूद केलेली नव्हती. यामुळे लेखापरिक्षकांचा अहवाल, त्यामर्यादेत अपुरा आहे.	या विषयी कोणतेही सांविधिक देणे कंपनी भरत नाही. त्यामुळे कंपनीच्या लेखावह्यांमधे तरतूद नोंदी केलेल्या नाहीत. उपरोक्त अभिप्राय परिक्षण (टिपा क्र. ५) यामध्ये नमूद केल्याप्रमाणे कंपनी सदर बाब ही प्रकल्प दायित्त्व असून तिचा भरणा संबंधित कंत्राटदाराने करावा असे कंपनीचे मत आहे.	व्यवस्थापनाच्या उत्तराशी आम्ही सहमत आहोत.

भारताचे लेखानियंत्रक व महालेखापरिक्षक यांनी कंपनी अधिनियम २०१३ चे कलम १४३ (६) (बी) ज्याचे सहवाचन कलम १२९ (४) सोबत होते, त्यानुसार महाराष्ट्र राज्य वीज निर्मिती कंपनी मर्यादितच्या दि. ३१ मार्च २०१९ रोजी संपलेल्या वर्षाच्या एकत्रित वित्तीय विवरण पत्रकांवर व्यक्त केलेले अभिप्राय :

कंपनी अधिनियम यात विहित केलेल्या वित्तीय अहवाल सादर करण्यासाठी आकृती बंधानुसार **महाराष्ट्र राज्य वीज निर्मिती कंपनी मर्यादित (मुंबई) च्या दि. ३१ मार्च २०१९ रोजी** संपलेल्या वर्षाची एकत्रित वित्तीय विवरण पत्रके तयार करणे, ही या कंपनीच्या व्यवस्थापनाची जबाबदारी आहे. या अधिनियमाच्या कलम १३९ (५) ज्याचे सहवाचन कलम १२९ (४) सोबत होते, त्यानुसार भारताचे लेखानियंत्रक आणि महालेखापरिक्षक यांनी नियुक्त केलेले सांविधिक लेखा परिक्षक यांचेवर या अधिनियमाचे कलम १४३ ज्याचे सहवाचन कलम १२९(४) सोबत होते यानुसार, त्यांनी अधिनियमाचे कलम १४३ (१०) यात विहित केलेल्या लेखापरिक्षणाच्या मानकांनुसार स्वतंत्र लेखापरिक्षण करून त्यावर अभिप्राय देण्याचे उत्तर दायित्व असते. त्यांनी त्याप्रकारे लेखापरिक्षण केलेले आहे, असे त्यांचा लेखापरिक्षणाचा अहवाल **दि. ०७ सप्टेंबर २०१९** यात नमूद केले आहे.

मी, भारताचे लेखानियंत्रक आणि महालेखापरिक्षक यांच्या वतीने, **महाराष्ट्र राज्य वीज निर्मिती कंपनी मर्यादित, मुंबई** या कंपनीच्या दि. ३१ मार्च २०१९ रोजी संपलेल्या वर्षाच्या एकत्रित वित्तीय विवरणपत्रकांचे पूरक लेखापरिक्षण, अधिनियमाचे कलम १४३(६)(अ) ज्याचे सहवाचन कलम १२९ (४) सोबत होते यानुसार केले. आम्ही **महाराष्ट्र राज्य वीज निर्मिती कंपनी मर्यादित** या कंपनीच्या वित्तीय विवरणपत्रकाचे लेखा परिक्षण केले. मात्र आम्ही (या कंपनीच्या उपकंपन्या) **महागूज कोलायरीज लिमिटेड, महाजनको ॲश मॅनेजमेंट सर्विसेस लिमिटेड आणि धोपावे कोस्टल पॉवर लिमिटेड** यांचे, तसेच महानिर्मिती कंपनीच्या सहयोगी कंपन्या **मे. युसीएम कोल कंपनी लिमिटेड आणि मे. छत्तीसगड काटघोरा डोंगरगढ रेल्वे लिमिटेड** यांचे, या समान तारखेला संपलेल्या वर्षाच्या वित्तीय विवरण पत्रकांचे पूरक लेखापरिक्षण केलेले नाही. सदर लेखापरिक्षण स्वतंत्रपणे करण्यात आलेले आहे. त्यासाठी सांविधिक लेखापरिक्षकांकडील कागदपत्रे मिळविलेली नाहीत आणि हे लेखापरिक्षण प्रामुख्याने सांविधिक लेखापरिक्षक यांच्याकडे तसेच कंपनीच्या अधिकारी वृंदाकडे विचारणा करणे आणि लेख्यांच्या काही दस्तऐवजांचे निवडक परिक्षण करणे या मर्यादेत करण्यात आलेले आहे.

माझ्या या पूरक लेखापरिक्षणांच्या आधारे, कंपनी अधिनियमांचे कलम १४३ (६) (बी) ज्याचे सहवाचन कलम १२९ (४) सोबत केले जाते, त्यानुसार खालील महत्वाच्या प्रकरणांकडे लक्ष वेधू इच्छितो. माझ्यामते वित्तीय विवरणपत्रके आणि संबंधित लेखा परिक्षण अहवाल अधिक चांगल्याप्रकारे समजून घेण्यास ते आवश्यक आहे.

अ) इतर अभिप्राय :

वित्तीय विवरण पत्रकातील प्रवर्तन विभागा संबंधीची माहिती प्रकट केलेली नसणे :

१) ही कंपनी तीन पद्धतीने वीज निर्मिती करते ते असे, औष्णिक, जलविद्युत आणि सौर. या तिनही प्रकारातील पायाभूत सुविधा उत्पादन - प्रक्रिया, देखभाल, महसूलाचे दर, अर्थसाह्याचे घटक इत्यादि बाबी प्रत्येक प्रकारासाठी संपूर्णपणे भिन्न आहेत. म्हणून भारतीय लेखामानक १०८ मधील परिच्छेद ५ यात केलेल्या व्याख्येप्रमाणे, याबाबी प्रवर्तन विभाग असे (संबोधण्यास) पात्र होतात. या तीन प्रवर्तन विभागाचा महसूल, खर्च आणि नफा खालील प्रमाणे आहे.

प्रवर्तन विभाग आणि विहित मर्यादा यांचा तपशील

रक्कम ₹ कोटीत

विभाग	महसूल	खर्च	नफा / तोटा	विहित मर्यादेच्या १० टक्के		
				महसूल[१]	नफा / तोटा[२]	मत्ता[३]
औष्णिक वीज (समाविष्ट वायु आधारीत)	१९०,५०.८१	१८,१८२.४४	८६८.३७	होय	होय	लागू नाही
जल विद्युत	७२८.४७	७५८.४९	(३०.०२)	नाही	नाही	लागू नाही
सौर वीज	३८३.०४	१६२.४२	२२०.६२	नाही	होय	लागू नाही
एकूण	**२०,१६२.३१**	**१९,१०३.३५**	**१,०५८.९६**	-	-	-

यावरून असे दिसून येते की, कंपनीने तिच्या उद्योग कार्याचे स्वरूप आणि त्यांचे वित्तीय परिणाम यांचे वापरकर्त्यांना मूल्यमापन करण्यास उपयुक्त होईल अशा प्रकारे अहवाल देण्याजोग्या सर्व विभागांची वित्तीय माहिती स्वतंत्ररित्या प्रकट केली नाही. कंपनीने जल विद्युत या अहवाल देण्यास योग्य विभागाचे स्वतंत्ररित्या प्रकटन केलेले नाही.

अशा प्रकारे कंपनीने लेखापरिक्षण वर्षातील वित्तीय विवरण पत्रकासाठी भारतीय लेखा मानक १०८ च्या आवश्यकतांचे अनुपालन केलेले नव्हते. या मर्यादेत टिपा क्र. ४२ (अ) यातील प्रकटने अपुरी होती.

भारताचे लेखा नियंत्रक आणि महालेखापरिक्षक
यांच्या वतीने व त्यांच्यासाठी

सही /-
(संदीप रॉय)
महालेखापाल, लेखापरिक्षण-३

स्थळ : मुंबई
दि. ०९.१२.२०१९

[१] परिच्छेद १३ (ए) अहवालात दिलेली महसूल, एकत्रित महसूलाच्या १० टक्के किंवा अधिक

[२] परिच्छेद (१३) (बी) संपूर्ण नफा तोटा १० टक्के किंवा अधिक अहवालातील सर्व विभागाच्या एकत्रित नफ्याचा भाग ज्याचा तोटा नमूद केलेला नाही.

[३] परिच्छेद १३ (सी) सर्व प्रवर्तन विभागाच्या एकत्रित मत्तांमधे याच्या मत्ता १० टक्के किंवा त्याहून अधिक आहेत.

महानिर्मिती कंपनीच्या एकत्रित वित्तीय विवरण पत्रांवर भारताचे लेखानियंत्रक आणि महालेखापरिक्षक यांनी दिलेल्या अभिप्रायावर कंपनीच्या व्यवस्थापनाची उत्तरे

अनु क्र.	शासकीय लेखातील परिच्छेद	व्यवस्थापनाची उत्तरे	सांविधिक लेखा परिक्षकांचे मत

१.

अ) इतर अभिप्राय :

वित्तीय विवरण पत्रकातील प्रवर्तन विभागा संबंधीची माहिती प्रकट केलेली नसणे :

ही कंपनी तीन पद्धतीने वीज निर्मिती करते ते असे, औष्णिक, जलविद्युत आणि सौर. या तिनही प्रकारातील पायाभूत सुविधा उत्पादन - प्रक्रिया, देखभाल, महसूलाचे दर, अर्थसाह्याचे घटक इत्यादि बाबी प्रत्येक प्रकारासाठी संपूर्णपणे भिन्न आहेत. म्हणून भारतीय लेखामानक १०८ मधील परिच्छेद ५ यात केलेल्या व्याख्येप्रमाणे, याबाबी प्रवर्तन विभाग असे (संबोधण्यास) पात्र होतात. या तीन प्रवर्तन विभागाचा महसूल, खर्च आणि नफा खालील प्रमाणे आहे.

प्रवर्तन विभाग आणि विहित मर्यादा यांचा तपशील

रक्कम ₹ कोटीत

विभाग	महसूल	खर्च	नफा / तोटा	विहित मर्यादेच्या १० टक्के		
				महसूल[१]	नफा / तोटा[२]	मत्ता[३]
औष्णिक वीज (समाविष्ट वायु आधारीत)	१९०,५०.८१	१८,१८२.४४	८६८.३७	होय	होय	लागू नाही
जल विद्युत	७२८.४७	७५८.४९	(३०.०२)	नाही	नाही	लागू नाही
सौर वीज	३८३.०४	१६२.४२	२२०.६२	नाही	होय	लागू नाही
एकूण	**२०,१६२.३१**	**१९,१०३.३५**	**१,०५८.९६**	-	-	-

यावरून असे दिसून येते की, कंपनीने तिच्या उद्योग कार्याचे स्वरूप आणि त्यांचे वित्तीय परिणाम यांचे वापरकर्त्यांना मूल्यमापन करण्यास उपयुक्त होईल अशा प्रकारे अहवाल देण्याजोग्या सर्व विभागांची वित्तीय माहिती स्वतंत्ररित्या प्रकट केली नाही. कंपनीने जल विद्युत या अहवाल देण्यास योग्य विभागाचे स्वतंत्ररित्या प्रकटन केलेले नाही.

अशा प्रकारे कंपनीने लेखापरिक्षण वर्षातील वित्तीय विवरण पत्रकासाठी भारतीय लेखा मानक १०८ च्या आवश्यकतांचे अनुपालन केलेले नव्हते. या मर्यादेत टिपा क्र. ४२ (अ) यातील प्रकटने अपुरी होती.

व्यवस्थापनाची उत्तरे:

भारतीय लेखामानक १०८ (आणि मागील लेखामानक १७ यातील संदर्भानुसार), कंपनीचे अहवाल देण्यायोग्य सर्व विभागाचे प्रकटन करावे लागते. महानिर्मितीच्या प्रकरणी, कंपनीचे फक्त एकाच प्रकारचे औद्योगिक कार्य आहे. ते म्हणजे, वीज निर्मिती करणे आणि ती वीज विकणे. व्यवस्थापन माहिती प्रणाली आणि व्यवस्थापन कसे पाहतो व पुनरावलोकन करतो या अनुषंगाने विभाग ठरविले जातात. महानिर्मितीच्या बाबतीत व्यवसाय विभाग हा एक प्राथमिक विभाग असून त्यामध्ये वीज निर्मिती आणि विक्रीचा समावेश आहे. उत्पादन प्रक्रिया भिन्न असू शकतात पण जोखिमा आणि फायदे वेगळे असू शकत नाही. कारण अंतिम ग्रहकासाठी विक्री किंमत समान असते. शिवाय कंपनी दर नियंत्रित उत्पादन क्षेत्रात कार्यरत आहे. ऊर्जा उद्योगातील इतर कंपन्या वीज निर्मिती आणि विक्रीला एकच विभाग मानतात. तसेच कंपनीचे कामकाज हे भारत देशांतर्गत आहे. म्हणून कंपनीचे प्रवर्तन हे फक्त कंपनीचे एकमेव औद्योगिक कार्य असून अन्य कोणताही अहवाल देण्याजोगा विभाग नाही. या कारणासाठी कंपनीला अन्य कोणतेही प्रकटन करण्याची आवश्यकता नाही. ही बाब अनुक्रमे स्वायत्त आणि एकत्रित वित्तीय विवरण पत्रांच्या टिपा क्र. ४२ (अ) आणि टिपा क्र. ४२ यामधे प्रकट केली आहे. कंपनीच्या या भूमिकेबाबत कोणत्याही सांविधिक लेखा परिक्षकांनी तसेच लेखा नियंत्रक आणि महालेखा परिक्षक यांच्या वर्ष २००७-०८ पासूनच्या लेखा परिक्षणात असहमती व्यक्त केलेली नाही.

सांविधिक लेखा परिक्षकांचे मत:

आम्ही व्यवस्थापनाच्या उत्तराशी सहमत आहोत.

[१] परिच्छेद १३ (ए) अहवालात दिलेली महसूल, एकत्रित महसूलाच्या १० टक्के किंवा अधिक

[२] परिच्छेद (१३) (बी) संपूर्ण नफा तोटा १० टक्के किंवा अधिक अहवालातील सर्व विभागाच्या एकत्रित नफ्याचा भाग ज्याचा तोटा नमूद केलेला नाही.

[३] परिच्छेद १३ (सी) सर्व प्रवर्तन विभागाच्या एकत्रित मत्तांमधे याच्या मत्ता १० टक्के किंवा त्याहून अधिक आहेत.

स्वतंत्र लेखा परिक्षकांचा अहवाल

प्रति, मा. सदस्य, महाराष्ट्र राज्य वीज निर्मिती कंपनी मर्यादित (महानिर्मिती)

या कंपनीचा दि. ३१ मार्च २०१९ रोजी संपलेल्या वित्तिय वर्षाच्या स्वायत्त वित्तीय विवरण पत्रकांच्या लेखापरिक्षणांचा अहवाल सादर करण्यात येत आहे.

पात्र मत

आम्ही, महाराष्ट्र राज्य वीज निर्मिती कंपनी, मर्यादित ("महानिर्मिती"/"सदर कंपनी") यांचा येथे जोडलेल्या स्वायत्त वित्तीय विवरण पत्रकाचे लेखा परिक्षण केले आहे. यामध्ये पुढील वित्तीय विवरण पत्रके समाविष्ट आहेत. दि. ३१ मार्च २०१९ रोजीचा महानिर्मिती कंपनीचा ताळेबंद, याच तारखेला संपलेल्या कंपनीचे नफा तोटा पत्रक (यामध्ये इतर सर्वकष उत्पन्न सुद्धा दिली आहेत), या वर्षातील समभागात झालेले बदल, रोकडता प्रवाहाची विवरण पत्रके आणि स्वायत्त वित्तीय विवरण पत्रकांवरील टिपा. तसेच यामध्ये कंपनीच्या महत्वाच्या लेखा धोरणांची संक्षिप्त माहिती आणि इतर स्पष्टीकरणे यांचा सुद्धा समावेश केलेला आहे. (यापुढे या सर्वांचा उल्लेख स्वायत्त वित्तीय विवरण पत्रके असा केला आहे)

आमच्या मते, आणि आमची सर्वोतोपरी माहिती तसेच आम्हास दिलेली स्पष्टीकरणे यानुसार *मात्र आमच्या अहवालातील पात्र मतांचा आधार या विभागात वर्णन केलली प्रकरणे वगळता* वरील स्वायत्त विवरण पत्रके ही कंपनी अधिनियम २०१३ ("सदर अधिनियम कायदा") या नुसार आणि त्यात विहित केलेल्या पद्धती, नमुन्यानुसार आणि भारतात सर्वसामान्यपणे स्वीकृती असलेल्या लेखा तत्वांशी सुसंगत ठरेल अशाप्रकारे महानिर्मिती कंपनीच्या दि. ३१ मार्च २०१९ रोजी संपलेल्या वर्षातील कंपनीचे व्यवहार आणि त्याची स्थिती या विषयाची माहिती देत आहेत. तसेच या वर्षातील कंपनीचा तोटा (इतर सर्वकष उत्पन्नासह) यांचा तसेच या वर्षातील समभागातील बदल आणि रोकडता प्रवाह यांचे यथार्थ आणि रास्त दर्शन घडवितात.

पात्र मतांचा आधार

१. *व्यापारी येणी, कर्जे आणि अग्रिमे, ठेवी आणि व्यापारी देणी यांच्या शिलकी, संबंधित व्यक्ती - संस्था यांचेकडून खातरजमा करणे आणि/ किंवा प्रकरणांप्रमाणे मेळ केला जाणे यांच्या अधीन आहेत. अशी निश्चिती आणि मेळ करणे प्रलंबित असल्याने त्यांची परिणाम स्वरूप समायोजने केलेली नाहीत. मात्र आम्हाला माहिती देण्यात आली की, कंपनीने तिच्या पुरवठादारांना याविषयी पत्रे दिली असून जेथे जेथे शिलकींची खातरजामा मिळत आहे त्याचा मेळ करण्यात येत आहे. तसेच आम्हाला सांगण्यात आले की, असे मेळ करणे ही कंपनीत सतत चालू असणारी प्रक्रीया असते. लेखा परिक्षणासाठी पुरेसे आणि योग्य पुरावे नसल्यामुळे या शिलकींचा जर काही प्रभाव होणार असेल तर त्याबाबत आणि त्यामुळे कंपनीच्या या वर्षीच्या तोट्याबाबत आम्ही अभिप्राय देण्यास असमर्थ आहोत.*

२. *विशेषत: एका बाबी कडे लक्ष वेधण्यात येते. महाराष्ट्र राज्य विद्युत वितरण कंपनी मर्यादित (महावितरण) कडून ₹ १३४४२.८९ कोटीची आणि महाराष्ट्र राज्य विद्युत पारेषण कंपनी मर्यादित (महापारेषण) कडील ₹ १०८.८५ कोटी शिलकीची वसुली या खातरजमा आणि मेळ करणे याच्या अधीन आहेत. मात्र आम्हाला माहिती दिली की महानिर्मितीने खातरजमा व मेळ करणेबाबत या कंपन्यांना पत्रे पाठविली असून त्याची उत्तरे अद्याप मिळालेली नाहीत. लेखा परिक्षणासाठी योग्य आणि पुरेसे पुरावे उपलब्ध नसल्याने या बाबीचे स्थितीवर जर काही प्रभाव असतील तर ते आणि कंपनीचा या वर्षीचा तोटा यावरील संभाव्य परिणामाविषयी आम्हाला अभिप्राय देता येत नाही.*

३. *कोळसा कंपन्याच्या शिलकी, संबंधित कंपन्याकडून खात्री आणि मेळ करण्याच्या अधीन आहेत यातील बऱ्याच शिलकी मागील काही वर्षात ज्यांचे समायोजन केलेले नाही अशा शिलकी आहेत. आमच्या मते, या कंपनीत जनरल लेजर बॅलेन्सेस या आधारे मेळ नाही. त्यामुळे त्याचा कंपनीच्या वित्तीय विवरण पत्रकांवर नेमका परिणाम काय होऊ शकेल या बाबत आम्हाला मत देता येत नाही. कंपनी निहाय थकीत अग्रिमाचा तपशील खालील प्रमाणे आहे.*

(₹ कोटीत)

पुरवठादारांची नावे	महानिर्मितीच्या लेख्याप्रमाणे ३१.३.२०१९ रोजीची शिल्लक
सिंगरेनी कोलरीज लिमिटेड	१५.६६ जमा नोंद
साऊथ इस्टर्न कोलफिल्ड लिमिटेड	२७१.६६ नावे नोंद
वेस्टर्न कोलफिल्ड्स लिमिटेड	३९७.३१ नावे नोंद
महानदी कोलफिल्ड्स लिमिटेड	१८.०४ नावे नोंद
एकूण	६७१.३५ नावे नोंद

खात्री आणि मेळ पूर्ण करणे प्रलंबित असल्याने आणि कोळसा कंपन्यांनी पाठविलेल्या डेबिटनोट्सचे योग्य नोंद नसल्याने कार्यपालनाच्या प्रोत्साहक देयकांसाठी, कोळसा कमी उचलण्याबद्दल तरतुद केलेली नाही. या विषयाच्या मागण्याविषयी कंपनीने प्रश्न उपस्थित केले आहेत. तसेच कोळसा कंपन्यांकडे काही प्रतिदावे माडंले आहेत. या कारणांमुळे यांचा कंपनीच्या वित्तीय विवरण पत्रकांवर पडू शकणाऱ्या प्रभावाविषयी अभिप्राय देण्यास आम्ही असमर्थ आहोत.

४. *रेल्वे कंपन्यांकडील शिलकी कायम होण्याच्या अधीन आहेत. बहुतेक शिलकी मागील वर्षातील जुन्या असमायोजित थकीत रकमेबाबत आहेत. त्याची ठळक माहिती खालील प्रमाणे आहे.*

(₹ कोटीत)

पुरवठादारांची नावे	महानिर्मितीच्या लेख्याप्रमाणे ३१.३.२०१९ रोजीची शिल्लक
दक्षिण मध्य रेल्वे (खाते क्र. ३००००)	९.१२ नावे नोंद
दक्षिण पूर्व मध्य रेल्वे (खाते क्र. ३०००१)	१९३.१८ नावे नोंद
मध्य रेल्वे (खाते क्र. ४३०००)	६५.७० नावे नोंद
एकूण	२६८.०० नावे नोंद

कायम / मेळ करणे प्रलंबित असल्याने, त्याचे वित्तीय नोंदवह्यात परिणामकारक समायोजने करता आलेली नाहीत. त्यामुळे या बाबीचे कंपनीच्या वित्तीय विवरण पत्रकावर होऊ शकणाऱ्या परिणामांबाबत आम्ही मत देऊ शकत नाही.

आम्ही आमचे लेखापरिक्षण कंपनी कायदा २०१३ चे कलम १४३ (१०) यात निर्देशित केलेल्या लेखा परिक्षणाचा मानके याप्रमाणे संचालीत केले आहे. या प्रमाणकांप्रमाणे आमच्या जबाबदाऱ्यांचे अधिक तपशीलवार वर्णन आमच्या अहवालातील स्वायत्त वित्तीय विवरण पत्रांचे लेखापरिक्षणा संबंधी लेखापरिक्षणाच्या जबाबदाऱ्या या विभागात दिल्या आहेत. कंपनी कायदा २०१३ यातील तरतुदीनुसार स्वायत्त वित्तीय विवरण पत्रकाच्या आमच्या लेखा परिक्षणा संबंधीत नैतिक आवश्यकता भारतीय सनदी लेखापाल संस्थेने जारी केलेली आचारसंहिता यांच्या अनुषंगाने आम्ही या कंपनीपासून स्वतंत्र आहोत आणि आम्ही आमच्या इतर नैतिक जबाबदाऱ्या पूर्ण केल्या आहेत आणि आमचा विश्वास आहे की, आमच्या मतांना योग्य तो आधार देणारे पुरेसे आणि योग्य पुरावे आम्ही मिळविले आहेत.

भर देण्याची प्रकरणे

टिपा क्र ४३ (ए) याकडे लक्ष वेधण्यास येते. त्यात महावितरण वर यापूर्वीच्या वर्षातील विलंब भरणा अधिभाराच्या देयकासंबंधीत अपेक्षित पतहानी साठी ₹ ९८२.२८ कोटीची तरतूद निर्लेखित केली असून त्या बाबतचे कारण व आकलन व्यवस्थापनाने दिले आहे.

टिपा क्र २९ (१) कडे लक्ष वेधण्यात येते. ही टिप अंशदानाच्या भविष्य निधीच्या हंगामी खात्यात जर काही कमतरता/ जादा असेल त्याचे लेखे करणे आणि त्याचे भारतीय लेखा मानक १९ 'कर्मचाऱ्यांचे लाभ' यानुसार आवश्यक प्रकटने याविषयी आहे. त्याबाबत कंपनीच्या सी पी एफ ट्रस्ट कडून आवश्यक तपशील आणि माहिती उपलब्ध नाही.

टिपा क्र. ४५ (ए ए) याकडे सक्ष वेधण्यात येते. यात जल विद्युत निर्मिती सुविधा केंद्राच्या बाबत महाराष्ट्र शासनासोबत भाडे पट्टी करार करणे बाबत आहे. त्याची कार्यवाही अद्याप झालेली नाही.

वरील विषयावर आम्ही पात्र मत दिलेले नाही.

लेखा परिक्षणातील महत्वाच्या बाबी :

लेखा परिक्षण विषयंक महत्वांची प्रकरणे म्हणजे विद्यमान काळातील स्वायत्त वित्तीय विवरण पत्रकाचे आम्ही केलेल्या लेखा परिक्षणात, आमच्या व्यवसायिक न्याय निर्णय बुद्धीच्या मते आम्हाला महत्वाची वाटली. आम्ही स्वायत्त वित्तीय विवरण पत्रकाचे संपूर्णपणे लेखा परिक्षण केले. त्या संदर्भात या महत्वाच्या प्रकरणाकडे लक्ष देण्यात आले आहे. त्यानुसार आमचे मत तयार केले आहे. त्याविषयी आम्ही वेगळे मत दिले नाही. या वर्षात खालील विषयांना आम्ही लेखापरिक्षणांना महत्वाचे मानले आहे.

आकस्मित दायित्वे / आकस्मित मत्ता

कंपनीच्या विरोधात विविध मंचा समोर बरीच कायदेविषयक वादग्रस्त प्रकरणे प्रलंबित आहेत. व्यवस्थापनाने यातील रकमेबाबत अंदाज करून तेवढे आकस्मित दायित्व प्रकट करणे आवश्यक आहे. कोळसा कंपन्यांनी महानिर्मितीकडे विविध दावे केले आहेत. तसेच महानिर्मितीच्या व्यवस्थापनाने कोळसा कंपन्यावर प्रतिदावे केले आहेत. ते आकलनावर आधारित आहेत.

आम्ही याबाबीची महत्वाचा लेखा परिक्षण विषय म्हणून ओळख निश्चिती केली आहे. कारण व्यवस्थापनाच्या न्यायनिर्णय बुद्धीनुसार जे अंदाज केले जातात व या प्रकणांचा अर्थ लावला जातो त्यावर त्या आधारे रकमा मांडल्या आहेत आणि ही बाब व्यवस्थापनाच्या पूर्वग्रहाच्या आधीन असू शकते. दावे आणि प्रतिदावे करण्यासाठी व्यवस्थापनाने अंदाज करणे आणि त्यांनी अर्थ रूपांतरण करणे यांची आवश्यकता असते. या विविध विषयांचे स्वरूप व्यक्तिगत असू शकते.

(स्वायत्त वित्तीय विवरण पत्रकाची टिपा क्र. ४२ पहावी आणि ती लेखा धोरण परिच्छेद २१ सोबत वाचावी)

आम्ही आकस्मिक दायित्वे व आकस्मिक मत्ता याचे अंदाज व प्रगटीकरण याविषयांसाठी कंपनीच्या अंतर्गत सूचना व कार्यपद्धती या समजून घेतल्या आणि लेखापरिक्षणासाठी खालील पध्दतीचा अवलंब केला.

- प्रलंबित कायदेविषयक खटले बाबत सर्वोतोपरी माहिती शोधण्यास व्यवस्थापनाची जी रचना व नियंत्रणे स्थापित केली ती समजून घेऊन तिचे परिक्षण केले.
- या कायदेविषयक प्रकरणातील प्रत्यक्ष आणि अद्यावत घडामोडीची स्थिती या विषयी व्यवस्थापनाशी चर्चा केली.
- या कायदे विषयक प्रकरणासंबंधीत विविध पत्रव्यवहार, कागदपत्रे आणि जर काही व्यवस्थापनाने बाह्य कायद्याची मते मिळवली असतील तर त्यांचे अवलोकन केले आणि अकस्मित दायित्वे व मत्ता यांच्या प्रकटनाला पुष्टि देण्यासाठी महत्वाच्या बाबींचा हिशेब केला.
- यासाठी तरतूदींची आवश्यकता याविषयी व्यवस्थापनाचे न्यायनिर्णय आणि निर्धारण प्रमाण यांचे परिक्षण केले.
- प्रकरणाचे प्रमाण आणि पूर्तता यांचा आढावा घेतला.

वरील प्रमाणे केलेल्या कार्य पद्धतीच्या अंमलबजावणीच्या आधारे आकस्मिक दायित्वे आणि आकस्मित मत्ता यांविषयी केलेली अंदाज आणि प्रकटने ही पुरेशी आणि योग्य आहेत.

महावितरण कडून वसूल होण्याजोग्या अधिभाराच्या महसूलाची मान्यता आणि यापूर्वीच्या वर्षातील अपेक्षित पत हानीसाठी तरतूद

कंपनी भारतीय लेखा मानक ११५ मधील तत्वानुसार आणि महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोग यांनी मंजूर केलेले आणि नंतरच्या अपील प्राधिकाऱ्यांनी सुधारणा केलेले वीज दर पत्रक यांच्या आधारे, वीज विक्रीचा महसूल नोंदविते.

कंपनीने विलंब भरणा अधिभाराला म्हणजे, वीज खरेदी करार आणि महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोगाची नियमने यातील शर्तीप्रमाणे महावितरण कडून विलंबाने केलेल्या भरण्यावरील व्याज अशी मान्यता दिली आहे.

या बाबीला लेखापरिक्षणातील महत्वाची बाब मानले आहे. कारण त्याचे स्वरूप तसेच महावितरणाचे मागील काही वर्षापासून देयके भरलेली नाहीत ही वस्तुस्थिती आहे आणि आता महावितरनाने हे अधिभार सोडून देण्याची विनंती केली होती. शेवटी महावितरणने कंपनीची दि. ३१ मार्च २०१८ पर्यंतच्या देयकांना दायित्व अशी मान्यता दिली आणि या संबंधी व्यवस्थापनाने त्याला अपेक्षित पत हानी असे जे मानले आहे, तो महत्वाचा निर्णय आहे. तो फक्त पूर्वग्रहाच्या अधिन आहे. त्यामुळे वीज विक्रीचा महसूल आणि अधिभार याला महसूल म्हणून मान्यता देणे आणि त्याची मोजणी करणे ही गुंतागुंतीची आणि महत्वाची बाब आहे.

(स्वायत्त वित्तीय विवरणपत्रकाची टिपा क्र.४३ ए पहावी तिचे सहवाचन लेखा धोरण क्र. १४ आणि २३ सोबत करावे)

आम्ही वीज विक्री पासून महसूल या विषयावर महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोगाच्या नियमनांचे आकलन, त्याचे आदेश, परिपत्रके, मार्गदर्शके सूचना तसेच कंपनीची अंतर्गत परिपत्रके आणि वीज विक्रीय महसूल मोजणीची पद्धती ही माहिती मिळविली आणि लेखापरिक्षणाच्या खालील बाबींचा अंगिकार केला.

- वीज विक्रीच्या महसूलाचे आणि विलंब भरणा अधिभार यांना मान्यता देऊन मोजणी करणे सबंधी कंपनीनी अंतर्गत नियंत्रणाची जी रचना केली आहे, तिचे मूल्यांकन आणि परिक्षण केले.

- महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोगाने मंजूर केलेले आणि नंतर अपील प्राधिकारी यांनी सुधारणा केलेल्या दरांच्या आधारे वीज विक्रीच्या लेख्यांची पडताळणी केली.

- अपेक्षित पत हानी आणि त्यानंतर त्याला लागू होणारी भर / उलट परिणाम यांचे पूनर्मूल्याकन आणि तरतूद या विषयी व्यवस्थापनाचे आकलन आणि त्यातील जोखीमांचे व्यवस्थापनाने केलेले निर्धारण आणि पूनर्निधारण याविषयी व्यवस्थापनाने आम्हाला स्पष्टीकरणे दिली आणि आम्ही ती समजावून घेतली आहेत.

- वरील कार्यपध्दतीच्या अमलबजावणीच्या आधारे वीज विक्रीचा महसूल मान्य करणे आणि त्याची मोजणी करणे आणि अपेक्षीत पत तोटयाच्या हानीची तरतूद करणे या बाबी योग्य, पुरेशा व रास्त असल्याचे दिसून येते

"स्वायत्त वित्तीय विवरण पत्रके आणि त्यावरील लेखापरिक्षणांचा अहवाल या व्यतिरिक्त इतर माहिती"

कंपनीचे संचालक मंडळ हे इतर माहितीसाठी जाबाबदार असतात. कंपनीची इतर माहिती संचालक मंडळाचा अहवाल आणि इतर जोडपत्रे परिशिष्टे यात समाविष्ट असते. परंतु स्वायत्त वित्तीय विवरण पत्रके आणि त्यावरील आमचा लेखापरिक्षकांचा अहवाल यात समाविष्ट नसतो.

स्वायत्त वित्तीय विवरण पत्रामध्ये इतर माहिती समाविष्ट नसल्याने आम्ही त्यासंबंधीची आश्वासने आणि निष्कर्ष इत्यादी रूपाने आम्ही अभिप्राय देऊ शकत नाही.

आम्ही स्वायत्त वित्तीय विवरण पत्रकाच्या लेखापरिक्षणाच्या निमित्ताने आमच्या जबाबदारीमध्ये इतर माहिती वाचनाचाही समावेश होतो तसे करतांना आम्हाला इतर माहिती स्वायत्त वित्तीय विवरण पत्रकांस प्रत्यक्ष विसंगत आहे किंवा कसे किंवा लेखापरिक्षणाची आम्ही मिळविलेली माहिती योग्य असून त्यात काही मोठ्याप्रमाणात गैर विवरण झाले किंवा नाही याचा विचार करावा लागतो.

आम्हाला सांगण्यात आले की, संचालकांचा अहवाल आणि सबंधित जोडपत्रे यांचे अंतिमीकरण झाल्यावर त्याचा नंतर संचालक मंडळातर्फे स्वीकार केला जातो. त्यामुळे आम्हाला आजच त्याविषयी मत देता येणे शक्य झालेले नाही.

व्यवस्थापनाच्या आणि स्वायत्त वित्तीय विवरण पत्रकांच्या कार्याचा भार असणारे इतर यांच्या जबाबदाऱ्या:

कंपनी अधिनियम २०१३ चे कलम १३४ (५) यामधील दिलेल्या विषयांसाठी कंपनीचे संचालक मंडळ जबाबदार आहेत. त्यामध्ये भारतातील सर्वसाधारणपणे स्वीकृत केलेली लेखाविषयीची तत्वे आणि कलम १३३ यात विहित केलेली लेखा मानके यांच्याशी सुसुंगत असे कंपनीच्या वित्तीय स्थिती, वित्तीय कामगिरी, समभागातील बदल आणि रोकडता प्रवाह याचे यथार्थ आणि योग्य दर्शन घडविणारी स्वायत्त वित्तीय विवरण पत्रके तयार

करण्याची जबाबदारी समाविष्ट आहे. यामध्ये कंपनीच्या मत्ताचे संरक्षण करणे, लबाड्या व इतर अनियमितता यांना शोधणे किंवा आळा घालणे, योग्य लेखा धोरणे निवडून ती लागू करणे, प्रमाणबद्ध व सुज्ञ असे निर्णय व अंदाज करणे, अंतर्गत लेखा नियंत्रणाची रचना, अंमलबजावणी करून ती व्यवस्थित कार्यरत ठेवणे आणि कंपनीचे सत्य आणि योग्य दर्शन घडविणारी आणि अन्य कोणतीही मोठी लबाडी किंवा चूक भूल यापासून मुक्त असलेली स्वायत्त वित्तीय विवरण पत्रके तयार करणे या कामांचा समावेश असतो.

स्वायत्त वित्तीय विवरण पत्रके तयार करताना, जर कंपनीचे परिसमापन करावे किंवा काम थाबवावे किंवा तसे करण्यावाचून अन्य पर्याय नाही असे जर संचालक मंडळाचे मत नसेल तर, संचालक मंडळाच्या 'सतत कार्यरत असलेली संस्था' असे काम करण्यासाठी कंपनी समर्थ असल्याबद्दल निर्धारीत करावे लागते. सतत कार्यरत संस्था संबंधी तसे प्रकटन करणे त्या आधारे लेखे करणे ही संचालक मंडळाची जबाबदारी असते.

संचालक मंडळाकडे कंपनीच्या वित्तीय अहवाल देण्याच्या प्रक्रियेवर लक्ष ठेवण्याचीही जबाबदारी असते.

स्वायत्त वित्तीय विवरण पत्रकांचे लेखा परिक्षण करण्यासाठी लेखा परिक्षकांची जबाबदारी

आमचे लेखा परिक्षणाचे उद्दिष्ठ असे आहे की, ही स्वायत्त वित्तीय विवरण पत्रके संपूर्णत: कोणालाही मोठ्या गैर विवरणा पासून मुक्त आहेत किंवा कसे याचे योग्य कारणांसह हमी मिळविणे. ही गैर विवरणे लबाडी किंवा चुकीमुळे होऊ शकतात आणि लेखा परिक्षणाच्या अहवाल देऊन आमची मते व्यक्त करणे. आमची प्रमाणशीर हमी किंवा खात्री ही उच्च स्तरावरील खात्री असते. मात्र लेखा मानकांनुसार करण्यात आलेले, लेखापरिक्षणातून अस्तित्वात असलेली मोठी चूक किंवा गैरविवरण नेहमीच शोधता येईल अशी हमी देता येत नाही. लबाडी किंवा चुकीमुळे गैरविवरण होऊ शकते आणि जेव्हा वापरकर्त्या संस्था, आर्थिक निर्णयावर त्यांचा एकत्रितपणे मोठा प्रभाव पडत असेल तर ते माठ्या प्रमाणातील गैर विवरण आहे असे समजण्यात येते.

लेखा मानकांनुसार केलेल्या आमच्या लेखा परिक्षणात, आम्ही व्यावसायिक निर्णयबुद्धीचा वापर केला आहे आणि आमच्या संपूर्ण लेखापरिक्षणात व्यावसायिक संशयबुद्धी वापरली आहे. आम्ही खालील बाबी अनुसरल्या आहेत.

- स्वायत्ता वित्तीय विवरण पत्रकातील महत्वाची गैरविवरणाचे धोके शोधणे आणि त्यांचे मुल्यमापन करणे. ही गैरविवरणे लबाडीमुळे किंवा चुकीमुळे झालेली आहेत किंवा कसे ते शोधणे. या जोखीमांना प्रतिबंधात्मक लेखा परिक्षण पद्धतीची संरचना करणे व त्यादृष्टीने काम करणे आणि आमच्या मतांना आधार देणारे पुरेसे व योग्य पुरावे लेखापरिक्षणातून मिळविणे. लाबाडी मधून होणा-या गैरविवरणाचे धोके शोधणे हे चुकीने निर्माण झालेल्या गैर विवरणांपेक्षा मोठे असतात. कारण लबाडीमध्ये संगनमत, बनावट दस्त ऐवज, हेतुपुरस्सर माहिती वगळणे, चुकीचा अर्थ लावणे, विपर्यास करणे किंवा अंतर्गत नियंत्रणांचे उल्लंघन करणे आदि कृतींचा समावेश असतो.
- आम्ही लेखा परिक्षणासंबंधीची अंतर्गत नियंत्रणे समजावून घेतली आहेत. त्यामधून परिस्थिती नुरूप योग्य लेखा परिक्षण कार्यपद्धतींची रचना केली आहे. कंपनी कायदा २०१३ चे कलम १४३ (३) (१) नुसार आम्ही कंपनी मध्ये अंतर्गत वित्तीय नियंत्रण प्रणाली आहे किंवा कसे आणि वित्तीय विवरण पत्रके नियंत्रणे योग्य व प्रभावी रित्या कार्यरित आहेत किंवा कसे यावर आमची मते देण्याची आमच्यावर जबाबदारी आहे.
- कंपनीने वापरलेल्या लेखा धोरणांच्या योग्यतेचे मुल्यामापन करणे, तसेच व्यवस्थापनाने केलेल्या लेखाचे अंदाज आणि प्रकटने समर्थनीय असल्याचे निश्चित करणे.
- कंपनी ही सतत चालू राहणारी संस्था आहे. असे गृहित धरून व्यवस्थापनाने त्याच्या आधारे मांडलेल्या लेख्यांच्या योग्यते विषयी निष्कर्ष काढणे त्यासाठी लेखा परिक्षणात्मक पुरावे मिळविणे, कंपनीमध्ये घडलेल्या संबंधित घटना आणि स्थिती यांच्यावरून मोठी अनिश्चितता अस्तित्वात आहे किंवा कसे या आधारे कंपनीकडे 'कार्यरत संस्था' यासाठी सामर्थ्य आहे किंवा कसे या बाबतचे निष्कर्ष नोंदवणे. जर कंपनी विषयी अशी अनिश्चितता मोठ्या प्रमाणात अस्तित्वात आहे असा आमचा निष्कर्ष असेल तर, आम्ही त्याकडे आमच्या लेखापरिक्षण अहवालात लक्ष वेधणे आवश्यक असते आणि स्वायत्त वित्तीय विवरण पत्रकाच्या सबंधित प्रकटनात तसे उल्लेख असले पाहिजे. आमचे मतात रूपभेद करण्यासाठी ही प्रकटने अपूर्ण असतील तर त्याकडे लक्ष वेधणे ही आमची जबाबदारी आहे. आमच्या लेखा परिक्षणाच्या अहवालाच्या तारखेपर्यंत जे लेखापरिक्षणाचे पुरावे आम्ही मिळवेले, त्यावर आमचे निष्कर्ष आधारलेले आहेत. मात्र भविष्यात अन्य काही घटना किंवा स्थिती यांचा सुद्धा परिणाम होऊन कंपनी 'सतत चालू राहणारी संस्था' याप्रमाणे काम करणे थांबू शकते.

- स्वायत्त वित्तीय विवरण पत्रकांचे सर्वांगिण सादरीकरण, रचना आणि त्यातील समाविष्ट विषय यांचे मुल्यांकन करणे. यात प्रकटने ही येतात. आणि या स्वायत्ता वित्तीय विवरण पत्रकातून कंपनीचे व्यवहार आणि प्रसंग यांचे योग्यरित्या दर्शन होते आहे. त्याबद्दल मत देणे.

आम्ही ज्याच्याकडे कंपनीचे प्रशासनाचा कार्य भार आहे, अशा सर्वासोबत संपर्क केला त्यामधे इतर विषयांसोबत लेखा परिक्षणाची व्याप्ती, वेळ आणि आढळलेली महत्वाची माहिती यावर चर्चा केली. यात आमच्या लेखा परिक्षणात आम्हाला आढलेल्या अंतर्गत नियंत्रणातील महत्वाच्या उणिवांचाही समावेश होता.

तसेच आम्हाला आवश्यक असलेल्या आमच्या स्वातंत्र्यासंबंधीच्या नैतिक आवश्यकताची पूर्तता करण्यासाठी आम्ही संबंधित कार्यभार सांभाळणा-यांना एक निवेदनपत्र दिले. आमच्या स्वतंत्र कामाच्या जबाबदारीसाठी आम्हाला सर्व नाते हित संबंध आणि इतर विषया विषयी माहिती दिली तसेच जेथे लागू असेल तेथे सुरक्षेसंबंधीची माहिती दिली.

संबंधितांशी या विषयी संपर्क केल्यानंतर, आम्ही विद्यमान कालावधीत स्वायत्त वित्तीय विवरण पत्रकांच्या लेखा परिक्षणाच्यासाठी महत्वाचे विषय निश्चित केले. आम्ही या महत्वाच्या विषयांचे वर्णन आमच्या लेखा परिक्षकांच्या अहवालात दिले आहे. मात्र जर अन्य कायदा किंवा नियमाने अशा जाहीर प्रकटनास अवरोध करत असेल किंवा अतिशय दुर्मिळ परिस्थितीत जी माहिती आमच्या अहवालात आणणे इष्ट नाही कारण त्याचे विपरीत परिणाम जनहिताला बाधक ठरू शकतील असे आमचे मत झाले तर ती प्रकटने करणे आम्ही टाळत असतो.

इतर कायदेशिर नियमनाच्या आवश्यकता

१) कंपनी कायदा २०१३ चे कलम १४३(५) यातील आवश्यकतेनुसार आम्ही भारताचे लेखा नियंत्रक आणि महालेखा परिक्षक यांनी दिलेल्या निर्देशानुसार जोडपत्र देत आहोत. लेखापरिक्षणासाठी सुचविण्यात आलेल्या पद्धतीची पूर्तता केल्यानंतर आणि त्यावर केलेली कार्यवाही आणि तिचा कंपनीच्या लेख्यांवर आणि स्वायत्त वित्तीय विवरण पत्रकांवर झालेले परिणाम या जोडपत्रात दिले आहेत.

२) कंपनी अधिनियम २०१३ चे कलम १४३ मधील उपकलम (११) यामधील अटीनुसार केंद्र शासनाने काढलेला कंपन्याचे (लेखा परिक्षकांचे अहवाल) आदेश, २०१६ (आदेश) यातील आवश्यकतेप्रमाणे आम्ही जोडपात्र १ यामध्ये या आदेशतील परिच्छेद ३ व ४ यात विनिर्देशित केलेल्या विषयासंबंधी लागू होणाऱ्या मर्यादानुसार एक निवेदन देत आहोत.

२. अधिनियमाचे कलम १४३(३) नुसार, आम्ही अहवाल देत आहोत.

ए) आमचे सर्वोतोपरी ज्ञान आणि विश्वास यानुसार आमचे लेखा परिक्षणाच्या हेतुसाठी आवश्यक ती सर्व माहिती आणि स्पष्टीकरणे मिळविली आहेत. फक्त वरील 'पात्र मतांचा आधार' या परिच्छेदात वर्णन केलेली तिस-या पक्षांकडील शिलकींची निश्चिती, मेळ आणि समायोजन करणे यांचा अपवाद आहे. त्याचा जर काही परिणाम या वित्तीय विवरण पत्रांवर होणार असेल तर त्याचे अंदाज करता येत नाहीत.

बी) आमच्या मते, वरील पात्र मतांचा आधार या परिच्छेदात वर्णन केलेल्या विषयांचा अपवाद करून, कायद्याप्रमाणे आवश्यक अशा प्रकारे लेख्यांच्या वह्या योग्य प्रकारे जतन केल्या आहेत. असे आम्ही केलेल्या या वह्यांच्या तपासणी मधून दिसून आले.

सी) या अहवालाशी संबंधित वित्तीय विवरण पत्रके म्हणजेच ताळेबंद, नफा-तोटा पत्रक (इतर सर्वंकष उत्पन्न या सह) समभागातील बदल आणि रोकडता प्रवाह पत्रक ही कागदपत्रे लेखा वह्यांशी सुसंगत आहेत.

डी) वरील आमच्या पात्र मतांचा आधार या परिच्छेदात वर्णन केलेल्या या विषयाचे संभाव्य परिणाम याला अधीन राहून आमचे असे मत आहे की, उपरोक्त स्वायत्त वित्तीय विवरण पत्रके ही संबंधित कायद्याचे कलम क्र. १३३ ज्याचे सहवाचन अनुषंगीक नियमावली या दिलेल्या विनिर्देशित लेखा मानकांचे अनुपालन करतात.

इ) महानिर्मिती शासकीय कंपनी असल्याने, भारत सरकारने जारी केलेली अधिसूचना क्र. जी. एस आर ४६३ (इ) दिनांक ०५ जून २०१५ यानुसार, कंपनी अधिनियम २०१३ मधील कलम १६४ (२) यामधील "संचालकाची अपात्रता" याविषयीच्या तरतुदी महानिर्मिती कंपनीला लागू होत नाहीत.

एफ) आम्ही वरिल "पात्र मतांचा आधार" या परिच्छेदात दिलेली परिक्षणे यांचे कंपनीच्या कामकाजावर विपरीत परिणाम होणार नाही.

जी) कंपनीचे वित्तीय अहवाला संबंधीत अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणाचा पुरेसापणा आणि या नियंत्रणाचा प्रभाव या विषयी आमचा "स्वतंत्र अहवालें जोडपत्र दोन" मध्ये दिला आहे.

एच) ही कंपनी शासकीय असल्याने, भारत सरकारची अधिसूचना क्र. ४६३ (इ) दि. ५ जून २०१५ या प्रमाणे कायद्यातील कलम १९७ च्या तरतुदी कंपनीला लागू नाहीत.

आय) कंपनी (लेखा परिक्षण व लेखा परिक्षक) नियमावली २०१४ यातील नियम क्र. ११ नुसार जे अन्य विषय या अहवालात समाविष्ट करावयाचे असतात त्या बाबत आम्ही आमचे सर्वोतोपरी ज्ञान आणि आम्हाला दिलेली स्पष्टीकरणे यानुसार आम्ही खालील मते नोंदवितो.

१. महानिर्मिती कंपनीने तिच्या स्वायत्त वित्तीय विवरण पत्रामध्ये प्रलंबित कायदेशीर बाबींचे परिणामाचे परिणाम प्रगट केले आहेत. त्यासाठी स्वायत्त वित्तीय विवरण पत्रकांची टिपा क्र. ४२ पहावी.

२. ज्यात भविष्यात तोटे येऊ शकतील असे कोणतेही दीर्घ मुदतीचे करार कंपनीने केलेले नाहीत (यात डेरिव्हेटीव्ह कंत्राटे पण समाविष्ट आहेत)

३. कंपनीने, गुंतवणूकदार शिक्षण आणि रक्षण निधीत आवश्यक रकमा स्थानांतरीत करण्यात दिरंगाई केलेली नाही.

के. एस. अय्यर ॲन्ड कंपनी करिता
सनदी लेखापाल
एफआरएन १००१८६डब्लू
यूडीआयएन १९०३८५२६एएएबीडब्ल्यू६६३२

सी.ए.राजेश जोशी
भागीदार
आयसीएआयएम नं. ३८५२६

एस. सी. बापना ॲन्ड असोशिएट्स करिता
सनदी लेखापाल
एफआरएन ११५६४९डब्लू
यूडीआयएन १९१५७४२६एएएएडी५२८५

सी.ए.प्रियंका डी.जखोटिया
भागीदार
आयसीएआयएम नं. १५७४२६

आरएसव्हीए ॲन्ड कंपनी करिता
सनदी लेखापाल
एफआरएन ११०५०४डब्लू
यूडीआयएन १९१३४६८५एएएएलवाय३९८७

सी.ए. अभिजीत मुंदडा
भागीदार
आयसीएआयएम नं. १३४६८५

स्थळ : मुंबई
दिनांक : ०७ सप्टेंबर २०१९

जोडपत्र क्र. १ : महानिर्मिती कंपनी मर्यादितच्या दि. ३१ मार्च २०१९ रोजी संपलेल्या वर्षाचे स्वायत्त वित्तीय विवरण पत्रावर स्वतंत्र लेखापरिक्षकांच्या मूळ अहवालातील संदर्भाप्रमाणे जोडपत्र क्र. १ खालीप्रमाणे आहे.

१. जर काही कर्जे / ऋणे / व्याज / उसनवारी इ. सोडून देणे / निर्लेखित करण्याची प्रकरणे असल्यास त्याचा अहवाल तसेच त्याची कारणे व त्यातील रक्कम याची माहिती.

आमच्या लेखापरिक्षणाच्या कालावधीत तसेच आम्हास दिलेली माहीती आणि स्पष्टिकरणे यावरून वित्तीय वर्ष २०१८-१९ मध्ये कंपनीने कोणतीही कर्जे / ऋणे /व्याज /उसनवारी इ. सोडून देणे /निर्लेखित केली नाहीत

२. तिसऱ्या पक्षांकडे राहिलेल्या वस्तूमालाचे तसेच शासन किंवा अन्य प्राधिकरणे यांचेकडून देणगी रूपाने मिळालेल्या मत्ता यांचे योग्य अभिलेख जतन केले आहेत किंवा कसे.?

कंपनी तिचा वस्तूमाल /साहित्य तिस-या पक्षाकडे फक्त देखभाल /जोडणी करणे या कामांसाठी पाठविते. आम्हास दिलेल्या माहितीप्रमाणे भांडार विभाग (कक्ष) आणि सुरक्षा विभाग अशा प्रकारच्या वस्तूमाल साठ्याचे योग्यप्रकारे दस्तऐवज व नियंत्रण ठेवून त्यासाठी त्या विभाग-कक्षात टिपणी केल्या जातात आणि परत केले जाणारे/न केले जाणारे प्रवेश पत्र (गेट पास) तयार केले जातात. त्याची माहिती सॅप प्रणालीच्या ‘मटेरियल मोड्यूल’ यामध्ये सुद्धा पाहता येते. तसेच आम्हास सांगण्यात आले की, या वर्षी शासन किंवा अन्य प्राधिकरणे यांचेकडून कोणत्याही मत्ता देणगी स्वरूपात मिळाल्या नाहीत.

३. प्रलंबित न्यायालयीन वाद /न्यायाधिकरणाचे खटले यांचा वर्ष निहाय अहवाल देणे त्यात प्रलंबनाची कारणे आणि कायदेविषयक प्रकरणे (परदेशी व स्थानिक) यांच्यावरील खर्चावर लक्ष देणा-या यंत्रणेचे अस्तित्त्व आणि प्रभाव या माहितीचा समावेश करावा.

कंपनी प्रलंबित कायदेविषयक दावे / न्यायाधिकरणाकडील खटले यांची ओळख निश्चिती करून त्याचे प्रकटन ‘आकस्मित दायित्वे’ यात करीत असते. एकूण २९८ कायदेशीर /लवादातील खटल्यांचे त्यांचे वयानुसार वर्गीकरण खालीलप्रमाणे आहे.

प्रकरणाची वर्षे	प्रकरणांची संख्य
एक वर्षापेक्षा कमी	११
१ ते २ वर्षे	९५
२ ते ३ वर्षे	५९
३ ते ५ वर्षे	४३
५ वर्षापेक्षा जास्त	९०
एकूण	**२९८**

आम्हास असे सांगण्यात आले की, वरील प्रकरणे प्रलंबित राहण्याची कारणे प्रत्येक प्रकरणात वेगवेगळी आहेत.तसेच आम्हाला अशी माहिती दिली की, कायदेशी प्रकरणांचा खर्च हा वरील प्रकरणांमध्ये अभियोक्ता / सल्लागार यांच्या शूल्काच्या मंजुरीच्या रचनेप्रमाणे आहे. कंपनीकडून संबंधित माहिती उपलब्ध झाली नसल्याने प्रलंबनाच्या कारणाविषयी आता कायदेशीर खटल्यांच्या खर्चासंबंधीच्या विद्यमान यंत्रणेच्या प्रभावीपणा बाबत कोणतेही मत व्यक्त करण्यास आम्ही असमर्थ आहोत.

४. जर या कंपनीची निर्गुंतवणूक करण्यासाठी निवड झाली असेल तर (अमूर्त मत्ता व जमिनी यासह) मत्ता आणि दायित्वे यांचे (बांधिलकी व सामान्य राखीव यासह) मूल्यांकनाबाबत संपूर्ण स्थितीदर्शक अहवालाचे परिक्षण करावे. त्यात कंपनीची निर्गुंतवणूक प्रक्रियेची कार्यपद्धती आणि विद्यमान स्थिती यांचा समावेश करावा.

महानिर्मिती कंपनीची ‘निर्गुंतवणूक हेतूसाठी निवड झालेली नाही. म्हणून मागवलेली माहिती कंपनीस लागू नाही.

कंपनी अधिनियम २०१३ चे कलम १४३(५) नुसार दिलेल्या उप-आदेशांपर अभिप्राय :

५. कंपनीने मागविलेल्या कोळशांची संख्या / दर्जा यांचा मेळ करण्यास कंपनीकडे योग्य यंत्रणा आहे काय? आणि कोळशाचा दर्जा/ त्याचा ओलसरपणा आणि विलंब आकार यांच्या लेखा वह्यात योग्य नोंदी केल्या जातात काय ?

महानिर्मिती कंपनीने कोळसा कंपन्यांनी तयार केलेल्या आणि प्राप्त झालेल्या कोळशांच्या देयकांचा मेळ करण्यासाठी एक कार्यपद्धती केली. मागणी केलेला आणि प्रत्यक्ष मिळालेला कोळसा यांची संख्या / दर्जा यासाठी मेळ करण्याच्या विद्यमान कार्यपद्धतीस अधिक बळकटी देण्याची गरज आहे. महानिर्मिती कंपनीने कोळसा पृथ:करण करणाऱ्या एका मान्यता प्राप्त संस्थेची नियुक्ती केली आहे. तिचं नाव 'सेंट्रल इन्स्टिट्यूट ऑफ मायनींग अँड फ्यूएल रिसर्च' असे आहे. (सी.आय.एम.एफ.आर.) ही संस्था कोळसा कंपनीचा माल भरण्याच्या जागेवर तांत्रिक पृथ:करण करते. सी.आय.एम.एफ.आर. यांनी दिलेल्या पृथ:करण अहवालाच्या आधारे कोल ऑफिस, नागपूर बीजकात नमूद केलेला दर्जा आणि अहवालातील दर्जा यांचा मेळ करते आणि दर्जा घसरला असल्यास त्यांचे कोळसा कंपनीकडे दावे केले जातात.

कोळसा पुरवठादारांनी ₹ १९७५.६१ कोटीची मागणी केली आहे.कमी माल उचलणे, कामगिरीसाठी प्रोत्साहन, मत्ता आणि व्याज आदी कारणास्त केलेल्या वरील रकमेच्या मागणी महानिर्मितीने वादग्रस्त असल्याचे सांगितले. याविषयी योग्य ते कागदोपत्री पुरावे नसल्याने मागणीची अचूकतेबाबत निष्कर्ष काढता येणे अवघड झाले आहे. कोळसा पुरवठादारांची ही मागणी कंपनीने दि. ३१ मार्च २०१९ रोजी 'आकस्मित दायित्व' म्हणून घोषित केली.

महानिर्मितीने कोळसा पुरवठादारांच्या विरोधात अपुरा माल देणे, ओलसर कोळसा देणे, कमी माल भरणे आणि व्याजाच्या मागणी इत्यादी बाबत करारानुसार ₹ ४८९२.९२ कोटीचे दावे दि.३१ मार्च २०१९ मध्ये अस्तित्त्वात होते. त्यांना दि. ३१ मार्च २०१९ रोजी 'आकस्मिक मत्ता' म्हणून कंपनीने घोषित केले आहे.

६. राज्य शासनाला देय असलेल्या विनामूल्य विजेचा वाटा किती आहे? स्वीकृत लेखे प्रमाणकांनुसार व करारातील अटीनुसार त्याचा हिशेब करून तो लेखांमध्ये दाखविला जातो काय?

कंपनीने दिलेल्या माहितीनुसार कोणत्याही करारानुसार राज्य शासनाला विनामूल्य वीज पुरवठा केला जात नाही.

७. वस्तूमाल सूचीमध्ये भंगार, निकामी साहित्य इत्यादी चे मूल्यासह योग्य वर्गीकरण केले आहे का?

कंपनीमध्ये भंगार आणि निकामी साहित्य यांची निश्चित ओळख केली जाते. मात्र अशी निश्चित ओळख करण्याच्या वेळी त्यांचे लेखे केले जात नाहीत. भंगाराचे मूल्य लेखावहीत नोंदले जात नाही आणि त्यांच्या वसूलीची लेखा, जेव्हा लिलाव केला जातो तेव्हा होते. निकामी साहित्याचे मूल्यांकन ऐतिहासिक खर्चानुसार केले जाते आणि त्याचवेळी निकामी जुनाट साधनांसाठी लेखा वहीत १०० टक्के तरतूद केली जाते. अशाप्रकारे केलेल्या तरतुदीचे समायोजन सदर निकामी वस्तूच्या लिलावा सोबत केले जाते. कंपनी तांत्रिक मूल्यांकनाच्या आधारे वस्तूमाल निकामी झाल्याबद्दल ओळख निश्चिती करते.आमच्या लेखापरिक्षणाच्या कार्यपद्धीच्या आधारे असे म्हणता येते की, वरील काही उणीवा वगळल्यास, कंपनीची वस्तूमाल सूचीचे वर्गीकरण करण्याची कार्यपद्धती योग्य आहे.

८. लेखा परिक्षणात नमूद केलेला नफा / तोटा हा कंपनीच्या नफा आणि तोटा यांच्या लेखांप्रमाणे आहे किंवा कसे?

कंपनी अधिनियम २०१३ यात विहित केल्याप्रमाणे लेखा परिक्षण अहवालात वर्षाचा नफा / तोटा यांची आकडेवारी देण्याची आवश्यकता नसते. तरीसुद्धा आम्ही येथे निवेदन करतो की,इतर सर्वंकष उत्पन्नाची नोंद केल्यानंतर या अहवालाच्या वर्षामध्ये महानिर्मिती कंपनीला ₹ ३२६.५५ कोटीचा तोटा झाला. याबाबत आम्ही आमचा पात्र केलेला लेखापरिक्षण अहवाल दि. ०५ सप्टेंबर २०१९ रितसर दिलेला आहे.

९. जल नियुक्त प्रकरणातील जैविक विविधता जतन करण्याचे धोरण / सूचना यानुसार पाणी सोडले जाते का? तसे केले नाही म्हणून जर काही दंड भरला असेल तर त्याची माहीती द्यावी.

पाणी सोडण्याचे कार्य राज्य शासनाच्या जल संसाधन विभागामार्फत अंमलात येते. आम्हास दिलेल्या माहितीनुसार या कामात कंपनीची काहीही भूमिका नसते. यासाठी कोणताही दंड भरलेला नाही / देय नाही.

के. एस. अय्यर ॲन्ड कंपनी करिता
सनदी लेखापाल
एफआरएन १००१८६डब्लू
यूडीआयएन १९०३८५२६एएएबीडब्ल्यू६६३२

सी.ए.राजेश जोशी
भागीदार
आयसीएआयएम नं. ३८५२६

एस. सी. बापना ॲन्ड असोशिएट्स करिता
सनदी लेखापाल
एफआरएन ११५६४९डब्लू
यूडीआयएन १९१५७४२६एएएएडी५२८५

सी.ए.प्रियंका डी.जखोटिया
भागीदार
आयसीएआयएम नं. १५७४२६

आरएसव्हीए ॲन्ड कंपनी करिता
सनदी लेखापाल
एफआरएन ११०५०४डब्लू
यूडीआयएन १९१३४६८५एएएएलवाय३९८७

सी.ए. अभिजीत मुंदडा
भागीदार
आयसीएआयएम नं. १३४६८५

स्थळ : मुंबई
दिनांक : ०७ सप्टेंबर २०१९

महाराष्ट्र राज्य वीज निर्मिती कंपनीच्या दि. ३१ मार्च २०१९ रोजी संपलेल्या वर्षाची भारतीय लेखा मानकानुसार केलेल्या स्वायत्त वित्तीय विवरण पत्रके या वरील स्वतंत्र लेखापरिक्षकांच्या अहवालातील संदर्भानुसार : जोडपत्र क्र. २

१. स्थिर मत्तांच्या संदर्भात:

अ) महानिर्मिती कंपनीने तिच्या स्थिरमत्तांच्या संख्यात्मक स्थितीचा तपशील देणाऱ्या माहितीच्या अभिलेखांचे योग्यरित्या जतन केले आहे.

ब) आम्हास दिलेल्या माहितीनुसार, स्थिर मत्तांची प्रत्यक्ष पडताळणी करण्याचे काम दर तीन वर्षाने करावे असे कंपनीचे धोरण आहे. त्यानुसार कंपनीने वर्ष २०१६-१७ मध्ये असे फेरतपासणीचे काम पार पाडले होते. म्हणून कंपनीने यावर्षी स्थिरमत्तांची प्रत्यक्ष पडताळणी आयोजित केली नव्हती.

क) आम्हास दिलेली माहिती व स्पष्टीकरणे आणि आमचे अभिलेखांचे परिक्षण यानुसार सर्व स्थावर, अचल मालमत्ता या कंपनीच्या नावे आहेत किंवा कसे याची निश्चिती करण्यासाठी त्यांचे मालमत्ता नावाचे विलेख (टायटल डिड्स) मिळविण्याची प्रक्रिया कंपनीने चालू केली आहे. उपलब्ध माहितीनुसार खालील प्रकरणी टायटल डिड्स कंपनीच्या नावे धारण केलेली नाहीत.

(१) ४ लेखा युनीट्सचा संबंध असलेली मालकीची जमीन, जिचे प्रचलीत मूल्य वर्षांच्या अखेरीस ₹ ४५.६२ कोटी होते, ती आणि अन्य एका लेखा युनीट्सची भाडेपट्टीची जमीन, जिचे प्रचलीत मूल्य वर्षांच्या अखेरीस ₹ ८८.६० कोटी होते, या सर्व जमीनी अद्यापही पूर्वीच्या महाराष्ट्र राज्य विद्युत मंडळ यांच्याच नावे आहेत. आम्हाला असे सांगण्यात आले की, या जमीनी हस्तांतरण योजनेनुसार आणि महाराष्ट्र शासनाच्या आदेशातील अटींनुसार कंपनीकडे हस्तांतरित करण्यात आलेल्या आहेत.

(२) दोन लेखा युनीटस् संबंधित मालकीच्या जमिनी, ज्यांचे एकूण मुल्य ₹ ३९६.५१ कोटी आहे. या महानिर्मिती आणि महाराष्ट्र थर्मल पॉवर स्टेशन या नावे धारणा केलेल्या आहेत. त्या कंपनीच्या संस्थापन समयलेखानुसार कंपनीला दिलेल्या आणि रजिस्ट्रार ऑफ कंपनी, मुंबई यांचेकडे नोंदणी केलेल्या नावावर नाहीत.

२. वस्तूमालाच्या संबंधी :

अ) आम्हास असे स्पष्टीकरण देण्यात आले की, वर्षभरात वस्तुमाल सूचीनुसार माल साठ्याची प्रत्यक्ष पडताळणी व्यवस्थापनाने योग्य कालावधीनुसार केली. ही प्रत्यक्ष पडताळणी व्यवस्थापनाने नियुक्त केलेल्या बाहेरच्या सनदी लेखापालांच्या संस्थातर्फे करण्यात आली.

ब) आमच्या मते, आणि वस्तुमाल साठ्यांच्या अभिलेखांचे आम्ही केलेल्या परिक्षणाच्या आधारे, कंपनीने वस्तूसूचींचे अभिलेख योग्य प्रकारे जतन केलेले आहेत. वस्तूसूचीची प्रत्यक्ष पडताळणी करून तिची तूलना अभिलेखानुसार केल्यावर काही किरकोळ विसंगती आढळल्या त्या फारशा महत्त्वाच्या नव्हत्या. त्यांचे योग्य ते समायोजन लेखा नोंदवहीत करण्यात आले आहे.

३. आम्हास दिलेली माहिती व स्पष्टीकरणे यानुसार ज्या अन्य कंपन्या, फर्म्स किंवा इतर व्यक्ति, संस्था यांचा समावेश कंपनी अधिनियम २०१३ च्या कलम १८९ नुसार तयार केलेल्या यादीत केला आहे, अशांना यावर्षी महानिर्मितीने कोणतीही प्रतिभूत किंवा अप्रतिभूत कर्जे मंजूर केलेली नाहीत. यामुळे संबंधित आदेशातील परिच्छेद क्र. ३ यामधील खंड (३) अंतर्गत (ए), (बी), आणि (सी) यातील तरतुदी कंपनीला लागू नाहीत.

४. आम्हास दिलेली माहिती व स्पष्टीकरणे यानुसार, कंपनीने कर्जे, गुंतवणूकी आणि हमी या विषयी सदर अधिनियमाचे कलम १८५ व १८६ यातील तरतुदींचे पालन केले आहे.

५. आम्हास दिलेली माहिती व स्पष्टीकरणे यानुसार, कंपनी अधिनियम २०१३ यातील कलम ७३ ते ७६ यातील तरतुदींच्या अर्थानुसार महानिर्मिती कंपनी ने जनतेकडून अनामत अथवा ठेवी स्वीकारलेल्या नाहीत.

६. केंद्र सरकारने, कंपनी अधिनियम २०१३ चे कलम १४८(१) यानुसार, खर्चे अभिलेखाचे जतन कंपन्यांनी केले पाहिजे असे विहित केले आहे. आम्ही या कंपनीतील या संबंधीत अभिलेखांचा स्थूल आढावा घेतला आणि आमच्या मते आणि आम्हास दिलेली माहिती व स्पष्टीकरण यानुसार विहित अभिलेखांचे जतन कंपन्यांनी केले पाहिजे असे विहित केले आहे. आम्ही या कंपनीतील या संबंधीत अभिलेखांचा स्थूल आढावा घेतला आणि आमच्या मते आणि आम्हास दिलेली माहिती व स्पष्टीकरणे यानुसार अशा विहित अभिलेखांचे जतन केले आहे असे प्रथमदर्शनी दिसून येते. मात्र कंपनीज् (कॉस्ट अकाऊंटींग रेकॉर्ड्स) नियमावली २०१४ नुसार जतन केल्या जाणाऱ्या खर्चाचे अभिलेख अचूक आणि परिपूर्ण आहेत किंवा कसे याचे परिक्षण आम्ही केलेले नाही.

७. **सांविधिक देण्याच्या संबंधी :**

अ) आम्हास दिलेली माहिती व स्पष्टीकरणे यानुसार आणि लेखा वह्या व दस्तऐवज यानुसार कंपनीने सामान्यत: निर्विवाद स्वरूपाच्या सांविधिक देणी नियमितपणे योग्य प्राधिकाऱ्यांकडे जमा करीत असते.यामध्ये भविष्य निर्वाह निधी, कर्मचारी राज्य विमा, आयकर, विक्री कर, सेवा कर, सीमा शुल्क, उत्पादन शूल्क, मूल्य वर्धित कर, वस्तू व सेवा कर (जीएसटी) व उपकर याशिवाय इतर सांविधिक देणी आदींचा समावेश होतो. आम्हास दिलेली माहिती व स्पष्टीकरणे यानुसार या वर्षी अखेरीपर्यंत म्हणजे दि. ३१ मार्च २०१९ रोजी पुढील कोणत्याही सांविधिक देण्यांचा भरणा ती देय झाल्याच्या तारखेपासून सहा महिन्यापेक्षा अधिक काळ थकीत नव्हती. यामध्ये भविष्य निर्वाह निधी, आयकर, विक्री कर, सेवा कर, सीमा शूल्क, उत्पादन शूल्क, मूल्य वर्धीत कर, जीएसटी व उपकर आदि समाविष्ट आहेत.

ब) आम्हास दिलेली माहिती आणि स्पष्टिकरणे यानुसार आयकर, संपत्तीकर, विक्री कर, सेवा कर, सीमा शूल्क, उत्पादन शूल्क, मूल्य वर्धीत कर, जीएसटी व उपकर यांची खालील काही वादग्रस्त प्रकरणे वगळता, अन्य कुठलीही सांविधिक देणी शिल्लक राहिली नव्हती. वादग्रस्त प्रकरणांची यादी खालील प्रमाणे आहे :

सविधानाचे नांव	देण्याचे स्वरूप	देय रक्कम ₹ कोटीत	रकमेचा संबंधित कालावधी	जेथे वाद प्रलंबित आहे त्या मंचाचे नांव
आयकर अधिनियम	दंड (वादग्रस्त रक्कम ₹ ७.६४ कोटी) कलम २७१ (१) (सी)नुसार	७.६४	निर्धारण वर्ष २०१६-१७	ए. ओ. मुंबई
आयकर अधिनियम	दंड (वादग्रस्त रक्कम ₹ १५.०४ कोटी) कलम १४३ (३)नुसार	१५.०४	निर्धारण वर्ष २०१४-१५	ए. ओ. मुंबई
आयकर अधिनियम	डिमांड ॲपिअरींग ऑन ट्रेस	४.९४	निर्धारण वर्ष २००८-०९ ते २०१८-१९	ए. ओ. मुंबई
केंद्रिय उत्पादन शूल्क अधिनियम	स्ट्रक्चरल स्टील आयटेम्सच्या जोडणीवर लावलेले शूल्क	३.२५	१९९१-१९९२ ते १९९४-१९९५	सी. इ एस टी ए टी, मुंबई
केंद्रिय विक्रीकर अधिनियम	एम वॅट	०.३५	निर्धारण वर्ष २००५-०६	विक्रीकर आयुक्त (नागपूर)
आयकर अधिनियम	दंड (वादग्रस्त रक्कम ₹ ०.७३ कोटी) कलम १४३(३) नुसार	०.११	निर्धारण वर्ष २०११-१२	ए. ओ. मुंबई
आयकर अधिनियम	दंड (वादग्रस्त रक्कम ₹ ०.२८ कोटी) कलम १४३(३) नुसार	०.१२	निर्धारण वर्ष २०१०-११	ए. ओ. मुंबई
आयकर अधिनियम	सेवा करावर टी डी एस	०.०९	निर्धारण वर्ष २००६-०७ आणि २००७-०८	आय टी ए टी पुणे आयकर (बेंच)
आयकर अधिनियम	दंड (वादग्रस्त रक्कम ₹ ०.०१ कोटी) कलम १४३(३) नुसार	०.०१	निर्धारण वर्ष २०१३-१४	ए. ओ. मुंबई
आयकर अधिनियम	दंड (वादग्रस्त रक्कम ₹ ४३०६०) कलम १४३(३) नुसार	०.००४	निर्धारण वर्ष २०१२-१३	ए. ओ. मुंबई
		३१.५६		

८. आमच्या मते आणि आम्हास दिलेली माहिती व स्पष्टीकरणे यानुसार महानिर्मिती कंपनीने बँका, वित्तीय संस्था आणि शासन यांची कर्जे किंवा उसनवारी यांची परतफेड करण्यात कसूर केलेला नाही. कंपनीने ऋणपत्र (डिबेचर्स) मार्फत कोणतीही रक्कम उसनी घेतली नाही.

९. कंपनीने यावर्षी इनिशियल आणि / किंवा त्यापुढील पब्लिक ऑफर (यात कर्जे साधने समाविष्ट आहेत) या द्वारे कोणताही निधी उभारला नाही. वर्षभरात घेतलेली मुदतीची कर्जे त्या त्या कारणांसाठीच वापरण्यात आली.

१०. आम्हास दिलेली माहिती व स्पष्टीकरण यानुसार यावर्षी लेखापरिक्षणाच्या कालावधीत कंपनीकडून किंवा कंपनी संबंधीत तिचे अधिकारी किंवा कर्मचारी यांचेकडून कोणतीही लबाडी झाल्याचे आढळले नाही.

११. आम्हास दिलेली माहिती व स्पष्टीकरण यानुसार महानिर्मिती ही दि. ०५ जून २०१५ रोजी अधिसूचना जी एस आर ४६३ इ. नुसार एक शासकीय कंपनी आहे. त्यामुळे अधिनियमाचे कलम १९७ च्या तरतुदी तिला लागू नाहीत.

१२. आमच्या मते आणि आम्हास दिलेली माहिती व स्पष्टीकरणे यावरून महानिर्मिती ही निधी कंपनी नाही. त्यामुळे संबंधित आदेशातील खंड - १२ हा लागू नाही.

१३. आम्हास दिलेल्याा माहिती व स्पष्टीकरणानुसार आणि आम्ही केलेल्या कंपनीच्या अभिलेख परिक्षण यावरून कंपनीने संबंधितांशी केलेले सर्व व्यवहार हे कंपनी अधिनियम २०१३ च्या कलम १७७ व १८८ यांचे अनुपालन करणारे आहेत. लागू होणाऱ्या लेखा मानकांच्याा आवश्यकतेप्रमाणे सर्व व्यवहाराचे प्रकटीकरण भारतीय लेखा मानकानुसार केलेल्या स्वायत्त वित्तीय विवरण पत्रकात करण्यात आलेले आहे.

१४. आम्हास दिलेली माहिती व स्पष्टीकरण तसेच आम्ही केलेले कंपनीच्याा अभिलेखांचे परिक्षण यावरून असे दिसते की, या वर्षी कंपनीने शेअर्सचे किंवा परिवर्तनीय ऋण विमोचन पत्र (कन्व्हर्टीबल डिबेंचर्स) यांचे पूर्ण किंवा अंशत: स्वरूपाचे पसंतीनुसाार वितरण किंवा खाजगी वाटप केलेले नाही त्यामुळे आदेशाचे खंड १४ लागू होत नाही.

१५. आम्हास दिलेली माहिती आणि स्पष्टिकरणे तसेच आम्ही केलेल्या कंपनीच्या अभिलेखापरिक्षण यााानुसार कंपनी अधिनियम २०१३ चे कलम १९२ यानुसार संबंध असलेले संचालक किंवा व्यक्ती यांचे सोबत कोणतेही बिन रोखीचे व्यवहार केलेले नाहीत. त्यानुसार आदेशाचे खंड - १५ लागू नाही.

१६. भारतीय रिझर्व बँक अधिनियम १९३४ चे विभाग ४५-आय ए यानुसार नोंदणी करण्याचे महानिर्मिती कंपनीला आवश्यकता नाही.

के. एस. अय्यर ॲन्ड कंपनी करिता	**एस. सी. बापना ॲन्ड असोशिएट्स करिता**	**आरएसव्हीए ॲन्ड कंपनी करिता**
सनदी लेखापाल	सनदी लेखापाल	सनदी लेखापाल
एफआरएन १००१८६डब्लू	**एफआरएन ११५६४९डब्लू**	**एफआरएन ११०५०४डब्लू**
यूडीआयएन १९०३८५२६एएएबीडब्ल्यू६६३२	यूडीआयएन १९१५७४२६एएएएडी५२८५	यूडीआयएन १९१३४६८५एएएएएलवाय३९८७
सी.ए.राजेश जोशी	**सी.ए.प्रियंका डी.जखोटिया**	**सी.ए. अभिजीत मुंदडा**
भागीदार	भागीदार	भागीदार
आयसीएआयएम नं. ३८५२६	**आयसीएआयएम नं. १५७४२६**	**आयसीएआयएम नं. १३४६८५**

स्थळ : मुंबई
दिनांक : ०७ सप्टेंबर २०१९

महाराष्ट्र राज्य वीज निर्मिती कंपनी मर्यादितच्या ३१ मार्च २०१९ रोजी संपलेल्या वर्षाची भारतीय लेखा मानकानुसार केलेल्या स्वायत्त वित्तीय विवरणपत्रके वरील स्वतंत्र लेखापरिक्षकाच्या अहवालाचे जोडपत्र - ३

कंपनी अधिनियम २०१३ (सदर कायदा) चे कलम १४३ यातील उपकलम ३ च्या खंड (१) अंतर्गत आर्थिक नियंत्रणाबाबत अहवाल:

महाराष्ट्र राज्य वीज निर्मिती कंपनीच्या (कंपनी) दि. ३१ मार्च २०१९ रोजी संपलेल्या वर्षाच्या भारतीय लेखा मानकानुसार केलेल्या स्वायत्त विवरणपत्रके यांचे लेखापरिक्षण करून त्यासोबत कंपनीचे वित्तीय अहवाल देताना वित्तीय नियंत्रणाचे लेखापरिक्षण करण्याचे अधिकार आम्हाला दिले आहे.

वित्तीय नियंत्रणासंबंधी व्यवस्थापनाची जबाबदारी

सनदी लेखापालांच्या संस्थेने (आय्.सी.ए.आय्.) वित्तीय अहवाल लेखासंदर्भात अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणाचे लेखा परिक्षण करणे या विषयावर, एक मार्गदर्शक टिपणी (सदर मार्गदर्शक टिपणी) दिली आहे. त्यामध्ये दिलेल्या अंतर्गत नियंत्रणाचे आवश्यक घटक विचारात घेऊन कंपनीने निश्चित केलेल्या वित्तीय अहवाल देण्याबाबतचे निकषावर आधारित अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणाची स्थापना करून त्याची कार्यवाही करणे याची जबाबदारी कंपनीच्या व्यवस्थापनाची असते. या जबाबदारीमधे पुढील कार्ये समाविष्ट असतात, ती अशी :- अंतर्गत नियंत्रणाची संकल्प रचना चित्र तयार करणे, कंपनीच्या औद्योगिक व्यवहारात शिस्त आणि कार्यक्षमता यांची हमी देणे, कंपनीच्या धोरणांना धरून राहणे, तिचा मत्ता सूरक्षित ठेवणे, लबाडी व चूका शोधणे व त्यांना आळा घालणे, लेख्यांचे अभिलेख अचूक व परिपूर्ण ठेवणे आणि कंपनी अधिनियम २०१३ नुसार आवश्यक अशी वित्तीय माहिती विश्वासपूर्णरित्या वेळेवर पूर्ण करून देणे.

लेखापरिक्षकांची जबाबदारी

वित्तीय अहवाल देण्यासाठी कंपनीच्या अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणावर आमच्या लेखापरिक्षणाच्या आधारे मत व्यक्त करणे ही आमची जबाबदारी असते. कंपनी अधिनियम २०१३ चे कलम १४३(१०) यात विहित केलेली लेखा मानके आणि वित्तीय अहवालासाठी अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणाचे लेखापरिक्षण यासंबंधीची मार्गदर्शक टिपणी (मार्गदर्शक टिपणी) यानुसार लागु होणाऱ्या मर्यादेत आम्ही अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणाचे लेखा परिक्षण केले. उपरोक्त लेखा मानके व मार्गदर्शक टिपणी यांच्या आवश्यकतेनुसार आम्ही नैतिक गरजांचे अनुपालन करणे आणि वित्तीय अहवाल देण्यासाठी अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणे पुरेशी आहेत किंवा कसे याची योग्य व कारणयुक्त हमी मिळविणे या उद्दिष्टाने आम्हाला लेखापरिक्षणाची योजना करून ते पूर्ण करावे लागते, तसेच ही नियंत्रणे प्रत्यक्षात प्रभावीरित्या कार्यरत आहेत किंवा नाही आणि ती सुस्थापित असून त्याचे पालन केले जात आहे याची खातरजमा करावी लागते.

वित्तीय अहवाल देण्यासाठी असलेल्या अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणे पुरेशी असल्याबाबत आणि ही नियंत्रणे परिणामकारकरित्या कार्यरत असल्याबद्दल लेखापरिक्षणातून पुरावे मिळावेत यादृष्टीने लेखापरिक्षणाच्या कार्यपद्धतीद्वारे कार्य करावे लागते. यामधे सदर अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणे समजून घेणे, प्रत्यक्ष कार्यवाहीत अस्तित्वात असलेल्या दुर्बल जागा व त्यातील धोके याचे निर्धारण करणे या निर्धारीत धोक्यांच्या आधारे अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणांची रचना व त्याची परिणामकारकता यांचे परिक्षण आणि मूल्यमापन करणे या दृष्टीने आमचे लेखापरिक्षण केले जाते. यासाठी निवडलेली कार्यपद्धती लेखापरिक्षकांच्या न्याय निर्णयशक्तीवर अवलंबून असते. भारतीय लेखा मानकांनुसार तयार केलेल्या कंपनीच्या स्वायत्त वित्तीय विवरणपत्रकांमध्ये लबाडी किंवा चुका यामुळे काही गैरमाहिती देण्याच्या धोक्यांचे निर्धारण करणे याचासुद्धा अंतर्भाव लेखा परिक्षणात केला जातो.

या कंपनी वित्तीय अहवालासाठीची अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणे, पुरेशी व योग्य प्रमाणात असल्याबद्दल आम्ही मिळविलेले पुरावे कंपनीच्या अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणावर आमचे मत व्यक्त करण्यासाठी तात्विक आधार देत आहेत, असा आम्हाला विश्वास आहे.

वित्तीय अहवालाकरिता असलेल्या अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणाचा अर्थ:

कंपनीत वित्तीय अहवालावरील अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणाची रचना कंपनीच्या वित्तीय अहवालाच्या विश्वसनीयते संबंधी आणि ही वित्तीय विवरण पत्रे तयार करण्याचे कार्य हे भारत देशात सर्वसाधारणपणे स्वीकारल्या गेलेल्या लेखा मानकांशी सुसंगत असल्याची रास्त हमी देण्यासाठी आहे. वित्तीय अहवाल देण्यासाठीच्या कंपनीने अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणामधे धोरणे व कार्यपद्धती यांचा समावेश असतो त्याचे उद्देश खालील प्रमाणे असतात.

१. अभिलेख/ दस्तऐवज जतन करणे, त्यात कंपनीचे व्यवहार आणि मत्ता कामी लावणे याबद्दल तपशीलवार अचूक व योग्य माहिती असावी.
२. भारतात सर्वसाधारणपणे स्वीकारलेल्या लेखा तत्वांशी सुसंगत असतील अशा प्रकारे स्वायत्त वित्तीय विवरण पत्रके तयार करण्यासाठी सर्व व्यवहारांची नोंद केली आहे आणि कंपनीची प्राप्ती व खर्च हे कंपनीच्या व्यवस्थापन आणि संचालक यांच्या अधिकारान्वये झाल्याची रास्त हमी मिळविणे.
३. कंपनीच्या मतांचा अनधिकृत वापर, संपादन किंवा विल्हेवाट होत असल्यास त्याचा शोध घेऊन त्याला आळा घातला आहे. याची रास्त हमी मिळविणे. अशा व्यवहाराचा स्वायत्त वित्तीय विवरण पत्रकावर मोठा परिणाम होऊ शकलाअसता.

अंतर्गत वित्तीय विवरण पत्रकाच्या अंगभूत मर्यादा :

अंतर्गत वित्तीय अहवाल देण्यासाठी केलेल्या वित्तीय नियंत्रणाच्या काही अंगभूत मर्यादा आहेत. या मर्यादांमध्ये अयोग्य व्यवस्थापनाद्वारे नियंत्रणांना ओलांडणे किंवा त्याच्याशी संघर्ष करणे चुका किंवा लबाडी करणे व गैरमाहिती मांडली जाणे आणि त्यांचा शोध न घेणे याची शक्यता असते. तसेच भविष्याविषयी वित्तीय नियंत्रण यंत्रणेकडून जे काही अंदाज केले जातात जोखीमा आणि धोके यांच्या अधीन असतात. परिस्थिती बदलल्याने ते अपूरे ठरतात किंवा धोरणे किंवा अनुपालनाची परिस्थिती खराब होऊ शकते.

पात्रमतांचाआधार :

आम्हास दिलेल्या माहिती आणि स्पष्टीकरणे तसेच आमच्या लेखापरिक्षणांच्या आधारे ३१ मार्च २०१९ रोजी जेथे अंतर्गत नियंत्रणे प्रभावी नव्हती अशा जागा आढळल्या.
१. पुरवठादारांना दिलेल्या अग्रिमाचे वेळेवर समायेजन करणे आणि त्याबाबतच्या दायित्वांची तरतूद करणे यावरचे कंपनीचे अंतर्गत नियंत्रण.
२. परिसमापनातील नुकसानाचे वेळेवर अंतिमीकरण आणि वसुली याविषयी कंपनीची अंतर्गत नियंत्रणे / धोरणे.
३. कर्मचाऱ्यांसंबंधीची दुय्यम अभिलेखे जतन करण्याबाबत कंपनीच्या अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणे
४. सुक्ष्म व लघु, मध्यम उद्योजक यांच्या व्याज देण्या संबंधीचे पद्धती प्रभावीरित्या काम करीत नाही. या महत्वाच्या दुर्बलतेमुळे कंपनीची दायित्वे व

मत्ता यांचे सदोष मुल्यांकन होऊ शकते अशी मोठी दुर्बलता ही एक किंवा अनेक उणीवांचे मिश्रण आहे. त्यामुळे कंपनीचे वार्षिक किंवा अंतरिम वित्तीय विवरण पत्राकांत मोठे गैर विवरण होऊ शकते आणि त्यांना आळा घालणे किंवा वेळेंवर शोध घेता येत नाही.

पात्र मत :

महानिर्मितीही शासकीय उपक्रमआहे. त्यामुळे वित्तीय अहवाल देण्याच्या अंतर्गत नियंत्रण कार्यपध्दतीची रचना विविध प्रकारच्या हस्त पत्रिका, नियमावली, परिपत्रके आणि वेळोवेळी दिलेले आदेश यांच्या आधारे केली जाते. त्यामुळे व्याख्यांकित केलेल्या वित्तीय अहवालासाठीच्या अंतर्गत नियंत्रण प्रक्रियेवर आमचे मत आधारित आहे. वित्तीय विवरण पत्रकाच्या आमच्या लेखापरिक्षणाच्या काळात आम्ही प्रायोगिक तत्वावर परिक्षण केले. आणि त्यामुळे अंतर्गत नियंत्रणाच्या कार्यप्रणालीचा आढावा घेतला. त्यातून आम्ही नियंत्रण प्रक्रीयेची रचना आणि तिची परिणामकारकता या दोन्ही मध्ये काही कमतरता ओळखून काढल्या आणि त्या वरील आमच्या "पात्र मतांचा आधार" यामध्ये नोंदविल्या आहेत.

आमच्या मते, "नियंत्रणाच्या निकषांची उद्दिष्टे" या विषयी वरील परिच्छेद (१) यात वर्णन केलेल्या प्रत्यक्ष दुर्बळ जागांचे परिणाम / संभाव्य परिणाम यांचा अपवाद करता कंपनीची वित्तीय अहवालासाठीची नियंत्रणे दि. ३१ मार्च २०१९ रोजी प्रभावीरित्या कार्यरत होती. आम्ही ओळख निश्चिती केलेल्या मोठ्या दुर्बळ जागांचा विचार केला आणि त्याची वर नोंद केली. कंपनीच्या ३१ मार्च २०१९ रोजीच्या स्वायत्त वित्तीय विवरण पत्रकाचे लेखा परिक्षण करताना आम्ही लावलेल्या लेखापरिक्षणाच्या प्रायोगिक परिक्षणाचे स्वरूप, वेळ निश्चित करणे आणि त्याच्या मर्यादा यानुसार आम्ही ओळखून काढलेल्या मोठ्या दुर्बळ जागां विचारात घेतल्या आहेत.

"पात्र मतांचा आधार" यातील वरील परिच्छेद (१) मध्ये दुर्बळ जागा नमूद केल्या आहेत. त्यात पुरवठदारांना दिलेल्या अग्रिमांचे वेळेवर समायोजन करणे आणि त्यासाठी दायित्वांची तरतूद करणे यांचा कंपनीच्या स्वायत्त वित्तीय विवरण पत्रकांवरील आमच्या मतांवर परिणाम झाला आहे आणि आम्ही त्यावर आमचे पात्र मत आमच्या पुरक लेखा परिक्षण अहवालात दिले आहे.

वरील पात्र मतांचा आधार, यातील परिच्छेद (२, ३ आणि ४) यातील इतर मोठ्या दुर्बल जागा यांचा कंपनीच्या स्वायत्त वित्तीय विवरण पत्रकांवरील आमच्या मतावर परिणाम होत नाही.

के. एस. अय्यर ॲन्ड कंपनी करिता
सनदी लेखापाल
एफआरएन १००१८६डब्लू
यूडीआयएन १९०३८५२६एएएबीडब्ल्यू६६३२

सी.ए.राजेश जोशी
भागीदार
आयसीएआयएम नं. ३८५२६

एस. सी. बापना ॲन्ड असोशिएट्स करिता
सनदी लेखापाल
एफआरएन ११५६४९डब्लू
यूडीआयएन १९१५७४२६एएएएडी५२८५

सी.ए.प्रियंका डी.जखोटिया
भागीदार
आयसीएआयएम नं. १५७४२६

आरएसव्हीए ॲन्ड कंपनी करिता
सनदी लेखापाल
एफआरएन ११०५०४डब्लू
यूडीआयएन १९१३४६८५एएएएलवाय३९८७

सी.ए. अभिजीत मुंदडा
भागीदार
आयसीएआयएम नं. १३४६८५

स्थळ : मुंबई
दिनांक : ०७ सप्टेंबर २०१९

३१ मार्च २०१९ रोजीचे ताळेबंद पत्रक (स्वायत्त)

(₹ कोटीत)

तपशील	संख्या क्र.	३१-३-२०१९	३१-३-२०१८
मत्ता			
चालू नसलेल्या मत्ता			
मालमत्ता, कारखाने व साधने	१	३८,५२१.३७	४०,८१८.०९
प्रगतीपथावरील भांडवली कामे	२	१,०३४.८९	१,३१६.४३
वजा-जुनाट, निकामी बाबीसाठी तरतूद		(२५.७४)	(२४.२४)
निव्वळ - प्रगतीपथावरील कामे	२	१००९.१५	१२९२.१९
अमूर्त मत्ता	१ 'अ'	७.१२	५.६३
विकसित होत असलेल्या अमूर्त मत्ता	२	१३३.७६	१३२.५५
वित्तीय मत्ता			
उपकंपन्या, सहयोगी कंपन्या यातील गुंतवणूकी	३	२.०३	१.०८
व्यापारी येणी	४	-	४,२६५.२७
इतर चालू नसलेल्या मत्ता	५	१,३७४.४९	१,०८८.९८
एकूण चालु नसलेल्या मत्ता		४१,०४७.९१	४७,६०३.७९
चालू मत्ता			
वस्तुमाल सूची	६	१,४१७.८९	९३३.४२
वित्तीय मत्ता			
व्यापारी येणी	७	१३,५६४.९१	८,७१५.६२
रोख व रोख समतूल्य	८	०.०७	०.०३
कर्जे	९	१०.६४	१३.०९
इतर वित्तीय मत्ता	१०	२,९०६.७९	२,७३६.१४
इतर चालू मत्ता	११	१,२७०.९७	१,७०१.७१
विक्री / विल्हेवाट असे वर्गीकरण केलेल्या मत्ता	१ 'ब'	२४२.९४	२०७.३१
एकूण चालू मत्ता		१९,४१४.२०	१४,३०७.३२
एकूण मत्ता		**६०,४६२.११**	**६१,९११.११**
समभाग आणि दायित्वे			
समभाग			
समभाग भांडवल	१२	२५,२८४.१३	२५,२४७.१३
इतर समभाग	१३	(६,८४८.९३)	(६,४७७.९६)
एकूण समभाग		१८,४३५.२०	१८,७६९.१७
दायित्वे			
चालू नसलेली दायित्वे			
वित्तीय दायित्वे			
कर्जे	१४	२३,०१२.११	२४,२५०.६९
तरतुदी	१५	८२७.९२	८६५.०१
स्थगित कर दायित्व (निव्वळ)	१५	८६०.४६	८५३.०३
इतर चालू नसलेली दायित्वे	१६	१३.३७	६१.४३
एकूण चालू नसलेली दायित्वे		२४,७१३.८७	२६,०३०.१५
चालू दायित्वे			
वित्तीय दायित्वे			
कर्जे	१७	८,०६०.६२	८,१६९.८१
व्यापारी देणी - सुक्ष्म, लघु, मध्यम उद्योजक	१८	०.१२	०.४८
वित्तीय देणी - सुक्ष्म, लघु, मध्यम उद्योजकांव्यतिरिक्त	१८	१,३२८.२०	१,४३७.९७
इतर वित्तीय दायित्वे	१९	७,६३५.७४	७,२०३.४७
इतर चालू दायित्वे	२०	५३.१८	२३.४७
तरतुदी	२१	२३५.१८	२७६.५९
एकूण चालू दायित्वे		१७,३१३.०५	१७,१११.७९
एकूण समभाग आणि दायित्त्वे		**६०,४६२.११**	**६१,९११.११**

आमच्या सोबत जोडलेल्या अहवालानुसार
के.एस. अय्यर ॲन्ड कंपनी साठी
सनदी लेखापाल
(एफआरएन १००१८६ डब्ल्यु)

सी. ए. राजेश जोशी
भागीदार (आयसीएआयएम नं.३८५२६)

एस.सी. बापना ॲन्ड असोशिएट्स साठी
सनदी लेखापाल,
(एफआरएन ११५६४९ डब्ल्यू)

सी. ए. प्रियांका जखोटीया
भागीदार (आयसीएआयएम नं.१५७४२६)

आरएसव्हीए ॲन्ड कंपनी साठी
सनदी लेखापाल, (एफआरएन ११०५०४ डब्ल्यू)

सी. ए. अभिजित मुंदडा
भागीदार (आयसीएआयएम नं.१३४६८५)
मुंबई, दि. ०७ सप्टेंबर २०१९

महाराष्ट्र राज्य वीज निर्मिती कंपनी लिमिटेड करीता

संतोष आंबेरकर
संचालक (वित्त) आणि मुख्य वित्त अधिकारी
डी.आय.एन.नं. ०५१७३६०७

अरविंद सिंग
अध्यक्ष आणि व्यवस्थापकीय संचालक
डी.आय.एन.नं. ०२७८०५७३

पंकज शर्मा
मुख्य महाव्यवस्थापक (लेखा)

राहुल दुबे
कंपनी सेक्रेटरी
एम नं. ए१४२१३

३१ मार्च २०१९ रोजी संपलेल्या वर्षाचे नफा व तोटा पत्रक (स्वायत्त)

(₹ कोटीत)

तपशील	टिपा क्र.	२०१८-२०१९	२०१७-२०१८
महसूल			
प्रवर्तनापासूनचा महसूल			
वीज विक्री	२२	१८९८५.११	१९०११.०३
प्रवर्तनाचे महसूल	२३	२४३०.७१	२०५०.४५
इतर उत्पन्न	२४	११६४.१२	२५६.२०
एकूण उत्पन्न		**२२५७९.९४**	**२१३१७.६८**
खर्च			
वापरलेल्या साहित्याचा खर्च	२५	१२९९५.३३	११५६०.८५
कर्मचारी लाभ खर्च	२६	१२८४.१८	१४०७.८४
वित्तीय खर्च	२७	३१६९.७३	३३२१.११
घसारा आणि कर्जफेडीची तरतुद	१ व १ अ	३१५८.३९	२६५५.८५
इतर खर्च	२८	२२९८.१२	२२९०.७८
एकूण खर्च		**२२९०५.७५**	**२१२३६.४३**
नफा: अपवादात्मक बाबी व कर यापूर्वीचा		**(३२५.८१)**	**८१.२५**
करपूर्व नफा /तोटा		**(३२५.८१)**	**८१.२५**
कर खर्च			
चालू कर (नफा-तोटाच्या बाबींवर)		०.००	०.००
चालू कर (इतर सर्वंकष उत्पन्नावरील)		०.२६	१२.२४
स्थगित कर खर्च / (प्राप्ती)	१५ (अ)	७.४३	(६५४.३१)
कालावधीतील नफा / तोटा		**७.६९**	**(६४२.०७)**
एकूण खर्च		**(३३३.५०)**	**७२३.३२**
इतर सर्वंकष उत्पन्न			
ज्याचे नफा किंवा तोटा यात वर्गीकरण झालेले नाही अशा बाबी			
व्याख्यांकित लाभ योजनांचे पूनर्मापन	२६ अ	(०.७४)	(३५.३८)
इतर सर्वकष उत्पन्नावरील चालू कर खर्च लाभ/ (व्यय)		०.२६	१२.२४
कालावधीतील इतर सर्वकष उत्पन्न (करांची निव्वळ)		**(०.४८)**	**(२३.१४)**
कालावधीतील एकूण सर्वंकष उत्पन्न (करांची निव्वळ)		**(३३३.९८)**	**७००.१८**
प्रतिभाग मिळकत (मूळ)		(०.१३)	०.२९
प्रतिभाग मिळकत (सौम्यकृत–प्रतिभाग)		(०.१३)	०.२९

आमच्या सोबत जोडलेल्या अहवालानुसार
के.एस. अय्यर ॲन्ड कंपनी साठी
सनदी लेखपाल
(एफआरएन १००१८६ डब्ल्यु)

सी. ए. राजेश जोशी
भागीदार (आयसीएआयएम नं.३८५२६)

एस.सी. बापना ॲन्ड असोशिएट्स साठी
सनदी लेखापाल,
(एफआरएन ११५६४९ डब्ल्यू)

सी. ए. प्रियांका जखोटीया
भागीदार (आयसीएआयएम नं.१५७४२६)

आरएसव्हीए ॲन्ड कंपनी साठी
सनदी लेखापाल, (एफआरएन ११०५०४ डब्ल्यू)

सी. ए. अभिजित मुंदडा
भागीदार (आयसीएआयएम नं.१३४६८५)
मुंबई, दि. ०७ सप्टेंबर २०१९

महाराष्ट्र राज्य वीज निर्मिती कंपनी लिमिटेड करीता

संतोष आंबेरकर
संचालक (वित्त) आणि मुख्य वित्त अधिकारी
डी.आय.एन.नं. ०५१७३६०७

अरविंद सिंग
अध्यक्ष आणि व्यवस्थापकीय संचालक
डी.आय.एन.नं. ०२७८०५७३

पंकज शर्मा
मुख्य महाव्यवस्थापक (लेखा)

राहुल दुबे
कंपनी सेक्रेटरी
एम नं. ए१४२१३

१. समभागातील बदलांचे विवरण पत्रक (रक्कम ₹ कोटीत)

तपशील	रक्कम
दि.०१/०४/२०१७ रोजी	**२४,८५४.३४**
समभाग भांडवलीतील बदल	३९२.७९
दि.०१/०४/२०१८ रोजी	**२५,२४७.१३**
समभाग भांडवलीतील बदल	३७.००
दि.३१/०३/२०१९ रोजी	**२५,२८४.१३**

२. इतर समभाग (रक्कम ₹ कोटीत)

तपशील	वाटप प्रलंबित असलेल्या शेअर ॲप्लीकेशन मनी	ठेवलेली मिळकत	इतर सर्वंकष उत्पन्न	एकूण इतर समभाग
दि. ०१/०४/२०१७ रोजी	**३९२.७९**	**(७,१४१.२९)**	**(७३.८४)**	**(६,८२२.३४)**
वर्षातील नफा किंवा तोटा		७२३.३२		७२३.३२
वर्षातील इतर सर्वकष उत्पन्न			(२३.१४)	(२३.१४)
शेअर ॲप्लीकेशन मनीमधे झालेली भर	३७.००			३७.००
वर्षभरात वितरण केलेले शेअर्स	(३९२.७९)			(३९२.७९)
०१/०४/२०१८ रोजी	**३७.००**	**(६,४१७.९८)**	**(९६.९८)**	**(६,४७७.९५)**
वर्षातील नफा किंवा तोटा		(३३३.५०)		(३३३.५०)
वर्षातील इतर सर्वकष उत्पन्न			(०.४८)	(०.४८)
शेअर ॲप्लीकेशन मनी मधील भर				-
वर्षभरात वितरण केलेले शेअर्स	(३७.००)			(३७.००)
३१/०३/२०१९ रोजी	**०.००**	**(६,७५१.४७)**	**(९७.४६)**	**(६,८४८.९३)**

आमच्या सोबत जोडलेल्या अहवालानुसार
के.एस. अय्यर ॲन्ड कंपनी साठी
सनदी लेखपाल
(एफआरएन १००१८६ डब्ल्यु)

सी. ए. राजेश जोशी
भागीदार (आयसीएआयएम नं.३८५२६)

एस.सी. बापना ॲन्ड असोशिएट्स साठी
सनदी लेखापाल,
(एफआरएन ११५६४९ डब्ल्यू)

सी. ए. प्रियांका जखोटीया
भागीदार (आयसीएआयएम नं.१५७४२६)

आरएसव्हीए ॲन्ड कंपनी साठी
सनदी लेखापाल, (एफआरएन ११०५०४ डब्ल्यू)

सी. ए. अभिजित मुंदडा
भागीदार (आयसीएआयएम नं.१३४६८५)
मुंबई, दि. ०७ सप्टेंबर २०१९

महाराष्ट्र राज्य वीज निर्मिती कंपनी लिमिटेड करीता

संतोष आंबेरकर
संचालक (वित्त) आणि मुख्य वित्त अधिकारी
डी.आय.एन.नं. ०५१७३६०७

अरविंद सिंग
अध्यक्ष आणि व्यवस्थापकीय संचालक
डी.आय.एन.नं. ०२७८०५७३

पंकज शर्मा
मुख्य महाव्यवस्थापक (लेखा)

राहुल दुबे
कंपनी सेक्रेटरी
एम नं. ए१४२१३

३१ मार्च २०१९ रोजी संपलेल्या वर्षाचा रोकडता प्रवाह

(₹ कोटीत)

तपशील	२०१८-२०१९	२०१७-२०१८
अ) प्रवर्तन कार्यापासूनचा रोकडता प्रवाह		
करोत्तर नफा / (तोटा)	**(३३३.९८)**	**७००.१८**
कर पूर्व नफ्याचा प्रवर्तन कार्यात वापरलेल्या निव्वळ रोखीशी मेळ करण्यासाठीची समायोजने		
मालमत्ता, कारखाना व उपकरणे आणि अमूर्त मत्ताचा कमी केलेला घसारा	३,१५८.३९	२,६५५.८५
प्राधान्याचे शेअर्सच्या व्याजाचे उत्पन्न		
मालमत्ता, कारखाने व साधने विक्रीतील (प्राप्ती) /हानी		
व्याख्यांकित लाभ योजनाची प्राप्ती /(हानी) यांची पूनर्मोजणी		
परकीय चलनातील नाणे विषयक बाबीच्या रूपांतरणातील फरकांची परतफेड		
निर्लेखित केलेले सुटे भाग		
गुंतवणूकीच्या मुल्यामधील कमतरता		
एफ व्ही टी पी एल नुसार चालू गुंतवणूकीचे रास्त मूल्य		
चालू गुंतवणूकीच्या विक्रीतील (प्राप्ती)/हानी		
वित्त खर्च	३,१६९.७३	३,३२१.११
विनमय दरातील वसूल न झालेला फरक	१६.०२	४०.८२
अपेक्षीत पत तोटा तरतूद	८४.५५	९.०३
निर्लेखित केलेली बुडीत कर्जे		
व्याजाचे उत्पन्न	(०.२८)	(०.४०)
निकामी वस्तू मालासाठी तरतूद	(४७.८८)	२०.१५
खेळत्या भांडवलातील बदलापूर्वीचा प्रवर्तनातील नफा (उपबेरीज-१)	**६,०४६.५५**	**६,७४६.७३**
खेळत्या भांडवलातील स्थलांतर		
व्यापारी येण्यातील (वाढ) / घट	(६६८.५७)	(२,३१७.९९)
कर्जे, अग्रिमे व इतर मत्ता यातील (वाढ) / घट	(५८.६०)	(६.८५)
वस्तूमाल सूचीतील (वाढ) / घट	(४३६.५९)	४६०.१२
दायित्वे व इतर येणी यातील वाढ / (घट)	४.७७	(५६८.०९)
उप बेरीज-(२)	**(१,१५८.९८)**	**(२,४३२.८१)**
प्रवर्तनातून निर्माण झालेली रोकड ((१)+(२))	**४,८८७.५७**	**४,३१३.९१**
वजा: थेट कर / एफ बी टी परतावा /(भरलेले) - निव्वळ		
प्रवर्तन कार्यातील निव्वळ रोकड (अ)	**४,८८७.५७**	**४,३१३.९१**
ब) गुंतवणूक कार्यापासूनचा रोकड प्रवाह:		
मालमत्ता, कारखाना व साधनांची खरेदी (यामधे प्रगतीपथावरील भांडवली कामे समाविष्ट/ व्याजाचे भांडवलीकरण वगळता)	(५८१.३२)	(७०७.२२)
मालमत्ता, कारखाने साधने विक्री		
गुंतवणूक खरेदी (वाटप प्रलंबित भाग अर्ज निधी समाविष्ट)		
उपकंपन्यातील गुंतवणूक	(०.९५)	(०.८२)
चालू गुंतवणूकीच्या विक्रीची मिळकत		

तपशील	२०१८-२०१९	२०१७-२०१८
उपकंपन्याना दिलेली कर्जे		
मिळालेले व्याज	०.२८	०.४०
मिळलेला लाभांश		
गुंतवणूक कार्यातून निर्मिलेला / (वापरलेला)निव्वळ रोकड प्रवाह (ब)	(५८१.९८)	(७०७.६४)
क) वित्तीय कामातील रोकडता प्रवाह		
दीर्घ मुदतीच्या कर्जाची मिळकत	१,२४९.२६	२,१९८.७२
दीर्घ मुदतीच्या कर्जाची परतफेड	(२,५३३.९७)	(२,१६१.४७)
शेअर्स देण्यातील मिळकत	०.००	३७.००
उभारलेली अल्पमुदतीची कर्जे/(परतफेड)	(८९.८४)	(६६४.७७)
भांडवली अनुदान प्राप्ती	२९.२५	८.७२
वित्तीय खर्च (दिलेला)	(२,९४०.९०)	(३,०७३.८२)
वित्तीय कामातून निर्मिलेली /(वापरलेली) निव्वळ रोकड (क)	(४,२८६.२०)	(३,६५५.६२)
रोख व रोख समतुल्य यातील रोखीत निव्वळ वाढ / (घट)	१९.३९	(४९.३५)
वर्षारंभीची रोख व रोख समतुल्य	०.०३	३४.०६
वर्षाच्या अखेरीस रोख व रोख समतुल्य	१९.४२	(१५.२९)
वर्षाच्या अखेरीस रोख व रोख समतुल्य यांचा तपशील		
रोख व रोख समतुल्य-रोजी		
बँकातील शिलकी		
चालू खाती	-	-
कार्यरत नसलेली चालू खाती		
ओव्हर ड्राप्ट	१९.३४	(१५.३१)
हातातील रोख	०.०७	०.०३
वर्षाअखेरची रोख व रोख समतुल्य	१९.४२	(१५.२९)

आमच्या सोबत जोडलेल्या अहवालानुसार
के.एस. अय्यर ॲन्ड कंपनी साठी
सनदी लेखपाल
(एफआरएन १००१८६ डब्ल्यु)

सी. ए. राजेश जोशी
भागीदार (आयसीएआयएम नं.३८५२६)

एस.सी. बापना ॲन्ड असोशिएट्स साठी
सनदी लेखापाल,
(एफआरएन ११५६४९ डब्ल्यू)

सी. ए. प्रियांका जखोटीया
भागीदार (आयसीएआयएम नं.१५७४२६)

आरएसव्हीए ॲन्ड कंपनी साठी
सनदी लेखापाल, (एफआरएन ११०५०४ डब्ल्यू)

सी. ए. अभिजित मुंदडा
भागीदार (आयसीएआयएम नं.१३४६८५)
मुंबई, दि. ०७ सप्टेंबर २०१९

महाराष्ट्र राज्य वीज निर्मिती कंपनी लिमिटेड करीता

संतोष आंबेरकर
संचालक (वित्त) आणि मुख्य वित्त अधिकारी
डी.आय.एन.नं. ०५१७३६०७

अरविंद सिंग
अध्यक्ष आणि व्यवस्थापकीय संचालक
डी.आय.एन.नं. ०२७८०५७३

पंकज शर्मा
मुख्य महाव्यवस्थापक (लेखा)

राहुल दुबे
कंपनी सेक्रेटरी
एम नं. ए१४२१३

दि. ३१ मार्च २०१९ रोजी संपलेल्या वर्षाच्या वित्तीय विवरणत्रावर टिपा

कंपनीचे स्वरूप आणि महत्वाची लेखा धोरणे:

अ) कंपनीची माहिती

'महाराष्ट्र राज्य वीज निर्मिती कंपनी, मर्यादित 'सदर कंपनी" ही एक पब्लीक लिमिटेड कंपनी असून तिची संस्थापना कंपनी अधिनियम १९५६ नुसार झाली आहे आणि ती भारतातील निवासी कंपनी आहे. ही कंपनी काही सूची वरील कंपनी नाही आणि तीचे सर्व शेअर्स म्हणजे १०० टक्के शेअर्स महाराष्ट्र राज्य वीद्युत मंडळ सूत्रधारी कंपनी लिमिटेड या कंपनीने धारण केले आहेत.

कंपनी वीज निर्मिती करते यासाठी औष्णिक, जलविद्युत,वायू आणि सौर या स्त्रोतावर आधारीत कंपनीची वीज निर्मिती केंद्रे महाराष्ट्र राज्यभरात आहेत.महानिर्मिती कंपनीने निर्माण केलेली वीज प्रामुख्याने महाराष्ट्र राज्य विद्युत वितरण कंपनी लिमिटेड (महवितरण) या (सहोदर) उपकंपनीला पुरविते. यासाठीचे विज दर पत्रक महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोग या नियामक संस्थेतर्फे निश्चित केले जात असते.

महत्वाची लेखा धोरणे :

महानिर्मितीचे स्वायत्त वित्तीय विवरणपत्रके तयार करण्यासाठी आणि सादरीकरण्यासाठी खालील महत्वाची लेखा धोरणे अंगिकारण्यात आलेली आहेत.

ब) वित्तीय विवरण पत्रके तयार करण्यासाठीची आधारभूत तत्वे:

१. भारतीय लेखा मानके यांचे अनुपालन केल्याचे निवेदन

ही स्वायत्त वित्तीय विवरण पत्रके सर्वार्थाने भारतीय लेखा मानके.(यापुढे ह्याचा उल्लेख भारतीय लेखा मानक असा केला जाईल) यांचे अनुपालन करुन तयार केली आहेत. ही भारतीय लेखा मानके कंपनी अधिनियम २०१३ (कायदा)यातील कलम १३३, ज्याचे सहवाचन 'कंपन्यासाठी (भारतीय लेखा मानके) नियमावली २०१५', यातील नियम क्र.३, आणि कंपन्यांची (भारतीय लेखा मानके) दुरूस्त केलेली नियमावली २०१६ यासोबत होते. त्यानुसार अधिसूचित केल्याप्रमाणे तसेच कंपनी अधिनियम २०१३ च्या संबंधित तरतुदीचे अनुपालन करतात.

कंपनीने सादरीकरणासाठी 'भारतीय रूपया' हे चलन वापरले आहे. तसेच तिच्या व्यवहाराचे चलनसुद्धा 'भारतीय रूपया' हेच आहे. वित्तीय विवरण पत्रकातील सर्व रकमांच्या आकडेवारीचे त्याजवळच्या कोटी रूपयामधे रूपांतरण केले आहे. (जेथे इतर काही निर्देश असेल त्याला अपवाद)

ही वित्तीय विवरण पत्रके वितरीत करण्यासाठी महानिर्मितीच्या संचालक मंडळाने दि. ०७/०९/२०१९ रोजीच्या ठरावाने मंजुरी दिली आहे.

२. चालू /चालू नसलेल्या मत्ता व दायित्वे यांचे वर्गीकरण

कंपनी अधिनियम २०१३ ची सूची क्र. तीन यात दिलेले निकष आणि कंपनीचे सामान्यत: कार्यचक्र यानुसार कंपनीच्या मत्ता व दायित्वे यांचे वर्गीकरण 'चालू' आणि चालू नसणाऱ्या या प्रकारांमधे केले आहे. स्थगित कर मत्ता आणि दायित्वे यांचे त्यांच्या निव्वळ तत्वावर 'चालू नसणाऱ्या' यामधे वर्गीकरण केले आहे.

वरील हेतुसाठी कंपनीने तिचे कार्यचक्र बारा महिन्यासाठी निश्चित केले आहे. तसेच ते उत्पादनाचे स्वरूप आणि उत्पादनासाठी लागणारे निवेश साहित्य यांचे संपादन करण्यासाठी लागणारा वेळ व त्यांचे रोख आणि रोख समतूल्य यात रूपांतरण यावर आधारलेले असते.

या कंपनीवर विद्युत अधिनियम २००३ चा अंमल आहे. विद्युत अधिनियम २००३ मधिल तरतुदींचे त्यातील नियमावली सोबत सहवाचन केले जाते आणि जेव्हा त्या कंपनी अधिनियम २०१३ च्या लागू होणाऱ्या तरतुदींशी सुसंगत होत नसतील तेव्हा विद्युत अधिनियम २००३ मधील कलम १७४ च्या अटींनुसार विद्युत अधिनियम २००३ आणि त्याची नियमावली अभिभावी होतील.

३. ऐतिहासिक खर्च संकेतावर टिपा

ऐतिहासिक खर्च संकेतानुसार वित्तीय विवरण पत्रके तयार करण्यासाठी कंपनी ही 'सतत कार्यरत संस्था ' असल्याचे मानले आहे. तसेच वित्तीय विवरण पत्रके उपार्जन तत्वावर आधारित आहेत. मात्र त्याला खालील बाबींचा अपवाद आहे.

अ) काही वित्तीय विलेख आणि

ब) कर्मचारी व्याख्यांकित लाभ योजना आणि

क) विक्रीसाठी काढलेल्या मत्ता, ज्यांचे मापन त्यांच्या चालू रकमांपेक्षा कमी झाले आहे आणि रास्त मूल्य वजा विक्रीचा खर्च असे केले आहे, त्यांचे मापन प्रत्येक अहवाल कालावधीच्या अखेरीस रास्त मुल्याने केले जाते; याबाबतचे स्पष्टीकरण खाली दिलेल्या लेखा धोरणात केले आहे.

४. सुज्ञ निर्णय आणि अंदाज याचा उपयोग करणे:

कंपनीची वित्तीय विवरण पत्रके तयार करण्यासाठी व्यवस्थापनाला काही न्याय निर्णय, अंदाज करावी लागतात तसेच गृहिते धरावी लागतात. त्याचा परिणाम अहवालात दिलेल्या महसुल, खर्च, यांच्या रकमांवर तसेच मत्ता व दायित्वे यावर आणि सोबतची प्रकटने व आकस्मिक दायित्वे यांच्यावर होत असतो. सदर गृहिते आणि अंदाज अनिश्चित असल्यास प्रत्यक्ष निकाल यांचे समायोजन करावे लागते. भविष्याबाबत मत्ता व दायित्वे यांच्यावर काय परिणाम होऊ शकतील याबाबत त्यांच्या रकमांचे समायोजन केले जाते. अंदाज व गृहिते यांचे कंपनी सर्वोतपरी उपलब्ध झालेल्या माहितीच्या आधारे मूल्यमापन करते.

विशेषत: लेखा धोरणे लागू करताना महत्वाच्या क्षेत्रातील अंदाज व न्याय निर्णय यांच्या माहितीचे वित्तीय विवरण पत्रातील मान्य रकमांवर होणारे महत्वाचे परिणाम खाली दिले आहेत.

- मालमत्ता,कारखाने, साधने आणि अमूर्त मत्ता यांचे उपयुक्त आणि उर्वरित आयुष्य याविषयीचे अंदाज करणे,
- वित्तीय मत्ता कमी करणे
- वित्तीय विलेखांच्या रास्त मुल्यांची मोजणी
- व्याख्यांकित लाभ बंधनाचे व महत्वाच्या विमागणिती गृहितांचे मापन
- तरतूदी आणि आकस्मिक परिस्थिती
- स्थगित कर मत्ता यांच्या वसुली योग्यतेचे मूल्य मापन

लेखांचे अंदाजामधे सुधारणा केल्यास वित्तीय विवरण पत्राच्या कालावधीकरिता भविष्यातील परिणाम विचारात घेऊन त्यांना प्रक्षेपाने मान्यता दिली जाते. जर भविष्यातील काळात बाधा येणार असेल तर, संबंधित लेखा मानकानुसार त्यांना पूर्वलक्षी प्रभावाने समजणे आवश्यक असेल, तशी मान्यता देण्यात येते.

५. मत्ता, कारखाने आणि साधने

१. मालकीची जमीन खरेदी किंमती प्रमाणे नमूद केली जाते. मत्ता, कारखाने आणि साधने यांचे मूल्य हे संचित घसारा व मूल्य घट विचारात घेऊन नमूद केले जाते.

२. कोणत्याही मत्तांच्या प्रारंभिक खर्चात पुढील बाबी समाविष्ट असतात, खरेदीची किंमत किंवा मत्ता उभारणीचे खर्च (यांमध्ये आयात शूल्क, माल वाहतूक भाडे, परतावा न मिळणारे कर यांचा अंतर्भाव असतो) याशिवाय सदर मत्ता तिच्या जागेवर आणण्यासाठी प्रत्यक्ष केलेले खर्च, ती इच्छित कामासाठी संचलीत करण्यासाठी केलेले खर्च आणि मत्ता पात्र करण्यासाठीचे कर्ज खर्च, मत्ता इच्छित वापरासाठी तयार करण्यास लागलेला वेळ इत्यादी.

मत्तेचे खरेदी मूल्य म्हणजे एकत्रित दिलेली रक्कम आणि सदर मत्ता संपादनासाठी विचारात घेतलेल्या इतर बाबींचे रास्त मूल्य होय. यंत्राच्या खर्चात यंत्र प्रायोगिक तत्त्वावर चालविण्याचे खर्च आणि चालू करण्याचे इतर खर्च म्हणजे वाहतूक खर्च, स्थापन करण्याचे आकार, बांधकाम, उभारणी कालावधीतील इतर उत्पन्नाची निव्वळ रक्कम इत्यादी यांचा समावेश केला जातो. ज्या प्रकल्पांचे काम चालू आहे त्यांचा प्रचलीत खर्च धरला जातो. त्यात थेट खर्च, संबधित प्रवर्तन पूर्व प्रासंगिक खर्च आणि देय व्याज यांचा समावेश असतो.

जर एखाद्या बाबीपासून कंपनीला भविष्यात आर्थिक लाभ मिळणे संभवनीय असेल आणि अशा मत्तांचा खर्च जर विश्वसनीयरित्या मोजता येत असेल तरच असे नंतरचे खर्च त्या मत्तांच्या प्रचलीत रकमेत समाविष्ट केले जातात किंवा त्यांना योग्य स्वतंत्र मत्ता म्हणून मान्यता देण्यात येते.

३. जर कंपनीने केलेल्या भांडवली खर्चातून, जिच्यावर कंपनीची मालकी किंवा नियंत्रण नाही अशी मत्ता निर्माण केली जात असेल तर असे खर्च मत्तांचे बांधकाम चालू असे पर्यंत प्रगतीपथावरील भांडवली कामे यामधे दाखविले जातात आणि त्याच्या समतूल्य रक्कम अप्रचलित मत्ता खर्च म्हणून वजा केली जाते आणि ती ज्यावर्षी खर्च केली त्या वर्षाच्या नफा तोटा पत्रकात आकारली जाते. बांधकाम पूर्ण झाल्यावर वरील भांडवली खर्चाचे भांडवलीकरण केले जाईल आणि त्याचे समायोजन 'कंपनीच्या मालकीच्या नसलेल्या मत्ता' यांच्या तरतुदीत केले जाईल. कंपनीची मालकी नसलेला मत्ता आणि कंपनीच्या सामाजिक जबाबदाऱ्यांच्या कार्यासाठी दिलेले अंशदान जेव्हा खर्च होईल तेव्हा त्याची आकारणी नफा-तोटा पत्रकात केली जाईल.

४. मत्ता धोरण सहाय्यकारी : (प्रकरण निहाय तत्त्वानुसार) कंपनीला तिच्या अन्य काही मत्तांद्वारे भविष्यात आर्थिक लाभ मिळविण्यासाठी मालमत्ता, कारखाने व साधने यातील काही उपयुक्त बाबी संपादन कराव्या लागतात. (या बाबी स्वत: भविष्यात आर्थिक लाभ मिळवून देतीलच असे नसते) अशा बाबींना मत्ता म्हणून मालमत्ता, कारखाने व साधने यात पात्रता द्यावी) लागते. कारण त्यामुळे कंपनीला भविष्यात अन्य संबंधीत मत्तांद्वारे आर्थिक लाभ मिळविता येतात. या बाबी संपादन केल्या नसल्या तर असे जादा आर्थिक लाभ मिळू शकले नसते. मात्र कंपनी या मत्तांचे त्यांच्या प्रकरण निहाय स्वरूपाची पडताळणी केल्यानंतर, त्यांचे भांडवलीकरण करते.

५. प्रगतीपथावरील भांडवली कामांमधे कंत्राटदाराचे देयकाचे अंतिमीकरण करणे राहिले आहे, त्यांचे भांडवलीकरण हंगामी तत्त्वावर केले जाते. मात्र ते अंतिम चुकते होण्याच्या वर्षात समायोजन करण्याचे अधीन असते.

६. भांडवली कंत्राटाच्या किमतीच्या विचलनाच्या दाव्यांच्या प्रकरणी, कंपनीने दावे स्वीकारले तरच त्यांचे लेखे केले जातात.

७. जेव्हा 'मत्ता, कारखाने व साधने' यातील मान्यता एखादी बाब किंवा तिचा महत्त्वाचा भाग याची विल्हेवाट केल्यास त्याची मान्यता काढून घेतली जाते किंवा जर अशा मत्ताच्या वापरातून भविष्यात कोणतेही आर्थिक लाभ मिळण्याची अपेक्षा नसते तेव्हा त्यांची मान्यता काढून घेतली जाते. ही मान्यता काढल्यानंतर होणारी प्राप्ती किंवा हानी यांचा समावेश नफा-तोटा पत्रकात समाविष्ट केली जाते.

८. जमिनीच्या भाडेपट्टीची व्यवस्था ज्याा तारखेला केली जाईल त्या दिवसापासून तिचे वर्गीकरण वित्तीय भाडे असे केले जाईल. या भाडेपट्टीच्या कालावधीत अशा जमिनी संबंधीच्या सर्व जोखीमा आणि मोबदले कंपनीकडे हस्तांतरीत केले जातात.

९. मालमत्ता, कारखाने आणि साधने यांच्या आवश्यक सुट्या भागाचे मूल्य त्यांच्या प्रवेश मूल्याच्या मर्यादांपेक्षा जास्त असेल तर त्यांचे भांडवलीकरण 'मालमत्ता, कारखाने आणि साधने' यामधे केले जाते. अन्य प्रकरणी सुटे भाग संपादन केल्याबरोबर त्या वस्तूमालसाठी सूचीमधे समाविष्ट केल्या जातात आणि त्या वापरल्यानंतर त्यांची आकारणी नफा व तोटा पत्रकात केली जाते.

१०. यंत्रांचे जे सुटे भाग ज्या वर्षी निकामी होतात, त्यावर्षी त्यांचे कमी केलेले लिखित मूल्य नफा-तोटा पत्रकात आकारले जाते. मात्र या जुन्या भागाच्या ऐवजी नवे भाग कार्यान्वित झाले पाहिजेत आणि जुने भाग निरूपयोगी झाले पाहिजेत. जर जुने भाग दुरूस्त करून पुर्नवापरासाठी योग्य झाले तर त्या दोन्ही भागांचे त्यांच्या उर्वरित उपयुक्त आयुष्याच्या काळासाठी घसारा करण्यात येईल. जुन्या संबंधीत भागांच्या दुरुस्तीच्या खर्चाची आकारणी नफा-तोटा पत्रकात होईल.

११. जेव्हा मत्ता किंवा भांडवली सुटे भाग बदलण्यात आला आणि अशा मुळ मत्ता / भाग यांची कमी झालेली मूल्य माहिती नसेल तर, मत्ता /यंत्र यांचा नव्या भागांची /भांडवली सुट्या भागांची किंमत /निव्वळ पुस्तकी मूल्य निर्लेखित केले जाईल.

१२. कंपनीने पूर्वीच्या जी ए ए पी नुसार मालमत्ता, कारखाने यांचे चालू मूल्य हेच भारतीय लेखा मानकाच्या संक्रमण तारखेस अभिदत्त मूल्य म्हणून मानल्याचे ठरविले आहे.

६. अमूर्त मत्ता :

अमूर्त मत्ता या संचित घसारा आणि मूल्यघट हे विचारात घेऊन नोंदल्या जातात. अमूर्त मत्ता (सॉफ्टवेअर व्यतिरिक्त) यांची त्यांचे उपयुक्त आयुष्यासाठी सरळ रेषा पद्धतीने घसाराची तरतूद केली जाते. आणि जेव्हा अमूर्त मत्तांचे मूल्यघट झाल्याची चिन्हे असतील तेव्हा त्यांचे मूल्यघट करण्यासाठी मुल्यांकन केले जाते. सॉफ्टवेअरच्या घसाराची तरतूद, मा. वि. नि. आयोग यांनी विहित केलेल्या आयुष्यासाठी केली जाते. अमूर्त मत्तांचे घसारा व मूल्यघट यांची नोंद नफा तोटा पत्रकात करण्यात येते.

कंपनीने अस्तित्वातील अमूर्त मत्तांचे पूर्वीच्या जी ए पी पी नुसार विद्यमान मुल्य, यालाच भारतीय लेखा मानकात संक्रमण करण्याच्या तारखेचे अभिदत्त मूल्य मानण्याचे ठरविले आहे.

७. प्रगतीपथावरील भांडवली कामे :

नविन प्रकल्प सुरू करणे /प्रकल्पाची क्षमता वाढविणे यांच्या प्रकरणी असे प्रकल्प कार्यान्वित होण्याच्या तारखेपर्यंत मालमत्ता, कारखाना व साधने यांच्या संबंधाचे खर्च आणि कर्जावरील व्याज यांचे भांडवलीकरण केले जाते. तसेच संबंधित प्रकल्पांची इष्टतो बद्दलचे तांत्रिक आणि वाणिज्य वर्धनक्षमता या विषयीचे अभ्यास पूर्ण करून नंतर त्यांची अंमलबजावणीचा प्रारंभ करण्यासाठी करण्यात येत असलेल्या खर्चांचे कंपनीच्या संचालक मंडळाच्या मंजुरीनंतर भांडवलीकरण करणे सुरू केले जाते. अशा प्रकल्पांच्या शक्यते विषयी अभ्यास करण्याचे खर्च जेव्हा आणि जसे केले जातात, त्याप्रमाणे त्यांची आकारणी नफा-तोटा पत्रकात करण्यात येते.

(अ) वेतनाचे खर्च थेट प्रकल्पाला लागू असून त्यांना बॉयलर टर्बाइन जनरेटर संबंधित कामे आणि कारखाना संबंधित इतर कामे पूर्ण होईपर्यंत केलेल्या खर्चाचा भाग मानले जाईल.

(ब) प्रशासकीय व सर्वसाधारण खर्च हे प्रकल्पाच्या बांधकाम रचनेशी थेट संबंधीत असतात. प्रकल्प पूर्ण झाल्यावर उर्वरित संबंधित कामे पूर्ण झाल्यानंतर एका वर्षापर्यंतचे खर्च यांना प्रकल्प खर्चाचा एक भाग मानले जाईल व त्यांचे भांडवलीकरण केले जाईल. त्यानंतर त्यांची आकारणी नफा-तोटा पत्रकात केली जाईल.

(क) कोराडी येथील निर्मिती बांधकाम कार्यालयाचे आणि मुख्यालयाचे खर्चाचे कोणतेही लघू भांडवल योजनेमधे वाटप होणार नाही. लघू भांडवल योजना म्हणजे ज्या योजनांच्या बांधकामास रचनेला, बारा महिन्यांपेक्षा कमी काळ लागतो अशा योजना आहेत.

(ड) जर कंपनी एकापेक्षा जास्त प्रकल्प / भांडवली योजनांची (लघू योजना वगळून) अंमलबजावणी करीत असेल तर कोराडी निर्मिती बांधकाम कार्यालय आणि मुख्य कार्यालय येथील सामाईक खर्चाचे वाटप वर्षभरातील प्रगती पथावरील कामातील वाढीच्या आधारे केले जाईल.

८. परिसमापनातील नुकसान यांचे समायोजन, मालमत्ता, कारखाने आणि साधने यांचे खर्च ज्या वर्षात निश्चित केले जातात, त्यामध्ये त्यांचे समायोजन केले जाते.

९. कर्ज खर्च :

कर्ज खर्चामध्ये, कर्जाने घेण्यासंबंधीचे इतर खर्च आणि व्याज यांचा समावेश असतो. ज्या मत्ता त्यांच्या इच्छित वापरासाठी तयार होण्यास बराच वेळ घेतात, त्यांच्या संपादनासाठी केलेल्या कर्जाच्या खर्चाचे थेट भांडवलीकरण ज्या महिन्यात या मत्ता तयार होतील तो पर्यंतचा खर्चाचा भाग म्हणून केले जाते. भांडवली मत्ता संपादन किंवा उभारणी यांच्याशी संबंधित नसलेले इतर कर्जासंबंधीचे खर्च हे ज्या कालावधीमध्ये केले जातात तेव्हा त्यांची नोंद नफा-तोटा पत्रकात खर्च म्हणून केली जाते.

१०. अवित्तीय मत्तांची मूल्यघट :

वस्तूसूची, स्थगित कर मत्ता वगळून इतर अवित्तीय मत्तांचे वर्ष अखेरीस मूल्यघट झाल्याबाबतचा आढावा घेतला जातो.

जर अशी चिन्हे दिसली तर किंवा जर मूल्यघट शोधण्यासाठी वार्षिक परिक्षणांची गरज असेल तर कंपनी समुहातर्फे या मत्ताच्या वसूल होऊ शकणाऱ्या रकमाचा अंदाज केला जातो. अशी वसुली योग्य किंमत अशा मत्ता पासूनचा रोख निर्मिती चे रास्तमूल्य त्यांच्या वजा विल्हेवाटीचा खर्च आणि वापराचा खर्च यापेक्षा जास्त असावी एखादी मत्ता इतर मत्तांपासून किंवा मत्तांच्या गटापासून वेगळी असून रोखीचा प्रवाह आत आणत नसेल तर त्या मत्तेची वसुली योग्य किंमत निश्चित केली जाते.

जेव्हा एखाद्या मत्तेची किंवा रोकड निर्माण कर्त्या घटकाची काळाप्रमाणे कमी झालेली रक्कम तिच्या वसुली योग्य रकमेपेक्षा जास्त होत असेल तर त्या मत्ताचे मूल्यघट झाले असे समजून, तिचे रास्तमुल्य हे मूल्यघट विचारात घेऊन नोंदले जाते.

वापरमूल्यांचे निर्धारण करतांना, भविष्यातील अंदाजित रोकडता प्रवाह हा त्याच्या विद्यमान मूल्य इतका कमी केला जातो. त्यासाठी कर-पूर्व सवलत दर वापरला जातो. कारण करपूर्व दरात, पैशाचे वेळेनुसार मुल्यांचे चालू बाजाराप्रमाणे निर्धारण व मत्तेचे विशिष्ट धोके अंतर्भूत

असतात. विल्हेवाटीचा खर्च वजा करून रास्त मूल्य निश्चित करण्यासाठी सध्याच्याा बाजारभावातील व्यवहार विचारात घेतले जातात. असे निश्चित व्यवहार ओळखून काढता येत नसेल तर योग्य मूल्यांकनाचे प्रारूप वापरले जाते.

११. घसारा तरतूद

अ) भाडेपट्टीच्या जमिनीसाठी महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोग, नियमनाने विहित केलेल्या सरळ रेखा तत्त्व पद्धतीनुसार ३.३४ टक्के दराने घसाराची तरतूद केली जाते.

ब) मत्ता, कारखाने आणि साधने

१. कंपनी ही दर नियमन असणारी संस्था असल्याने महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोगाने विहीत केल्याप्रमाणे घसाऱ्याचे दर कार्यपद्धती आणि मत्तांचे आयुष्य मापन अनुसरण्यात येतात. त्याचनुसार कंपनी सरळ रेषा पद्धतीनुसार मत्तांच्या खर्चाच्या ९० टक्के पर्यंत घसारा आकारते.

२. वर्षभरात मालमत्ता, कारखाने आणि साधने यांच्यातील दर/विल्हेवाट / काढून टाकणे यासाठीचा घसारा वरील कृतींच्या महिन्यात 'यथा प्रमाण' तत्त्वाने केला जातो. ग्रीन फिल्ड / ब्राऊन फिल्ड यांचे वाणिज्यिक कार्य सुरू होण्याच्या तारखेपासून त्यांचे भांडवलीकरण नफा-तोटा पत्रकात आकारले जाते.

३. ज्या मत्तांच्या (खालील परिच्छेद ४ यात नमूद केलेल्या मत्ता वगळून) कार्यान्वयानंतर घसारा ७० टक्क्यापर्यंत आकारलेला नाही, त्यांच्या ठोक किमतीवर घसाऱ्याची आकरणी ७० टक्के होण्याचा वर्षापर्यंत येथे खाली दिलेल्या घसारा दरानेआकारते. घसारा अकारणी ७०% पर्यंत पोहचल्यानंतर मत्तांचे उर्वरीत आयुष्यावर १०% घसारा शिल्लक ठेऊन आकारणी ही केली जाते. महाराष्ट्र राज्य विद्युत नियामक आयोगाच्या आदेशानुसार औष्णिक व वायू आधारीत वीज निर्मिती केंद्रासाठी २५ वर्षे आणि जल विद्युत केंद्रासाठी ३५ वर्षे असे उपयुक्त आयुष्य विहित केले आहे.

मत्तांचा प्रकार	घसारा टक्केवारी
जल विद्युत, वाफ वीज, वायू आधारीत वीज निर्मिती केंद्रातील कारखाने व यंत्रे, कुलींग टॉवर्स, जलविद्युत बांधकामे, ट्रान्स्फॉर्मर्स व इतर स्थापित साधने, पारेषणाच्या तारा, केबल नेटवर्क इ.	५.२८%
इमारती आणि इतर स्तापत्य कामे	३.३४%

४. खालील मत्तांच्या साठी सरळ रेषा पद्धतीने मत्ताच्या मूल्यांचा ९० टक्के पर्यंत घसारा खालील दराने आकारला जातो

मत्तांचा प्रकार	घसारा टक्केवारी
फर्नीचर जोडणी व कार्यालयाचे साहित्य	६.३३%
वाहने	९.५०%
माहिती तंत्रज्ञान साधने	१५.००%

५. मालमत्ता, कारखाने व साधने यातील ज्या वस्तू नगांचा खर्च कंपनीने विहित केलेल्या मर्यादेपेक्षा जास्त नाही. त्यांचा घसारा संपादन वर्षात १०० टक्के केला जातो. मोबाईल फोन खर्चाचे भांडवलीकरण आणि त्यांचा १०० टक्के घसारा, खरेदी वर्षात केला जातो. यासाठी कंपनीची विहित मर्यादा विचारात घेतली जात नाही.

क) अमूर्त मत्ता :

नवीन ॲप्लीकेशन सॉफ्टवेअर खरेदी केल्याचा भांडवली खर्च, बाह्य तृतीय पक्ष सल्लागाराकडून तयार केलेल्या सॉफ्टवेअरची अंमलबजावणी, सॉफ्टवेअरच्या परवान्याचे खरेदी, या सर्व मत्तांचे महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोगाने विहित केल्याप्रमाणे खालील दराने घसारा आकारला जातो.

मत्तांचा स्वरूप	घसारा टक्केवारी
सॉफ्ट वेअर	३० टक्के

१२. चालू नसलेल्या मत्तांची विक्री करणे

चालू नसलेल्या ज्या मत्ता वापरात ठेवण्यापेक्षा विकल्यास त्यांच्या प्रचलीत रकमा वसूल होऊ शकते त्यांचे वर्गीकरण विक्री योग्य चालू मत्ता असे केले जाते. जर विक्रीची चांगली शक्यता असेल आणि मत्ता विद्यमान स्थितीत तात्काळ विक्रीसाठी उपलब्ध असेल तर वरील अट पूर्ण झाली असे मानले जाते. अशा विक्री योग्य चालू नसणाऱ्या मत्तांची मोजणी त्यांच्या लेख्यांमधील किंमत आणि रास्त मूल्यातून विक्रीचा खर्च वजा केल्यानंतरची किंमत यापैकी किमान किंमतीस केली जाते.

ज्या मालमत्ता कारखाने व साधने आणि अमूर्त मत्ता विक्रीसाठी काढल्या जातात, त्यांचा घसाऱ्याची किंवा कर्जफेडीची तरतूद केली जात नाही.

१३. वस्तूसूची

भांडारातील सामान, सुटे भाग यासह मालसाठ्याचे मूल्यांकन त्यांच्या खर्च आणि त्यांचे वसुली योग्य मूल्य यापैकी जे कमी असेल त्यानुसार केले जाते आणि खर्च हा वेटेड ॲव्हरेज कॉस्ट मेथडने निश्चित केला जातो. मात्र, वीज निर्मितीसाठीचे साहित्य व इतर बाबी यांचे लेखन किमतीपेक्षा कमी दराने केले जात नाही. कारण विजेची विक्री निर्मिती खर्चा इतक्या किंवा त्यापेक्षा जास्त दराने केली जाते. खर्चामध्ये खरेदी खर्च (मिळण्याजोग्या इनपूट टॅक्स क्रेडीटची निव्वळ) आणि त्या वस्तू त्यांच्या सध्याच्या जागी व स्थितीत आणण्याचा इतर खर्च समाविष्ट असतात. भांडारातील सेवेस निरूपयोगी व निकामी झालेल्या वस्तूंचा आढावा घेऊन त्याबाबतच्या तोटयाची लेख्यात तरतूद केली जाते.

१४. महसूल मान्यता

१. विजेच्या विक्रीतून मिळणाऱ्या महसुलाचा लेखा महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोगाने वर्षाच्या सुरूवातीस पूर्वनिर्धारित केलेल्या वीज दर पत्रकाच्या आधारे केले जातात. त्यात इंधन समायोजन आकार समाविष्ट असतो, तसेच लेख्यांच्या आधारे कालावधीच्या अखेरीस उपार्जित झालेला विनादेयाचा महसूल सुद्धा समाविष्ट केला जातो. मात्र तो त्यापुढील वर्षात महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोगाने केलेल्या समायोजनाच्या प्रक्रियेच्या अधीन असतो.

२. महावितरण सोबत केलेल्या वीज खरेदी कराराच्या अटींनुसार, कंपनी विलंबित भरणा आकार १.२५ टक्के दराने प्रति महिना आकारण्यास मान्यता आहे, पताच्या मुदतीनंतर ऊर्जेच्या देयकाची रक्कम भरल्यास तो उपार्जन तत्त्वाने आकारला जातो.

३. व्याजाचे उत्पन्न हे मुद्दल / थकबाकी आणि लागू होणारा व्याज दर यानुसार मान्य केले जाते.

४. फ्लाय ॲश (राख) विक्रीचा लेखा ग्राहकाने मान्य केलेला दराने केला जातो. त्याची रकम फ्लाय ॲश वापर निधी या वेगळ्या लेखा शीर्षात आणि पर्यावरण व वन मंत्रालयाने दि. ०३.११.२००९ रोजी दिलेल्या मार्गदर्शक तत्त्वानुसार केला जातो. या निधीचा वापर राख वापराच्या प्रोत्साहनासाठी करावयाच्या खर्चासाठी केला जातो

५. अन्य उत्पनाला उपार्जन तत्त्वावर मान्यता दिली जाते. भंगार व नाकारलेला कोळसा इत्यादीची विक्री जेव्हा खरेदीदार कंपनीच्या जागेतून करतो व कंपनी त्याची बीजके तयार करतो, तेव्हाच त्याचा लेखा होतो. परिसमापनातील नुकसान जेव्हा ते प्रत्यक्ष ओळखले जातात त्यावर्षी आणि त्याची आकारणी झाल्यावर त्यांच्या वसुलीचे समायोजन प्रकल्पाच्या खर्चात समाविष्ट केले जाते, त्यातून प्रकल्पाचे जादा खर्च काही प्रमाणात कमी होतात. प्रकल्पाच्या कंत्राटदारांना दिलेल्या अग्रिमांच्या समायोजन जेव्हा उपार्जन होईल त्याप्रमाणे प्रकल्प खर्चात केलेल जाते. इतर सर्व प्रकरणी, वसुल केलेले परिसमापनातील नुकसान इतर उत्पन्नात जमा केले जाते.

६. विक्री झाली नाही अशा ऊर्जा बचतींच्या प्रमाणपत्रांच्या मूल्याला कंपनी वित्तीय वर्षाच्या अखेरीस मान्यता देते व ते उपार्जन तत्त्वानुसार महसूलात जमा करते. ही प्रमाणपत्रे विकल्यास त्याचे उपार्जन मूल्य आणि प्रत्यक्ष मूल्य याचे समायोजन करून ते प्रत्यक्ष विक्रीच्या वर्षाच्या नफा-तोटा पत्रकात दाखविले जाते.

१५. खर्च आणि उत्पन्न यांचे लेखे करणे / वर्गीकरण करणे

जर मागील काही वर्षातील एकत्रीत उत्पन्न /खर्च प्रारंभीच्या विहित मर्यादेपेक्षा जास्त असेल तर ते पूर्वलक्षी प्रभावाने दुरूस्त केले जाईल विम्याचे दावे स्विकारल्यानंतरच त्यांचे लेखे केले जातील.

इतर सर्व दावे /हक्क यांचे लेखे प्रत्येक प्रकरणाच्या गुणवत्तेनुसार केले जातात.

१६ उपकंपन्या, सहयोगी आणि संयुक्त उपक्रम कंपन्या यातील गुंतवणूकी

उपकंपन्या आणि संयुक्त उपक्रम कंपन्या तसेच सहयोगी कंपन्या यांच्या समभागातील गुंतवणूकीची नोंदणी, खर्च वजा संचित मूल्यघट (जर काही असेल तर) याप्रमाणे केली जाते आणि प्रत्येक अहवाल तारखेला गुंतवणूकीच्या कमतरतेसाठी परिक्षण केले जाते.

कंपनीने जेव्हा पूर्वीच्या सर्वसामान्यपणे मान्य केलेल्या लेखा पद्धतीतून भारतीय लेखा मानक पद्धतीत संक्रमण केले त्यावेळी उपकंपन्या, सहयोगी आणि संयुक्त उपक्रम कंपन्या यातील गुंतवणूकीला त्यांच्या प्रचलीत विद्यमान मूल्यानुसार मान्यता देण्याचे ठरविले होते.

१७. परकीय चलनातील व्यवहार

परकीय चलनातील व्यवहार प्रारंभी त्यांच्या व्यवहाराच्या तारखेला प्रचलीत असलेल्या संबंधित विनिमय दराने नोंदवले जातात.

परकीय चलनानुसार असलेली पैशातील मत्ता व पैशामधील दायित्त्वे यांचे रूपांतरण अहवाल तारखेला असलेल्या विनिमयाच्या स्पॉटरेट नुसार केले जाते.

हिशेबानंतर किंवा पूनर्लेखनानंतर विनिमयात उद्‌भवलेले फरकांना नफा व तोटा पत्रकात 'विनिमय दर' विचलन किंवा 'वित्त खर्च' (कर्जाच्या खर्चाचे समायोजन म्हणून विचारात घेतलेल्या मर्यादेपर्यंत) म्हणून मान्यता दिली जाते.

१८. कर्मचारी लाभ

अल्प मुदतीचे कर्मचारी लाभ

कर्मचाऱ्यांनी ज्यावर्षी सेवा दिल्या, त्यावर्षीच्या नफा-तोटा पत्रकात अल्पकालिन कर्मचारी लाभ यांना खर्चाच्या विना सवलत रकमेला मान्यता देण्यात येते.

नियुक्तिनंतरचे लाभ :

व्याख्यांकित लाभ योजना

अ) भविष्य निर्वाह निधी या वेगळा विश्वस्त संस्थेत महाराष्ट्र राज्य विद्युत मंडळ गटातील कंपन्याच्या अंशदानाचे व्यवस्थापन होते, त्यामध्ये कंपनी पूर्व निश्चित दराचे तिचे आणि कर्मचाऱ्यांचे अंशदान भरते. या निधीची गुंतवणूक परवानगी प्राप्त प्रतिभूतीमधे केले जाते. या निधीत केलेले प्रत्येक कालावधीतील अंशदान यास 'व्यय' म्हणून मान्यता दिली जाते आणि त्याची आकारणी नफा-तोटा पत्रकात केली जाते.

ब) उपदान या सारक्या व्याख्यांकित कर्मचारी लाभाचे दायित्त्व विमागणित शास्त्राच्या मूल्यांकनानुसार ठरविले जाते. हे मूल्यांकन स्वतंत्र विमागणित तज्ञांकडून वर्षाच्या अखेरीला प्रोजेक्टेड युनीट क्रेडिट मेथड वापरून करून घेण्यात येते. पुनर्मापन केलेल्या निव्वळ व्यांख्यांकित लाभ दायित्त्वांना इतर सर्वंकष उत्पन्न यामध्ये मान्यता दिली जाते. या दायित्त्वामध्ये विमागणिती प्राप्ती व हानी, नियोजन मत्तांचा परतावा (व्याज वगळून) आणि मत्ता मर्यादा (जर काही असेल तर व्याजासिवाय) यांचा समावेश होतो.

क) इतर दीर्घ मुदतीचे कर्मचारी लाभ

इतर दीर्घ मुदतीचे लाभ म्हणजे रजेचे रोखीकरण याचे दायित्त्व प्रोजेक्टेड युनीट क्रेडीट मेथड ही पद्धत वापरून स्वतंत्र विमागणित तज्ञांकडून विमागणिती मूल्यांकनानुसार ठरविले जातात.

ड) सानुग्रह अनुदान

कर्मचाऱ्यांकरिता सानुग्रह जसे आणि जेव्हा जाहीर होईल तेव्हा कंपनी याचा व्यय लेखा वह्यांमध्ये उपार्जित करते.

१९. भाडेपट्टी

वित्तीय भाडेपट्टी

ज्या मत्ता वित्तीय भाडेपट्टीने संपादित केल्या असून त्यामध्ये समुहाच्या मालकी हक्काच्या सर्व जोखीमा व मोबदले आलेले आहेत. अशा मत्तांच्या भाडेपट्टीच्या आरंभापासून रास्त मूल्यांच्या कमी दराने किंवा विद्यमान भाडेपट्टीच्या किमान मूल्याच्या पैशातील भरणा, यांपैकी किमान दराने भांडवलीकरण केले जाते. आणि तत्समान रकमेचे दायित्त्व निर्माण केले जाते. भाडेपट्टीची भरलेली भाड्याची रक्कम याची वाटणी दायित्त्व व व्याज खर्च यामध्ये केली जाते. त्यातून प्रत्येक कालावधीच्या थकीत दायित्वावर स्थिर मुदतीच्या दराने नित्य व्याज आकारावे असा उद्देश असतो.

प्रवर्तनातील भाडेपट्टी

ज्या भाडेपट्टीचे वित्तीय भाडेपट्टी अशा प्रकारे वर्गीकरण केलेले नसते त्याचा 'प्रवर्तनातील भाडेपट्टी' म्हणून विचार केला जातो.

सामान्यत: प्रवर्तनीय भाडेपट्टीच्या भाड्यास नफा व तोटा पत्रकात सरळ रेषा पद्धतीने भाडेपट्टीच्या मुदतीसाठी मान्यता दिली जाते. (अपवाद जर भाडेपट्टीच्या रकमेच्या वाढीची रचना महागाईच्या वाढीप्रमाणे असेल) जलविद्युत निर्मिती केंद्राबाबत महाराष्ट्र शासनासोबत भाडेपट्टीचे करार केलेले नाहीत.

२०. शासकीय अनुदान

शासकीय अनुदानाबाबत जेव्हा ते मिळण्याची योग्य हमी असेल आणि जेव्हा संलग्न शर्तींचे अनुपालन करण्यात येते, तेव्हाच त्याला लेख्यांमध्ये मान्यता देण्यात येते.

जेव्हा अनुदान एखाद्या खर्चाच्या बाबीशी निगडीत असते, तेव्हा त्या संबधित खर्चाच्या मुदतीसाठी आणि त्याच्या हेतुच्या भरपाईसाठी खर्च करण्यात येते तेव्हा तिला नफा व तोटा पत्रकात सुयोग्य पद्धतीच्या आधारे मान्यता दिली जाते.

जेव्हा अनुदान मालमत्ता, कारखाना आणि साधने याच्याशी संबंधित असते, तेव्हा मालमत्ता, कारखाना व साधन यांचा खर्च ठोक मूल्यात दर्शविला जातो आणि त्याचे अनुदानाला दायित्व (स्थगित उत्पन्न) मानण्यात येते, आणि नफा-तोटा पत्रकात सुयोग्य पद्धतीच्याा आधारे आणि सदर मत्तेच्या उपयुक्त आयुष्यासाठी हे अनुदान उत्पन्न म्हणून दर्शविण्यात येते.

२१. तरतुदी, आकस्मिक दायित्त्वे व आकस्मिक मत्ता

जेव्हा एखाद्या भूतकालिन घटनेमुळे सद्यस्थितीत काही बंधने आली असतील तर त्या बंधनाच्या तरतुदींना मान्यता देण्यात येते. ही बंधने पूर्ण करण्यासाठी संसाधनांचे बहिर्गमन होणे संभवनीय असावे. या बंधनातील रकमांचे विश्वासनीय अंदाज केलेले असावेत.

जेव्हा पैशाच्या वेळेच्या मूल्याचा परिणाम महत्त्वाचा असतो; तेव्हा योग्य कपातीच्या दराने तरतुदीमधे कपात केली जाते. आकस्मिक दायित्त्वे म्हणजे संभाव्य बंधने ज्यावर कंपनीचे संपूर्ण नियंत्रण नाही अशा घटना भविष्यात घडल्या तरच अशा आकस्मिक दायित्वांचे अस्तिव कायम होईल किंवा ज्यासाठी संसाधनाचे बहिर्गमन आवश्यक असेल अशी शक्यता नाही किंवा ज्या बंधनातील रकमांचे मोजमाप पुरेशा विश्वासर्हतेने करता येत नाही.

आकस्मिक दायित्त्वांना वित्तीय विवरणपत्रात मान्यता नसते, जर आर्थिक संसाधनाचे बहिर्गमन होण्याची शक्यता खूप कमी किंवा दुरची नसेल तरच आकस्मिक दायित्वे प्रकट केली जातात.

ज्या बाबी प्रत्येक प्रकरणातील कंपनीने विहित केलेल्या मर्यादेपेक्षा जास्त होतात तेव्हा त्या बाबतची आकस्मिक दायित्वे आणि भांडवली बांधिलकी प्रकट केले जाते.

आकस्मिक मत्ता यांना वित्तीय विविरणपत्रात मान्यता दिली जात नाही. परंतु जर आकस्मिक मत्ता या विहित मर्यादेपेक्षा जास्त असतील आणि त्यातून आर्थिक लाभ मिळण्याची शक्यता असेल तर त्या प्रकट केल्या जातात.

२२. रास्त मूल्याची मोजणी करणे

बाजारपेठेत सहभागी होणाऱ्यांमधे मत्ता विक्रीसाठी किंवा दायित्व हस्तांतरणासाठी, यापैकी जसे काही असेल त्या कायदेशीर व्यवहारात मूळ मापनाच्या तारखेला मिळणाऱ्या किमतीला किंवा तसे नसल्यास कंपनीला सहजप्राप्त असणाऱ्या सर्वात लाभदायक बाजारपेठेला रास्त मूल्य म्हणतात.

कंपनी, मत्ता / दायित्त्वे यांचे रास्त मूल्य मोजण्यासाठी बाजारपेठेतील निरिक्षण योग्य माहिती मिळवून तिचा उपयोग करते.

मूल्यमापनाच्या तंत्रात वारपल्या जाणाऱ्या निविष्टी यांच्या आधारे रास्त मूल्याच्या क्रमवारीमधील श्रेणी यामध्ये खालीलप्रमाणे स्तर असतात.

स्तर १ - समान मत्ता / दायित्त्वे यांच्या कार्यशील बाजारपेठेतील उद्भूत केल्या जाणाऱ्या किमती (असमायोजित)

स्तर २ - मत्ता / दायित्त्वे यांच्या वरील स्तर - १ मधील उद्भूत किमती व्यतिरिक्त अन्य निविष्टी शोधून त्यांचे प्रत्यक्ष (किमतीचे) किंवा अप्रत्यक्ष (किमती व्यतिरिक्त अन्य) निरीक्षण करणे.

स्तर ३ - मत्ता /दायित्त्वे यांच्या बाजार माहिती निरिक्षणांवर आधारलेल्या नाहीत, अशा निविष्टी विचारात घेणे, (ज्यांचे निरिक्षण करता येत नाही अशा)

वित्तीय विवरणपत्रात मत्ता व दायित्वे यांना आवर्ती तत्त्वावर मान्यता दिली जाते. त्यासाठी कंपनी श्रेणीकरणाचे पूननिर्धारण करते आणि त्याद्वारे श्रेणीमधे स्थानांतरण झाले आहे किंवा कसे, (सर्वव्यापी रास्त मूल्य मोजणीसाठी महत्त्वपूर्ण असलेल्या सर्वात खालच्या निविष्टीच्या आधारे) याचे प्रत्येक अहवालात कालावधीच्या अखेरीस निश्चिती करते.

२३. वित्तीय वेलेख

जेव्हा कंपनी एखाद्या कंत्राटातील विलेखाच्या तरतूदीमधे एका बाजूला पक्ष असते तेव्हा वित्तीय मत्ता आणि वित्तीय दायित्त्वे यांना मान्यता दिली जाते. कंपनीच्या वित्तीय मत्तात खालील बाबींचा समावेश असतो.

१) चालू वित्तीय मत्ता यात व्यापारी येणी, रोख व रोख सममूल्य आणि बँकातील शिल्लक, अल्प मुदतीच्या ठेवी .

२) चालू नसलेल्या मत्ता यात प्रामुख्याने उपकंपन्यातील समभाग गुंतवणूक व त्यांना कर्जे आणि दीर्घ मुदतीची येणी इत्यादी.

वित्तीय मत्ता :

अ) प्रारंभिक मत्ता व मोजणी :

सर्व वित्तीय नफा (नफा व तोटाद्वारे रास्त मूल्यांमधे त्याची नंतर मोजणी केली जात नाही) यांना प्रारंभी त्याचे रास्त मूल्य अधिक त्या संपादनासाठी केलेल्या व्यवहाराचे खर्च यानुसार मान्य करण्यात येतात. वित्तीय मत्तांचे व्यवहाराचे खर्च हे 'नफा व तोटा' यातील रास्त मूल्य यानुसार काढून ते नफा-तोटा पत्रकात खर्च म्हणून दाखविले जातात.

ब) नंतर केलेली मोजणी :

संबंधित वित्तीय मत्ताच्या वर्गीकरणाच्या संदर्भानुसार नंतरची मोजणी केली जाते.

कंपनी वित्तीय मत्तांचे वर्गीकरण खालीलप्रमाणे करते.

अ) घसाऱ्या नंतरची मोजणी करणे

ब) आर्थिक मालमत्ता मोजणी

 १) इतर सर्वकष उत्पन्नामार्फत रास्त मूल्य किंवा

 २) नफा किंवा तोटा द्वारे रास्त मूल्य

वित्तीय मत्तांचे व्यवस्थापनासाठी कंपनीचे बिझनेस मॉडेलच्या आणि वित्तीय मत्तांच्या कंत्राटातील वैशिष्ट्यानुसार केलेल्या रोकडता प्रवाहाच्या आधारे.

घसारा खर्च

कर्जाचे विलेख मुल्यमापन घसारा तरतूदी नंतर खालील अटींची पूर्तता झाली तरच केली जाते.

अशी मत्ता बिझनेस मॉडेलमधे खालील उद्दिष्टासाठी धारण केली असावी.

- कंत्राटानुसार रोकडता प्रवाह गोळा करण्यासाठी मत्ता धारण करणे आणि
- मत्तांच्या कंत्राटातील अटींमुळे मुद्दल रकमेचे आणि व्याज या प्रकारे रोकडता प्रवाह निश्चित तारखेस मिळणे.

प्रारंभिक मान्यतेनंतर अशा वित्तीय मत्ता पुन्हा घसारा तरतुदीच्या वजावट केल्यावर मोजल्या जातात. यासाठी परिणामकारक व्याजदर पद्धती वापरली जाते आणि अशा घसारा तरतुदींना नफा-तोटा पत्रकात मान्यता दिली जाते.

कर्ज विलेख नफा तोटाद्वारे रास्त मूल्यानुसार

नफा व तोटा याद्वारे काढलेले रास्त मूल्य हे कर्ज विलेखाच्या मोजणीसाठी उर्वरित श्रेणीचे आहे.

प्रारंभिक मोजणीनंतर रास्त मूल्यामध्ये बदल झाल्यास त्यास नफा व तोटा पत्रकात मान्यता दिली जाते. या बदलामधे व्याजाचे उत्पन्न व मूल्यघट यांचा अंर्तभाव असतो.

समभागातील गुंतवणूकी :

भारतीय लेखा मानक क्र. १०९ याच्या व्याप्तीत अंतर्भाव होणाऱ्या समभागातील सर्व गुंतवणूकींची मोजणी रास्त मूल्याने केली जाते. समभागाचे जे विलेख व्यापारासाठी धारण केले जातात, त्यांचे वर्गीकरण नफा व तोटा द्वारे रास्त मूल्य नुसार केले जाते. इतर सर्व समभागांच्या विलेखांच्या वर्गीकरणासाठी कंपनीने इतर सर्वकष उत्पन्नाद्वारे रास्त मूल्य किंवा नफा तोटा पत्रकातील रास्त मूल्य अशाप्रकारे वर्गीकरण करण्याबाबत कंपनी निर्णय घेते. हे वर्गीकरण प्रारंभीक मान्यतेवर केले जाते आणि ते अपरिवर्तनीय असते.

यानुसार वर्गीकरण केलेल्या समभागांच्या विलेखाच्या रास्त मुल्यातील सर्व बदलांना, (लाभांश वगळून) यांना इतर सर्वकष उत्पन्न यात मान्यता दिली जाते. अशा गुंतवणूकींची विक्री झाली तरी इतर सर्वकष उत्पन्नातील रकमांचा नफा व तोटा पत्रकामधे पूनर्चक्रीकरण केले जात नाही. नफा व तोटा द्वारे रास्त मुल्य या श्रेणीत समाविष्ट केलेल्या समभाग विलेखांचे मापन रास्त मूल्याच्या बदलानुसार केले जाते व त्यांना नफा - तोटा पत्रकात मान्यता दिली जाते.

उपकंपन्या, सहयोगी व संयुक्त उपक्रम कंपन्या आदि संस्थांच्या समभाग विलेखातील गुंतवणूकी खर्च वजा मूल्यघट यानुसार नोंदवल्या जातात.

वित्तीय मत्ताची मूल्यघट :

भारतीय लेखा मानक १०९ नुसार ज्या वित्तीय मत्तांची मोजणी घसारा तरतूदी नंतर होते आणि ज्या इतर सर्वकष उत्पन्नाद्वारे रास्त मुल्यानुसार नोंदविल्या जातात, त्या मत्तांची मोजणी करणे व त्याला मान्यता देणे यासाठी कंपनी "अपेक्षित पत तोटा" हे प्रारूप लागू करते.

व्यापारी येणी यासाठीच्या तोटा भरपाईचे मापन करण्यासाठी "सोपी पद्धती" अनुसरली जाते. प्रत्येत अहवाल तारखेला त्याच्या पूर्ण आयुष्याच्या "अपेक्षित पत तोटा" च्या समान रक्कम यानुसार मापन केले जाते. या मत्तांच्या प्रारंभिक किंमती आणि वर्षाखेरीस संभाव्य धोके विचारात घेऊन आलेली किंमत याचा विचार करून कंपनी या मत्तांची मूल्यघट ही नफा-तोटा पत्रकात अपेक्षित मूल्यघट तत्वानूसार नोंदविली जाते.

वित्तीय मत्तांची मान्यता रद्द करणे :

कंपनीची एखादी वित्तीय मत्ता (किंवा जेव्हा लागू असेल तेव्हा वित्तीय मत्तांचा एक भाग किंवा तत्सम वित्तीय मत्तांच्या गटांचा भाग) हा प्राथमिकरित्या पुढील कारणांकरिता रद्द करण्यात येतो :

जेव्हा या मत्तांद्वारे रोकडता प्रवाह मिळण्याचे हक्क संपले असतील किंवा

जर कंपनीने अशा मत्तांकडून रोकडता प्रवाह मिळण्याच्या हक्काचे हस्तांतरण केले असेल किंवा मिळालेले रोकडता प्रवाह संपूर्णपणे आणि प्रत्यक्ष विलंबाशिवाय तिसऱ्या पक्षाकडे पाठविण्याचे बंधन एखादया करार व्यवस्थेद्वारे स्वीकारले असेल आणि यापैकी

(अ) कंपनीने या मत्तेच्या सर्व जोखीमा व मोबदले भरीवपणे हस्तांतरित केले असतील किंवा

(ब) जर कंपनी या मत्तेच्या सर्व जोखीमा आणि मोबदले भरीवपणे त्याच स्वरूपात हस्तांतरित केल्या नसतील तर किंवा स्वत:कडे ठेवल्या नसतील, मात्र या मत्तेचे नियंत्रण हस्तांतरित केले असेल तर

वित्तीय मत्तांची मान्यता रद्द केल्यानंतर, चालू असलेले मूल्य आणि मिळालेला वाटा यांच्यातील फरकाला नफा तोटा पत्रकात मान्यता मिळते.

वित्तीय दायित्त्वे :

वित्तीय दायित्त्वे आणि समभाग विलेख :

कर्ज किंवा समभाग असे वर्गीकरण:

कंपनी जेव्हा एखादया विलेखाचे वितरण करते, तेव्हा विलेखाच्या कराराच्या भरीवपणानुसार विलेखाचे वर्गीकरण वित्तीय दायित्त्व समभाग विलेख असे करते.

समभाग विलेख :

कंत्राटातील समभाग विलेख म्हणजे ज्यात संबंधित अस्तित्त्वात असलेल्या संस्थेची सर्व दायित्त्वे वजा केल्यानंतर मत्तांमधील उरलेला हिताच्या भागाचा पुरावा दाखविला जाणारा भाग होय. समभाग विलेखाच्या वितरणानंतर कंपनी त्याचाबद्दल मिळालेल्या रक्कमेच्या प्रमाणात समभाग विलेख दर्शविते.

वित्तीय दायित्त्वे :

कंपनीच्या विद्यमान वित्तीय दायित्त्वामधे प्रामुख्याने (अ) कर्जे (ब) व्यापारी देणी (क) भांडवली खर्चाची दायित्त्वे (ड) सुरक्षा अनामती आणि (इ) इतर देणी यांचा समावेश होतो.

प्रारंभिक मान्यता आणि मोजणी :

सर्व वित्तीय दायित्त्वे (नफा किंवा तोटा यांच्या रास्त मुल्यानुसार मोजणी केलेली नाही अशा) यांना प्रारंभी त्यांच्या संबधित वित्तीय दायित्त्वाला थेट लागू असणाऱ्या व्यवहार खर्चाच्या रास्त मूल्यानुसार मान्यता दिली जाते. कंपनीच्या वित्तीय दायित्त्वात व्यापारी आणि इतर देणी, कर्जे आणि उसनवारी यांचा समावेश आहे.

नंतरची मोजणी :

वित्तीय दायित्त्वाची मोजणी त्यांच्या खालीप्रमाणे केलेल्या वर्गीकरणावर अवलंबून असते

१) **कर्जे:**

कर्जे सुरवातीला रास्त मूल्ये व केलेल्या व्यवहार खर्चाची निव्वळ याप्रमाणे त्यास मान्यता दिली जाते. नंतर उसनवारी कर्जाच्या कर्ज फेडीसाठीच्या खर्चानुसार कर्जाची मोजणी केली जाते. उत्पन्न (व्यवहार खर्चाचा निव्वळ रक्कम) व विमोचन रक्कम यात जो काही फरक असेल त्याला परिणामकारक व्याज दराची पद्धत वापरून कर्जाच्या मुदतीसाठी नफा-तोटा पत्रकात मान्यता दिली जाते. कर्ज सुविधा स्थापित करण्यासाठी दिलेल्या शुल्काला कर्जाचा व्यवहार म्हणून मान्यता दिली जाते. मात्र या सुविधा काही प्रमाणात किंवा संपूर्णपणे काढून घेतल्या जाऊ शकतात, हे गृहित धरून त्यांच्या मर्यादेत ही मान्यता असते. अशा प्रकरणी सदर सुविधा काढून टाकण्यापर्यंत शुल्क स्थगित ठेवले जाते.

जेव्हा कर्जाच्या करारामधे काही बंधने विनिर्दिष्ट असतात, तेव्हा अशी बंधने चुकती / रद्द झाली असतील किंवा मुदत संपली असेल तर ती ताळेबंदातून काढून टाकली जातात. संपलेल्या वित्तीय दायित्त्वाची रक्कम आणि त्याची चुकती केलेली रक्कम यातील फरक नफा-तोटा पत्रकात इतर प्राप्ती / (तोटे) या प्रमाणे मान्य केला जातो.

जर कंपनीला एखाद्या दायित्त्वाचा चुकता अहवाल काळापासून किमान बारा महिने स्थगीत ठेवण्याचा विनाअट हक्क नसला, तर त्या दायित्त्वाचे 'चालू दायित्त्वे' असे वर्गीकरण केले जाते. जर कंपनीला एखादया दीर्घ मुदतीच्या कर्ज व्यवस्थेतील महत्त्वाच्या तरतुदींचा भंग अहवाल मुदत संपण्याची वेळी किंवा यापूर्वी झाला असला आणि ते दायित्त्व मागणीनुसार अहवालाच्या तारखेला देय होत असेल आणि जर संबंधित कर्जदारांनी अहवाल तारखेनंतर किंवा वित्तीय विवरण पत्रे मंजूर होण्यापूर्वी करारभंगासाठी कोणत्याही रक्कमेची मागणी करणार नाही असे मान्य केल्यास अशा वित्तीय दायित्त्वांना 'चालू दायित्त्वे' असे मानण्यात येणार नाही.

२) **व्यापारी व इतर देणी :**

यामधे वित्तीय वर्ष संपण्यापूर्वी कंपनीला पुरविलेल्या माल व सेवा यांच्या दायित्त्वाच्या न दिलेल्या रक्कमा यांचा समावेश होतो. या रक्कमा अप्रतिभूत असतात व त्या निर्देशित केल्यानंतर बारा महिन्यात दिल्या जातात. व्यापारी व इतर देणी जर अहवालाच्या मुदतीनंतर बारा महिन्यात देय नसल्या असे नसेल तर त्यांना चालू दायित्त्व समजले जाते. त्यांना प्रारंभी त्यांच्या रास्त मूल्यांनुसार मान्यता दिली जाते आणि नंतर परिणामकारक व्याज दर वापरून घसारा वजा करून त्यांची मोजणी केली जाते.

नोंद रद्द करणे :

जेव्हा एखाद्या वित्तीय दायित्वाचे बंधन चुकते केले जाते किंवा रद्द केले जाते किंवा त्याची मुदत संपते तेव्हा त्या वित्तीय दायित्त्वाची नोंद रद्द करण्यात येते. जेव्हा एका विद्यमान दायित्त्वाची जागा, त्याच कर्जदाराने वेगळ्या अटीनुसार दिलेले दुसरे दायित्त्वे घेते किंवा जर विद्यमान दायित्त्वाच्या अटींमधे महत्त्वाचे रूपभेद सुधारणा केले जातात, अशावेळी मूळ दायित्त्व रद्द केले जाते आणि नवीन दायित्त्व मान्य केले आहे असे मानण्यात येते. त्यामुळे पुस्तकी रक्कमेतील फरकाला स्वायत्त नफा व तोटा पत्रकात मान्यता दिली जाते.

वित्तीय विलेखांचे समायोजन :

कायदेशीर तरतूदीप्रमाणे किंवा चालूकाळातील संकेताप्रमाणे वित्तीय मत्ता आणि वित्तीय दायित्त्व यांचे समायोजन होणार असेल तर अशा मत्ता व दायित्त्व यांची वजावट केल्यानंतर निव्वळ तत्वावर वित्तीय मत्ता आणि वित्तीय दायित्त्व ताळेबंद पत्रकात दर्शविण्यात येतात.

२४. रोख आणि रोख समतूल्य बाबी

रोख आणि रोख समतूल्य बाबीमधे हातातील रोख रक्कम, बँकेतील शिल्लक, इतर अल्पमुदतीचे व चांगल्या प्रकारची रोकड सुलभता असलेल्या आणि तीन किंवा कमी महिन्यात मुदतपूर्ण होणाऱ्या मूळ गुंतवणूकी, तात्काळ रोखीत रूपांतर होऊ शकतील अशा आणि तसे करताना मूल्यात फारसा फरक पडणार नाही अशा बाबी समाविष्ट असतात.

२५. रोकडता प्रवाह विवरण पत्रक

भारतीय लेखा मानक क्र. ७ हे रोकडता प्रवाह विवरण पत्रकासंबंधी असून, ते त्यानुसार अप्रत्यक्ष पद्धतीने तयार केले जाते. त्याच्या हेतुसाठी वरती व्याख्यांकित केलेल्या रोख व रोख समतूल्य बाबी विचारात घेण्यात येतात. तसेच बँकेच्या थकीत ओव्हरड्राफ्टची निव्वळ रक्कमही हिशेबात घेतली जाते कारण ती कंपनीच्या अंतर्गत रोकड व्यवस्थापनाचा एकात्मिक भाग असते.

२६. प्रतिभाग मिळकत

करोत्तर नफा/ तोटा रकमेला वर्षभरातील वेटेड ॲव्हरेज इक्विटी शेअर या संख्येने भागून प्रतिभाग मिळकतीचा हिशेब केला जातो. सौम्यकृत प्रतिभाग मिळकत शोधून काढण्यासाठी करोत्तर नफा/तोटाच्या रकमेचे लाभांश, व्याज आणि सौम्यकृत संभाव्य समभागासंबंदीत इतर आकाराचे व्यय किंवा उत्पन्नाचे समायोजन केले जाते. सर्व संभाव्य समभागाचे रूपांतर केल्यानंतर जे सौम्यकृत भाग वितरित केले गेले असते अशा वेटेड ॲव्हरेज इक्विटी शेअर्सची संख्या विचारात घेतली जाते.

प्रतिभाग मिळकतीच्या हिशेबासाठी वाटप प्रलंबित असलेली शेअर अर्ज निधी हा वाटप योग्य आहे असे विचारात घेतले आहे. हा निधी महाराष्ट्र शासनाने दिलेल्या बांधिलकीनुसार सूत्रधारी कंपनीमार्फत आणि निश्चितपणे वाटपासाठी मिळणार आहे.

२७. कर

आयकराच्या खर्चात चालू कर खर्च आणि वर्षभरातील स्थगित कर मत्ता किंवा दायित्त्व यातील निव्वळ बदल यांचा समावेश होतो. चालू आणि स्थगित कर यांना नफा व तोटा पत्रकात मान्यता दिली जाते. मात्र जेव्हा त्यांचा संबंध इतर सर्वकष उत्पन्नातील बाबींशी असतो किंवा थेट समभागाशी असतो, अशा प्रकरणी अपवाद करून, चालू आणि स्थगित कर या दोन्ही बाबींना अनुक्रमे इतर सर्वकष उत्पन्न आणि प्रत्यक्ष समभागात मान्यता दिली जाते.

(अ) चालू कर :

आयकर कायदा १९६१ यातील तरतुदीनुसार वर्षातील परवानगी योग्य कर सवलती, कपाती / अमान्य करणे इत्यादी विचारात घेऊन करपात्र उत्पन्नावर चालू कर निश्चित केला जातो. अहवालाच्या वेळी कराचे दर आणि कराचे कायदे यांचा तसेच जे कायदे तयार झाले आहेत किंवा प्रामाणिकपणे होणार आहेत यांचा विचार करून अहवालाच्या वर्षाचे कराचे हिशेब केले जातात. ज्यावेळी आयकर कायदा १९६१ चे कलम ११५ जे बी किमान पर्यायी कर नुसार चालू कर आकारला जातो तेव्हा अशा कर भरण्याचा लाभ नंतरच्या पंधरा (१५) कर-निर्धारण वर्षात उपलब्ध असतो. त्यामुळे तो जेव्हा प्रत्यक्ष वसूल केला जाईल तेव्हा त्याला मान्यता देण्यात येईल.

(ब) स्थगित कर :

ताळेबंदाच्या दृष्टीकोनातून स्थगित कराला मान्यता दिली जाते. मत्ता व दायित्त्वे यांचा कर आधारित आणि त्यांच्या पुस्तकी मूल्यातील कपात आणि यात उद्‌भवणारे तात्पुरते करपात्र फरक यानुसार स्थगित कर मत्ता आणि दायित्त्वे यांना मान्यता दिली जाते.

स्थगित कर दायित्त्वे यातील सर्व तात्पुरते करपात्र फरक मान्य केले जातात.

सर्व कपात योग्य हंगामी फरकाच्या रकमा, वापर न केलेल्या कराच्या जमा रकमा आणि जर काही वापर न केलेले कराचे तोटे असले तर त्यासाठी स्थगित कर मत्तांना मान्यता दिली जाते. कपात योग्य हंगामी फरक, वापर न केलेले कर जमांच्या रकमा आणि न वापरलेल्या कर तोट्यांच्या रकमा यासाठी करपात्र नफ्यातून वसूली करण्यास परवानगी मिळेल याची शक्यता असल्यास त्या मर्यादेत मान्यता दिली जाते.

प्रत्येक अहवाल तारखेला स्थगित कर मत्तांच्या पुढे न्यावयाच्या रकमांचा आढावा घेण्यात येतो आणि स्थगित कर मत्ता संपूर्णपणे किंवा तिचा काही भाग वापरण्यास करपात्र नफा पुरेशा प्रमाणात उपलब्ध नसल्याची शक्यता असल्यास त्या मर्यादेत स्थगित कर मत्तांच्या पुढे न्यावयाच्या रकमांमधे कपात केली जाते. प्रत्येक अहवाल तारखेला अमान्य केलेल्या स्थगित कर मत्तांचा आढावा घेण्यात येतो आणि जर स्थगित कर मत्तांची भविष्यातील करपात्र नफ्यातून वसूली करण्यास परवानगी मिळेल याची शक्यता असल्यास त्या मर्यादेत मान्यता दिली जाते.

वर्षभरात जेव्हा मत्ता, वसूली किंवा दायित्त्वे चुकती केली जातात त्यावेळी लागू होणाऱ्या अपेक्षित कर दराने स्थगित कर मत्ता आणि दायित्त्वे यांची मोजणी केली जाते. त्यासाठी तोपर्यंत कायद्यानुसार मंजूर झालेले कराचे दर (आणि करांचे कायदे) किंवा अहवाल तारखेपर्यंत केले जाणारे कायदे यांचा आधार घेतला जातो.

जर चालू कर मत्ता व चालू कर दायित्त्वे या समवेत चुकता करण्याचा कायदेशिर अमंलबजावणी योग्य हक्क असला आणि स्थगित कर संबंधित कराची अस्तित्त्वातील बाबींशी संलग्न असेल आणि त्या समान कर प्राधिकरणाकडे असील तर स्थगित कर दायित्त्व आणि स्थगित कर मत्ता यांची भरपाई करता येते.

२८. भारतीय लेखा मानक ११५ यातील नव्याने लागू झालेल्या लेखा विषयक अधिघोषणा

जिचे दराचे नियमक संस्थेकडून नियमन केले जाते अशी कंपनी असल्याने वरील लेखा मानकाचा महानिर्मितीच्या वित्तीय विवरण पत्रकावर कोणताही मोठा परिणाम होत नाही.

२९. व्यापारी येणी

व्यापारी येणी त्यांच्या बिजकातील मूळ रक्कम वजा अपेक्षित पत तोट्याची तरतूद याप्रमाणे पुढे नेण्यात येतात. इतर वित्तीय मत्ता कमी करण्यातील तोट्याला मान्यता देण्यासाठी कंपनी त्यांचा प्रारंभिक मान्यतेनंतर पत जोखीमेने मोठी वाढ झाली आहे किंवा कसे यांचे मूल्यमापन करते. जर पत जोखीम मोठ्याप्रमाणात वाढली नसली तर कमी करण्यातील तोट्याच्या तरतुदीसाठी बारा (१२) महिन्याचा अपेक्षीत पत तोट्याची तरतूद वापररण्यात येते.

३०. किमान पर्यायी कर

कंपनी चालू कर किमान पर्यायी कर या स्वरूपात जमा करीत असते. तिला अजून चालू कराच्या अमलात प्रवेश करावयाचा आहे. ज्यावर्षी कंपनी तिचे सर्व संचित कर तोटे/अशोषित घसारे संपुष्टात आणेल, आणि जर चालू कर भरण्याचे शिल्लक असेल, तर कंपनी त्यावर्षीच्या किमान पर्यायी कर क्रेडीटला मान्यता देईल. अशा परिस्थितीत चालू कर दायित्त्वाचे उपलब्ध किमान पर्यायी कर क्रेडीटच्या मर्यादेत समायोजन करता येईल. जर काही किमान पर्यायी कर क्रेडीट उरले असेल तर त्याचे समायोजन पुढील वर्षी करता येईल.

टिपा क्र. १: मालमत्ता, कारखाने आणि साधने

(रक्कम ₹ कोटीत)

किंमत	मूर्त मत्ता															
	जमीन (विकासासह)		इमारती		हायड्रॉलिक कामे	इतर स्थापत्य कामे		कारखाना यंत्रे व साधने	लाईन व केबल नेटवर्क	वाहने	फर्निचर व जोडणी	कार्यालयीन साधने	कंपनीच्या मालकीच्या नसलेल्या मत्तांसाठी भांडवली खर्च	एकूण मूर्त मत्ता	वजा: घसारा भांडवली करण	नफा तोटा पत्रकात आकारलेला घसारा
	मालकीची	भाड्याची	कारखान्याच्या इमारती	इतर		रेल्वे लाईन साईडींग	रस्ते व इतर									
दि. ३१/०३/२०१७	१,५९५.२५	१०६.११	९०२.४३	९९१.१७	२,४९०.६४	१,३५४.४६	४१५.८६	३७,३८१.८१	४८५.२०	८.०७	२३.३३	२०.२०	५८.३८	४५८३२.९२		
भर	२.६८	-	६.६५	१९.९०	२१.३९	१७९.१६	९.८५	२५९.७२	९.३१	११.७७	३.१४	५.३२	-	५२८.८९		
कपात	०.१३	-	२५.६०	०.९९	२४.१७	७४.६८	०.०१	२३५.३६	४.१२	१.७४	०.८१	२.११	०.९०	३७०.६१		
दि. ३१/०३/२०१८	१,५९७.७९	१०६.११	८८३.४८	१०१०.०८	२४८७.८६	१४५८.९४	४२५.७१	३७४०६.१७	४९०.३९	१८.११	२५.६६	२३.४१	५७.४९	४५९९१.२०		
भर	४०.४१	-	८.९९	९०.५७	४३.३३	१६.८५	१६.६९	६६४.९७	०.०९	१.७५	३.१५	२२.९०	-	९०९.७१		
कपात	-	-	१.९४	१.०६	३.३३	०.००	-	३४७.९२	०.०३	०.८०	०.०४	१.११	-	३५६.२४		
३१/३/२०१९ रोजी	१,६३८.२०	१०६.११	८९०.५३	१,०९९.५९	२,५२७.८६	१,४७५.७९	४४२.४०	३७,७२३.२२	४९०.४५	१९.०६	२८.७७	४५.२०	५७.४९	४६५४४.६७		
संचित घसारा व कमी करणे																
दि. ३१/०३/२०१७	-	८.७५	२७.५६	११७.०६	२११.९५	१३१.३५	१९.२८	२,३५२.९७	३९.०२	०.५६	२.२९	४.८६	८.७०	२९२४.३७		
भर	-	४.३८	३६.७०	४४.१५	१४८.७३	५७.८६	२०.४५	२,२९५.११	२९.७४	१.२९	२.२४	३.३६	४.५४	२६४८.५२	१.७७	२६४६.७६
कपात	-	-	२३.०४	०.९५	१९.७०	६५.३२	०.०१	३१३.४२	३.७१	१.५६	०.७१	१.८५	०.४६	४३०.७३		
३१/३/२०१८	-	१३.१३	४१.२३	१६०.२५	३४०.९८	१२३.८८	३९.७२	४,३३४.६६	६५.०५	०.३०	३.८२	६.३७	१२.७८	५१४२.१७		
भर	-	४.३८	२२.१८	८२.४८	२२५.१२	८३.५२	४८.१४	२,६३०.२८	४६.४३	१.८४	२.५२	३.५३	४.५४	३१५४.९७	०.११	३१५४.८६
कपात/ समायोजन	-	-	१.७५	०.६४	३.००	०.००	-	३१५.१६	०.०३	०.७२	(०.२०)	(५.१७)	-	३१५.९३		
३१/३/२०१९ रोजी	-	१७.५०	६१.६६	२४२.१०	५६३.१०	२०७.४०	८७.८६	६६४९.७८	१११.४५	१.४२	६.५४	१५.०७	१७.३२	७९८१.२१		
३१/३/२०१६ रोजी निकामी मालासाठी तरतूद	-	-	०.४०	-	०.३०	-	०.२८	२२.६५	६.७९	०.११	०.००	०.०१	०.०५	३०.५९		
३१/३/२०१७ रोजी	१,५९५.२५	९७.३५	८७४.४७	८७४.११	२२७८.३८	१२२३.११	३९६.३०	३५००६.१८	४३९.४०	७.४०	२१.०४	१५.३३	४९.६४	४२८७७.९६	-	
३१/३/२०१७ रोजी निकामी मालासाठी तरतूद	-	-	०.४०	-	०.३०	-	०.२८	२३.००	६.७९	०.११	०.००	०.०१	०.०५	३०.९४		
३१/३/२०१८ रोजी	१,५९७.७९	९२.९८	८४१.८६	८४९.८३	२१४६.५८	१३३५.०६	३८५.७१	३३०४८.५१	४१८.५५	१७.७०	२१.८३	१७.०३	४४.६६	४०८१८.०९		
३१/३/२०१८ रोजी निकामी मालासाठी तरतूद	-	-	०.४०	-	०.३०	-	०.२८	३४.१६	६.७९	०.११	०.००	०.०१	०.०५	४२.०९		
३१/३/२०१९ रोजी	१,६३८.२०	८८.६०	८२८.४८	८५७.४९	१९६४.४५	१२६८.३९	३५४.२६	३१०३९.२८	३७२.२१	१७.५२	२२.२३	३०.१२	४०.१२	३८५२१.३७	-	

टिपा क्र. १अ अमूर्त मत्ता

(रक्कम ₹ कोटीत)

खर्च	सॉफ्टवेअर परवाना
ठोक रक्कम	
दि. ३१/०३/२०१७ रोजी	**२५.३६**
भर	२.५१
कपात	-
३१/०३/२०१८ रोजी	**२७.८७**
भर	५.०२
कपात	-
३१/०३/२०१९ रोजी	**३२.८८**
संचित घसारा तरतूद	
दि. ३१/०३/२०१७ रोजी	**१३.१४**
भर	९.०९
कपात	-
दि. ३१/०३/२०१८ रोजी	**२२.२२**
भर	३.५३
कपात/ समायोजने	-
३१/०३/२०१९ रोजी	**२५.७६**
निव्वळ पुढे नेण्याची रक्कम	
३१ मार्च २०१७ रोजी	**१२.२३**
३१ मार्च २०१८ रोजी	**५.६५**
३१ मार्च २०१९ रोजी	**७.१३**

टिपा क्र. १ ब विक्रीसाठी योग्य असे वर्गीकरण केलेल्या मत्ता

(रक्कम ₹ कोटीत)

तपशील	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
विक्रीसाठी योग्य अशा चालू नसलेल्या मत्ता		
कारखाने व यंत्रसामग्री	१८८.२३	१५३.२४
कारखाना इमारती व इतर	९.५३	९.३४
हायड्रॉलिक कामे	८.५१	८.१८
रेल्वे साईडींग रोड व इतर	२६.२५	२६.२५
लाईन व केबलचे नेटवर्क	८.८४	८.८४
वाहने	०.३५	०.३२
फर्नीचर व जोडण्या	०.३७	०.३६
कार्यालयीन साधने	०.७८	०.७१
इतर संकीर्ण मत्ता	०.०७	०.०७
एकूण	**२४२.९४**	**२०७.३१**

सूचना:

कोराडी औ.वि.केंद्रातील युनीट क्र. ५ आणि औ. वि.केंद्रातील युनीट क्र. ३ याचे कार्य वित्तिय वर्ष २०१६-१७ मधे खंडित करण्यात आले. या मत्ता काढून टाकण्याची प्रक्रिया कंपनीने सुरू केली आहे. कंपनीने वरील मत्तांचे पुनर्वर्गीकरण विक्रीसाठी योग्य मत्ता असे केले. कंपनीची अपेक्षा आहे की, मत्तांचे रास्त मूल्य वजा तिच्या विक्रीचा खर्च ही रक्कम मत्तांच्या दि. ३१ मार्च २०१९ रोजीच्या प्रचलीत मूल्यांपेक्षा जास्त असेल (अंदाज या मत्ता समान इतर मालमत्ताच्या अलीकडील बाजार मूल्यांवर आधारीत आहे.)

टिपा क्र. २ प्रगतीपथावरील भांडवली कामे

(रक्कम ₹ कोटीत)

तपशील	एकूण मूर्त शिल्लक	मालकीची जमीन	भाड्याची जमीन	इमारत कारखाने	इतर इमारत	हायड्रॉलिक कामे	रेल्वे साईडींग	रस्ते व इतर	कारखाना यंत्रे	लाइन, केबल, नेटवर्क	वाहने	फर्नीचर फीक्स्चर	कार्यालयीन साधने	अमूर्त मत्ता
३१.०३.२०१७ रोजी	१,२०१.९५	१४.३९		५५४.६४	-			५.१०	६१२.३७		०.००	०.०१	१४.६४	१२९.७७
भर	३४४.६५	०.०९		८०.१६	०.२१			२८.२७	२३५.८७		०.०६	०.००	०.००	२.७८
कमी	२२९.३८			१०२.६९				५.०७	१०८.५१			०.०१	१३.०९	
३१.०३.२०१८ रोजी	१,३१६.४३	१४.४९	-	५३२.११	०.२१	-	-	२८.३०	७३९.७२	-	०.०६	०.००	१.५५	१३२.५५
भर	३१८.२०	-		९६.७९	२.८६			४८.७०	१६९.२९		-०.००	-०.०१	०.५६	१.२१
कमी	५९९.७४	-		९९.५१	०.१२			३.१८	४९५.७२		०.०६	-०.०१	१.१६	-
३१.०३.२०१९ रोजी	**१,०३४.८९**	**१४.४९**	**-**	**५२९.३८**	**२.९६**	**-**	**-**	**७३.८२**	**४१३.३०**	**-**	**०.००**	**०.००**	**०.९५**	**१३३.७६**
निव्वळ: प्रगतीपथावरील भांडवली कामे														
वजा : निकामी साहित्यासाठी तरतुद	२४.२४								२४.२४					
३१.०३.२०१८ रोजी	१,२९२.१९	१४.४९	-	५३२.११	०.२१	-	-	२८.३०	७१५.४८	-	०.०६	०.००	१.५५	१३२.५५
वजा : निकामी साहित्यासाठी तरतुद	२५.७४								२५.७४					
३१.०३.२०१९ रोजी	१,००९.१५	१४.४९	-	५२९.३८	२.९६	-	-	७३.८२	३८७.५५	-	०.००	०.००	०.९५	१३३.७६

टिप : अमूर्त मात्तासबंधीच्या भांडवली कामामधे गारे पालमा येथील खाण विकासासाठी मिळालेल्या परवान्यांचा समावेश केलेला आहे.

टिपा क्र. ३ उपकंपन्या, सहयोगी आणि संयुक्त साहस कंपन्या यामधील चालू नसलेल्या, दीर्घ मुदतीच्या गुंतवणूकी

(रक्कम ₹ कोटीत)

तपशील	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
समभाग विलेखातील गुंतवणूकी - किंमत वजा त्यातील घट यानुसार		
उद्धृत न केलेल्या		
महाजनको अॅश मॅनेजमेंट सर्विसेस लि. (पूर्वीची धुळे पॉवर लि.) ५०,००० (मागीलवर्षी ५०,०००) समभाग प्रत्येक रू. १०/- पूर्ण भरलेले	०.०५	०.०५
धोपावे कोस्टल पॉवर कंपनी लिमिटेड ५०,००० (मा. वर्षी ५०,०००) समभाग, प्रत्येक रू. १०/- पूर्ण भरलेले	०.०५	०.०५
यु सी एम कोल कंपनी लिमिटेड ३०,००० (मा. वर्षी ३०,०००) समभाग - प्रत्येकी रू. १०/- पूर्ण भरलेले	०.०३	०.०३
महागूज कोलायरीज लिमिटेड ३०,००० (मा. व. ३०,०००) समभाग - प्रत्येकी रू. १०/- पूर्ण भरलेले	०.०३	०.०३
छत्तीसगड - काटघोरा - डोंगरगड रेल्वे लिमिटेड ५,२०,००० समभाग - प्रत्येकी रू. १०/- पूर्ण भरलेले	०.५२	
उपकंपन्यामधे निमसमभाग स्वरूपाची गुंतवणूक (अग्रिम)	४९.३६	४७.१५
एकूण	५०.०४	४७.३१
वजा - अपेक्षित पत हानीसाठी आणि गुंतवणूक कमी होण्यासाठी मत्ता	(४८.०१)	(४६.२३)
एकूण	**२.०३**	**१.०८**

टिपा क्र. ४ चालू नसलेली : व्यापारी येणी

(रक्कम ₹ कोटीत)

तपशील	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
अप्रतिभूत - चांगली मानलेली	०.००	५२४७.५५
वजा अपेक्षित पत हानीसाठी भरपाई भत्ता	०.००	(९८२.२८)
एकूण	**०.००**	**४२६५.२७**

टिपा क्र. ५ इतर चालू नसलेल्या मत्ता

(रक्कम ₹ कोटीत)

तपशील	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
संचालन व सुव्यवस्था पुरवठा /अग्रिमे वसुली योग्य	२६५.८४	२५२.००
वजा - अपेक्षित तोटयासाठी तरतूद	(२६५.८४)	(२५२.००)
	०.००	०.००
महाराष्ट्र शासन जलसिंचन विभागाला अग्रिम	७६.२१	१४२.००
वजा - अपेक्षित तोटयासाठी तरतूद	(७६.२१)	(३९.१०)
	०.००	१०२.९०
आयकर परतावा योग्य (तरतुदींची निव्वळ)	३१३.९९	२२७.८६
कर्मचारी वृंदाला अग्रिमे	१.९५	१.८३
भांडवली अग्रिमे	३०७.३९	५६.३३
स्थगित भाडे (जलविद्युत)	७५१.१६	७००.०६
एकूण	**१३७४.४९**	**१०८८.९८**

टिपा क्र. ६ चालू मत्ता : वस्तुमाल सूची

(रक्कम ₹ कोटीत)

तपशील	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
कच्चा माल (कोळसा)	६६५.३६	१९३.०२
इंधन तेल - एल डी ओ इत्यादी	२१८.६७	१८२.२४
प्रवासातील मालसाठा (कोळसा व तेल)	३६.०९	४२.८८
भांडारमाल व सुटे भाग	८८७.४१	८६७.८७
वजा - निकामी माल व सुटे भागांसाठी तरतूद	(३५०.६०)	(३०२.७२)
वजा - चौकशी प्रलंबित असलेल्या साहित्यातील तुटीसाठी तरतूद	(३९.०५)	(४९.८७)
एकूण	**१४१७.८९**	**९३३.४२**

टिपा क्र. ७ चालू मत्ता : व्यापारी येणी

(रक्कम ₹ कोटीत)

तपशील	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
अप्रतिभूत : चांगली मानलेली	१३५६४.९१	८७१५.६२
संशयास्पद	२६.६०	२६.६०
वजा – अपेक्षित, तोटयासाठी तरतूद	(२६.६०)	(२६.६०)
एकूण	**१३५६४.९१**	**८७१५.६२**

टिपा क्र. ८ चालू मत्ता : रोख व रोख समतुल्य

(रक्कम ₹ कोटीत)

तपशील	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
शेड्यूल बँकातील शिल्लकी		
चालू खाती	०.००	०.००
हातातील शिल्लक	०.०७	०.०३
एकूण	०.०७	०.०३

टिपा क्र. ९ चालू मत्ता : चालू कर्जे

(रक्कम ₹ कोटीत)

तपशील	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
अप्रतिभूत चांगली मानलेली		
कर्मचारी कर्जे व अग्रिमे	१०.६४	११.२७
सी पी एफ ट्रस्ट कडील वसूली योग्य	०.००	१.८२
एकूण	१०.६४	१३.०९

टिपा क्र. १० इतर चालू वित्तीय मत्ता

(रक्कम ₹ कोटीत)

तपशील	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
अप्रतिभूत, चांगली मानलेली		
कर्मचाऱ्यांकडून वसुली योग्य	४.३८	१७.३१
विनादेयक येणी	२६१७.१९	२२०९.२२
मूल्य वर्धीत कर यासह कराचे दावे	११४.३०	३२८.८५
भाडे येणी	०.१३	०.१४
दावे येणी	१२३.०७	१३६.४९
महानिर्मितीने संबंधितांकडे दिलेल्या अनामती	४.२८	०.३७
कंत्राटदारांकडून येणे (वसूली योग्य) महानिर्मितीची अनामती	४३.४३	४३.७६
एकूण	२९०६.७९	२७३६.१४

टिपा क्र. ११ चालू मत्ता: इतर मत्ता

(रक्कम ₹ कोटीत)

तपशील	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
आगाऊ खर्च	३८.०९	४७.७२
संचालन व सुव्यवस्था पुरवठा / कामे यांची अग्रिमे	५७६.०६	८३८.२७
इंधन /इतर पुरवठासाठी अग्रिमी	७८७.५७	९०५.७५
वजा : अपेक्षित तोटयासाठी तरतूद	(१३०.७५)	(९०.०३)
एकूण	१२७०.९७	१७०१.७१

टिपा क्र. १२ भाग व भांडवल

१) अधिकृत भांडवल

शेअरचा वर्ग	सममूल्य	३१.०३.२०१९ रोजी		३१.०३.२०१८ रोजी	
		शेअर्सची संख्या	रक्कम ₹ कोटीत	शेअर्सची संख्या	रक्कम ₹ कोटीत
समभाग	१०	४०,००,००,००,०००	४०,०००.००	४०,००,००,००,०००	४०,०००.००

२) दिलेले, अभिदत्त आणि भरलेले भांडवल (पूर्ण भरणा केलेले)

शेअरचा वर्ग	सममूल्य	३१.०३.२०१९ रोजी		३१.०३.२०१८ रोजी	
		शेअर्सची संख्या	रक्कम ₹ कोटीत	शेअर्सची संख्या	रक्कम ₹ कोटीत
समभाग	१०	२५,२८,४१,२६,२२६	२५,२८४.१३	२५,२४,७१,२६,१२६	२५,२४७.१३

३) शेअर्सच्या संख्येचा केलेला मेळ :

शेअरचा वर्ग	३१.०३.२०१९ रोजी		३१.०३.२०१८ रोजी	
	समभाग		समभाग	
	शेअर्सची संख्या	रक्कम ₹ कोटीत	शेअर्सची संख्या	रक्कम ₹ कोटीत
वर्षारंभीचे भागभांडवल	२५,२४,७१,२६,१२६	२५,२४७.१३	२४,८५,४३,३६,७८८	२४,८५४.३४
कालावधीतील भर	३,७०,००,१००	३७.००	३९,२७,८९,३३८	३९२.७९
वर्षा अखेरीस भागभांडवल	२५,२८,४१,२६,२२६	२५,२८४.१३	२५,२४,७१,२६,१२६	२५,२४७.१३

४) परतफेड यावरील निर्बंध समाविष्ट करून

१. कंपनीचे फक्त एकाच वर्गातील भाग आहेत. तो म्हणजे समभाग त्याचे नाममात्र किंमत रू. १०/- प्रति शेअर अशी आहे.

२. ही कंपनी मराविमं सुत्रधारी कंपनी लि. ची उपकंपनी आहे. या कंपनीच्या प्रत्येक समभाग धारकाला, त्याने धारण केलेल्या प्रत्येक शेअरसाठी एक मत देण्याचा अधिकार आहे. संचालक मंडळाने प्रस्तावित केलेला लाभांश हा वार्षिक सर्वसाधारण सभेत भागधारकांच्या मंजुरीच्या अधीन आहे.

३. असा लाभांश मंजूर होईल तेव्हा प्रत्येक भाग धारकास त्याने केलेल्या समभागाच्या प्रमाणात लाभंश मिळण्याचा हक्क आहे.

४. जर कंपनीचे परिसमापन झाले तर, कंपनीच्या सर्व पतदारांना मत्तांचे वितरण / परतफेड झाल्यानंतर, समभाग धारकांना उर्वरित मत्ता मिळविण्याचा हक्क राहील. प्रत्येक समभाग धारकांनी धारण केलेल्या समभाग संख्येच्या प्रमाणात त्याची विभागणी करण्यात येईल.

५) सूत्रधारी कंपनीने धारण केलेले प्रत्येक वर्गातील समभाग

(रक्कम ₹ कोटीत)

भाग धारकाचे नाव	३१.०३.२०१९ रोजी	३१.०३.२०१८ रोजी
	समभाग	समभाग
मराविमं सूत्रधारी कंपनी लिमिटेड (संख्या)	२५,२८,४१,२६,२२६	२५,२४,७१,२६,१२६
मराविमं सूत्रधारी कंपनी लिमिटेड (रक्कम ₹ कोटीत)	२५,२८४.१३	२५,२४७.१३

६) ५ टक्के पेक्षा जास्त शेअर धारण करणारा प्रत्येक भागधारक आणि सूत्रधारी कंपनीचे याचा तपशील

भागधारकाचे नाव	३१.०३.२०१९ रोजी		३१.०३.२०१८ रोजी	
	समभाग	% शेअर	समभाग	% शेअर
मराविमं सूत्रधारी कंपनी लिमिटेड	२५,२८४,१२६,२२६	१००.००	२५,२४७,१२६,१२६	१००.००

टिपा क्र. १३ इतर समभाग (अ) राखीव आणि अधिक्य

(रक्कम ₹ कोटीत)

तपशील	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
ठेवलेली मिळकत		
मागील ताळेबंदाप्रमाणे	(६,५१४.९५)	(७२१५.१४)
अधिक वर्षाचा नफा (तोटा)	(३३३.९८)	७००.१८
	(६८४८.९३)	**(६५१४.९६)**
इतर समभाग (ब) इतर राखीव		
वाटप प्रलंबित असलेला शेअर ॲप्लीकेशन मनी	०.००	३७.००
एकूण बेरीज	**(६८४८.९३)**	**(६४७७.९६)**

टिपा क्र. १४ चालू नसलेली कर्जे

(रक्कम ₹ कोटीत)

तपशील	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
मुदतीची कर्जे		
प्रतिभूत		
मुदतीची कर्जे वित्तीय संस्थाची	२०५४७.१०	२१५५७.६१
मुदतीची कर्जे - बँकांची	२०५४७.१०	२१५५७.६१
अप्रतिभूत		
मुदतीची कर्जे - वित्तीय संस्थांची		
जागतिक बँकेचे कर्ज	२६६.६२	१८७.८८
सी एस एस ई पी एल कडून कर्जे (बारामती प्रकल्प)	१९१.३९	१९६.७२
के एफ डब्लयुचे कर्ज	३८१.१८	४९५.२०
एकूण	२३०१२.११	२४२५०.६१

टिपा क्र. १५ चालू नसलेल्या तरतुदी

(रक्कम ₹ कोटीत)

तपशील	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
अंशदानासाठी तरतूद	४२५.४१	४४६.०५
रजा रोखीकरणासाठी तरतूद	४०२.५२	४१८.९६
एकूण	८२७.९२	८६५.०१

टिपा क्र. १५ अ स्थगित कर दायित्वे (निव्वळ)

अ) नफा व तोटा यात मान्यता दिलेल्या रकमा

(रक्कम ₹ कोटीत)

तपशील	३१.०३.२०१९ संपलेल्या वर्षासाठी	३१.०३.२०१८ संपलेल्या वर्षासाठी
चालू कर खर्च		
चालू वर्ष	(०.२६)	१२.२४
मागील वर्षासंबंधातील अंदाजाचे बदल	-	-
	(०.२६)	**१२.२४**
स्थगित कर खर्च		
मूळ केलेले आणि उलट फिरवलेले हंगामी फरक	(०.८५)	(६५४.३२)
कर दरातील बदल	८.२८	-
मागील वर्षासंबंधातील अंदाजाचे बदल		
	७.४३	**(६५४.३२)**
उत्पनाच्या विवरणपत्रकात मान्य केलेले कर	७.१७	(६४२.०७)

(ब) इतर सर्वकष उत्पन्नात मान्य केलेला कर खर्च

(रक्कम ₹ कोटीत)

तपशील	३१.०३.२०१९ रोजी संपलेल्या वर्षासाठी		
	कर पूर्व	कर खर्च (लाभ)	निव्वळ कर
नफा किंवा तोटा यात वर्गीकरण होणार नसलेल्या बाबी			
व्याख्यांकित लाभ योजनांचे पुर्नमापन	(०.७४)	०.२६	(०.४८)
एकूण	(०.७४)	०.२६	(०.४८)

तपशील	३१.०३.२०१८ रोजी संपलेल्या वर्षासाठी		
	कर पूर्व	कर खर्च / (लाभ)	निव्वळ कर
नफा किंवा तोटा यात वर्गीकरण होणार नसलेल्या बाबी			
व्याख्यांकित लाभ योजनांचे पुर्नमापन	(३५.३८)	१२.२४	(२३.१४)
एकूण	**(३५.३८)**	**१२.२४**	**(२३.१४)**

(क) परिणामकारक कर दराचा मेळ करणे

(रक्कम ₹ कोटीत)

तपशील	३१.०३.२०१९ रोजी संपलेल्या वर्षासाठी	३१.०३.२०१८ रोजी संपलेल्या वर्षासाठी
कर पूर्व नफा	**(३२५.८१)**	**८१.२५**
लागू होणारा कर दर	**३४.९४%**	**३४.६१%**
कंपनीचा देशांतर्गत कर दरानुसार कर	**(११३.८५)**	**२८.१२**
कर दारातील बदल	८	
कराचा खालील बाबींवर परिणाम		
ज्यात कपात होत नाही असे खर्च	७.४५	११.५३
खालील बाबींसाठी वेळेतील फरक		
- घसारा व इतर बाब	१८७.८४	६९९.३७
- वित्तीय मत्तेतील घट	(१३.५९)	१०५.३५
- प्रत्यक्ष देण्याच्या तत्त्वावर मान्य होणारे खर्च	१०.३५	९.४०
मागील वर्षातील स्थगीत कराचे समायोजन	(८०.१३)	(१,५११.६१)
कपात न होणारा सी एस आर खर्च	१.०९	३.५३
इतर सर्वकष उत्पन्नातील बाबी	०.२६	१२.२४
कर खर्च	**७.६९**	**(६४२.०७)**
परिणामकारक कर दर	**-२.३६%**	**-७९०.२६%**

(ड) स्थगित कर शिलकीचे स्थलांतर

(रक्कम ₹ कोटीत)

तपशील	३१.०३.२०१९ रोजी संपलेल्या वर्षासाठी					
	निव्वळ शिल्लक ०१ एप्रिल २०१८	नफा किंवा तोटा यात मान्यता	इतर सर्वकष उत्पन्नामध्ये मान्यता	निव्वळ	स्थगित कर मत्ता	स्थगित कर दायित्त्व
स्थगित कर मत्ता						
मालमत्ता, कारखाने व साधने	(५,२६६.९०)	(२६८.२५)	-	(५,५३५.१४)	-	(५,५३५.१४)
गुंतवणूकी	१६.००	०.७८	-	१६.७८	१६.७८	-
वस्तू सूची	-	-	-	-	-	-
व्यापारी येणी	३३९.९५	(३३९.९५)	-	-	-	-
तरतूदी	३९५.०९	(२३.८५)	०.२६	३७१.४९	३७१.४९	-
अशोषित घसारा	३,७६४.०१	६१०.३८	-	४,३७४.४०	४,३७४.४०	-
कर्जे व अग्रीमे	(१०१.१७)	१३.२०	-	(८७.९७)	(८७.९७)	-
कर मत्ता (दायित्त्वे)	**(८५३.०२)**	**(७.६९)**	**०.२६**	**(८६०.४५)**	**४,६७४.६९**	**(५,५३५.१४)**

(रक्कम ₹ कोटीत)

तपशील	३१.०३.२०१८ रोजी संपलेल्या वर्षासाठी					
	निव्वळ शिल्लक ०१ एप्रिल २०१७	नफा किंवा तोटा यात मान्यता	इतर सर्वकष उत्पन्नामध्ये मान्यता	निव्वळ	स्थगित कर मत्ता	स्थगित कर दायित्त्व
स्थगित कर मत्ता						
मालमत्ता, कारखाने व साधने	(४,१५४.१७)	(१,११२.७२)	-	(५,२६६.९०)	-	(५,२६६.९०)
गुंतवणूकी	१३.४२	२.५७	-	१६.००	१६.००	-
वस्तू सूची	१११.७४	(१११.७४)	-	-	-	-
व्यापारी येणी	२४०.९८	९८.९६	-	३३९.९५	३३९.९५	-
तरतूदी	३५८.५१	२४.३४	१२.२४	३९५.०९	३९५.०९	-
अशोषित घसारा	१,९८१.५१	१,७८२.५०	-	३,७६४.०१	३,७६४.०१	-
कर्जे व अग्रीमे	(५९.३२)	(४१.८५)	-	(१०१.१७)	(१०१.१७)	-
कर मत्ता (दायित्त्वे)	**(१,५०७.३४)**	**६४२.०७**	**१२.२४**	**(८५३.०२)**	**४,४१३.८८**	**(५,२६६.९०)**

टिप क्र. १६ इतर चालू नसलेली दायित्त्वे

(रक्कम ₹ कोटीत)

तपशील	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
भांडवली	१३.३७	६१.४२
एकूण	**१३.३७**	**६१.४२**

टिपा क्र. १७ चालू कर्जे

(रक्कम ₹ कोटीत)

तपशील	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
मागणी केल्यास परतफेड योग्य कर्जे		
प्रतिभूत		
बँकांकडील		
रोख पत कर्जे	४९६०.६२	४६१९.८१
अप्रतिभूत		
बँकांकडील		
खेळते भांडवल	२३५०.००	२३००.००
इतर अल्प मुदतीची कर्जे	७५०.००	१२५०.००
एकूण	**८०६०.६२**	**८१६९.८१**

टिपा क्र. १८ चालू व्यापारी देणी

(रक्कम ₹ कोटीत)

तपशील	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
सुक्ष्म, लघु, मध्यम उद्योजक	०.१२	०.४८
सुक्ष्म, लघु, मध्यम उद्योजगकांव्यतिरिक्त	१३२८.२०	१४३७.९७
एकूण	**१३२८.३२**	**१४३८.४५**

टिपा क्र. १९ इतर चालू आर्थिक दायित्वे

(रक्कम ₹ कोटीत)

तपशील	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
दीर्घ मुदतीच्या कर्जाची चालू काळातील मुदत पूर्ण होणे	२४६६.८५	२५१३.००
ठेवून घेतलेली रक्कम	३५१४.४३	३१७५.११
इतर ठेवी	१०६.८५	९६.७६
उपर्जित झालेले पण देय नसलेले व्याज	२२८.९७	२४७.२९
भांडवली मालाची देणी	७९.२९	१०९.१३
संबंधितांची देणी	७१६.८०	६८९.८९
इतर	४४५.२९	३२६.२६
कर्मचाऱ्यांची देणी	७७.२६	४६.०३
एकूण	७६३५.७४	७२०३.४७

टिपा क्र. २० इतर चालू दायित्वे

(रक्कम ₹ कोटीत)

तपशील	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
भांडवली अनुदाने - चालू काळात मुदत पूर्ण होणारी	०.४८	०.४७
सांविधित देणी		
स्त्रोतापाशी कापलेला आयकर	२३.४१	१८.०९
स्त्रोतापासून गोळा केलेला आयकर	०.०१	०.०६
सेवा कराचे दायित्त्व व वीज शुल्क देय	०.०५	०.०९
जी एस टी दायित्त्व	२९.१३	४.७३
व्यवसाय कर दायित्त्व	०.११	०.०३
एकूण	५३.१८	२३.४७

टिपा क्र. २१ चालू तरतूदी

(रक्कम ₹ कोटीत)

तपशील	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
उपदानासाठी तरदूत	१११.२९	१३५.०४
रजा रोखीकरणाची तरतूद	१२३.८९	१४१.५५
एकूण	२३५.१८	२७६.५९

टिपा क्र. २२ उत्पादन विक्री

(रक्कम ₹ कोटीत)

तपशील	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
वीज विक्री	१८९८५.११	१९०११.०३
एकूण	१८९८५.११	१९०११.०३

टिपा क्र. २३ इतर प्रवर्तनीय महसूल

(रक्कम ₹ कोटीत)

तपशील	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
विलंब भरणा अधिभार	२३२०.६९	२०४७.३१
संकीर्ण प्रवर्तन उत्पन्न	१३.८५	३.१४
आय पीपी कोळसा विक्री	९६.१८	०.००
फ्लाय ॲश विक्री	३४.००	२९.७५
वजा फ्लाय ॲश दायित्त्व यामध्ये स्थानांतरण	(३४.००)	(२९.७५)
एकूण	२४३०.७१	२०५०.४५

टिपा क्र. २४ इतर उत्पन्न

(रक्कम ₹ कोटीत)

तपशील	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
कर्जफेड खर्चानुसार वित्तीय मत्ताचे व्याजउत्पन्न		
व्याज उत्पन्न	०.२८	०.४०
	०.२८	**०.४०**
भाडी, भाड्याचे आकार इत्यादी पासून उत्पन्न	६.७६	६.६२
मत्ता, मलासाठी, भंगार विक्रीचा नफा	६३.८०	७६.९७
निविदा पत्रिका विक्री	१.१४	१.२६
किरकोळ पत शिल्लक - पुनर्लिखित केलेल्या	१०२४.९३	१०५.९१
इतर प्राप्ती	६६.७३	६४.५७
शासकीय अनुदान : कमी केलेले	०.४८	०.४७
	११६३.८३	**२५५.८०**
एकूण इतर उत्पन्न	**११६४.१२**	**२५६.२०**

टिपा क्र. २५ वापरलेल्या मालाचा खर्च

(रक्कम ₹ कोटीत)

तपशील	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
कोळसा	११६०७.९८	१०५४८.७८
कोळशाची आयपीपी खरेदी	१०५.६२	
विजेची आयपीपी खरेदी	२५१.०८	
वायू	५५४.११	५७४.७८
तेल	२९२.३७	२४३.८०
पाणी	१८४.१८	१९३.४९
एकूण	**१२९९५.३३**	**११५६०.८५**

टिपा क्र. २६ कर्मचारी लाभाचे खर्च

(रक्कम ₹ कोटीत)

तपशील	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
वेतन, रोजगार, बोनस इ.	९६४.०४	९६१.७६
भविष्य निर्वाह निधीचे अंशदान	९१.६९	९०.७३
उपदान, रजा रोखीकरण व इतर कर्मचारी लाभ	१४२.९३	२७९.६२
कर्मचारी कल्याण निधी	८५.५२	७५.७३
एकूण	**१२८४.१८**	**१४०७.८४**

टिपा क्र. २६अ इतर सर्वकष उत्पन्नांतर्गत कर्मचारी लाभ खर्च

(रक्कम ₹ कोटीत)

तपशील	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
व्याख्यांकित लाभ योजनेते पुनर्मापन	०.७४	३५.३८
एकूण	**०.७४**	**३५.३८**

टिपा क्र. २७ वित्त खर्च

(रक्कम ₹ कोटीत)

तपशील	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
व्याज	३१९३.६२	३२८९.३७
विनिमय बदलीचे कर्ज समायोजन	२.७५	४४.२८
इतर कर्ज खर्च	१.९४	२.४५
वजा : व्याजाचे भांडवलीकरण	(२८.५८)	(१४.९९)
एकूण	**३१६९.७३**	**३३२१.११**

टिपा क्र. २८ इतर खर्च

(रक्कम ₹ कोटीत)

तपशील	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
भाडे	३२.२७	१८.२६
जलविद्युत	५६५.८३	४५२.०९
दुरूस्ती व देखभाल खर्च :		
कारखाने, यंत्रे आणि इमारती	११८३.२६	११६२.९२
दुरूस्ती व देखभाल - इतर	१.०४	०.७०
विमा आकार	२८.११	२६.६८
दर व कर	२०.८१	१५.४८
इतर		
वंगणे, वापर योग्य व भांडार सामग्री	९.७६	३.८९
निकामी माल	४७.८८	-
अंतर्गत पाणी	०.०८	६.९२
कायदेशीर व व्यावसायिक आकार	१७.२१	१६.९५
दलालांना दलाली	०.०१	०.०२
इतर बँक आकार	१.०४	०.२६
कंपनीची मालकी नसलेल्या मत्ता / कंपनी सामाजिक जबाबदारी खर्च	३.११	१०.२०
संशयास्पद अग्रिमांसाठी तरतुदी	८४.५५	९.०३
अपेक्षित पत तोटयासाठी तरतूद	३७.१२	२९६.९८
इतर सामान्य खर्च	२२८.३२	२२५.६३
निकामी स्थिर मत्तांचा तोटा	२०.७८	३.१६
परकीय चलनातील बदलामुळे हाने (निव्वळ)	१६.०२	४०.८२
लेखा परिक्षकांना खाली कामासाठी पैसे देणे :		
- लेखा परिक्षण शुल्क	०.७६	०.६१
- इतर सेवा	०.००	०.००
- खर्चाचा पुनर्भरणा	०.०३	०.०६
- सेवाकराचा पुनर्भरणा	०.१४	०.१२
एकूण	**२२९८.१२**	**२२९०.७८**

टिपा क्र. २८ (अ) कर खर्च

(रक्कम ₹ कोटीत)

तपशील	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
इतर सर्वकष उत्पन्नाव्यतिरीक्त स्थगित कर प्राप्ती (खर्च)	७.६९	(६४२.०६)
इतर सर्वकष उत्पन्नावरील स्थगित कर प्राप्ती (खर्च)	(०.२६)	(१२.२४)
एकूण	**७.४३**	**(६५४.३०)**

टिपा क्र. २९ वित्तीय विवरण पत्रांवर टिपा

महानिर्मिती कंपनी भारतातील खालील व्याख्यांकित कर्मचारी लाभाच्या योजनांमधे अंशदान करीत असते.

व्याख्यांकित लाभ योजना :

१. भविष्य निर्वाह निधी

भविष्य निर्वाह निधीमधे कंपनीचे योगदान पात्र कर्मचाऱ्यांच्या वेतनाच्या निश्चित केलेल्या टक्केवारीनुसार, सर्व ग्रुप कंपन्यासाठी स्थगित केलेल्या एक वेगळ्या विश्वस्त निधीत जमा होते. ते अंशदान कंपनीच्या नफा व तोटा पत्रकात आकारले जाते. यामधे जर शासनाने विनिर्देशित केलेल्या किमान परतावा दराच्या आधारे तूट झाल्यास त्याचा भरणा कंपनी करील आणि तो नफा-तोटा पत्रकात आकारला जाईल.

कंपनीने वरील तूटीसाठी ₹ निरंक (गतवर्षी - निरंक) अशी नफा तोटा पत्रकात मान्यता दिली.

कंपनी या योजनांचे देय अंशदान योजनांच्या नियमात निर्दिष्ट दराने करते.

२. उपदान व रजारोखीकरण :

दीर्घ मुदतीचे व्याख्यांकित कर्मचारी लाभ रोखीकरण, उपदान यांची निश्चिती स्वतंत्र विमागणितीतज्ञ यांनी वर्षानिहाय केलेल्या विमागणिती मुल्यांकनानुसार केली जाते. त्यासाठी प्रोजेक्टेड युनीट क्रेडीट मेथड वापरली जाते. रजा रोखीकरण व उपदान या प्रकरणी निश्चित केलेल्या दायित्वाचा निधी नसतो.

उपदान

(अ) निव्वळ व्याख्यांकित लाभ (मत्ता) दायित्त्वामधील स्थानांतरण

निव्वळ व्याख्यांकित लाभ (मत्ता), दायित्त्व आणि त्याचे भाग यातील सुरवातीच्या आणि शेवटच्या शिल्लकांचे मेळ पुढील तक्त्यात दर्शविला आहे.

(रक्कम ₹ कोटीत)

तपशील	निश्चित लाभ दायित्त्व	
	३१.०३.१९	३१.०३.१८
आरंभीची शिल्लक	५८१.०९	४७०.७०
नफा किंवा तोटा यात समाविष्ट व्याज खर्च	४५.२१	३४.२२
चालू सेवा खर्च	२४.३१	१६.६७
मागील सेवा खर्च	-	१४६.०३
व्याज खर्च (उत्पन्न)		
	६५०.६१	६६७.६२
इतर सर्वकष उत्पन्नात समाविष्ट		
पुनर्मोजणी केलेले तोटा (प्राप्ती)		
विमा गणिती तोटा (प्राप्ती) खालील बाबींपासून:		
लोकसंख्या गृहिते		
वित्तीय गृहिते	०.५५	(१४.४३)
अनुभव समायोजन	०.१८	४९.८१
नियोजन मत्ताचा परतावा (व्याज उत्पन्न वगळून)		
	०.७४	३५.३८
इतर		
मालकाने भरलेले अंशदान		
दिलेले लाभ	(११४.६५)	(१२१.९१)
अखेरची शिल्लक	५३६.७०	५८१.०९
प्रतिनिधित्व केलेले :		
निव्वळ व्याख्यांकित लाभ - मत्ता		
निव्वळ व्याख्यांकित लाभ - दायित्त्व	५३६.७०	५८१.०९
एकूण	**५३६.७०**	**५८१.०९**

ब) व्याख्यांकित लाभ बंधने :

१) विमागणिती गृहिते :

भविष्यातील मृत्युदरासंबंधीची गृहिते प्रसिद्ध झालेली आकडेवारी आणि मृत्यू विषयक तक्ते यावर आधारीत आहेत. सध्याची दिर्घायुष्यता - यामध्ये व्याख्यांकित लाभ बंधने यांचे अहवाल तारखेचे मुल्य खालीलप्रमाणे आहे.

तपशील	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
सवलत दर	७.७६%	७.७८%
वेतन वृद्धी दर	५.००%	५.००%
नोकरी दरम्यान मृत्यु दर	भारतीय सरासरी जीवन मृत्यु प्रमाण (२००६-०८)	भारतीय सरासरी जीवन मृत्यु प्रमाण (२००६-०८)

२) सुक्ष्मभेद गृहिता विश्लेषण

सबंधित विमा गणिती गृहितांमध्ये अहवाल तारखेला होऊ शकणाऱ्या बदलांचा व्याख्यांकित लाभ बंधनांच्या रकमांवर जे योग्य परिणाम झाले असते ते खाली दर्शविले आहेत. या तारखेला इतर गृहिते स्थिर आहेत असे धरले आहे. (रक्कम ₹ कोटीत)

तपशील	३१.०३.२०१९		३१.०३.२०१८	
	वाढ	घट	वाढ	घट
सवलत दर (०.०५ टक्के स्थलांतर)	(१३.३८)	१४.२६	(१३.३०)	१४.१४
भविष्यातील वेतनवाढ (०.०५ टक्के स्थलांतर)	१४.५८	(१३.७९)	१४.४६	(१३.७०)
कर्मचारी उलाढाल (०.०५ टक्के स्थलांतर)	२.९९	(३.१६)	२.९०	(३.०६)

जरी हे विश्लेषण या योजनेतील अपेक्षित रोख प्रवाहाचे पूर्ण वाटप विचारात घेत नसले तरी ते दर्शविलेल्या गृहितांची संवेदनशीलता अंदाजित स्वरूपात निश्चितपणे पुरविते.

३) व्याख्यांकित लाभ बंधनातील परिपक्वतेच्या संख्येचे विश्लेषण

अहवाल तारखेनंतरच्या भविष्यातील वर्षात देय होऊ शकतील असे व्याख्यांकित लाभ

(रक्कम ₹ कोटीत)

तपशील	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
नंतरच्या १ ल्या वर्षात	१११.२९	१३५.०४
नंतर २ ऱ्या वर्षात	५७.३६	५९.७९
नंतर ३ ऱ्या वर्षात	७४.०६	८१.७४
नंतर ४ थ्या वर्षात	६२.०१	७१.११
नंतर ५ व्या वर्षात	५२.८६	५८.४२
६ ते १० वर्षांची बेरीज	१८७.०२	१९७.०६
११ व त्यावरील वर्षांची बेरीज	३९१.९१	३६८.१६

रजा रोखीकरण :

अ) निव्वळ व्याख्यांकित लाभ (मत्ता) दायित्त्व यातील स्थलांत

निव्वळ व्याख्यांकित लाभ (मत्ता) दायित्व आणि त्यांचे घटक यांचे आरंभीच्या शिलकीपासून अखेरच्या शिलकीचा मेळ खालील तत्क्यात दिला आहे.

(रक्कम ₹ कोटीत)

तपशील	व्याख्यांकित लाभ बंधन	
	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
आरंभीची शिल्लक	५६०.५१	५६५.२०
नफा किंवा तोटा यात समाविष्ट (व्याज खर्च)	४३.६१	४१.०९
चालू सेवा खर्च	११.९१	१२.३६
मागील सेवा खर्च		
व्याज खर्च (उत्पन्न)		
	६१६.०३	६१८.६५
पुनर्मोजणी केलेले तोटा (प्राप्ती)		
खालील बाबींपासून विमा गणिती तोटा (प्राप्ती) :		
लोकसंख्या गृहिते		
वित्तीय गृहिते	०.६२	(१६.४२)
अनुभव समायोजन	१७.२९	४५.६५
नियोजन मत्ताचा परतावा (व्याज उत्पन्नवगळून)		
	१७.९०	२९.२४
इतर		
मालकाने भरलेले अंशदान		
दिलेले लाभ	(१०७.५३)	(८७.३८)
अखेरची शिल्लक	**५२६.४१**	**५६०.५१**
प्रतिनिधित्त्व केलेले :		
निव्वळ व्याख्यांकित लाभ - मत्ता		
निव्वळ व्याख्यांकित लाभ - दायित्त्व	५२६.४१	५६०.५१
एकूण	५२६.४१	५६०.५१

ब) व्याख्यांकित लाभ बंधने :

१) विमागणिती गृहिते :

अहवालाच्या तारखेला खालील प्रधान गृहिते होती. (वेटेड ॲव्हरेज म्हणून दर्शविली आहेत.)

(रक्कम ₹ कोटीत)

तपशील	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
सवलत दर	७.७६%	७.७८%
वेतन वृद्धी दर	५.००%	५.००%
नोकरी दरम्यान मृत्यु दर	भारतीय सरासरी जीवन मृत्यु प्रमाण (२००६-०८)	भारतीय सरासरी जीवन मृत्यु प्रमाण (२००६-०८)

ब) कंपनीच्या भविष्य निर्वाह निधीचे संचालन "महाराष्ट्र राज्य वीज निर्मिती कंपनी लिमिटेड कर्मचारी भविष्य निर्वाह निधी विश्वस्त संस्था" (विश्वस्त) यांचे मार्फत केले जाते. पात्र कर्मचाऱ्यांना या भविष्य निर्वाह निधीतून लाभ मिळतात. या योजनेचे संरक्षण प्राप्त कर्मचाऱ्यांच्या मासिक वेतनाच्या विनिर्देशित केलेल्या टक्केवारीच्या समान एवढे अंशदान दरमहा कर्मचारी आणि कंपनी या दोघांतर्फे या भविष्य निर्वाह निधीमध्ये केले जाते. या विश्वस्तांकडून लाभधारकांना दरवर्षी शासनाकडून अधिसूचित केलेल्या दराने किमान व्याज देय असते. ट्रस्टच्या गुंतवणूकचा परतावा आणि अधिसूचित व्याज दर यामध्ये काही तूट झाली तर ती भरून काढण्याचे कंपनीवर बंधन असते. यावर्षी गुंतवणूकीचे बाजारमूल्य हे ट्रस्टच्या अंशदान दायित्त्वापेक्षा जास्त असल्याने त्यासंबंधी नफा व तोटा पत्रकात या कारणास्तव मान्य केलेले दायित्व ₹ निरंक आहे. (मागील वर्षी ₹ निरंक होते).

नियोजन मत्तांचे वर्णन

(रक्कम ₹ कोटीत)

तपशील	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
श्रेणी - १ (अ) भारत सरकार	८.३७%	१४.७८%
श्रेणी - १ (अ) एस डी एल	२७.८९%	१९.८१%
श्रेणी - १ (ब)	४.८१%	५.२७%
श्रेणी - २ (अ)	३०.३७%	३१.२१%
श्रेणी - २ (ब)	१.९०%	०.९६%
श्रेणी - ४ (क)	१.६६%	१.४३%
विशेष ठेव योजना	२४.९९%	२६.५३%

टिपा क्र. ३०

(रक्कम ₹ कोटीत)

भांडवल / शासकीय अनुदान		
३१.०३.२०१७ रोजी		**५३.६४**
अधिक: वित्तीय वर्ष २०१७-१८ दरम्यान प्राप्त		८.७२
वजा: वित्तीय वर्ष २०१७-१८ मधे कर्जफेड केलेले शासकीय अनुदान		०.४७
३१.०३.२०१८ रोजी		**६१.८९**
अधिक: वित्तीय वर्ष २०१८-१९ दरम्यान प्राप्त		२९.२५
वजा : मत्ता व खर्चात समायोजित अनुदान		७६.८१
वजा: वित्तीय वर्ष २०१८-१९ मधे कर्जफेड केलेले शासकीय अनुदान		०.४८
३१.०३.२०१९ रोजी		**१३.८५**
	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
चालू	०.४८	०.४७
चालू नसलेले	१३.३७	६१.४२
एकूण	**१३.८५**	**६१.८९**

पोफळी जलविद्युत निर्मिती केंद्र येथील मालमत्ता, कारखाना आणि साधने यांचे काही भाग खरेदी करण्यासाठी शासकीय अनुदान मिळाले. त्याचे लेखे, शासकीय अनुदान असे केले आणि असा मत्तांचे उपयुक्त आयुष्य वर्षे याप्रमाणे कर्जफेड करण्यात येते. या अनुदानाच्या संलग्न अशी कोणतीही अट किंवा आकस्मिकता पूर्ण करण्याचे राहिलेले नाही. याशिवाय या वर्षात कंपनीला ₹ २९.२५ कोटी (मागील वर्षी ₹ ८.७२ कोटी) मिळाले.

टिपा क्र. ३१ विकसित होणाऱ्या अमूर्त मत्ता

(रक्कम ₹ कोटीत)

तपशील	३१ मार्च २०१९ रोजी	३१ मार्च २०१८ रोजी
आरंभीची शिल्लक	१३२.५५	१२९.७७
वर्षातील भर	१.२१	२.७८
खर्चाचे स्वरूपाचे स्पष्टीकरण		
कमी केलेली उलट फिरविणे (आकारणे)		
परकीय चलनातील फरक		
अखेरची शिल्लक	**१३३.७६**	**१३२.५५**

कंपनीने गारे पालमा, छत्तीसगढ येथील कोळसा खाण विकसित करण्याचे हक्क मिळविले आहेत आणि या हेतूसाठी खाण विकासक नियुक्त करण्याची प्रक्रिया चालू आहे.

टिपा क्र. ३२ सबंधित संस्थामधील गुंतवणूकी

(रक्कम ₹ कोटीत)

व्यवहाराचा तपशील	महागूज	धोपावे	महाजेम्स	युसीएम	औरंगाबाद	सीकेडीआरएल
३१.०३.२०१७ रोजी						
समभागात गुंतवणूकी	०.०३	०.०५	०.०५	०.०३	०	
समभागात समकक्ष गुंतवणूकी	३२.९२	६.२७	०.२१	०.०९	४.७१	
वर्षभरात समभाग समकक्ष गुंतवणूक	०.८०	०.००	०.८३	०.१९	०.१४	
३१.०३.२०१८ रोजी						
समभागात गुंतवणूकी	०.०३	०.०५	०.०५	०.०३	-	०.५२
समभागात समकक्ष गुंतवणूकी	३४.७२	६.२७	१.०३	०.२८	४.८५	
वर्षभरात समभाग समकक्ष गुंतवणूक	१.६८	(०.०९)	०.४३	०.१९		
३१.०३.२०१९ रोजी						
समकक्ष गुंतवणूकी	०.०३	०.०५	०.०५	०.०३	-	०.५२
समभागात समकक्ष गुंतवणूकी	३६.४०	६.१८	१.४६	०.४६	४.८५	-

टिपा क्र. ३३ प्रतिभूतीसाठी गहाण ठेवलेल्या मत्ता

चालू किंवा चालू नसलेल्या कर्जासाठीच्या प्रतिभूती म्हणून / गहाण ठेवलेल्या मत्तांची रक्कम खालीलप्रमाणे आहेत:

(रक्कम ₹ कोटीत)

तपशील	३१ मार्च २०१९ रोजी	३१ मार्च २०१८ रोजी
चालू नसलेल्या कर्जासाठी निर्माण केलेल्या प्रतिभूती		
मत्ता, कारखाना व साधन - भाडेपट्टीच्या जमिनी वगळून	३७,२७६.२८	३८,३९९.१९
चालू कर्जासाठी निर्माण केलेल्या प्रतिभूती		
१) वस्तूमाल सूची	१,४१७.८९	९३३.४३
२) व्यापारी येणी	१३,५६४.९१	१२,९८०.८९
प्रतिभूती म्हणून ठेवलेल्या एकूण मत्ता	**१४,९८२.८०**	**१३,९१४.३२**

टिपा क्र. ३४

चालू वित्तीय वर्ष २०१८-१९ दरम्यान, सौर विक्रीसाठी केंद्र सरकारकडून महसुली मिळालेल्या अर्थ सहाय्याची रक्कम ₹ १.४७ कोटी (२०१७-१८ ₹ १.७८ कोटी) याचे लेखे केले आहेत.

टिपा क्र. ३५

आंतर कंपनी व्यवहारांचा मेळ सतत चालू तत्वानुसार केला जातो. मात्र वर्षा अखेरच्या शिलकी या ज्यांचे मोठे परिणाम होणार नाहीत अशा प्रकारे कायम मेळ करणे यांच्या अधीन आहेत.

टिपा क्र. ३६

सूक्ष्म व लघू उद्योजक ज्या मर्यादेत निश्चित केले त्यानुसार त्यांच्या थकीत रकमा आणि जर ताळेबंद तारखेपर्यंत त्यावर काही व्याज असेल तर ते समाविष्ट करून, ते प्रकट केले आहे आणि त्यावर लेखापरिक्षकांनी विश्वास ठेवला आहे.

(रक्कम ₹ कोटीत)

अनु.क्र.	तपशील	२०१८-१९	२०१७-१८
१	सुक्ष्म लघू व मध्यम उद्योग विकास कायद्या अंतर्गत पुरवठादारांना देय असलेल्या रकमा : ३१.०३.२०१९ रोजी		
	- मुद्दल	०.१२	०.४८
	- व्याज	०.००	०.००
२	सुक्ष्म लघू व मध्यम उद्योग विकास कायद्यानुसार "पुरवठादारांना" त्या-त्या वित्तीय वर्ष मधे निश्चित केलेल्या तारखेनंतर २०१८-१९ मधे दिलेल्या रकमा (त्या चालू वर्षीच्या किंवा मागील वर्षाच्या आहेत किंवा कसे याचा संबंध नाही)		
	- मुद्दल		
	- व्याज	-	०.०३
३	चालू वर्षी यापूर्वीच दिलेल्या (सव्याज किंवा व्याजाचा काही भाग यासह) मुद्दलावर देय असलेले व्याज विलंबाने मुद्दल दिल्यामुळे देय झालेली व्याजाची रक्कम	-	-
४	लेखा वर्षाच्या अखेरीस उपर्जित झालेली आणि देणे प्रलंबित असलेली रक्कम	०.४३	०.२९
५	व्याजाची थकीत व देय असलेली परंतु मागील वर्षानंतर पुढे नेलेली रक्कम	१.४७	१.१८

टिपा क्र. ३७ संबंधित संस्था / पक्षाबाबतची प्रकटने:

अ) संबंधित संस्था / पक्षाची नावे आणि नातेसंबंध

१. सूत्रधारी संस्था
- मे. माराविमं सूत्रधारी कंपनी लिमिटेड

२. सहयोगी संस्था
- मे. यु सी एम कंपनी लिमिटेड
- मे. छत्तीसगढ़ कटघोरा डोंगरगढ रेल्वे लिमिटेड

३. उपकंपन्या
- मे. धोपावे कोस्टल पॉवर लिमिटेड
- मे. महाजनको ॲश मॅनेजमेंट सर्विसेस लिमिटेड
- मे. महागूज कोलीयरीज लिमिटेड

४. सहोदर उपकंपन्या
- मे. महाराष्ट्र राज्य विद्युत वितरण कंपनी लिमिटेड
- मे. महाराष्ट्र राज्य विद्युत पारेषण कंपनी लिमिटेड

ब) कंपनीने भारतीय लेखामानक २४ ला अनुसरून खालील शासन संबंधित संस्थाविषयीचे प्रकटन केलेले नाही.

१. सहयोगी संस्था
- मे. यु सी एम कंपनी लिमिटेड
- मे. छत्तीसगढ़ कटघोरा डोंगरगढ रेल्वे लिमिटेड

२. उपकंपन्या
- मे. धोपावे कोस्टल पॉवर लिमिटेड
- मे. महाजनको ॲश मॅनेजमेंट सर्विसेस लिमिटेड
- मे. महागूज कोलीयरीज लिमिटेड

३. सहोदर उपकंपन्या
- मे. महाराष्ट्र राज्य विद्युत वितरण कंपनी लिमिटेड
- मे. महाराष्ट्र राज्य विद्युत पारेषण कंपनी लिमिटेड

४. **व्यवस्थापनातील महत्त्वाच्या पदांवरील व्यक्तींची माहिती:**

अनु.क्र.	पदनाम	व्यवस्थापनातील महत्त्वाच्या व्यक्तींची नावे	कार्यकाळ
१	अध्यक्ष व व्यवस्थापकीय संचालक	श्री. बिपीन श्रीमाळी	०५.०१.२०१५
२	अध्यक्ष व व्यवस्थापकीय संचालक	श्री. अरविंद सिंग	१०.१०.२०१८
३	संचालक (खाणकार्य)	श्री. श्याम वर्धने	१४.०९.२०१६ ते १२.११.२०१८
४	संचालक (खाणकार्य)	श्री. पी. व्ही. जाधव	१४.११.२०१८ ते ३१.०५.२०१९
५	संचालक (प्रवर्तने)	श्री. चंद्रकांत थोटवे	१९.०९.२०१६
६	संचालक (वित्त)	श्री. एस. जे. आंबेरकर	११.०८.२०१७
७	संचालक (प्रकल्प)	श्री. विकास जयदेव	१९.०९.२०१६ ते ३१.०३.२०१९
८	संचालक (प्रकल्प)	श्री. व्ही. थंगपंडियन	१०.०४.२०१९
९	कंपनी सेक्रेटरी	श्री. राहुल दुबे	१७.०१.२००६

५. **अकार्यकारी संचालक**

अनु.क्र.	पदनाम	व्यवस्थापनातील महत्त्वाच्या व्यक्तींची नावे	कार्यकाळ
१	संचालक	श्री. विश्वास पाठक	२१.०७.२०१५
२	संचालक	श्रीमती जुईली वाघ	१५.०६.२०१८

क) व्यवस्थापनातील महत्वाच्या व्यक्तींना दिलेले पारिश्रमिक :

(रक्कम ₹ कोटीत)

अनु.क्र.	संबंधित व्यक्तिंची नावे	संबंधाचे स्वरूप	२०१८-१९	२०१७-१८
१	श्री. बिपीन श्रीमाळी	अध्यक्ष व व्यवस्थापकीय संचालक	०.२९	०.३१
२	श्री. चंद्रकांत थोटवे	संचालक (प्रवर्तने)	०.३५	०.३५
३	श्री. विकास जयदेव	(संचालक (प्रकल्प)	०.३४	०.३६
४	श्री. श्याम वर्धने	संचालक (खाणकार्य)	०.११	०.१९
५	श्री. जे. के. श्रीनिवासन	संचालक (वित्त)	०.००	०.२१
६	श्री. संतोष आंबेरकर	संचालक (वित्त)	०.३१	०.२१
व्यवस्थापनातील अन्य महत्वाच्या व्यक्तींचे परिश्रमिक				
अनु.क्र.	संबंधित व्यक्तिंची नावे	संबंधाचे स्वरूप	२०१८-१९	२०१७-१८
१	श्री. ए. आर नंदनवार	कार्यकारी संचालक	०.०१	०.६९
२	श्री. विनोद बोंद्रे	कार्यकारी संचालक (मा.स.)	०.१८	०.२०
३	श्री. राजू बुरडे	कार्यकारी संचालक	०.२८	०.२७
४	श्री. कैलाश चिरूटकर	कार्यकारी संचालक	०.२८	०.२७
५	श्री. सतीश चावरे	कार्यकारी संचालक	०.२७	०.२९
६	श्री. नितीन चांदूरकर	कार्यकारी संचालक	०.२६	०.००
७	श्री. राहुल दुबे	कंपनी सेक्रेटरी	०.२५	०.१८

भारतीय 'लेखा मानक १९' कर्मचारी लाभ यानुसार वित्तीय विवरण पत्रातील मान्य केलेले नोकरीनंतरचे लाभ आणि इतर दीर्घ मुदतीचे लाभ यासाठी व्यवस्थापनातील महत्त्वाच्या व्यक्ती पात्र आहेत. हे कर्मचारी लाभ विमागणिती मुल्यांकनाप्रमाणे एकत्रित रकमेत दिले जात असल्याने त्यांचा समावेश वरील माहितीत केलेला नाही.

ड) कार्यकारी संचालकांनाचे बैठक उपस्थिती शूल्क:

बैठकींचा तपशील	श्रीमती जुईली वाघ	श्री. विश्वास पाठक
मंडळाच्या बैठकी	०.००५३	०.००६५
लेखपरिक्षण समितीच्या बैठकी	-	०.००३०
एकूण दिलेले उपस्थिती शूल्क	**०.००५३**	**०.००९४**

टिपा क्र. ३८

भारतीय लेखा मानक २७-स्वतंत्र विवरण पत्रके याच्या अनुपालनासाठी आवश्यक माहिती खालील तक्त्यात दिलेली आहे. (रक्कम ₹ कोटीत)

तपशील	कंपनीचा देश	गुंतवणूकीचा स्वरूप	मालकीची हिताची टक्केवारी	
			३१/०३/२०१९	३१/०३/२०१८
मे. महागूज कोलायरीज लिमिटेड	भारत	उपकंपनी	६०.००%	६०.००%
मे. धोपावे कोस्टल पॉवर लिमिटेड	भारत	उपकंपनी	१००.००%	१००.००%
मे. महाजनको ॲश मॅनेजमेंट सर्विसेस	भारत	उपकंपनी	१००.००%	१००.००%
मे. यु सी एम कोल कंपनी लिमिटेड	भारत	सहयोगी कंपनी	१८.७५%	१८.७५%
मे. छत्तीसगढ़ कटघोरा डोंगरगढ़ रेल्वे लि.	भारत	सहयोगी	२६.००%	-

टिपा क्र. ३९

खालील सहयोगी उपकंपन्या यांचे निव्वळ मोल कमी झाले, त्यामुळे व्यवस्थापनाने त्यांच्या गुंतवणुकीचे मूल्य कमी करण्याचा विचार केला आणि त्यानुसार लेखावह्यांत तरतूद तरण्यात आली आहे.

(रक्कम ₹ कोटीत)

तपशील	गुंतवणूक अग्रीमासह	कमी करण्याची तरतूद
मे. महागूज कोलायरीज लिमिटेड	३६.४३	३६.४३
मे. यु सी एम कोल कंपनी लिमिटेड	०.४९	०.४९
मे. धोपावे कोस्टल पॉवर लिमिटेड	६.२३	६.२३

टिपा क्र. ४०

महानिर्मितीच्या सहोदर कंपन्यांसोबत वित्तीय वर्षाअखेरच्या व्यापारी येण्या व्यतिरिक्त अन्य थकीत शिलकी

(रक्कम ₹ कोटीत)

तपशील	३१.०३.२०१९ रोजी	३१.०३.२०१८ रोजी
महावितरणला देय	५०५.९७	५००.५२
महापारेषण कडून येणे	२.२१	२.७२

टिपा क्र. ४० अ

संबंधित संस्थाकडून व्यापारी येणी:

(रक्कम ₹ कोटीत)

तपशील	३१.०३.२०१९ रोजी	३१.०३.२०१८ रोजी
महावितरण	१३,४४३.०७	१३,८८७.३६
महापारेषण	१२२.२३	७०.८८

टिपा क्र. ४१ कंपनीची सामाजिक जबाबदारी

या वर्षभरात कंपनीने कंपन्यांची सामाजिक जबाबदारी अंतर्गत ₹ ३.११ कोटी (मागील वर्षी ₹ १०.२० कोटी) खालील प्रमाणे खर्च केले. (रक्कम ₹ कोटीत)

अनु क्र.	खर्चाचे लेखाशीर्षक	२०१८-१९	२०१७-१८
१.	सामाजिक विकास व कल्याण खर्च	०.०८	२.३०
२.	मृत्यू, भरपाई आणि सुरक्षा रक्षकांना विमा वेतन	२.४५	०.१६
३.	पिण्याचे पाणी पुरविणे, बांधकाम, ट्युबवेल, हातपंप दुरुस्ती इत्यादी	०.२२	५.२०
४.	बांधकाम / रस्ते सुधारणे, कुंपणाच्या भिंती, आर सी सी ड्रेनेज इत्यादी	०.३५	२.११
५.	छत्तीसगढ रायगड येथील चक्रधर समारोह २०१८ येथे देणगी	०.०१	-
५.	शिक्षण खर्च	-	०.०७
६.	वृक्ष लागवड	-	०.३६
एकूण		३.११	१०.२०

टिपा क्र. ४२

१. आकस्मिक दायित्त्वे आणि बांधिलकी

(रक्कम ₹ कोटीत)

अ.क्र.	आकस्मिक दायित्त्वे	३१.०३.२०१९ रोजी	३१.०३.२०१८ रोजी
१	महानिर्मितीला एस इ सी एल, डब्ल्यु सी एल आणि एस सी सी एल यांच्या व्याजाच्या दाव्याचे ₹ ७०४.२५ कोटी (मागील वर्षी ₹ ४६१.५९) अधिक कामगिरी प्रोत्साहनाचे ₹ ६८१.९० कोटी (मागील वर्षी ₹ ६०२.६५ कोटी) आणि शार्ट लिफ्टींग साठी ₹ ५५९.८४ कोटी (मागील वर्षी ₹ ३९२.७७) कोटी) अधिक डब्ल्युसीलची दंडाची मागणी ₹ २९.६२ कोटी एवढे आकस्मिक दायीत्वे असू शकते. एकूण आकस्मिक दायीत्व ₹ १९७५.६१ कोटी (मागील वर्षी ₹ १४५७.०१ कोटी).	१९७५.६१	१४५७.०१
२	महानिर्मितीवर वॉशरी ऑपरेटरने दावा केलेले ₹ ९५.१८ कोटी (मागील वर्षी ₹ ४०.८१ कोटी) एवढी आकस्मिक दायित्त्व असू शकते.	९५.१८	४०.८१
३	जलसिंचन विभागाकडून जादा पाणी आकार आणि आस्थापना आकार यांचे आकस्मिक दायित्त्व ₹ २६७.४१ कोटी (मागील वर्षी ₹ २१५.२८ कोटी) असू शकेल. (जादा पाणी आकाराचे देयक ₹ ८२.९७ कोटी + आस्थापना आकार ₹ १८४.४५ कोटी).	२६७.४२	२१५.२९
४	शिराळ पंप हाऊसला जलसिंचन विभागाने पाणी पुरवठा केला. ते पाणी रत्नागिरी पॉवर गॅस कं. लि. ला दिले यासाठी मागणी आकस्मिक दायित्त्व सुमारे ₹ १०३.२० कोटी (मागील वर्षी ₹ १०३.२० कोटी).	१०३.२०	१०३.२०
५	भुसावळ २५० मे वॅ प्रकल्पा बाबत मे. टाटा प्रोजेक्टस् लि. आणि महानिर्मिती यांच्यात लवाद कार्यवाही चालू आहे. मे. टाटा ने प्रकल्प लांबल्याने वाढीव किमंतीचा दावा केला, तसेच बॅक हमी आकार, कार्यपालन परिक्षण खर्च आणि जादा बॅक हमी खर्च, महानिर्मितीने केलेली सदोष वसूली, जादा काम आणि कंत्राटाच्या कामगिरीच्याा बॅक हमीचा परतावा यासाठी मागणी केली आहे. परत करावयाची एकूण बॅक हमी - ₹ ४६७.९० कोटी एकूण दाव्याची रक्कम - ₹ ११८.१२ कोटी एकूण मागणी केलेले व्याज - ₹ ७९.३० कोटी (११८.१२ कोटी + ७९.३४ कोटी = ₹ १९७.४६ कोटी)	१९७.४६	१९७.४६
६	आकस्मिक दायित्त्वाचा अंदाज सुमारे २१०.४३ कोटी अधिक ३७.८८ कोटी व्याज - एकूण ₹ २४८.३१ कोटी (मा. वर्षी ₹ १७८.३३ कोटी, अधिक ₹ ३२.१० व्याज) ही बाब मे. महालक्ष्मी इन्फ्रा प्रोजेक्टस् लि. कोल्हापूरच्या दायित्त्वा संबंधी आहे. त्यात आर सी सी लोअर एम यू एम आणि त्यासंबंधीची कामे याची आहे. यामधे रेडीयल गेट्स, स्टॉप लॉग गेट्स, गोलीएथ क्रेन आणि रोपड्रम हॉईस्ट इ. चा उत्पादन, पुरवठा, उभारणी परिक्षण आणि कार्यन्वयन याचा समावेश आहे. निविदांच्याा अटीतील तरतुदीप्रमाणे, या संस्थेत दाव्याच्या रक्कमेचा आधार सादर करण्याची विनंती केली. त्याच्या आधारे न्यायाधिकरण लवादांचे सदस्यांना निर्णय घ्याावा. लवादाचा निर्णय २०-११-१४ रोजी जाहीर झाला. एकमेव लवाद न्यायाधिश श्री. एस. पी. कुडूरकर, मुंबई यांनी ₹ ५६ कोटी देण्याचा आदेश दिला. त्याला उच्च न्यायालयात आव्हान देण्यात आले. प्रकरण क्र. ओ एस ए आर बी पी /४६६/२०१५. दावा करणाऱ्यांनी प्रकरण क्र. ५२६०/२०१५ नुसार याचिका दाखल केली. नवीन वकील श्री. एस आर नागरोळकर यांना महानिर्मिती कंपनीने प्रतिनिधी म्हणून नेमले. मुंबई उच्च न्यायालयाने श्री. ठक्कर यांना एकमेव लवाद म्हणून पुढील कार्यवाहीसाठी नेमले.	२४८.३१	२१०.४३

७	पाटबंधारे विभागाने पाणी पुरवठा कराराचे नुतनीकरण न केल्याबद्दल मागणी केलेली दंडात्मक शुल्क, व्याजदर, सांडपाणी दर इ. यासाठी ₹ ४४३.७३ कोटी ची आकस्मिक दायित्त्व आहे. तपशील असा : १. चंद्रपूर महाऔष्णिक विद्युत केंद्र - ₹ २८.५२ कोटी २. नाशिक औष्णिक विद्युत केंद्र - ₹ ५०.२० कोटी ३. भुसावळ औष्णिक विद्युत केंद्र - ₹ ४०.०९ कोटी ४. खापरखेडा औष्णिक विद्युत केंद्र - ₹ २.५४ कोटी ५. कोराडी औष्णिक विद्युत केंद्र - ₹ ०.३० कोटी ६. पारस औष्णिक विद्युत केंद्र - ₹ २.०३ कोटी **एकूण रक्कम - ₹ १२३.६८ कोटी**	१२३.६८	१२३.६८
८	न्यायमुर्ती श्री. व्ही. जी. पळशीकर, मुंबई यांचेकडे लवाद क्र. ए बी एन / सी / क्र. ६३/ २०१४ - सोल आब्रिटेटर ॲड. राठोड एशियन नॅचरल रिसोर्सेस लि. (पूर्वीची मे. भाटीया इटरनॅशनल लि. इंदोर) विरूद्ध महानिर्मिती मुख्य प्रलंबित समस्या ही रेल्वे मालवाहतूकीतील बदल आणि १६ रेफ्री सॅम्पल्स आणि विविध कारणांचे इतर दावे वर्ष २०१०-११ मध्ये आयात केलेला कोळशाचा करार मे. एशियन नॅचरल रिसोर्सेस लि. यांनी लवादाचे कलमांचा वापर प्रलंबित कर आणि विलंबाने पैसे देणे यासाठी केला. या करारात इतर कारणे दिली. वर्ष २०१०-११ मधे नाशिक, भुसावळ, खापरखेडा आणि चंद्रपूर औष्णिक विद्युत केंद्रात परदेशातील नॉन-कुलींग गॅस (स्टीम) पुरविणे इ. आहेत. उभयतांच्या संमतीने एकमेव लवाद श्री. व्ही जी. पळशीकर (निवृत्त) यांना १७/४/२०१४ रोजी नियुक्त केले. दावे व प्रतिदावे दाखल केले. सुनावणी प्रक्रिया चालू आहे. दाव्याची रक्कम ₹ १२७.४८ कोटी (मागील वर्षी ₹ १०२.६३ कोटी)	१२७.४८	१०२.६३
९	कंपनी विरूद्ध केलेले इतर दावे. मात्र त्याला कर्ज म्हणून स्वीकरलेले नाही.	३१४.२३	२८७.१५
	एकूण दावे	**३,४५२.५७**	**२,७३७.६६**
	थकीत कर दावे - मात्र कंपनीने अमान्य केलेली	३१.५६	२७३.७५
	कंपनीने विस्तारीत केलेल्या हमी	८७४.२८	८१४.६६
	एकूम आकस्मिक दायित्त्वे	**४,३५८.४१**	**३,८२६.०७**
२	**भांडवल बांधिलकी**		
अ	भांडवली खात्यात कार्यवाही करावयाची असलेल्या आणि तरतूद केलेली नसलेली कत्राटाची अंदाजे रक्कम	१,१०७.३६	६८५.८४

३. महत्वाच्या इतर बांधिलकी :

अ) महानिर्मिती कंपनीने निर्माण केलेल्या वीज विक्रीसाठी महावितरण या कंपनी सोबत करार केला आहे आणि जर हा करार मधेच खंडित केला नाही किंवा त्यांची मुदत वाढविली नाही तर तो पंचवीस वर्षे अमलात राहील.

ब) फ्लाय अॅश विक्री /विल्हेवाटी साठी महानिर्मितीने 'मेसर्स अल्ट्राटेक सिमेंट लि.' यांचे सोबत वित्तीय वर्ष २०२३-२४ पर्यंतचा १५ वर्ष दीर्घ मुदतीचा करार केला आहे/ आदेश दिला आहे.

क) कंपनीला ५२.५३७ दशलक्ष मेट्रीक टन कोळशासाठी कोल लिंकेज मिळाले आहे.(यामधे ब्रीज लिंकेज व सामंजस्य करार समाविष्ट आहे) त्यानुसार - कोळसा कंपन्याकडून प्रचलीत बाजारभावाने कोळसा घेण्यास बांधील आहे.

ड) कंपनीने 'गॅस कार्पोरेशन ऑफ इंडिया लि.' सोबत दि. ५.७.२०२१ पर्यंत ३.५ एम एम एस सी एम डी गॅस खरेदी व वाहतूकीचा करार केला .

४. आकस्मिक मत्ता :

१) महानिर्मिती कंपनीने वीज खरेदी करारानुसार महावितरण कंपनीला 'विलंब भरणा अधीभार' लावला. या अधिभाराची रक्कम ₹ ३७२५ कोटी याला महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोगाने दर-बाह्य उत्पन्न मानले आणि महानिर्मितीची वार्षीक महसूलीची आवश्यकता वित्तीय वर्ष २०१०-२०११ ते २०१५-१६ या कालखंडासाठी कमी केली. या विरोधात कंपनीने अपील न्यायाधिकरणाकडे या कार्यपद्धतीत बदल अपील दाखल केले होते. पण ते फेटाळण्यात आले. आता सदर प्रकरण मा. सर्वोच्य न्यायालयात प्रलंबित आहे.

नुकतेच अन्य पारेषण परवानाधारकाच्या या सारख्या प्रकरणात (लवादाचा अपील क्र. २५० वर्ष २०१६ चे अपील आणि आय ए ८९९ वर्ष २०१७ दि. २९/५/२०१९) यात लवादाने निर्णय दिला की, विलंब भरणा आकाराला दर-बाह्य (नॉन टॅरीफ)उत्पन्न मानले जाऊ नये आणि त्यामुळे ते वार्षिक महसूल आवश्यकता मधून वजा करू नये.

या निकालामुळे महानिर्मितीच्या ₹ ३७२५ कोटीची पुनर्स्थापना होण्याची अनुकूलता वाढली आहे. तसा अनुकूल निकाल मिळाला तर महानिर्मितीची मिळकत ₹ ३७२५ कोटी वाढण्याची शक्यता आहे.

२) महानिर्मिती कंपनीने मे. डर्क इंडिया या संस्थेसोबत फ्लाय अॅश विक्रीचा करार केला. नंतर मे. डर्क इंडियाने महानिर्मिती विरोधात दाखल केलेल्या खटल्यात न्यायालयाने अंतरीम आदेश दिला. त्याप्रमाणे मे. डर्क इंडियाने फ्लाय अॅशसाठी ₹ ३५०/- प्रती मेट्रिक टन दर लावला. महानिर्मितीला (₹ २२५/- प्रती मेट्रीक टन प्रमाणे) ₹ ६.४४ कोटी मिळाले आणि (₹ १२५/- प्रती मेट्रीक टन) याप्रमाणे ₹ ३.५८ कोटी मे. डर्क इंडियाने न्यायालयात जमा केले. न्यायालयातील या रकमेस 'आकस्मिक मत्ता' म्हणून प्रकट केले आहे.

३) स्वामित्व उत्पादन शुल्क आणि इतर वसूली यांचा भरणा निषेध नोंदवून करण्यात आला आहे.

४) महानिर्मितीने कोळसा कंपन्या आणि वॉशरीचे संचालक यांचे विरोधात केलेले प्रतिदावे यांना ऋण मानलेले नाही. त्याचा तपशील खालील प्रमाणे आहे.

	तपशील	रक्कम ₹ कोटीत
१	कोळशातील दगडा संबधीचे दावे	२८.०१
२	एस आर एन दावे	४३.२८
३	व्याजाचे दावे	४८४.३५
४	दर्जा कमी होणे	२१८७.६२
५	कोळसा ओला असणे	३४.१८
६	अपूरा माल देणे	२११५.३८
	एकूण	४८९२.८२

५. महानिर्मितीने तीन संपर्क कंत्राटदार अनुक्रमे मे. नायर, मे. नरेश कुमार, मे. करमचंद थापर यांचे विरोधात एन सी एल ए टी, नवी दिल्ली येथे भरपाईसाठी ₹ ४०९ कोटीचे दावे केले आहेत. केस नं. एटी ०२/२०१८ अॅड. के. के. शर्मा.

टिपा क्र. ४२ अ - विभागशः अहवाल देणे

महानिर्मिती कंपनीचे 'वीज निर्मिती आणि विज पुरवठा करणे' हेच मुख्य कार्य आहे. तसेच कंपनीची सर्व कार्ये भारतांतर्गतच चालतात. त्यामुळे कार्याचा भौगोलिक विभाग एकच आहे. 'भारतीय लेखा मानक १०८-प्रवर्तन विभाग' यातील आवश्यकतेनुसार विभागशः माहिती कंपनीच्या एकत्रित वित्तीय विवरण पत्रकात दिली आहे.

टिपा क्र. ४२ ब - वित्तीय विवरणपत्राच्या विहित मर्यादा

	विहित मर्यादांच्या बाबी	मापनाचे एकक	विहित मर्यादा
१	मालमत्ता, कारखाने व साधने यांच्या व्याख्या पूर्ण करणाऱ्या सुटया भागांचे भांडवलीकरण	₹ कोटीत	१०.००
२	मागील वर्षाचे एकूण उत्पन्न / खर्च	₹ कोटीत	५०.००
३	आकस्मिक दायित्वांचे प्रकटन	₹ कोटीत	१.००
४	भांडवली बांधिलकीचे प्रकटन	₹ कोटीत	१.००
५	ज्या मत्तांचा संपादन खर्च ₹ ५०००/- पर्यंत आहेत अशा मत्ता आणि मोबाईल फोन यांचा १०० टक्के घसारा करून		
६	कर्जे, अग्रिमे आणि निधी उभारणी खर्च		

टिपा क्र. ४३ (अ) - अपेक्षित पतहानी तरतूद

या वर्षी कंपनीने महावितरण कडून मिळू शकणाऱ्या अधिभार (सरचार्ज) या बाबीतील पतीची जोखीम विचारात घेऊन, भारतीय लेखा मानक १०९ वित्तीय विलेख यातील अटीनुसार तिचे पूर्ननिर्धारण केले. महावितरणने सुद्धा तिच्या लेखा वह्यांमधे याचे समतूल्य दायित्व ३१/३/२०१८ रोजी नोंदलेले आहे. हे लक्षात घेऊन महानिर्मितीच्या व्यवस्थापनास वाटते की, महावितरण कडून कराराप्रमाणे मिळू शकणारा रोख प्रवाह यात फारसा फरक पडणार नाही आणि कंपनीची अपेक्षा आहे की,येणी संपूर्णतः वसूल होतील म्हणून अपेक्षित पत हानीची तरतूद करावी इतकी रोखीची तूट होणार नाही. त्यामुळे महानिर्मिती कंपनीने दि. ३१/०३/२०१९ रोजी केलेली ₹ ९८२.२८ कोटीची तरतूद मागे घेतली आहे.

टिपा क्र. ४४ - वित्तीय मत्ता व वित्तीय दायित्वे यांचे वर्गीकरण

(रक्कम ₹ कोटीत)

तपशील	३१.०३.२०१९			३१.०३.२०१८		
	नफा व तोटा पत्रकाद्वारे रास्तमुल्य	इतर सर्वकष उत्पन्नाद्वारे पत्रकाद्वारे रास्तमुल्य	कर्ज फेडीचा खर्च	नफा व तोटा पत्रकाद्वारे रास्तमुल्य	इतर सर्वकष उत्पन्नाद्वारे पत्रकाद्वारे रास्तमुल्य	कर्ज फेडीचा खर्च
वित्तीय मत्ता						
१) व्यापारी येणा			१३,५६४.९१			१२,९८०.८९
२) रोख व रोख समतूल्य			०.०७			०.०३
३) बँकेतील शिल्लक वरील (२) मधील वगळून			-			-
४) कर्जे			१०.६४			१३.०९
५) इतर वित्तीय मत्ता			२,९०६.७९			२,७३६.१४
एकूण		-	**१६,४८२.४०**	-	-	**१५,७३०.१४**
वित्तीय दायित्त्वे						
१) कर्जे-उसनवारी			३१,०७२.७३			३२,४२०.४९
२) व्यापारी देणी			१,३२८.३२			१,४३८.४५
३) इतर वित्तीय दायित्त्वे			७,६३५.७४			७,२०३.४७
एकूण		-	**४०,०३६.८०**	-	-	**४१,०६२.४२**

वित्तीय जोखीमांचे व्यवस्थापन:

जोखीम व्यवस्थापनांचा आकृतीबंध

सर्व सामान्य कार्य करताना, कंपनीच्या कृतींना विविध धोक्यांना सामोरे जावे लागते. त्यातील काही धोके वित्तीय विलेखांसंबंधीचे आणि हे विलेख ज्या बाजारपेठेत कार्यरत असतात त्यासंबंधी असतात. महानिर्मिती कंपनीची स्वत:ची जोखीम व्यवस्थापनाची यंत्रणा असून तिचे नियमित अंतराने संचालन केले जाते. महत्वाच्या जोखीमा संक्षिप्त स्वरूपात खाली दिल्याआहेत:-

४४ अ. नियामकांमुळे जोखिमा

महानिर्मिती कंपनी तिच्या वार्षिक महसूल गरजा महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोग यांना सादर करते. त्यांनी मंजूर केलेल्या दरपत्रकाच्या आधारे महानिर्मिती ग्राहकांना मासिक उर्जा देयके देते. महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोगाने निश्चित केलेले दर या आयोगाच्या (बहुवर्षिय विज दर) पत्रकावर आधारलेले असतात.या दरात ठराविक कालावधीनंतर सुधारणा होते. या आयोगाच्या नियमकांच्या प्रमाणक मापदंडानुसार दर निश्चिती होते. या प्रमाणित मापदंडात किंवा नियमनाच्या मार्गदर्शक तरतुदींमध्ये कोणतेही बदल झाल्यास त्यांचे परिणाम महानिर्मितीच्या वीज विक्रीच्या महसूलावर होतात.

४४ ब. कंपनीने वित्तीय धोके ओळखून त्याच्या तीन श्रेणी केल्या आहेत त्या अशा १) पत जोखीम २) रोकड सुलभता आणि ३) बाजारातील जोखीमा, या प्रत्येक श्रेणीतील धोक्यांचे उगमस्थानाचा तपशील आणि कंपनी या धोक्यांचे करीत असलेले व्यवस्थापन याचे स्पष्टीकरण खालील टिपांमध्ये केले आहे.

टिपा क्र. ४४ ब-१ पत जोखीमा :

जेव्हा कंपनीचा ग्राहक किंवा अन्य व्यवहारातील संस्था तिचे करारानुसार असलेली बंधने पुर्ण करू शकत नाही, तेव्हा कंपनीला वित्तीय नुकसान करणारी पत विषयक जोखीम उद्‌भवते. त्यामुळे ग्राहकांकडील येणी आणि गुंतवणूकीच्या प्रतिभूती याबाबत धोके निर्माण होतात. म्हणून कंपनी संशयास्पद ऋणे, येणी आणि कमी होणारी प्राप्ती यासाठी भरपाईची तरतूद करते. तसेच व्यापारातून आणि इतर येणी व गुंतवणूकी यांचे तोटयांचा अंदाज कंपनी करून ठेवते.

खाली दिलेल्या वित्तीय विलेखांच्या प्रकरणी पत पुरवठ्यांवर होणारे कमाल धोके हे त्यांच्या निर्देशित रकमांच्या संदर्भात मर्यादित केले जातात.

व्यापारी येणी

व्यापारी येण्यांच्या (चांगली मानलेल्या) अपेक्षित पत तोटयांचा अंदाज करण्यासाठी कंपनी शासकीय बॉण्डचा, उत्पन्नाच्या संबंधित वर्षासाठी सवलत घटक म्हणून वापर करते आणि अशा व्यापारी येण्यांशी संलग्न असणाऱ्या वेळेच्या मुल्यांच्या धोक्यांचे निर्धारण करते. व्यापारी येण्याचा संबंध महावितरणला पुरविलेल्या वीजेच्या येण्याशी आहे. ही सहोदर कंपनी असल्याने तसेच सार्वभौम संस्था असल्याने तिच्या व्यवहारात पत संबधीचा धोका असल्याचे वाटत नाही. पत संबंधातील धोके दर्शन व तोटयांची तजवीज (अपेक्षित पत तोटयाच्या तरतुदीसह) याची माहिती खालील तक्त्यात दर्शविली आहे:

(रक्कम ₹ कोटीत)

तपशील	३१.०३.२०१९		३१.०३.२०१८	
	ठोक धरलेली रक्कम	तोटयासाठी तजवीज	ठोक धरलेली रक्कम	तोटयासाठी तजवीज
मागील येणे ०-१८० दिवस	१३,५६४.९१		८,७४२.२३	
मागील येणे १८०-३६० दिवस				
३६० पेक्षा जास्त दिवस	२६.६०	२६.६०	५,२४७.५५	१,००८.८८
एकूण	**१३,५९१.५१**	**२६.६०**	**१३,९८९.७७**	**१,००८.८८**

सूचना: वरील माहितीमधून विनादेयकाचा महसूल वगळला आहे.

या वर्षात व्यापारी येण्याच्या संदर्भातील अपेक्षित पत तोट्यासाठी केलेल्या तजवीजीचे स्थानांतर खालील तक्त्यात दिले आहे:

(रक्कम ₹ कोटीत)

दि. ०१/०४/२०१७ ची शिल्लक	**७९३.८१**
अधिक : मान्य केलेला अपेक्षित पत-तोटा	२८५.९६
वजा : निर्लेखित केलेली रक्कम	७०.८८
दि. ३१/०३/२०१८ ची शिल्लक	**१,००८.८८**
अधिक : मान्य केलेला अपेक्षित पत-तोटा	(९८२.२८)
वजा : निर्लेखित केलेली रक्कम	-
३१/०३/२०१९ ची शिल्लक	**२६.६०**

रोख व रोख सममूल्य:

(रक्कम ₹ कोटीत)

तपशील	३१.०३.२०१९ रोजी	३१.०३.२०१८ रोजी
रोख व रोख सममूल्य	०.०७	०.०३

टिपा क्र. ४४ ब-२ रोकड सुलभतेचे धोके

रोकड सुलभतेचे धोके म्हणजे जेव्हा कंपनी तिची वित्तीय बंधने वेळेत पूर्ण करू शकत नाही ते धोके. कंपनी तिचे व्यवहार आणि वित्तीय आश्वासने वेळेवर पूर्ण करण्याची हमी मिळावी म्हणून रोकड सुलभतेचे प्रभावी व्यवस्थापन करण्यावर लक्ष केंद्रित करते. कंपनीच्या कर्जावर पूरेशा मर्यादा असतात, त्याला भागधारक व मंडळाची योग्य मान्यता असते. कंपनीच्या रोकड सुलभतेच्या स्त्रोतांमध्ये प्रवर्तनीय रोकडता प्रवाह, रोख व समतूल्य बँकांचे निधी व विना निधी आधारित प्रवाह यांचा समावेश होतो. उद्योग व्यवसायाचे काम सुरळीत व सतत चालू रहावे यासाठी रोख व निधी प्रवाह व्यवस्थापन याकडे रोज लक्ष दिले जाते.

१) वित्तीय रचना :

कंपनीच्या विविध बँकातील निधी व विनानिधी यावर मर्यादा असतात. कंपनीचे भागधारक आणि मंडळ यांनी मंजूर केलेल्या कर्ज, उसनवारी यांच्या मर्यादा पुरेशा आहेत. कंपनीच्या पतस्थितीला दर्जा देणाऱ्या नामांकित संस्थांकडून चांगला दर्जा मिळाल्यास देशांतर्गत बाजारपेठेतून निधी प्राप्त होण्यास त्याची मदत मिळते. निधीच्या स्त्रोताची विविधता आणि शक्तीवान रोकडता प्रवाह आवश्यक भांडवली शिस्त राखण्यासाठी सक्षम असते, महानिर्मिती कंपनीने तिच्या भांडवली शिस्त राखण्यासाठी सक्षम असते, महानिर्मिती कंपनीने तिच्या भांडवली पुरवठ्याच्या रचनेत विविधता ठेवली आहे. यामधे कालानुसार मुदत पुर्ण होणाऱ्या ठेवी आणि चलनी पैसा यांच्या वित्तीय उत्पादनांचे मिश्रण आहे. या वित्तीय उत्पादनामधे खरेदीदारांचे क्रेडीट लोन, स्वच्छ व प्रतिभूती असलेली देशांतर्गत मुदतीची कर्जे (तसेच भारत सरकार व महाराष्ट्र शासन यांच्यामार्फत पुन: पुन: पाठिंबा देणाच्या आधारे परकीय चलनातील कर्जे) इत्यादी यांचा समावेश होतो. महानिर्मिती कंपनी देशांतर्गत तसेच जागतिक बँक, के.एफ.डब्ल्यू. यासारख्या परदेशी वित्तीय संस्थांशी संपर्क साधून योग्य प्रकारे विविध स्वरूपात निधी मिळविते. यामधे भौगोलिक वैविध्यही आहे.

२) वित्तीय दायित्वांची मुदत पूर्ण होणे :

करारानुसार आणि पात्र नसलेल्या रोकडता प्रवाहातील रकमा खालील तक्त्यात प्रकट केल्या आहेत. (रक्कम ₹ कोटीत)

तपशील	कंत्राटचा रोकडता प्रवाह					
	३१.०३.२०१९			३१.०३.२०१८		
	१ वर्षापर्यंत	१ ते ३ वर्षे	३ वर्षापेक्षा अधिक	१ वर्षापर्यंत	१ ते ३ वर्षे	३ वर्षापेक्षा अधिक
डेरिव्हेटीव्ह नसलेले वित्तीय दायित्वे						
कर्जे (दीर्घ मुदतीत)	२,४६६.८५	५,३६९.३३	१७,६४२.७८	२,५१३.००	४,८५६.३२	१९,३९४.३७
खेळत्या भांडवलातील उसनवारी	८,०६०.६२			८,१६९.८१		
व्यापारी येणी	१,३२८.३२			१,४३८.४५		
इतर दायित्वे	७,६३५.७४			७,२०३.४७		
एकूण	**१९,४९१.५४**	**५,३६९.३३**	**१७,६४२.७८**	**१९,३२४.७३**	**४,८५६.३२**	**१९,३९४.३७**

टिपा क्र. ४४ सी - बाजारापेठेतील धोके

बाजारातील धोक्यांचे पुढील तीन धोक्यांमध्ये वर्गीकरण केले आहे.

टिपा क्र. ४४ सी - १ चलनातील धोके

कंपनीने के एफ डब्ल्यू जर्मनी आणि जागतिक बँक (आय बी आर डी) यांचेकडून परकीय चलनात घेतलेल्या कर्जांना परकीय चलनातील बदलाचे धोके संभवतात. आम्हाला ७.३९ कोटी युरो आणि ३.०४ कोटी यु एस डॉलर अशी कर्जे आढळली. मात्र कंपनी दर नियमनाच्या वातावरणात काम करते. परिणामी परकीय चलनातील बदलाची समस्या प्रत्यक्ष ग्राहकांकडील वसूलीने हातात येऊ शकते. म्हणून परकीय चलनातील बदलांचा मोठा धोका कंपनीला नाही.

टिपा क्र. ४४ सी - २ व्याज दरातील धोके

व्याज दरातील धोके हाताळणे

तपशील	निर्देशित रक्कम ₹ कोटीत	
	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
स्थिर दरांचे विलेख		
वित्तीय मत्ता	-	-
वित्तीय दायित्वे	४७८.२६	५९४.२४
दर बदल होणारे विलेख		
वित्तीय मत्ता	३३,०६१.३३	३४,३३९.२५

दर बदल होणाऱ्या विलेखांसाठी रोकडता प्रवाहाचे विश्लेषण

अहवालाच्या तारखेला व्याज दरात २५ आधार बिंदू इतका रास्त व शक्य बदल झाला असता तर त्यामुळे नफा किंवा तोटा यात होणारी वाढ / (घट) खालील तक्त्यात दिली आहे. तसेच निदर्शक २५ आधार बिंदू (०.२५ टक्के) स्थलांतर हे केवळ दिशादर्शक आहे आणि त्यातून व्यवस्थापनाचे व्याज दर बदलाचे अंदाज व्यक्त होत नाहीत.

या विश्लेषणात असे गृहित धरले आहे की, इतर सर्व फरक ,विचलन विशेषत: परकीय चलन विनिमय दर हे स्थिर आहेत. (रक्कम ₹ कोटीत)

तपशील	नफा किंवा तोटा			
	२५ आधार बिंदू वाढ	२५ आधार बिंदू घट	२५ आधार बिंदू वाढ	२५ आधार बिंदू घट
	३१.०३.२०१९		३१.०३.२०१८	
तरता दराचे कर्ज	८२.६५	(८२.६५)	८५.८५	(८५.८५)
व्याज दर अदलाबदल (संकल्पनेतील मुद्दल रक्कम)				
रोकडता प्रवाहाची संवेदनाशिलता (निव्वळ)	**८२.६५**	**(८२.६५)**	**८५.८५**	**(८५.८५)**

टिपा क्र. ४४ सी - ३ वस्तू संबंधी धोके

कंपनीचे कार्य हे जेथे दराचे नियमन केले जाते अशा वातावरणात चालते. कंपनीच्या खर्चात मुख्य वाटा कोळशाच्या खर्चाचा आहे. कोळसा खर्चातील प्रत्यक्ष बदलाची वसुली ग्राहकांच्या येण्यातून करण्यास परवानगी आहे. मात्र ती कामगिरीचे मापदंड पूर्ण करण्याच्या अटीच्या अधीन आहे. म्हणून कोळसा किमतीतील बदलाचा कंपनीस मोठा धोका नाही.

टिपा क्र. ४५ भाडी

प्रवर्तनातील भाडी :

अ) भाडेकरू म्हणून भाडेपट्टी:

कंपनी जमीनी कार्यालयाच्या जागा, कर्मचारी निवासी गाळे आदिसाठी रद्द होणारी / रद्द न होणारी प्रवर्तनीय भाडेपट्टीची व्यवस्था करते. प्रवर्तनीय भाडेपट्टीतून केलेल्या देय भाड्यांना नफा-तोटा पत्रकात मान्यता दिली जाते. ती भाडेपट्टीतून संबंधित कंत्राटातील अटींवर आधारीत असते. कारण कंपनी त्याला वेळेनुरूप लाभाचा प्रकार मानते. यासाठी दिलेले भाडे नफा-तोटा पत्रकात आकारले जाते.

भविष्यातील किमान भरलेली भाडी आणि रद्द न होणाऱ्या भाड्यांचे (जल विद्युत केंद्राची भाडी) स्वरूप खालील तक्त्यात दिले आहे.

१. भविष्यातील किमान भाड्याची रक्कम देणे:

दि. ३१ मार्च रोजी रद्द न होणाऱ्या भाडेपट्ट्यांची देय रक्कम खालीलप्रमाणे होती : (रक्कम ₹ कोटीत)

तपशील	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
एका वर्षापेक्षा कमी	४५२.८४	४५२.०८
एक ते पाच वर्षापर्यंत	१,८१२.२६	१,८१३.३२
पाच वर्षापेक्षा जास्त	६,४२२.१५	६,८७३.९२
एकूण	**८,६८७.२५**	**९,१३९.३३**

२. नफा व तोटा पत्रकात मान्य रकमा (रक्कम ₹ कोटीत)

तपशील	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
भाडे खर्च	५६५.८३	४५२.०९

वीज खरेदी व्यवस्थेत भाडेपट्टीची निश्चिती:

महानिर्मिती कंपनीने महावितरण या कंपनीशी वीज खरेदी करार केला आहे. महानिर्मितीने निर्माण केलेल्या विजेचा मोठा वाटा महावितरणला विकण्यात येतो.म्हणून भारतीय लेखा मानक १७ यातील परिशिष्ट सी यातील अटीनुसार कंपनीने वीज खरेदी व्यवस्थेचे परिक्षण केले, जेणेकरून या व्यवस्थेत भाडेपट्टी संबंधी तरतूद आहे की नाही हे समजावे. त्यातून असे निदर्शनास आले की या करारानुसार महावितरण कंपनीला मत्ता वापरण्याचा हक्क आहे. मात्र वीज निर्मितीसाठी उपलब्ध वीज केंद्राची देखभाल न केल्यामुळे होणारे तोटे महानिर्मिती कंपनीला सोसावे लागतील. म्हणून त्या प्रमाणात धोके व मोबदले यांचे महावितरणकडे हस्तांतरण केलेले नाही. परिणामी ही व्यवस्था वित्तीय भाडेपट्टीचे निकष पूर्ण करीत नाही.

टिपा क्र. ४६ प्रतिभाग मिळकत

समभाग धारकांना देय असलेल्या प्रतीभाग मिळकतीचा हिशेब वर्षातील नफ्याला त्यावर्षातील वेटेड ॲव्हरेज इक्विटी शेअर्सच्या संख्येने भागून केला जातो. सौम्यकृत प्रतिभाग मिळकतीचा हिशेब भागधारकांना देय असलेल्या वर्षातील निव्वळ नफा किंवा तोटा यास वेटेड ॲव्हरेज इक्विटी शेअर्सच्या संस्थेने भागून काढला जातो. त्यासाठी सौम्य करण्याजोग्या जे सर्व संभाव्य इक्विटी शेअर्स दिले गेले असते त्याचे वेटेड ॲव्हरेज संख्या विचारात घेण्यात येते.प्रतिभाग मिळकतीचा हिशेब करण्यासाठी, महाराष्ट्र शासनाने सूत्रधारी कंपनीमार्फत जी बांधिलकी वाटप प्रलंबित असलेल्या शेअर ॲप्लीकेशन मनीसाठी दिलेला आहे; त्याचे वाटप कायम झालेले आहे असे समजण्यात आले आहे.

(रक्कम ₹ कोटीत)

तपशील	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
समभाग धारकांना देय नफा : मूळ प्रतिभाग मिळकतीसाठी (₹)	(३३३.५०)	७२३.३२
समभाग धारकांना देय नफा : सौम्यकृत प्रतिभाग मिळकतीसाठी (₹)	(३३३.५०)	७२३.३५

२. सामान्य वेटेड ॲव्हरेज शेअर्सची संख्या:

तपशील	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
दिलेल्या तारखेला समभागाची संख्या	२५,२८४,१२६,२२६	२५,२४७,२३१,५००
मुळ आणि सौम्यकृत प्रतिभाग मिळकती साठा वेटेड ॲव्हरेज शेअर्सची संख्या	२५,२८४,१२६,२२६	२५,२४७,२३१,५००
मुळ आणि सौम्यकृत प्रतिभाग मिळकत (₹)	(०.१३)	०.२९

टिपा क्र. ४७ भांडवल व्यवस्थापन

कंपनीच्या भागधारकांचा विश्वास कायम असावा आणि भविष्यात उद्योग कायम चालावा यासाठी शक्तीशाली भांडवल पाया असला पाहिजे असे कंपनीचे धोरण आहे. भांडवलांच्या परताव्याकडे व्यवस्थापन लक्ष देत असते. त्यासाठी कंपनी कर्ज व समभाग यांच्या गुणोत्तराचा उपयोग करून भांडवलाचे निरिक्षण करते.

दि. ३१ मार्च २०१९ रोजी कंपनीचे कर्ज समभाग गुणोत्तर खालीलप्रमाणे आहे:

(रक्कम ₹ कोटीत)

तपशील	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
दिर्घ मुदतीची कर्जे (₹ कोटीत)	२३,०१२.११	२४,२५०.६९
समभाग भांडवल (₹ कोटीत)	२५,२८४.१३	२५,२४७.१३
कर्ज व समभाग यांचे गुणोत्तर	०.९१	०.९६

टिपा क्र. ४८ लाभांश

कंपनीने आतापर्यंत लाभांश घोषीत केलेला नाही.

स्वतंत्र लेखा परिक्षकांचा अहवाल

प्रती, मा. सदस्य, महाराष्ट्र राज्य वीज निर्मिती कंपनी मर्यादित

कंपनीच्या एकत्रित वित्तीय विवरण पत्रांवर अहवाल

पात्र मत :

आम्ही, महाराष्ट्र राज्य वीज निर्मिती कंपनी लिमिटेड (यापुढे या कंपनीचा उल्लेख "सुत्रधारी कंपनी"/ महानिर्मिती असा केला आहे) आणि तिच्याा ३ उपकंपन्या (सूत्रधारी कंपनी आणि तिच्या उपकंपन्या यांचा एकत्रित उल्लेख कंपन्यांचा "समुह" असा केला आहे) आणि तिच्या २ सहयोगी कंपन्या या सर्वांचा दि. ३१ मार्च २०१९ रोजीचा एकत्रित ताळेबंद तसेच त्या दिवशी संपलेल्या वर्षाच्या एकत्रित नफा-तोटा पत्रक (इतर सर्वकष उत्पन्नासह) एकत्रित रोकडता प्रवाह पत्रक आणि एकत्रित समभागातील बदलाचे पत्रक तसेच संक्षिप्त महत्वाची लेखा धोरणे व स्पष्टीकरणात्मक माहिती (यांना एकत्रित वित्तीय विवरण पत्रे असे म्हटले आहे) यांचे लेखापरिक्षण पूर्ण केलेली कागदपत्रे या अहवाला सोबत जोडली आहेत.

आमच्या मते आणि आमच्या सर्वोतपरी माहिती तसेच आम्हास दिलेली स्पष्टीकरणे यानुसार आणि *आमच्या अहवालाच्या "पात्र मतांचा आधार" यात वर्णन केलेल्या विषयांचे संभाव्य परिणामांचा अपवाद वगळता* वरील एकत्रित वित्तीय विवरण पत्रके कंपनी कायदा २०१३ "अधिनियम" यातील आवश्यकता प्रमाणे आणि त्यात विहित असलेल्या पद्धतीनुसार व भारतात सर्वसामान्यपणे स्वीकृत लेखा तत्वाशी सुसंगत ठरेल अशा पद्धतीने दि. ३१ मार्च २०१९ रोजी हा कंपनी समूह आणि त्याचे सहयोगी कंपन्या यांच्या एकत्रित व्यवहाराच्या स्थितीचे आणि त्या तारखेला संपलेल्या वर्षातील एकत्रित तोटा (इतर सर्वकष उत्पन्नाचा समावेश करून) समभागातील एकत्रित बदल आणि एकत्रित रोकड प्रवाह यांचे सत्य आणि योग्य दर्शन घडवितात.

पात्र मतांचा आधार :

१. *व्यापारी येणी, कर्जे आणि अग्रिमे, ठेवी आणि व्यापारी देणी यांच्या शिलकी सबंधित व्यक्ती, संस्था यांचेकडून खातरजमा करणे आणि / किंवा प्रकरणाप्रमाणे मेळ केला जाणे यांच्या अधीन आहेत. अशी निश्चिती आणि मेळ करणे प्रलंबित असल्याने त्यांची परिणाम स्वरूप समायोजने केलेली नाहीत. मात्र आम्हाला माहिती देण्यात आली की, कंपनीने तिच्या पुरठादारांना याविषयी पत्रे दिली असून जेथे जेथे शिलकीची खातरजमा मिळाली आहे, त्याचा मेळ करण्यात येत आहे. तसेच आम्हाला सांगण्यात आले की, असे मेळ करणे ही कंपनीत सतत चालू असणारी प्रक्रीया असते. लेखा परिक्षणासाठी पूरेसे आणि योग्य पुरावे नसल्यामुळे या शिलकीचा जर काही प्रभाव होणार असेल तर त्याबाबत आणि त्यामुळे कंपनीच्या या वर्षीच्या तोटयाबाबत, आम्ही अभिप्राय देण्यास असमर्थ आहोत.*

२. *विशेषत: एका बाबी कडे लक्ष वेधण्यात येते की महाराष्ट्र राज्य विद्युत वितरण कंपनी लिमिटेड (महावितरण) कडिल ₹ १३४४२.८९ कोटीची आणि महाराष्ट्र राज्य विद्युत पारेषण कंपनी लिमिटेड (महापारेषण) कडील ₹ १०८.८५ कोटी शिलकीची वसुली या खातरजमा आणि मेळ करणे यांच्या अधीन आहेत. मात्र आम्हाला माहिती दिली की महानिर्मितीने खातरजमा व मेळ करणे बाबत या कंपन्यांना पत्रे पाठविली असून त्यांची उत्तरे अद्याप मिळालेली नाहीत. लेखा परिक्षणासाठी योग्य आणि पुरेसे पुरावे उपलब्ध नसल्याने या बाबीचे स्थितीवर जर काही प्रभाव असतील तर ते आणि कंपनीचा यावर्षीचा तोटा यावरील संभाव्य परिणामाविषयी आम्हाला अभिप्राय देता येत नाही.*

३. *कोळसा कंपन्याच्या शिलकी, संबंधित कंपन्याकडून खात्री आणि मेळ करण्याच्या अधीन आहेत. यातील बऱ्याच शिलकी मागील काही वर्षात ज्यांचे समायोजन केलेले नाही अशा शिलकी आहेत. आमच्या मते या कंपनीत जनरल लेजर बॅलन्सेस च्या आधारे मेळ नाही. त्यामुळे त्याचा कंपनीच्या वित्तीय विवरणपत्रकांवर नेमका परिणाम काय होऊ शकेल या बाबत आम्हाला मत देता येत नाही.*

कंपनी निहाय थकीत अग्रिमांचा तपशील खाली प्रमाणे आहे.

रक्कम ₹ कोटीत

	पुरवठादारांची नावे	महानिर्मितीच्या लेखापुस्तकाप्रमाणे ३१.०३.२०१९ रोजीची शिल्लक
१.	सिंगरेनी कोलायरीज लि.	१५.६६ जमा नोंद
२.	साऊथ इस्टर्न कोलफिल्ड् लिमिटेड	२७१.६६ नावे नोंद
३.	वेस्टर्न कोल्डफिल्ड् लिमिटेड	३९७.३१ नावे नोंद
४.	महानदी कोल्डफिल्ड् लिमिटेड	१८.०४ नावे नोंद
	एकूण	६७१.३५ नावे नोंद

खातरजमा आणि मेळ पूर्ण करणे प्रलंबित असल्याने आणि कोळसा कंपन्यांना पाठविलेल्या डेबिट नोट्सचे योग्य नोंदणी नसल्याने कार्यपालनाच्या प्रोत्साहक देयकांसाठी / कोळसा कमी उचलण्याबद्दल तरतूद केलेली नाही. या विषयीच्या मागण्यांविषयी कंपनीने प्रश्न उपस्थित केले आहेत. तसेच कोळसा कंपन्यांकडे काही प्रतिदावे मांडले आहेत. या कारणांमुळे यांचा कंपनीच्या वित्तीय विवरण पत्रकांवर पडू शकणाऱ्या प्रभावा विषयी अभिप्राय देण्यास आम्ही असमर्थ आहोत.

४. रेल्वे कंपन्यांकडील शिलकी खात्री होण्याच्या अधीन आहेत. बहूतेक शिलकी मागील वर्षातील जुन्या असमायोजित थकीत रकमेबाबत आहेत. त्याची ठळक माहिती खालील प्रमाणे आहे :

रक्कम ₹ कोटीत

	पुरवठा दारांची नावे	महानिर्मितीची ३१ मार्च २०१९ रोजीची शिल्लक
१.	दक्षिण मध्य रेल्वे (खाते क्र ३००००)	९.१२ नावे नोंद
२.	दक्षिण पूर्व मध्य रेल्वे (खाते क्र ३०००१)	१९३.१८ नावे नोंद
३.	मध्य रेल्वे (खाते क्र ४३०००)	६५.७० नावे नोंद
	एकूण	२६८.०० नावे नोंद

खातरजमा / मेळ करणे प्रलंबित असल्याने, त्याचे वित्तीय नोंदपुस्तकात परिणाम कारक समायोजने करता आलेली नाहीत. त्यामुळे या बाबींचे कंपनीच्या वित्तीय विवरण पत्रकावर होऊ शकणाऱ्या परिणामांबाबत आम्ही मत देऊ शकत नाही.

आम्ही आमचे लेखापरिक्षण कंपनी कायदा २०१३ चे कलम १४३(१०) यात विनिर्देशित केलेल्याा लेखा परिक्षणाची मानके (एसएएस) याप्रमाणे संचालीत केले आहे. या प्रमाणकां प्रमाणे आमच्या जबाबदाऱ्यांचे अधिक तपशीलवार वर्णन आमच्या अहवालातील एकत्रित वित्तीय विवरण पत्रांचे लेखापरिक्षणा संबंद्धी लेखापरिक्षकांच्या जबाबदाऱ्या या विभागात दिल्या आहेत. भारतीय सनदी लेखापाल संस्थेने जारी केलेली आचारसंहिता आणि कंपनी कायदा, २०१३ मधील संबंधीत तरतुदीनुसार, एकत्रित वित्तीय विवरण पत्रकाच्या आमच्या लेखा परिक्षणासंबंधीत नैतिक आवश्यकतांच्या अनुषंगाने आम्ही कंपन्याचा समुह आणि सहयोगी कंपन्यापासून स्वतंत्र आहोत आणि आम्ही आमच्या इतर नैतिक जबाबदाऱ्या पूर्ण केल्या आहेत. आमचा विश्वास आहे की, आमच्या मतांना योग्य तो आधार देणारे पुरेसे आणि योग्य पुरावे आम्ही मिळविलेले आहेत.

भर देण्याची प्रकरणे :

खालील टिपांकडे आम्ही लक्ष वेधतो.

सूत्रधारी कंपनी : महाराष्ट्र राज्य वीज निर्मिती कंपनी लिमिटेड

अ) टिपा क्र. ४३ याकडे लक्ष वेधण्यात येते, त्यात महावितरण वर, या पूर्वीच्या वर्षातील विलंब भरणा अधिभाराची देयकासंबंधीत केलेल्या अपेक्षित पत हानीसाठी ₹ ९८२.२८ कोटीच्या तरतूद निर्लिखित केली त्या बाबतचे कारण व व्यवस्थापनाचे आकलन दिले आहे.

ब) टिपा क्र. २९ (बी) कडे लक्ष वेधण्यास येते. ही टिपा अंशदानाच्या भविष्य निर्वाह निधीच्या हंगामी खात्यात जर काही कमतरता /जादा असेल त्याचे लेखे करणे आणि त्याचे भारतीय लेखा मानक १९ कर्मचाऱ्यांचे लाभ यानुसार आवश्यक प्रकटने या विषयी आहे. त्याबद्दल कंपनीच्या समुहाच्या अंशदान भविष्य निर्वाह निधी ट्रस्ट कडून आवश्यक तपशील आणि माहिती उपलब्ध नाही.

क) टिपा क्र. ४४ यात जल विद्युत निर्मिती सुविधा केंद्राच्या महाराष्ट्र शासनासोबत भाडेपट्टी करार करणे बाबत आहे. त्याची कार्यवाही अद्याप झालेली नाही.

क) उपकंपनी : महागूज कोलायरीज लिमिटेड

१) लेख्यांवरील टिपा यातील टिप क्र. १.१ : महत्वाची लेखा धोरणे यामध्ये या कंपनीचा संचित तोटा दर्शविला आहे. तिचे पालक कंपनीकडून कर्जे वगळता निव्वळ मोल पूर्णपणे कमी झाले आहे. या कंपनीला चालू आणि मागील वर्षात तोटा झाला आहे. ताळेबंदाच्या तारखेला चालू मत्तांपेक्षा चालू दायित्वे जास्त झाली आहेत. या स्थितीमुळे तिचे अस्तित्वाविषयी अनिश्चिता आहे. ही कंपनी सतत चालू असणारी कंपनी म्हणून कार्यरत राहण्याबद्दल खूप संशय वाटतो. मात्र वित्तीय विवरण पत्राचा भाग असलेली महत्वाची लेखा धोरणे या संबंधीची टिपा क्र. १.१ यामधे दिलेल्या कारणांनुसार या कंपनीची वित्तीय विवरणपत्रके, चालू असलेली संस्था या तत्वावर तयार केली आहेत.

२) वित्तीय विवरण पत्राचा भाग असलेली टिपा क्र. २.२ यामधे या कंपनीने मच्छाकाटा महानदी कोळसा ब्लॉक च्या विकासासाठी मागील काही वर्षात केलेला खर्च ₹ ५४,४०,७०,१११/- याची तरतूद केलेली नाही. सदर ब्लॉक मा. सर्वोच्च न्यायालयात २०१४ मधे दिलेल्या निर्णयानंतर रद्द झाला. आणि त्याच्या खर्चाच्या प्रतिपूर्तिचा विचार कोळसा मंत्रालय, भारत सरकार यांनी अद्याप केलेली नाही. कारण त्या ब्लॉकचे वितरण अन्य नव्या संस्थेला आजपावेतो केले नाही. व्यवस्थापनाचे असे मत आहे की मूल्यांकनाची प्रक्रियांचे अंतिमीकरण झाल्यावर आणि सदर कोळसा ब्लॉक अन्य संस्थेला देण्याचे भारत सरकारचा कोळसा मंत्रालयाने मंजूर केल्यावरच याबाबत समायोजन / तरतूद करता येईल.

३) वित्तीय विवरण पत्राची टिपा क्र. २.४ यामधे कंपनी विरोधात मेसर्स अदानी एंटरप्रायझेस लिमिटेड ने दाखला केलेल्या कायदेशिर दाव्याच्या निर्णयासंबंधात अनिश्चितता व्यक्त केलेली आहे.

ड) उपकंपनी : धोपावे कोस्टल पॉवर लिमिटेड

या कंपनीचे लेखे ‘चालू असलेली संस्था’ या तत्त्वानुसार केलेले नाहीत. कारण व्यवस्थापनाने ही कंपनी बंद करण्याचा निर्णय घेतला असून शासनाच्या परवानगीची प्रतिक्षा आहे.

वरील विषयांवर आम्ही पात्र मत दिलेले नाही

लेखा परिक्षणातील महत्त्वाच्या बाबी

लेखापरिक्षण विषयक महत्वाची प्रकरणे म्हणजे अशी की जी विद्यमान काळातील एकत्रित वित्तीय विवरण पत्रकांचे आम्ही केलेल्या लेखा परिक्षणात आमच्या व्यावसायिक न्यायनिर्णय बुद्धीच्या मते आम्हाला महत्वाची वाटली. आम्ही एकत्रित वित्तीय विवरण पत्रकाचे संपूर्णपणे लेखापरिक्षण केले. त्या संदर्भात या महत्त्वाच्या विषयावर आम्ही लक्ष दिले आणि आमचे मत तयार करताना आम्ही त्यावर वेगळे मत दिलेले नाही. सूत्रधारी कंपनीच्या बाबत आम्ही या वर्षात खालील प्रकरणे ही लेखा परिक्षणाच्या दृष्टीने महत्वाची असल्याचे निश्चित केले आहे.

१) आकस्मिक दायित्त्वे / आकस्मिक मत्ता :

कंपनीच्या विरोधात विविध मंचा समोर बरीच कायदेविषयक प्रकरणे प्रलंबित आहेत. व्यवस्थापनाने यातील रकमांबद्दल अंदाज करून तेव्हढे आकस्मिक दायित्त्व प्रकट करणे आवश्यक आहे. तसेच आकस्मिक दायित्वाच्या रक्कमेचा अंदाज करण्यासाठी व्यवस्थापनाचा न्याय्य निर्णय आवश्यक आहे. कोळसा कंपन्यांनी महानिर्मितीवर विविध दावे केले असून व्यवस्थापनाने त्याच्या आकलनानुसार प्रतिदावे केले आहेत.

आम्ही या बाबीची महत्वाची लेखा परिक्षण बाब अशी निश्चिती केली आहे, कारण या प्रकरणांचा अर्थ, व्यवस्थापनाच्या न्याय्य निर्णयबुद्धीवर अवलंबून असतो. तो व्यवस्थापनाच्या पूर्वग्रहाच्या अधीन असतो. असे दावे आणि प्रतिदावे करण्यासाठी व्यवस्थापनाचे अंदाज करणे विविध विषयांचे मर्म ओळखणे, त्यातील समस्यांचे आकलन करणे आवश्यक असून त्यांचे स्वरूप व्यक्तिगत असते. (एकत्रित वित्तीय विवरण पत्रकाची टिपा क्र. ४१ - तिचे वाचन लेखा धोरणातील परिच्छेद क्र २१ सोबत करण्यात येते)

आम्ही कंपनीची आकस्मिक दायित्त्वे आणि आकस्मिक मत्ता यांचे अंदाज व प्रकटन करणे या विषयीची कंपनीच्या अंतर्गत सूचना आणि कार्यपद्धती जाणून घेतली आणि खालील कार्यपद्धती अनुसरली.

- प्रलंबित कायदेविषयक खटले बाबत सर्वोतपरी माहिती मिळवेणेसाठी व्यवस्थापनाने जी रचना व नियंत्रणे स्थापित केली आहे ती समजून घेऊन तिचे परिक्षण केले.
- या कायद्याच्या प्रकरणातील प्रत्येक आणि अद्यावत घडामोडी याविषयी व्यवस्थापनाशी चर्चा केली.
- या कायदे विषयक प्रकरणांसंबंधीचा विविध पत्रव्यवहार कायदेपत्रे आणि जर काही व्यवस्थापनाने कायदे विषयी बाह्य मते मिळविली असतील तर त्याचे अवलोकन केले. आणि आकस्मिक दायित्त्वे व मत्ता यांच्या प्रकटनाला पुष्टि देणाऱ्या महत्त्वांच्या बाबींचा हिशेब तपासला.
- व्यवस्थापनाचे न्यायनिर्णय आणि आवश्यक तरतुदीचे निर्धारण यांचे परिक्षण केले.
- प्रकटनांची परिपूर्णता व योग्यता यांचा आढावा घेतला.

वरील कार्यपद्धीच्या अमलबजावणीच्या आधारे असे अनेक आकस्मिक दायित्त्वे आणि आकस्मिक मत्ता या विषयीचे अंदाज आणि प्रकटने ही पुरेशी आणि योग्य आहेत.

२) महावितरण कडून वसूल होण्याजोग्या अधिभाराच्या महसूलाची मान्यता आणि यापूर्वीच्या वर्षातील अपेक्षित पत हानीसाठी तरतूद

कंपनी, भारतीय लेखा मानक ११५ मधील तत्वानुसार आणि महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोग यांनी मंजूर केलेले आणि नंतरच्या अपील प्राधिकाऱ्यांनी सुधारणा केलेले वीज दर पत्रक यांच्या आधारे, वीज विक्रीचा महसूल नोंदविते.

कंपनीने विलंब भरणा अधिभाराला म्हणजे वीज खरेदी करार आणि महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोगांची नियमने यातील शर्तीप्रमाणे महावितरण कडून विलंबाने केलेल्या भरण्यावरील व्याज अशी मान्यती दिली आहे.

या लेखापरिक्षणातील महत्वाची बाब मानले आहे. कारण त्याचे स्वरूप तसेच महावितरणने मागील काही वर्षापासून देयके भरलेली नाहीत ही वस्तूस्थिती आहे. आणि महावितरणने हे अधिभार सोडून देण्याची विनंती केली होती. शेवटी महावितरणने कंपनीची दि.३१ मार्च २०१८ पर्यंतच्या देयकांना दायित्व अशी मान्यता दिली. आणि या संबंधी व्यवस्थापनाने त्याला अपेक्षित पत हानी असे जे मानले आहे, तो महत्वाचा निर्णय आहे. तो पूर्वग्रहाच्या अधिन आहे. त्यामुळे वीज विक्रीचा महसूल आणि अधिभार यांना महसूल म्हणून मान्यता देणे आणि त्यांची मोजणी करणे ही गुंतागुंतीची आणि महत्वाची बाब आहे.

(एकत्रित वित्तीय विवरणपत्रकाची टिपा क्र. ४३ पहावी, तिचे सहवाचन लेखा धोरण क्र. १४ आणि २३ सोबत करावे).

आम्ही वीज विक्री पासूनचा महसूल या विषयावर महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोगाच्या नियमनांचे आकलन, त्याचे आदेश, परिपत्रके, मार्गदर्शक सूचना तेसेच कंपनीची अंतर्गत परिपत्रके आणि वीज विक्रीचा महसूल मोजणीची पद्धती यांची माहिती मिळविली आणि लेखापरिक्षणाच्या खालील बाबींचा अंगिकार केला.

- वीज विक्रीचा महसूलाचे आणि विलंब भरणा अधिभार यांना मान्यता देऊन मोजणी करणे सबंधी कंपनीनी अंतर्गत नियंत्रणाची जी रचना केली आहे, तिचे मूल्यांकन आणि परिक्षण केले.
- महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोगाने मंजूर केलेले आणि नंतर अपील प्राधिकाऱ्यांनी यांनी सुधारणा केलेल्या दरांच्या आधारे वीज विक्रीचा लेख्यांची पडताळणी केली.
- अपेक्षित पत हानी आणि त्यानंतर त्याला लागू होणारी भर / उलट परिणाम यांचे पूनर्मूल्यांकन आणि तरतूद याविषयी व्यवस्थापनाने केलेले आकलन आणि त्यातील जोखिमांचे निर्धारण आणि पूननिर्धारण याविषयी व्यवस्थापनाने आम्हाला स्पष्टीकरण दिली आणि आम्ही ती समजावून घेतली आहेत.

वरील कार्यपद्धतीच्या अंमल बजावणीच्या आधारे वीज विक्रीचा महसूल मान्य करणे आणि त्याची मोजणी करणे. आणि अपेक्षीत पत तोटयाच्या हानी ची तरतूद करणे या बाबी योग्य, पुरेसे व रास्त असल्याचे दिसून येते.

"एकत्रित वित्तीय विवरण पत्रके आणि त्यावरील लेखा परिक्षकांचा अहवाल या व्यतिरिक्त इतर माहिती"

कंपनीचे संचालक मंडळ हे इतर माहितीसाठी जबाबदार असतात. कंपनीची इतर माहिती संचालक मंडळाचा अहवाल आणि इतर जोडपत्रे परिशिष्टे यात समाविष्ट असते. परंतु त्याला एकत्रित वित्तीय विवरण पत्रके आणि त्यावरील आमचा लेखापरिक्षकांचा अहवाल समाविष्ट नसतो.

आमच्या एकत्रित वित्तीय विवरण पत्रावरील अहवालामध्ये इतर माहिती समाविष्ट नसल्याने आम्ही त्या सबंधिची आश्वासने आणि निष्कर्ष इत्यादी रूपाने अभिप्राय देऊ शकत नाही.

आम्ही एकत्रित वित्तीय विवरण पत्रकाच्या लेखापरिक्षणाच्या निमित्ताने आमच्या जबाबदारीमधे इतर माहिती वाचनाचाही समावेश होतो. तसे करतांना आम्हाला इतर माहिती एकत्रित वित्तीय विवरण पत्रकांसोबत प्रत्यक्ष विसंगत आहे किंवा कसे, किंवा लेखापरिक्षणाची आम्ही मिळविलेल्या ज्ञान किंवा अन्यथा मोठ्याप्रमाणात गैरविवरण झाले कींवा नाही याचा विचार करावा लागतो.

आम्हाला सांगण्यात आले की संचालकांचा अहवाल आणि संबंधित जोडपत्रे यांचे अंतिमीकरण झाल्यावर त्याचा नंतर संचालक मंडळातर्फे स्वीकार केला जातो. त्यामुळे आम्हाला आजच त्याविषयी मत देता येणे शक्य झालेले नाही.

व्यवस्थापनाच्या आणि एकत्रित वित्तीय विवरण पत्रकांच्या कार्याचा भार असणारे इतर यांच्या जबाबदाऱ्या :

कंपनी अधिनियम २०१३ चे कलम (अधिनीयम) यामधील दिलेल्या विषयांसाठी सुत्रधारी कंपनीचे संचालक मंडळ जबाबदार आहेत. त्यामध्ये भारतातील सर्वसाधारणपणे स्वीकृत केलेली लेखांविषयीची तत्वे आणि कलम १३३ याता विहित केलेली लेखा मानके यांच्याशी सुसंगत असे. कंपन्याच्या 'समूह' ज्यात त्यांच्या सहयोगी आणि संयुक्त नियंत्रित संस्था समाविष्ठ आहेत, त्यांच्या एकत्रित वित्तीय स्थितीचे, एकत्रित वित्तीय कामगिरीचे, आणि एकत्रित रोकडता प्रवाह याचे यथार्थ आणि योग्य दर्शन घडविणारी एकत्रित वित्तीय विवरण पत्रके तयार करून सादर करण्याची जबाबदारी समाविष्ठ आहे. कंपन्याचा 'समुह' आणि त्यांच्या सहयोगी संस्थाच्या संबंधित संचालक मंडळाकडे असलेल्या जबाबदाऱ्यांमधे पुढील बाबींचाही समावेश होतो. समुहाच्या मत्तांचे संरक्षण करणे, लबाड्या व इतर अनियमितता यांना शोधणे किंवा आळा घालणे यासाठी योग्य लेखा धोरणे निवडून ती लागू करणे, प्रमाणबद्ध व सुज्ञ असे निर्णय व अंदाज करणे, अंतर्गत लेखा नियंत्रणाची रचना, अंमलबजावणी करून ती व्यवस्थित कार्यरत ठेवणे आणि कंपनीचे रास्त आणि योग्य दर्शन घडविणारी आणि अन्य कोणतीही मोठी लबाडी किंवा चूकभूल यापासून मुक्त असलेली एकत्रित वित्तीय विवरण पत्रके तयार करणे.

एकत्रित वित्तीय विवरण पत्रके तयार करताना जर समूहाचे परिसमापन करावे किंवा काम थांबवावे किंवा तसे करण्यावाचून अन्य पर्याय नाही असे जर संचालक मंडळाचे मत नसेल तर संबंधित संचालक मंडळास सतत कार्यरत असलेली संस्था असे काम करण्यासाठी कंपनी समूह समर्थ असल्याबद्दल निर्धारीत करावे लागते सतत कार्यरत संस्था संबंधी तसे प्रकटन करणे त्या आधारे लेखे करणे ही सूत्रधारी कंपनीच्या संचालक मंडळाची जबाबदारी असते.

संबंधित संचालक मंडळाकडे समूहातील समाविष्ट कंपन्यांच्या व सहयोगी कंपन्या प्रक्रीयेवर लक्ष ठेवण्याचीही जबाबदारी असते.

एकत्रित वित्तीय विवरण पत्रकांचे लेखापरिक्षण करण्यासाठी लेखा परिक्षकांची जबाबदारी

आमचे लेखा परिक्षणाचे उद्दिष्ट असे आहे की, ही एकत्रित वित्तीय विवरण पत्रके संपूर्णत: कोणत्याही मोठ्या गैर विवरणा (गैर विवरणे लबाडी किंवा चुकीमुळेही होऊ शकतात). यापासून मुक्त आहेत किंवा कसे याचे योग्य कारणांसह हमी मिळविणे आणि लेखा परिक्षणाच्या अहवाल देऊन आमची मते व्यक्त करणे. आमची प्रमाणशीर हमी उच्च स्तरावरील खात्री असते, मात्र लेखा मनकानुसार करण्यात आलेले, लेखापरिक्षणातून अस्तित्त्वात असलेली मोठी चूक किंवा गैर विवरण नेहेमीच शोधता येते अशी हमी देता येत नाही. फसवणूक किंवा चुकीमुळे गैरविवरण होऊ शकते आणि एकत्रित आर्थिक विधानांच्या आधारे घेतल्याला वापरकर्त्यांच्या निर्णयावर, व्यक्तिश: किंवा एकूणच हे गैरविवरण प्रभाव टाकत असेल तर ते मोठ्या प्रमाणावरील गैर विवरण आहे असे संमजण्यात येते.

लेखामानकांनुसार केलेल्या आमच्या लेखा परिक्षणात, आम्ही व्यावसायिक निर्णयबुद्धीचा वापर केला आहे आणि आमच्या संपूर्ण लेखापरिक्षणात व्यावसायिक संशयबुद्धी वापरली आहे. आम्ही खालील बाबी अनुसरल्या आहेत :

- एकत्रित वित्तीय विवरण पत्रकातील महत्वाची गैरविवरणाचे धोके शोधणे आणि त्यांचे मुल्यमापन करणे ही गैरविवरणे लबाडीमुळे किंवा चुकीमुळे झालेली आहेत किंवा कसे ते शोधणे. या जोखीमांना प्रतिबंधात्मक लेखा परिक्षण पद्धतींची संरचना करणे व त्यादृष्टीने काम करणे

आणि आमच्या मतांना आधार देणारे पुरेसे व योग्य पूरावे लेखापरिक्षणांतून मिळविणे. लबाडी मधून होणाऱ्या गैरविवरणाचे धोके शोधणे हे चुकीने निर्माण झालेल्या गैर विवरणांपेक्षा मोठे असतात. कारण लबाडीमधे संगनमत, बनावट दस्त ऐवज, हेतुपुरस्सर माहिती वगळणे, चुकीचा अर्थ लावणे, विपर्यास करणे किंवा अंतर्गत नियंत्रणांचे उल्लंघन करणे आदि कृतींचा समावेश असतो.

- आम्ही लेखा परिक्षणासंबंधीची अंतर्गत नियंत्रणे समजावून घेतली आहेत. त्यामधून परिस्थितीनुरूप योग्य लेखा परिक्षण कार्यपद्धतींची रचना केली आहे. कंपनी कायदा २०१३ चे कलम १४३(३)(१) नुसार कंपनीमधे अंतर्गत वित्तीय नियंत्रण प्रणाली आहे किंवा कसे आणि वित्तीय विवरण पत्रके ही नियंत्रण योग्य व प्रभावी रित्या कार्यरत आहेत किंवा कसे यावर आमची मते देण्याची अमच्यावर जबाबदारी आहे.
- व्यवस्थापनाने वापरलेल्या लेखा धोरणांच्या योग्यतेचे मूल्यमापन करणे तसेच व्यवस्थापनाने केलेल्या लेख्यांचे अंदाज आणि ते प्रकटने समर्थनीय असल्याचे निश्चित करणे.
- कंपनी समूह सतत चालू राहणारी आहे, असे गृहित धरून व्यवस्थापनाने त्याच्या आधारे मांडलेल्या लेख्याच्या योग्यतेविषयी निष्कर्ष काढणे त्यासाठी लेखा परिक्षणात्मक पुरावे मिळविणे, कंपनीमधे घडलेल्या संबंधित घटना आणि स्थिती यांच्यावरून मोठी अनिश्चितता अस्तित्त्वात आहे किंवा कसे या आधारे कंपनीकडे कार्यरत संस्था यासाठी सामर्थ्य आहे किंवा कसे याबाबतचे निष्कर्ष नोंदवणे.

जर समुहाविषयी अनिश्चितता मोठ्या प्रमाणात अस्तित्वात आहे असा आमचा निष्कर्ष असेल तर आम्ही त्याकडे आमच्या लेखापरिक्षण अहवालात लक्ष वेधणे आवश्यक असते आणि एकत्रित वित्तीय विवरण पत्रकाच्या संबंधित प्रकटनात तसे उल्लेख असले पाहिजेत. आमचे मतात रूपभेद करण्यासाठी ही प्रकटने अपूर्ण असतील तर त्याकडे लक्ष वेधणे ही आमची जबाबदारी आहे. आमच्या लेखा परिक्षणाच्या अहवाल तारखेपर्यंत जे लेखापरिक्षणाचे पुरावे आम्ही मिळविले, त्यावर आमचे निष्कर्ष आधारलेले आहेत. मात्र भविष्यात अन्य काही घटना किंवा स्थिती यांचा सुद्धा परिणाम होऊन समूहाचे सतत चालू राहणारे समुह, याप्रमाणे काम करणे थांबू शकते.

- एकत्रित वित्तीय विवरण पत्रकांचे सर्वांगिण सादरीकरण रचना, समाविष्ट बाबी आणि त्याची प्रकटने यांचे मुल्यांकन करणे आणि ही एकत्रित वित्तीय विवरण पत्रके त्यातील व्यवहारांचे आणि प्रसंगांचे दर्शन उद्दिष्टनुसार घडविते किंवा कसे हे पाहणे.
- एकत्रित वित्तीय विवरण पत्रकांवर अभिप्राय व्यक्त करण्यासाठी हा कंपनी समूह, त्याच्या नियंत्रणातील सहयोगी आणि संयुक्त कंपन्या यांचे उद्योगाचे कार्य किंवा वित्तीय माहिती यांचे लेखापरिक्षणाच्या दृष्टीने योग्य पुरावे मिळविणे. एकत्रित वित्तीय विवरण पत्रकांचे आम्ही स्वतंत्र लेखापरिक्षक आहोत. त्यामुळे त्यात समाविष्ट असलेल्या कंपन्यांच्या वित्तीय विवरण पत्रकांची दिशा, त्यांचे पर्यावेक्षण आणि कार्यपालन यांचे लेखापरिक्षण करणे, यासाठी आम्ही जबाबदार आहोत. या एकत्रित वित्तीय विवरण पत्रकात समाविष्ट केलेल्या इतर कंपन्या संस्था यांचे लेखापरिक्षण अन्य लेखा परिक्षकांनी केलेले आहे. म्हणून त्या वित्तीय विवरण पत्रकांची दिशा, पर्यवेक्षण आणि कामगिरी यासाठी इतर लेखापरिक्षक जबाबदार आहेत. आमच्या लेखापरिक्षणातील मतांसाठीच फक्त आम्ही जबाबदार आहोत.

सुत्रधारी कंपनीच्या कार्यभारावर ज्यांचा अंमल व प्रशासन आहे अशांसोबत आम्ही चर्चा करतो. त्यामधे इतर विषया सोबत लेखा परिक्षणाची नियोजित व्याप्ती आणि वेळ तसेच आमच्या लेखापरिक्षणात सापडलेल्या महत्त्वाच्या बाबी आणि आम्हाला जाणवलेल्या अंतर्गत नियंत्रणातील त्रुटी यांचा समावेश असतो.

तसेच आम्ही सुत्रधारी कंपनीच्या प्रशासकांना एक निवेदन पत्र देतो. त्यात आम्ही स्वातंत्र्याच्या दृष्टीने संबंधित आवश्यक अशा नैतिक बाबी संकलित केलेल्या असतात. आमच्या स्वातंत्र्याशी सबंधित प्रमाणशीर व योग्य असणारे इतर विषय यावर आणि संबंधित सुरक्षा रक्षण जेथे लागू असते त्यावर चर्चा करतो. व आमच्या स्वतंत्रपणा बद्दल योग्य धारणा असली पाहिजे याची जाणीव करून देतो.

प्रशासनाचा कार्यभार सांभाळणाऱ्यांशी वरील विषयाची माहिती दिल्यानंतर, एकत्रित वित्तीय विवरण पत्रकांच्या विद्यमान कालावधीतील महत्वाच्या बाबी आणि विषय आम्ही निश्चित करतो. जर अशा विषयांच्या जाहीर करण्याबाबत कायदा किंवा नियमने यांची आडकाठी नसली तर, आम्ही अशा विषयांचा आमच्या लेखा परिक्षणात परामर्श घेतो. अगदी दुर्मिळ परिस्थितीत ज्या बाबी प्रकट केल्यास सार्वजनिक हिताच्या लाभांवर विपरीत परिणाम होऊ शकतील अशांचा समावेश आम्ही आमच्या लेखा परिक्षणात करीत नाही.

इतर विषय :

(अ) एकत्रित वित्तीय विवरण पत्रकांत ज्यांचा समावेश केलेला आहे, अश्या तीन उपकंपन्याचे लेखापरिक्षण आम्ही केलेले नाही. त्यांच्या वित्तीय

विवरण पत्रकांत / वित्तीय माहितीमध्ये ३१ मार्च २०१९ रोजी त्याच्या एकूम मत्ता ₹ ५४.७६ कोटीच्या आणि त्यातारखेला संपलेल्या वर्षातील त्याचा एकूण महसूल ₹ ०.०१ कोटी आणि निव्वळ रोख प्रवाह ₹ ०.०७ कोटी असल्याचे दर्शविलेले आहे. आणि तसे एकत्रित वित्तीय विवरण पत्रकात समाविष्ट केले आहे.

(ब) एकत्रित वित्तीय विवरण पत्रकात ३१ मार्च २०१९ रोजी संपलेल्या वर्षातील तोट्यात कंपनी समुहाचा वाटा ₹ ०.२२ कोटी असल्याची बाब समाविष्ट केली आहे. ही माहिती ज्याचे लेखापरिक्षण केलेले नाही, अशा वित्तीय विवरण पत्रकावर /आर्थिक माहितीवर आधारित आहे. व्यवस्थापनाला ती माहिती तशी देण्यात आली आहे.

(क) तीन उपकंपन्यांची वित्तीय विवरण पत्रके/ आर्थिक माहिती यांचे लेखा परिक्षण आम्ही केलेले नाही हे नमूद करण्यात येते. या वित्तीय विवरण पत्रकांचे/ आर्थिक माहितीचे लेखा परिक्षण अन्य लेखापरिक्षकांनी केले. आणि त्यांचे अहवाल व्यवस्थापनाने आम्हाला दिले. दोन सहयोगी कंपन्याची ज्याचे लेखापरिक्षण केलेले नाही, अशा हंगामी वित्तीय विवरण पत्रके/आर्थिक माहिती यांच्यावर त्यांची माहिती आधारित आहे. व्यवस्थापनाला ती जशी मिळाली तशीच ती आम्हाला देण्यात आली.

(ड) एकत्रित वित्तीय विवरण पत्रकात तसेच त्यामध्ये समाविष्ट केलेल्या उपकंपन्या व सहयोगी कंपन्यांच्या रकमा आणि प्रकटने या संबंधाचे आमचे मत तसेच कंपनी कायद्यातील कलम १४३ चे उपकलम (३) यातील अटीनुसार उपरोक्त उपकंपन्या संबंधीचे आमचे मत हे पूर्णपणे इतर लेखापरिक्षकाच्या अहवालावर आधारीत आहे.

एकत्रित वित्तीय विवरण पत्रकांवर आमचे मत आणि येथे खाली दिलेल्या अन्य कायदेशिर व नियामकांच्या आवश्यकता यावरील आमचा अहवाल यावरची आमची मते ही इतर लेखापरिक्षकांनी केलेले काम व त्यांचे अहवाल यावर विसंबून आहेत. तसेच ती व्यवस्थापनाने प्रमाणित केलेली वित्तीय निवेदने/आर्थिक माहिती यांच्या आधारे केली आहेत. त्यात कोणत्याही सुधारणा आम्ही केलेल्या नाहीत.

इतर कायदेशिर आणि नियमनाच्या आवश्यकता

१) कंपनी कायदा २०१३ चे कलम १४३(५) च्या आवश्यकतेनुसार आम्ही भारताचे लेखानियंत्रक आणि लेखापरिक्षक यांनी दिलेल्या आदेशानुसार आणि लेखा परिक्षणात सुचविलेल्या कामपद्धतीचे अनुपालन करून व त्यावर केलेली कार्यवाही तिचे भारतीय लेखा मानकानुसार केलेले संपूर्ण कंपनी समुहाची एकत्रित वित्तीय विवरण पत्रकावरील परिणाम विचारात घेऊन त्याचे "जोडपत्र १" दिलेले आहे.

२) कायद्याचे कलम १४३(३) यातील आवश्यकतानुसार आमचे लेखापरिक्षण आणि वरील "इतर विषय" या परिच्छेदात संदर्भ दिल्याप्रमाणे इतर लेखापरिक्षकांचे अहवाल यांच्या आधारे आणि लागू होणाऱ्या मर्यादेपर्यंत आम्ही खालील प्रमाणे अहवाल देत आहोत की -

ए) आमचे सर्वोत्तम ज्ञान आणि विश्वास यानुसार वरील एकत्रित वित्तीय विवरण पत्रकांचे लेखा परिक्षण करण्यासाठी आम्ही सर्वोतपरी माहिती आणि स्पष्टीकरणे मिळविली आहेत. *याला फक्त तिसऱ्या पक्षांकडील शिल्लकी कायम करण्याच्या माहितीचा अपवाद आहे.* वरील परिच्छेद ६ मध्ये म्हटल्याप्रमाणे सूत्रधारी कंपनीच्या बाबत, या तिसऱ्या पक्षाच्या शिलकीचे जर काही परिणाम होणार असतील तर त्याचा अंदाज आम्हास सांगता येणार नाही.

बी) आमच्या मते वरील 'पात्र मतांचा आधार' या परिच्छेदातील वर्णन केलेल्या विषयांचा अपवाद करून, कायद्याप्रमाणे आवश्यक अशा प्रकारे लेख्यांच्या नोंद वह्या योग्यप्रकारे जतन केल्या आहेत. असे आम्ही केलेले वह्यांचे परिक्षण आणि इतर लेखापरिक्षकांचे अहवाल यावरून दिसून आलेले आहे.

सी) या अहवालाशी संबंधित वरील एकत्रित वित्तीय विवरण पत्रके म्हणजेच ताळेबंद, एकत्रित नफा-तोटा (इतर सर्वकष उत्पन्नासह), समभागातील बदलांचे एकत्रित पत्रक आणि एकत्रित रोकडता प्रवाह पत्रक ही त्या हेतूने जतन केलेल्या सबंधित लेखा नोंद वह्याशी सुसंगत आहेत.

डी) वरील पात्र मतांचा आधार या परिच्छेदात वर्णन केलेली आमची निरिक्षणे, यांच्या अधीन राहून, आमचे मत असे आहे की, वरील एकत्रित वित्तीय विवरण पत्रके ही कायद्याचे कलम १३३, ज्याचे वाचन लागू होणाऱ्या नियमावलीसोबत केले जाते, त्यामधे विहित केलेल्या लेखामानकांचे अनुपालन करतात.

इ) महानिर्मिती शासकीय कंपनी असल्याने, भारत सरकारने जारी केलेली अधिसूचना क्र. जी एस आर ४६३(इ) दिनांक ०५ जून २०१५

यानुार, कंपनी अधिनिम २०१३ मधील कलम १६४(२) यामधील 'संचालकाची अपात्रता' याविषयीच्या तरतुदी कंपनीला लागू होत नाहीत.

एफ) आम्ही वरील पात्र मतांचा आधार या परिच्छेदात दिलेली निरिक्षणे याचे सूत्रधारी कंपनीच्या कामाकाजावर विपरीत परिणाम होणार नाही.

जी) या समुहाच्या वित्तीय अहवाला संबंधीत अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणांचा पुरेसापणा आणि या नियंत्रणांचा प्रभाव या विषयी आमचा स्वतंत्र अहवाल जोडपत्र –दोन (II) मधे दिला आहे.

एच) ही कंपनी शासकीय असल्याने, भारत सरकारची अधिसुचना क्र. ४६३(ई) दिनांक ५ जून २०१५ या प्रमाणे कायद्यातील कलम १९७ च्या तरतूदी कंपनीला लागू नाहीत.

आय) कंपनी (लेखापरिक्षण व लेख परिक्षक) नियमावली २०१४ यातील नियम क्र ११ नुसार जे अन्य विषय या अहवालात समाविष्ट करावयाचे असतात त्याबाबत आम्ही आमचे सर्वोतोपरी ज्ञान आणि आम्हाला दिलेली स्पष्टीकरणे यानुसार आम्ही खालील मते नोंदविते

१) एकत्रित वित्तीय विवरण पत्रे प्रलंबित कायदेविषयक बाबींचे परिणाम प्रगट केले आहेत अशे दर्शवतात त्यासाठी एकत्रित वित्तीय विवरण पत्रकांची टिपा क्र ४१ पहावी.

२) ज्यात भविष्यात तोटे होऊ शकतील असे कोणतेही दीर्घ मुदतीचे करार समुहाने केलेले नाहीत. (यात डेरिव्हेटीव्ह कॉट्रॅक्टस पण समाविष्ट आहेत)

३) सूत्रधारी कंपनीने "गुंतवणूकदार शिक्षण आणि रक्षण निधीत" आवश्यक रक्कमा स्थानांतरित करण्यात दिरंगाई केलेली नाही.

के. एस. अय्यर ॲन्ड कंपनी करिता
सनदी लेखापाल
एफआरएन १००१८६डब्लू
यूडीआयएन १९०३८५२६एएएबीएक्स८५९०

सी.ए.राजेश जोशी
भागीदार
आयसीएआयएम नं. ३८५२६

एस. सी. बापना ॲन्ड असोशिएट्स करिता
सनदी लेखापाल
एफआरएन ११५६४९डब्लू
यूडीआयएन १९१५७४२६एएएएइ२९६६

सी.ए.प्रियंका डी.जखोटिया
भागीदार
आयसीएआयएम नं. १५७४२६

आरएसव्हीए ॲन्ड कंपनी करिता
सनदी लेखापाल
एफआरएन ११०५०४डब्लू
यूडीआयएन १९१३४६८५एएएएलझेड९५७५

सी.ए. अभिजीत मुंदडा
भागीदार
आयसीएआयएम नं. १३४६८५

स्थळ : मुंबई
दिनांक : ०७ सप्टेंबर २०१९

जोडपत्र क्र १ : महानिर्मिती कंपनी लि. च्या दि. ३१ मार्च २०१९ रोजी संपलेल्या वर्षाचे एकत्रित वित्तीय विवरण पत्रावर स्वतंत्र लेखापरिक्षकांच्या मूळ अहवालातील संदर्भाप्रमाणे जोडपात्र क्र. १ खालील प्रमाणे आहेत :

सूत्रधारी कंपनीच्या प्रकरणी :

१. **जर काही कर्जे / ऋणे / उसनवारी इ. सोडून देणे / निर्लेखित करण्याची प्रकरणे असल्यास त्याचा अहवाल तसेच त्याची कारणे व त्यातील रक्कम याची माहिती देणे.**

आमच्या लेखापरिक्षणाच्या कालावधीत तसेच आम्हास देलेली माहिती आणि स्पष्टीकरणे यावरून वित्तीय वर्ष २०१९ सूत्रधारी कंपनीने कोणतीही कर्जे /ऋणे /व्याज/उसनवारी इ. सोडून देणे / निर्लेखित केली नाहीत.

२. **तिसऱ्या पक्षांकडे राहिलेल्या वस्तूमालाचे तसेच शासन किंवा अन्य प्राधिकरणे यांचे कडून देणगी रूपाने मिळालेल्या मत्ता यांचे योग्य अभिलेख जतन केले आहेत किंवा कसे?**

सुत्रधारी कंपनी तिचा वस्तूमाल / साहित्य तिसऱ्या पक्षाकडे फक्त देखभाल / जोडणी करणे या कामांसाठी पाठविते. आम्हास दिलेल्या माहितीप्रमाणे भांडार विभाग (कक्ष) आणि सुरक्षा विभाग अशा प्रकारच्या वस्तूमाल साठ्याचे योग्य प्रकारे दस्तऐवज व नियंत्रण ठेवते. त्यासाठी त्या विभाग-कक्षात टिपणी केल्या जातात आणि परत केले जाणारे / न केले जाणारे प्रवेश पत्र (गेट पास) तयार केले जातात. त्याची माहिती सॅप प्रणालीच्या मटेरियल मोड्यूल यामध्ये सुद्धा पाहता येते. तसेच आम्हास सांगण्यात आले की, यामध्ये शासन किंवा अन्य प्राधिकरणे यांचेकडून कोणत्याही मत्ता देणगी स्वरूपात मिळाल्या नाहीत.

३. **प्रलंबित न्यायालयीन वाद / न्यायाधिकरणाचे खटले यांचा वर्ष निहाय अहवाल देणे त्यात प्रलंबनाची कारणे आणि कायदेविषयक प्रकरणे (परदेशी व स्थानिक) यांच्यावरील खर्चावर लक्ष देणाऱ्या यंत्रणेचे अस्तित्व आणि प्रभाव या माहितीचा समावेश करावा.**

सूत्रधारी कंपनी प्रलंबित कायदेविषयक दावे / न्यायाधिकरणाकडील खटले यांची ओळख निश्चित करून त्याचे प्रकटन आकस्मिक दायित्त्व यात करीत असते. एकूण २९८ कायदेशीर / लवादातील खटल्यांचे त्यांचे वयानुसार वर्गीकरण खालीलप्रमाणे आहे.

तपशील	खटल्यांची संख्या
एका वर्षापेक्षा कमी	११
१ ते २ वर्षे	९५
२ ते ३ वर्षे	५९
३ ते ५ वर्षे	४३
५ वर्षापेक्षा जास्त	९०
एकूण	**२९८**

आम्हास असे सांगण्यात आले की, वरील प्रकरणे प्रलंबित राहण्याची कारणे प्रत्येक प्रकरणात वेगवेगळी आहेत. तसेच आम्हाला अशी माहिती देण्यात आली की, कायदेशीर प्रकरणांचा खर्च हा वरील प्रकरणांमधे अभियोक्ता / सल्लागार यांच्या शूल्काच्या मंजूरीच्या रचनेप्रमाणे आहे. कंपनीकडून संबंधित माहिती उपलब्ध झाली नसल्याने प्रलंबनाच्या कारणाविषयी आता कायदेशीर खटल्यांच्या खर्चासंबंधीच्या विद्यमान यंत्रणेच्या प्रभावीपणा बाबत कोणतेही मत व्यक्त करण्यास आम्ही असमर्थ आहोत.

४. **जर या कंपनीची निर्गुंतवणूक करण्यासाठी निवड झाली असेल तर (अमूर्त मत्ता व जमिनी यासह) मत्ता आणि दायित्वे यांचे (बांधिलकी व सामान्य राखीव यासह) मूल्यांकनाबाबत संपूर्ण स्थितीदर्शक अहवालाचे परिक्षण करावे. त्यात निर्गुंतवणूक प्रक्रियेची कार्यपध्दती आणि विद्यमान स्थिती यांचा समावेश करावा.**

सूत्रधारी कंपनीची निर्गुंतवणूक हेतूसाठी निवड झालेली नाही. म्हणून मागवलेली माहिती सूत्रधारी कंपनीस लागू नाही.

कंपनी अधिनियम २०१३ चे कलम १४३(५) नुसार दिलेल्या उप-आदेशांवर अभिप्राय:

५. कंपनीने मागविलेल्या कोळशांची संख्या /दर्जा यांचा मेळ करण्यास कंपनीकडे योग्य यंत्रणा आहे काय ? आणि कोळशाचा दर्जा /त्याचा ओलसरपणा आणि विलंब आकार यांच्या लेखा वह्यात योग्य नोंदी केल्या जातात काय ?

सूत्रधारी कंपनीने कोळसा कंपन्यांनी तयार केलेल्या आणि प्राप्त झालेल्या कोळशांच्या देयकांचा मेळ करण्यासाठी एक कार्यपद्धती केली. मागणी केलेला आणि प्रत्यक्ष मिळालेला कोळसा यांची संख्या /दर्जा यासाठी मेळ करण्याच्या विद्यमान कार्यपद्धतीस आधिक बळकटी देण्याची गरज आहे. कंपनीने कोळसा पृथ:करण करणाऱ्या एका मान्यता प्राप्त संस्थेची नियुक्ती केली आहे. तिचे नाव 'केंद्रीय खाण आणि इंधन संशोधन केंद्र' असे आहे. (सी.आय.एम.एफ.आर.) ही संस्था कोळसा कंपनीचा माल भरण्याच्या जागेवर तात्रिक पृथ:करण करते. 'केंद्रीय खाण आणि इंधन संशोधन केंद्र' यांनी दिलेल्या पृथ:करण अहवालाच्या आधारे कोल ऑफिस, नागपूर बीजकात नमूद केलेला दर्जा आणि अहवालातील दर्जा यांचा मेळ करते आणि दर्जा घसरला असल्यास त्यांचे कोळसा कंपनीकडे दावे केले जातात.

कोळशा पुरवठादारांनी ₹ १९७५.६१ कोटीची मागणी केली आहे. कमी माल उचलणे, कामगिरीसाठी प्रोत्साहन भत्ता आणि व्याज आदी कारणास्तव केलेल्या वरील रकमेची मागणी महानिर्मितीने वादग्रस्त असल्याचे सांगितले. याविषयी योग्य ते कागदोपत्री पुरावा नसल्याने मागणीच्या अचूकतेबाबत निष्कर्ष काढता येणे अवघड झाले आहे. कोळसा पुरवठादारांची ही मागणी कंपनीने दि. ३१ मार्च २०१९ रोजी 'आकस्मिक दायित्वे' म्हणून घोषित केली.

महानिर्मितीने कोळसा पुरवठादारांच्या विरोधात अपुरा माल देणे, ओलसर कोळसा देणे, कमी माल भरणे आणि व्याज याबद्दल मागणी इत्यादि बाबत करारानुसार ₹ ४८९२.९२ कोटीचे दावे दि. ३१ मार्च २०१९ मध्ये अस्तित्वात होते. दि. ३१ मार्च २०१९ रोजी 'आकस्मिक मत्ता' म्हणून कंपनीने ते घोषित केले आहे.

६. राज्य शासनाला देय असलेल्या विनामूल्य विजेचा वाटा किती आहे ? स्वीकृत लेखे प्रमाणकांनुर व करारातील अटीनुसार त्याचा हिशेब करून तो लेख्यामधे दाखविला जातो काय ?

सूत्रधारी कंपनीने दिलेल्या माहितीनुसार कोणत्याही करारानुसार राज्य शासनाला विनामूल्य वीज पुरवठा केला जात नाही.

७. वस्तूमाल सूचीमध्ये भंगार, निकामी साहित्य इत्यादीचे मूल्यासह योग्य वर्गीकरण केले आहे का ?

कंपनीमध्ये भंगार आणि निकामी साहित्य यांची निश्चित ओळख केली जाते. मात्र अशी निश्चित ओळख करण्याच्या वेळी त्यांचे लेखे केले जात नाहीत. भंगाराचे मूल्य लेखावहीत नोंदले जात नाही आणि त्यांच्या वसूलीची लेखा नोंद जेव्हा लिलाव केला जातो तेव्हा होते. निकामी साहित्याचे मूल्यांकन ऐतिहासिक खर्चानुसार केले जाते. आमि त्याचवेली निकामी, जुनाट साधनांसाठी लेखा वहीत १०० टक्के तरतूद केली जाते. अशाप्रकारे केलेल्या तरतुदीचे समायोजन सदर निकामी वस्तूच्या लिलावा सोबत केले जाते. कंपनी तांत्रिक मूल्यांकनाच्या आधारे वस्तूमाल निकामी झाल्याबद्दल ओळख निश्चिती करते. आमच्या लेखापरिक्षणाच्या कार्यपद्धतीच्या आधारे असे म्हणता येते की, वरील काही उणीवा वगळल्यास, कंपनीची वस्तूमाल सूचीचे वर्गीकरण करण्याची कार्यपद्धती योग्य आहे.

८. लेखा परिक्षणात नमूद केलेला नफा / तोटा हा कंपनीच्या नफा आणि तोटा यांच्या लेखांप्रमाणे आहे किंवा कसे ?

कंपनी अधिनियम २०१३ यात विहित केल्याप्रमाणे लेखा परिक्षण अहवालात वर्षाचा नफा/तोटा यांची आकडेवारी देण्याची आवश्यकता नसते. तरीसुद्धा आम्ही येथे निवेदन करतो की, या अहवालाच्या समुहात वर्षामधे इतर सर्वकष उत्पन्ना नंतर ₹ ३३७.३२ कोटी इतका तोटा आहे. त्याबाबत आम्ही आमचा पात्र केलेला लेखापरिक्षण अहवाल दि. ०७ सप्टेंबर २०१९ दिलेला आहे.

९. जल नियुक्त प्रकरणातील जैविक विविधता जतन करण्याचे धोरण / सूचना यानुसार पाणी सोडले जाते का ? तसे केले नाही म्हणून जर काही दंड भरला / भरावयाचा असेल तर त्याची माहिती द्यावी.

पाणी सोडण्याचे कार्य राज्य शासनाच्या जल संसाधन विभागामार्फत अंमलात येते. आम्हास दिलेल्या माहितीनुसार या कामात कंपनीची काहीही भूमिका नसते. यासाठी कोणताही दंड भरलेला नाही / देय नाही.

उपकंपन्यांच्या प्रकरणी

अ) महागूज कोलायरीज लिमिटेड :

१) **या कंपनीमधे सर्व लेखा व्यवहारांची प्रक्रीया माहिती तंत्रज्ञान प्रणालीमधे (आय्.टी सिस्टीम) करण्याची व्यवस्था आहे काय? असल्यास लेखा व्यवहारामधे बाहेरच्या मा. ले प्रणालीद्वारे केल्यामुळे लेखांच्या एकात्मतेवर जर परिणाम होत असतील, तर त्याची त्यांच्या वित्तीय परिणामांसह निवेदन करावी.**

आमच्या मते, या कंपनीमधे सर्व लेखे व्यवहार माहिती तंत्रज्ञान प्रणालीद्वारे करण्याची व्यवस्था आहे. आमची माहिती व आम्हास दिलेली स्पष्टीकरणे यांच्या आधारे तसेच आम्ही केलेल्या कार्यपद्धतीच्या आधारे, आमचे असे मत आहे की, या कंपनीमधे बाह्य माहिती तंत्रज्ञान प्रणालीच्या कडून केल्या जाणाऱ्या लेखे व्यवहाराच्या गळतीवर आळा द्यावे व शोध घेणे यासाठी पुरेसी अंतर्गत नियंत्रण व्यवस्था आहे. आम्हास दिलेल्या माहितीनुसार, यावर्षी कोणतीही घटना घडलेली नाही.

२) **कंपनी कर्जाची परतफेड करू शकली नाही म्हणून एखाद्या धनकोने विद्दमान कर्जाची पुनर्रचना केली किंवा कर्जे / उसनवारी/व्याज इ. माफ /निर्लेखित केली असे काही घडले काय? असल्यास त्याचे आर्थिक परिणाम नमूद करावेत.**

कंपनी परतफेड करू शकली नाही म्हणून धनकोने त्याच्या विद्यमान कर्जाची पूनर्रचना करणे किंवा कर्जे / उसनवारी /व्याज इ. सोडून देणे /निर्लेखित करणे असे कोणतेही प्रकरण झाले नाही. मात्र पालक कंपन्यांच्या अप्रतिभूत कर्जाची दि. ३१ मार्च २०१९ रोजीची रक्कम ₹ ६०,६८,२७,९३०/ झाली आहे. त्याबाबत कंपनीने परतफेड केलेली नाही. मंडळाच्या बैठकीतील ठरावानुसार तसेच व्यस्थापनाने आम्हाला दिलेल्य स्पष्टीकरणे व माहितीनुसार ही कंपनी पालक कंपन्याकडून घेतलेल्या अप्रतिभूत कर्जाची परतफेड (भा ले. मानकांच्या आवश्यकतांनुसार त्यांना इतर समभाग यांच्या अंतर्गत दर्शविले आहे.) कंपनीचे वार्षिक उत्पादन सुरू झाल्यानंतर एक वर्षात सुरु करावयाची आहे. पालक कंपन्या या शासकीय कंपन्या आहेत. परंतु कंपनीला मिळालेल्या कोळसा खाणींचे वाटप मा. सर्वोच्च न्यायालयाने वर्ष २०१४ मधे रद्द केल्यामुळे कंपनी दि. ३१ मार्च २०१९ पर्यंत वाणिज्यिक उत्पादन सुरू करू शकली नाही. म्हणून ३१ मार्च १९ पर्यंत परतफेड सुरू केली नाही.

३) **केंद्र /राज्य संस्थाकडून विशिष्ट योजनांची मिळालेली /मिळण्याजोगी निधीचा योग्य लेखा/वापर त्यातील अटी व शर्तीनुसार झाला किंवा कसे? विचलनांच्या प्रकरणांची सूची द्या.**

आम्हास दिलेली माहिती आणि स्पष्टीकरणे यानुसार तसेच आम्ही केलेल्या कंपनीच्या दस्तऐवजाच्या परिक्षणांच्या आधारे, या कंपनीला कोणत्याही विशिष्ट योजनांसाठी/राज्य संस्थाकडून कसलाही निधी मिळालेला नाही.

ब) धोपावे कोस्टल पॉवर लिमिटेड

कंपनी कायदा २०१३ चे कलम १४३(५) नुसार आदेश:

१. **कर्जे/उसनवारी/व्याज इ सोडणे/निर्लेखित करण्याची प्रकरणे असल्यास त्याची माहिती द्यावी. असल्यास त्याची कारणे व रक्कम सांगावी.**

आमचे लेखा परिक्षण आणि आम्हास दिलेली माहिती यानुसार वित्तीय वर्ष २०१८-१९ यामधे कंपनीची कर्जे/ उसनवारी/व्याज इ. सोडणे/निर्लेखित करण्याची प्रकरणे घडली नाहीत.

२. **या कंपनीमधे लेख्यांचे व्यवहाराचे माहिती व तंत्रज्ञान प्रणालीतून प्रक्रिया करण्याची व्यवस्था आहे काय?**

उत्तर : होय.

३. **केंद्र /राज्य संस्थाकडून विशिष्ट योजनांसाठी मिळकती/निधीचा त्याच्या अटी व शर्तीनुसार लेखा/वापर करण्यात आला काय?**

उत्तर : लागू नाही.

कंपनी अधिनियम २०१३ चे कलम १४३(५) नुसार निधी

४. **कंत्राटातील अटी तरतूदी याप्रमाणे महसूल वसूल करण्याची प्रणाली व्यवस्था कंपनीकडे आहे किंवा कसे? आणि या महसूलासाठी लागू असणाऱ्या लेखा मानकांप्रमाणे लेखानोंद वह्यत योग्य नोंद केली जाते का?**

उत्तर : होय

५. **नवीन प्रकल्प स्थापित करितांना भुसंपादन करावे लागले असल्यास त्याचा समझोता सर्व प्रकरणात जलद गतीने आणि पारदर्शक पद्धतीने झाल्याबद्दल अहवाल द्यावा निचलनाची प्रकरणांचा कृपया तपशील द्यावा.**

उत्तर : कंपनीचे काम सुरू झालेले नसल्यााने लागू नाही

६. **लेखा परिक्षणात नमूद केलेला नफा / तोटा हा कंपनीच्या नफा – तोटा लेखा प्रत्रकांप्रमाणे आहे किंवा कसे?**

उत्तर : होय

क) महाजनको ॲश मॅनेजमेंट सर्विसेस लिमिटेड

१. **कर्जे/उसनवारी/व्याज इ सोडणे/निर्लेखित करण्याची प्रकरणे असल्यास त्याची माहिती द्यावी. असल्यास त्याची कारणे व रक्कम सांगावी.**

आमचे लेखा परिक्षण आणि आम्हास दिलेली माहिती यानुसार व. वर्ष २०१८-१९ यामधे कंपनीचा कर्जे/ उसनवारी/व्याज इ. सोडणे/निर्लेखित करण्याची प्रकरणे घडली नाहीत.

२. **तिसऱ्या संस्थेकडे (थर्ड पार्टीज) ठेवलेल्या वस्तूमालासंबंधीचा योग्य अभिलेख नोंदी केल्या आहेत काय? तसेच शासन किंवा अन्य प्राधिकरणे यांच्या कडून देणगी स्वरूपात मिळालेल्या मत्तांची नोंद केली आहे काय?**

उत्तर : लागू नाही. वस्तूमाल सूची नाही

३. **कायदे विषयक/ लवादाचे खटले, प्रलंबित असल्यास त्याचा वर्षविहाय अहवाल द्यावा. त्यात प्रलंबित असल्याची कारणे आणि कायदेशिर प्रकरणांवर (परदेशी व स्थानिक) होणाऱ्या खर्चावर लक्ष देणाऱ्या यंत्रणेचे अस्तित्व/ प्रभाव याची माहिती द्यावी.**

उत्तर : लागू नाही.

४. **कंपनीची निर्गुंतवणूकी साठी निवड झाली असल्यास त्यातील मत्तांचे (अमूर्त मत्ता व जमिनी यासह) आणि दायित्त्वे (बांधिलकी आणि सामान्य राखीव) यांच्या मूल्यांकनाच्या संदर्भात संपूर्ण स्थितीवर अहवाल द्यावा. त्यात निर्गुंतवणूकीची सद्यस्थितीसुद्धा सांगावी**

उत्तर : नाही. कंपनीची निर्गुंतवणूकीसाठी निवड झालेली नाही.

कंपनी कायदा २०१३ चे कलम १४३(५) नुसार उपनिर्देश

५. **कंपनीमधे, कंत्राटाच्या अटी व तरतुदी प्रमाणे महसूल वसुलीची प्रभावी व्यवस्था आहे किंवा कसे? महसुलाचे लेखा नोंद वहीत योग्य प्रकारे आणि लागू होणाऱ्या लेखा मानकांप्रमाणे नोंद होते काय?**

उत्तर : होय. कंपनीची लघू गुंतवणूकीचे व्याज एवढेच उत्पन्न आहे.

६. **नवीन प्रकल्पाचा स्थापनेसाठी जमीनीचे संपादन करावे लागते काय? यातील सर्व प्रकरणात थकबाकी त्वरीत चूकती केली जाण्याबाबत कामे पारदर्शक पद्धतीने झाले काय? याचा अहवाल द्यावा. जेथे विचलन झाले असेल त्याचा तपशील द्यावा.**

उत्तर : लागू नाही.

७. लेखा परिक्षण अहवालात नमूद केलेला नफा / तोटा हा कंपनीच्या नफा आणि तोटा पत्रकाप्रमाणे आहे काय?

उत्तर : होय

८. कंपनीने ऑर्डर देऊन मागविलेल्या आणि मिळालेल्या कोळशाची गुणवत्ता/संख्या यांचा मेळ करण्याची योग्य व्यवस्था आहे काय? कोळशाचा दर्जा/ ओलेपणा आणि विलंब आकार इ. योग्य नोंदणी लेखावह्यात करण्यात येते काय किंवा कसे.

उत्तर : लागू नाही. कारण कोळशाची ऑर्डर दिली नाही किंवा तो मिळालेला नाही.

९. राज्य शासनाला विनामूल्य वीज किती प्रमाणात देय केली? त्याचा संमत अटीप्रमाणे हिशेब करून तो लेख्यांचा प्रमाणका प्रमाणे लेख्यामधे दर्शविला काय?

उत्तर : लागू नाही.

१०. वस्तूमालाचे मूल्यांसह योग्य वर्गीकरण केले जाते काय? उदा. भंगार, निकामी झालेले सामान इत्यादि.

उत्तर : लागू नाही.

११. हायड्रोइलेक्ट्रीक प्रकल्पाच्या प्रकरणात पाण्याचा विसर्ग राज्य शासनाच्या धोरणाप्रमाणे/ मार्गदर्शक सूचनाप्रमाणे आणि जैविक विविधता जपण्याच्या दृष्टीने होतो. तसे केले नाही म्हणून दंड भरला/ भरावयाचा असल्यास त्याची माहिती द्यावी

उत्तर : लागू नाही.

के. एस. अय्यर ॲन्ड कंपनी करिता	**एस. सी. बापना ॲन्ड असोशिएट्स करिता**	**आरएसव्हीए ॲन्ड कंपनी करिता**
सनदी लेखापाल	सनदी लेखापाल	सनदी लेखापाल
एफआरएन १००१८६डब्लू	**एफआरएन ११५६४९डब्लू**	**एफआरएन ११०५०४डब्लू**
यूडीआयएन १९०३८५२६एएएबीएक्स८५९०	यूडीआयएन १९१५७४२६एएएएइ२९६६	यूडीआयएन १९१३४६८५एएएएलझेड९५७५
सी.ए.राजेश जोशी	**सी.ए.प्रियंका डी.जखोटिया**	**सी.ए. अभिजीत मुंदडा**
भागीदार	भागीदार	भागीदार
आयसीएआयएम नं. ३८५२६	**आयसीएआयएम नं. १५७४२६**	**आयसीएआयएम नं. १३४६८५**

स्थळ : मुंबई
दिनांक : ०७ सप्टेंबर २०१९

महाराष्ट्र राज्य वीज निर्मिती कंपनी लिमिटेडच्या दि. ३१ मार्च २०१९ रोजी संपलेल्या वर्षाच्या भारतीय लेखा मानकांनुसार तयार केलेल्या एकत्रित वित्तीय विवरण पत्रकावरील स्वतंत्र लेखापरिक्षकांच्या अहवालाचे जोडपत्र क्र. २

कंपनी अधिनियम २०१३ ("कायदा") यातील कलम १४३ चे उपकलम क्र. ३ मधील खंड क्र. (१) नुसार अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणावरील अहवाल

महाराष्ट्र राज्य वीज निर्मिती कंपनी लिमिटेड (यापुढे सूत्रधारी कंपनी असा उल्लेख केला आहे) आणि तिच्या सर्व उपकंपन्या आणि तिचा सहयोगी कंपनी - या सर्व भारतात संस्थापित झालेल्याा कंपन्या असून त्यांच्या दि. ३१ मार्च २०१९ रोजी संपलेल्याा वर्षाचा वित्तीय अहवाल देण्यासाठी आम्ही अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणांचे लेखे परिक्षण पूर्ण केले. हे काम आम्ही या कंपनीच्या एकत्रित लेख्याचे परिक्षण करताना त्यासोबत पार पाडले.

अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणासंबंधी व्यवस्थापनाची जबाबदारी :

भारतीय सनदी लेखापालांच्या संस्थेने "(आय सी ए आय)" वित्तीय अहवाल लेखनासंदर्भात अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणाचे लेखापरिक्षण करावे या विषयावर एक मार्गदर्शक टिपणी (सदर मार्गदर्शक टिपणी) दिली आहे. त्यामधे दिलेल्या अंतर्गत नियंत्रणाचे आवश्यक घटक विचारात घेऊन कंपनीने निश्चित केलेल्याा वित्तीय अहवाल देण्याबाबतचे निकषावर आधारित अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणाची स्थापना करून त्याची कार्यवाही करणे याची जबाबदारी सूत्रधारी कंपनीच्या आणि उपकंपनीच्या आणि सहयोगी कंपन्याच्या संबंधित संचालक मंडळाची असते. या जबाबदारीमधे पुढील कार्ये समाविष्ट असतात. ती अशी: अंतर्गत नियंत्रणाची संकल्प रचना चित्र तयार करणे, कंपनीच्या औद्योगिक व्यवहारात शिस्त आणि कार्यक्षमताा यांची हमी देणे, कंपनीच्या धोरणांना धरून राहणे, तिच्या मत्ता सुरक्षित ठेवणे, लबाडी व चूका शोधणे व त्यांना आळा घालणे, लेख्यांचे अभिलेख अचूक व परिपूर्ण ठेवणे आणि कंपनी अधिनियम २०१३ नुसार आवश्यक अशी वित्तीय माहिती विश्वासपूर्णरित्या वेळेवर पूर्ण करून देणे.

लेखापरिक्षकांची जबाबदारी

वित्तीय अहवाल देण्यासाठी कंपनीच्या अंतर्गत वित्तीय/ नियंत्रणावर आमच्याा लेखापरिक्षणाच्या आधारे मत व्यक्त करणे ही आमची जबाबदारी असते. कंपनी अधिनियम २०१३ चे कलम १४३ (१०) यात विहित केलेली लेखा मानके आणि वित्तीय अहवालाासाठी अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणाचे लेखा परिक्षण याा संबंधीची मार्गदर्शक टिपणी (मार्गदर्शक टिपणी) यानुसार लाागू होणाऱ्या मर्यादेत आम्ही अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणाचे लेखा परिक्षण केले. उपरोक्त लेखा मानके व मार्गदर्शक टिपणी यांच्या आवश्यकतेनुसार आम्ही नैतिक गरजांचे अनुपालन करणे आणि वित्तीय अहवाल देण्याासाठी अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणे पुरेशी आहेत किंवा कसे याची योग्य व कारणयुक्त हमी मिळविणे या उद्दिष्टाने आम्हाला लेखा परिक्षणाची योजना करून ते पूर्ण करावी लागते. तसेच ही नियंत्रणे प्रत्यक्षात प्रभावीरित्या कार्यरत आहेत किंवा नाही आणि ती सुस्थापित असून त्याचे पालन केले जात आहे याची खातरजमा करावी लागते.

वित्तीय अहवाल देण्यासाठी असलेल्या अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणे पुरेशी असल्याबद्दल आणि ही नियंत्रणे परिणामकारकरित्या कार्यरत असल्याबद्दल लेखापरिक्षणातून पुरावे मिळावेत या दृष्टीने आम्हाला लेखापरिक्षणाच्याा कार्यपद्धतीद्वारे कार्य करावे लागते. यामधे सदर अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणे समजून घेणे, प्रत्यक्ष कार्यवााहीत अस्तित्त्वात असलेल्या दुर्बळ जागांची व त्यातील धोके यांचे निर्धारण करणे व निर्धारित धोक्यांच्याा आधारे अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणांची रचना व त्याची परिणामकारकता याचे परिक्षण आणि मूल्यमापन करणे. यादृष्टीने लेखापरिक्षण केले जाते. यासाठी निवडलेली कार्यपद्धती लेखापरिक्षकांच्या न्याय निर्णय शक्तीवर अवलंबून असते. भारतीय लेखा मानकांनुसार तयार केलेल्या कंपनीच्च्याा एकत्रित वित्तीय विविरणपत्रकामधे लबाडी किंवा चुका यामुळे काही गैरमाहिती देण्याच्या धोक्यांचे निर्धारण करणे याचा सुद्धा अंतर्भाव लेखापरिक्षणात केला जातो.

आमचा विश्वास आहे की, आम्ही आमच्या लेखा परिक्षणातून मिळविलेले पुरावे तसेच, खाली दिलेल्ल्याा 'इतर विषय' या परिच्छेदासह संदर्भानुसार उपकंपन्याचे (ह्या कंपन्या भारतात समाविष्ट आहेत) लेखापरिक्षण करणारे अन्य लेखा परिक्षक यांनी लेखा परिक्षणात्मक मिळविलेले पुरावे हे सूत्रधारी व तिच्या सर्व उपकंपन्या यांचे वित्तीय अहवाल देण्यासाठी केलेल्या अंतर्गत वित्तीय नियंत्रण प्रणालीचे लेखापरिक्षण करून त्यावर आमचा लेखापरिक्षणाचा अभिप्राय देण्यास पुरेसा आणि योग्यप्रकारे आधार देतात.

वित्तीय अहवालाकरिता असलेल्या अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणाचा अर्थ

कंपनीच्या वित्तीय अहवालावरील अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणाची रचना कंपनीच्या अहवालाच्या विश्वसनीयतेसंबंधी आणि हि वित्तीय विवरणपत्रे तयार करण्याचे कार्य हे भारत देशात सर्वसाधारणपणे स्वीकारल्या गेलेल्या लेखा मानकांशी सुसंगत असल्याची रास्त हमी देण्यासाठी आहेत. वित्तीय अहवाल देण्यासाठीच्या कंपनीने केलेल्या अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणांमधे खालील धोरणे व कार्यपद्धती यांचा समावेश असतो.

१) अभिलेख / दस्तऐवज जतन करणे, त्यात कंपनीचे व्यवहार आणि मत्ता कामी लाावणे याबद्दल तपशीलवार व अचूक माहिती असावी.

२) भारतात सर्व साधारणपणे स्वीकृत लेखा तत्त्वानुसार एकत्रित वित्तीय विवरण पत्रके भारतीय लेखामानकानुसार तयार करण्यासाठी आवश्यक सर्व व्यवहार नोंदले गेले आहेत. आणि कंपनीची सर्व आय आणि व्यय ही व्यवस्थापन आणि संचालकांच्या अधिकाराने केलेली आहेत. याची रास्त हमी मिळविणे. आणि

३) भारतीय लेखा मानकानुसार केलेल्या एकत्रित वित्तीय विवरण पत्रकावर ज्याचा प्रत्यक्ष व थेट परिणाम होऊ शकेल अशा प्रकारे मत्तांची अनधिकृत संपादने, वापर किंवा विल्हेवाट असे व्यवहारांना आळा घातला आहे किंवा ती वेळेवर शोधून काढली आहेत याची रास्त हमी मिळविणे.

अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणाचा अहवाल देण्यातील अंगभूत मर्यादा.

वित्तीय अहवाल देण्यासाठी केलेल्या अंतर्गत नियंत्रणाच्या काही अंगभूत मर्यादा असतात. त्यांना अयोग्य व्यवस्थापनामुळे नियंत्रणे ओलांडून जाणे, किंवा त्याचा संघर्ष होणे, चूक किंवा लबाडीने गैरविवरण केले जाणे, आणि त्याचा शोध न लागणे आदि बाबी समाविष्ट असतात. तसेच भविष्य कालीन अंतर्गत वित्तिय नियंत्रणांकडून केले जाणारे मूल्यांकनाचे प्रक्षेप या जोखीमांच्या अधीन असतात. वित्तीय अहवाल देण्यासाठीची वित्तीय नियंत्रणे, परिस्थितीत बदल झाल्याने अपूरी पडतात किंवा धोरण किंवा प्रक्रिया याची पूर्तता कमी प्रमाणात होते.

पात्र मतांचा आधार

आम्हास दिलेली माहिती व स्पष्टीकरणे आणि आमच्या लेखा परिक्षणाच्या आधारे दि. ३१ मार्च २०१९ रोजी सूत्रधारी कंपनीत जेथे अंतर्गत नियंत्रणे प्रभावी नव्हती अशी काही प्रत्यक्ष दुर्बलता निश्चित करण्यात आल्या. त्या खालील प्रमाणे आहेत.

१) पुरवठादारांसी अग्रिमे व त्यांची दायित्त्वे यांचे वेळेवर समायोजन करण्यासाठी कंपनीचे अंतर्गत वित्तीय नियंत्रण हवे.

२) परिसमापनातील नुकसानीचे अंतिमीकरण आणि वसूली आकारणी वेळेवर होण्यासाठी कंपनीची अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणे हवीत.

३) कर्मचाऱ्यांसंबंधीचे दुय्यम अभिलेख यांचे जतन करण्यासाठी कंपनीचे अंतर्गत वित्तीय नियंत्रण हवे.

४) सुक्ष्म, लघू व मध्यम पुरवठादारांचे व्याज देण्याचे कामात परिणामकारकता या प्रत्यक्ष दुर्बल बाबींमुळे कंपनीची दायित्त्वे आणि मत्ता यांचे सदोष मूल्यांकन होण्याची शक्यता आहे.

एक उपकंपनी महागूज कोलायरीज लिमिटेड हिचे लेखा परिक्षण आम्ही केलेले नाही. अन्य लेखापरिक्षकांनी खालील मत दिले आहे.

मताचा अस्वीकार

आम्हास दिलेली माहिती आणि स्पष्टीकरणे, यानुसार भारताच्या सनदी लेखापाल संस्थेने वित्तीय अहवालासाठी अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणे यांचे लेखा परिक्षण विषयी केलेल्या मार्गदर्शक सूचनामधे अंतर्गत नियंत्रणाचे आवश्यक घटक दिले आहेत. त्यातील निकषांच्या नुसार या कंपनीने वित्तीय अहवालांसाठी अंतगर्गत वित्तीय नियंत्रणे स्थापित केलेली नाहीत. या कारणांमुळे, या कंपनीने अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणे होती किंवा कसे आणि ती दि. ३१ मार्च २०१९ रोजी प्रभावीरित्या कार्यरत होती किंवा कसे हे कळाले नाही. त्यामुळे कंपनीच्या अंतर्गत नियंत्रणाबद्दल पुरेसे लेखा परिक्षणात्मक पुरावे आम्ही मिळवू शकलो नाही. व त्याआधारे मत देण्यास आम्ही असमर्थ आहोत.

आम्ही वर दिलेले अस्वीकारक मत विचारात घेऊन त्या प्रमाणे कंपनीच्या वित्तीय विवरण पत्रकाचे लेखापरिक्षण करण्याकरता लावावयाच्या कसोट्या, निकष यांचे स्वरूप, वेळ आणि मर्यादा निश्चित केल्या सदर अस्वीकार हा आमच्या लेखा परिक्षण अहवालातील भर देण्याची प्रकरणे या परिच्छेदाच्या अधीन आहे. आणि त्याने कंपनीच्या वित्तीय विवरण पत्रकावरील आमच्या मतांना बाधा येत नाही.

"प्रत्यक्ष दुर्बलता" ही एक उणीव आहे किंवा आणखी काही उणीवांचे मिश्रण आहे. वित्तीय अहवालासाठीच्या अंतर्गत नियंत्रणामधे, अशा उणीवांमुळे कंपनीच्या वार्षिक किंवा अंतरिम वित्तीय विवरण पत्रकामधे जे वेळीच शोधता येणार नाही, अशाप्रकारचे गैरविवरण होण्याची शक्यता असते.

पात्र मत :

सदर कंपनी ही एक शासकीय उपक्रम असल्याने वित्तीय अहवालांसाठी कंपनीची अंतर्गत नियंत्रणांच्या प्रक्रियांची रचना ही विविध प्रकारची मॅन्यूअल्स, नियमावल्या, परिपत्रके आणि वेळोवेळी दिले जाणारे आदेश यांच्या आधारे केली आहे. त्यामुळे वित्तीय अहवालासाठीची अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणे यावरील आमचे मत त्यातील व्याख्येंवर आधारले आहे. वित्तीय विवरण पत्रकाच्या आमच्या लेखापरिक्षणात आम्ही प्रायोगिक तपासणीच्या आधारे आणि वित्तीय अहवालासाठीचा अंतर्गत नियंत्रण प्रक्रियेच्या पुरेशी असल्याबाबात आम्ही घेतलेल्या आढाव्याच्या आधारे नियंत्रण प्रक्रियेच्या रचनेच्या प्रमाणामधे काही उणींवा निश्चित केल्या आहेत तसेच प्रक्रियेच्या उपयुक्ततेबाबत वरील पात्र मतांचा आधार या परिच्छेदात माहिती दिली आहे.

वरील पात्र मतांचा आधार या परिच्छेद (१) यात वर्णन केलेला प्रत्यक्ष घटक यांचे नियंत्रण निकषांच्या उद्देशावर झालेले / होऊ शकणारे परिणाम वगळता, आमची सर्वोतपरी उत्कृष्ट माहिती व आम्हास दिलेली स्पष्टीकरणे यांच्या आधारे या कंपनीमधे ३१ मार्च २०१९ रोजी वित्तीय अहवालासाठी अंतर्गत नियंत्रणे अस्तित्त्वात होती आणि ती प्रभावीपणे कार्यरत होती.

आम्ही वरीलप्रमाणे दुर्बल घटकांची ओळख निश्चिती केली व ती विचारात घेतली. ३१ मार्च २०१९ रोजीचे आम्ही केलेले कंपनीचे भारतीय लेखा मानकाप्रमाणे तयार केलेली स्वायत्त वित्तीय विवरण पत्रे यांचे लेखापरिक्षण करताना आमच्या लेखापरिक्षणाच्या चाचण्यांची मर्यादा, स्वरूप व वेळ ठरविण्यासाठी दुर्बल घटक विचारात घेतले.

वरिल पात्र मतांचा आधार यात परिच्छेद (१) यात सांगितलेल्या पुरवठादारांच्या अग्रिमांचे व दायित्त्वांच्या तरतूदीचे वेळेवर समायोजन करणे या विषयीची प्रत्यक्ष दुर्बलता याचा परिणाम कंपनीच्या एकत्रित वित्तीय विवरण पत्रावरील आमच्या मतांवर झालेला आहे. त्याचे पात्र मत आम्ही आमच्या मुख्य लेखा परिक्षणात दिलेले आहे.

वरील पात्र मतांचा आधार यातील परिच्छेद (२,३ आणि ४) यात दिलेले इतर प्रत्यक्ष दुर्बल घटक यामुळे कंपनीच्या एकत्रित वित्तीय विवरण पत्रांवरील आमच्या अभिप्रायास बाधा येत नाही.

इतर विषय :

कंपनी गटातील तीन उपकंपन्या या भारतात संस्थापित झालेल्या कंपन्या असून त्यांचे लेखारिक्षकांनी संबंधित अहवाल दिले आहेत. कायद्याचे कलम १४३ (३) (१) अंतर्गत आम्ही वित्तीय अहवालासाठीच्या अंतर्गत वित्तीय नियंत्रणे याची पुरेशी योग्यता व प्रवर्तनातील प्रभाव यावर आम्ही दिलेला अहवाल वरील अन्य लेखापक्षिकांच्या अहवालाशी संबंधित आहे. इतर दोन सहयोगी कंपन्याचा अहवाल मिळालेला नाही.

वरील विषयावर आम्ही पात्र मत दिलेले नाही

के. एस. अय्यर ॲन्ड कंपनी करिता
सनदी लेखापाल
एफआरएन १००१८६डब्लू
यूडीआयएन १९०३८५२६एएएबीएक्स८५९०

सी.ए.राजेश जोशी
भागीदार
आयसीएआयएम नं. ३८५२६

एस. सी. बापना ॲन्ड असोशिएट्स करिता
सनदी लेखापाल
एफआरएन ११५६४९डब्लू
यूडीआयएन १९१५७४२६एएएएइ२९६६

सी.ए.प्रियंका डी.जखोटिया
भागीदार
आयसीएआयएम नं. १५७४२६

आरएसव्हीए ॲन्ड कंपनी करिता
सनदी लेखापाल
एफआरएन ११०५०४डब्लू
यूडीआयएन १९१३४६८५एएएएलझेड९५७५

सी.ए. अभिजीत मुंदडा
भागीदार
आयसीएआयएम नं. १३४६८५

स्थळ : मुंबई
दिनांक : ०७ सप्टेंबर २०१९

३१ मार्च २०१९ रोजीचे ताळेबंद पत्रक (एकत्रित)

(₹ कोटीत)

तपशील	टिपा क्र.	३१.०३.२०१९ रोजी	३१.०३.२०१८ रोजी
मत्ता			
चालू नसलेल्या मत्ता			
मालमत्ता, कारखाने साधने	१	३८५२१.३७	४०८१८.१०
प्रगती पथावरील भांडवली कामे	२	१०४३.१२	१३२४.६६
वजा - निकामी साधनांसाठी तरतुद		(३३.९८)	(३२.४८)
निव्वळ - प्रगती पथावरील भांडवली कामे		१००९.१५	१२९२.१९
अमूर्त मत्ता	१ अ	७.१२	५.६३
अमूर्त मत्ता - विकसनशिल	२	१३३.७६	१३२.५५
वित्तीय मत्ता			
उपकंपन्या व सहयोगी संस्थात गुंतवणूक	३	(४२.६०)	(४१.३०)
व्यापारी येणी	४	०.००	४२६५.२७
इतर चालू नसलेल्या मत्ता	५	१४२८.९०	११४३.३८
एकूण चालू नसलेल्या मत्ता		**४१०५७.७०**	**४७६१५.८२**
चालू मत्ता			
मालाचा साठा	६	१४१७.८९	९३३.४२
वित्तीय मत्ता			
व्यापारी येणी	७	१३५६४.९१	८७१५.६३
रोख व रोख सममूल्य	८	०.३२	०.२०
कर्जे	९	१०.६४	१३.०९
इतर वित्तीय मत्ता	१०	२९०६.८९	२७३६.२४
इतर चालू मत्ता	११	१२७०.९७	१७०१.७१
विक्री/विल्हेवाटी साठी वर्गीकरण केलेल्या मत्ता	१ ब	२४२.९४	२०७.३१
एकूण चालू मत्ता		**१९,४१४.५५**	**१४,३०७.६०**
एकूण मत्ता		**६०,४७२.२५**	**६१,९२३.४२**
समभाग आणि दायित्त्वे			
समभाग			
समभाग भांडवल	१२	२५२८४.१५	२५२४७.१५
महानिर्मिती सबंध इतर समभाग	१३	(६८६०.८७)	(६४८७.६५)
महानिर्मितीशी संबंधित एकूण समभाग		१८४२३.२७	१८७५९.५०
महानिर्मिती व्यतिरिक्त इतर नियंत्रण हितसंबंध		२१.७१	२१.६७
एकूण समभाग		**१८,४४४.९८**	**१८,७८१.१७**
दायित्त्वे			
निव्वळ चालू दायित्त्वे			
वित्तिय दायित्वे			
कर्जे	१४	२३,०१२.११	२४,२५०.६९
तरतुदी	१५	८२७.९२	८६५.०१
स्थगित कर दायित्त्वे (निव्वल)	१५ अ	८६०.४६	८५३.०३
इतर चालू नसलेली दायित्त्वे	१६	१३.३७	६१.४२
एकूण चालू नसलेली दायित्त्व		**२४७१३.८७**	**२६०३०.१५**
चालू दायित्त्व			
वित्तीय दायित्त्वे			
कर्जे	१७	८०६०.६२	८१६९.८१
व्यापारी देणी सुक्ष्म, लघु मध्यम उद्योजकांना	१८	०.१२	०.४८
व्यापारी देणी सुक्ष्म, लघु मध्यम व्यतिरिक्त उद्योजकांना	१८	१३२८.२२	१४३८.०२
इतर वित्तीय दायित्त्वे	१९	७६३६.०८	७२०३.७३
इतर चालू दायित्त्वे	२०	५३.१८	२३.४७
तरतूद	२१	२३५.१८	२७६.५९
एकूण चालू दायित्त्वे		**१७,३१३.४०**	**१७,११२.१०**
एकूण समभाग आणि दायित्त्वे		**६०,४७२.२५**	**६१,९२३.४२**

आमच्या सोबत जोडलेल्या अहवालानुसार
के.एस. अय्यर ॲन्ड कंपनी साठी
सनदी लेखपाल
(एफआरएन १००१८६ डब्ल्यु)

सी. ए. राजेश जोशी
भागीदार (आयसीएआयएम नं.३८५२६)

एस.सी. बापना ॲन्ड असोशिएट्स साठी
सनदी लेखापाल,
(एफआरएन ११५६४९ डब्ल्यू)

सी. ए. प्रियांका जखोटीया
भागीदार (आयसीएआयएम नं.१५७४२६)

आरएसव्हीए ॲन्ड कंपनी साठी
सनदी लेखापाल, (एफआरएन ११०५०४ डब्ल्यू)

सी. ए. अभिजित मुंदडा
भागीदार (आयसीएआयएम नं.१३४६८५)
मुंबई, दि. ०७ सप्टेंबर २०१९

महाराष्ट्र राज्य वीज निर्मिती कंपनी लिमिटेड करीता

संतोष आंबेरकर
संचालक (वित्त) आणि मुख्य वित्त अधिकारी
डी.आय.एन.नं. ०५१७३६०७

अरविंद सिंग
अध्यक्ष आणि व्यवस्थापकीय संचालक
डी.आय.एन.नं. ०२७८०५७३

पंकज शर्मा
मुख्य महाव्यवस्थापक (लेखा)

राहुल दुबे
कंपनी सेक्रेटरी
एम नं. ए१४२१३

दि. ३१ मार्च २०१९ रोजी संपलेल्या वर्षाचे नफा आणि तोटा पत्रक (एकत्रित)

(₹ कोटीत)

तपशील	टिपा क्र.	२०१८-२०१९	२०१७-२०१८
महसूल			
प्रवर्तनापासून नफा			
वीज विक्री	२२	१८९८५.११	१९०११.०३
इतर प्रवर्तनातील महसूल	२३	२४३०.७१	२०५०.४५
इतर उत्पन्न	२४	११६४.१३	२५६.२१
एकूण महसूल		**२२५७९.९५**	**२१३१७.६९**
खर्च			
वापरलेल्या मालाचा खर्च	२५	१२९९५.३३	११५६०.८५
कर्मचारी लाभ खर्च	२६	१२८४.८५	१४०७.८४
वित्त खर्च	२७	३१६९.७३	३३२१.११
घसारा आणि कर्ज फेडीचे खर्च	१ आणि १अ	३१५८.३९	२६५५.८५
इतर खर्च	२८	२३००.५७	२२९०.७८
एकूण खर्च		**२२,९०८.८७**	**२१,२३८.९३**
नफा : सहयोगी कंपन्यांच्या नफ्यातील वाटा, अपवादात्मक बाकी आणि कर यापूर्वीचा		**(३२८.९२)**	**७८.७६**
सहयोगी कंपन्यांच्या नफ्यातील वाटा	२४अ	(०.२२)	(०.१७)
नफा : अपवादात्मक बाब आणि कर यापूर्वीचा			
अपवादात्मक बाबी			
कर पूर्व नफा		**(३२९.१५)**	**७८.५९**
कर खर्च			
चालू कर		०.२६	१२.२४
स्थगित कर	१५अ	७.४३	(६५४.३१)
मागील वर्षासाठी करांची तरतूद - मागे (निव्वळ)		०.००	०.००
एकूण कर खर्च		**७.६९**	**(६४२.०६)**
कालावधीतील नफा /(तोटा)		**(३३६.८३)**	**७२०.६६**
इतर सर्वकष उत्पन्न			
नफा किंवा तोटा यामधे पुनर्वर्गीकरण केले जाणार नाही अशा बाबी			
१) व्याख्यांकित लाभ योजनेचे पुनर्मापन		(०.७४)	(३५.३८)
इतर सर्वकष उत्पन्ना वरील कर खर्च		०.२६	१२.२४
२) सहयोगी कंपन्याच्या सर्वकष उत्पन्नातील वाटा		०.००	०.००
कालावधीतील इतर सर्वकष उत्पन्न (करोत्तर)		**(०.४८)**	**(२३.१४)**
कालावधीतील एकूण सर्वकष उत्पन्न (करोत्तर)		**(३३७.३१)**	**६९७.५२**
संबंधितांना देणे			
कंपनीचे मालक		(३३५.७६)	७२१.३३
नियंत्रण नसलेले हितसंबंध		(१.०८)	(०.६७)
वर्षाचा नफा		**(३३६.८३)**	**७२०.६६**
इतर सर्वकष उत्पन्न : खालील प्रमाणे संबंधित			
कंपनीचे मालक		(०.४८)	(२३.१४)
नियंत्रण नसलेले हितसंबंध		-	-
इतर सर्वकष उत्पन्न		**(०.४८)**	**(२३.१४)**
एकूण सर्वकष उत्पन्न : संबंधित			
कंपनीचे मालक		(३३६.२३)	६९८.१९
नियंत्रण नसलेले हितसंबंध		(१.०८)	(०.६७)
एकूण सर्वकष उत्पन्न		**(३३७.३१)**	**६९७.५२**
प्रतिभाग मिळकत (मुळ)	४४	(०.१३)	०.२९
प्रतिभाग मिळकत (सौम्यकृत)		(०.१३)	०.२९
महत्वाची लेखाधोरणे आणि लेख्यांचा भाग असलेल्या टिपा या बाबी वित्तीय विवरण पत्राचा एकात्मिक भाग आहेत.			

आमच्या सोबत जोडलेल्या अहवालानुसार
के.एस. अय्यर अ‍ॅन्ड कंपनी साठी
सनदी लेखापाल
(एफआरएन १००१८६ डब्ल्यु)

सी. ए. राजेश जोशी
भागीदार (आयसीएआयएम नं.३८५२६)

एस.सी. बापना अ‍ॅन्ड असोशिएट्स साठी
सनदी लेखापाल,
(एफआरएन ११५६४९ डब्ल्यू)

सी. ए. प्रियांका जखोटीया
भागीदार (आयसीएआयएम नं.१५७४२६)

आरएसव्हीए अ‍ॅन्ड कंपनी साठी
सनदी लेखापाल, (एफआरएन ११०५०४ डब्ल्यू)

सी. ए. अभिजित मुंदडा
भागीदार (आयसीएआयएम नं.१३४६८५)
मुंबई, दि. ०७ सप्टेंबर २०१९

महाराष्ट्र राज्य वीज निर्मिती कंपनी लिमिटेड करीता

संतोष आंबेरकर
संचालक (वित्त) आणि मुख्य वित्त अधिकारी
डी.आय.एन.नं. ०५१७३६०७

अरविंद सिंग
अध्यक्ष आणि व्यवस्थापकीय संचालक
डी.आय.एन.नं. ०२७८०५७३

पंकज शर्मा
मुख्य महाव्यवस्थापक (लेखा)

राहुल दुबे
कंपनी सेक्रेटरी
एम नं. ए१४२१३

समभागातील बदलांचे विवरण पत्रक (एकत्रित)

१. समभाग भांडवल

तपशील	रक्कम ₹ कोटीत
दि. ३१/०३/२०१७ रोजी	**२४,८५४.३६**
समभाग भांडवलीतील बदल	३९२.७९
दि. ३१/०३/२०१८ रोजी	**२५,२४७.१५**
समभाग भांडवलीतील बदल	३७.००
दि. ३१/०३/२०१९ रोजी	**२५,२८४.१५**

२. इतर समभाग

तपशील	वाटप प्रलंबित असलेल्या शेअर ॲप्लीकेशन मनी	ठेवलेली मिळकत	इतर सर्वकष उत्पन्न	इतर समभाग	एकूण इतर समभाग	कंपनीच्या मालकास एकूण देय	अनियंत्रित समभाग धारकांचा वाटा	एकूण इतर समभाग
दि. ३१/०३/२०१७ रोजी	**३९२.७९**	**(७,१५१.८८)**	**(७३.८४)**	**२४.५७**	**(६,८०८.३५)**	**(६,८३०.०४)**	**२१.६९**	**(६,८०८.३५)**
वर्षाची नफा किंवा तोटा	-	७२०.६६	-	-	७२०.६६	७२१.३३	(०.६७)	७२०.६६
वर्षातील इतर सर्वकष उत्पन्न	-	-	(२३.१४)	-	(२३.१४)	(२३.१४)	-	(२३.१४)
शेअर ॲप्लीकेशन मनीमधे झालेली भर	३७.००	-	-	०.६३	३७.६३	३७.०६	०.५८	३७.६३
वर्षभरात वितरण केलेले शेअर्स	(३९२.७९)	-	-	-	(३९२.७९)	(३९२.७९)	-	(३९२.७९)
३१/०३/२०१८ रोजी	३७.००	(६,४३१.२१)	(९६.९७)	२५.२१	(६,४६५.९८)	(६,४८७.६५)	२१.६७	(६,४६५.९८)
वर्षातील नफा किंवा तोटा		(३३६.८३)			(३३६.८३)	(३३५.७६)	(१.०८)	(३३६.८३)
वर्षातील इतर सर्वकष उत्पन्न			(०.४८)		(०.४८)	(०.४८)	-	(०.४८)
शेअर ॲप्लीकेशन मनी मधील भर				१.१२	१.१२	०.०१	१.११	१.१२
वर्षभरात वितरण केलेले शेअर्स	(३७.००)				(३७.००)	(३७.००)	-	(३७.००)
३१/०३/२०१९ रोजी	**०.००**	**(६,७६८.०५)**	**(९७.४५)**	**२६.३२**	**(६,८३९.१६)**	**(६,८६०.८७)**	**२१.७१**	**(६,८३९.१६)**

आमच्या सोबत जोडलेल्या अहवालानुसार
के.एस. अय्यर ॲन्ड कंपनी साठी
सनदी लेखपाल
(एफआरएन १००१८६ डब्ल्यु)

सी. ए. राजेश जोशी
भागीदार (आयसीएआयएम नं.३८५२६)

एस.सी. बापना ॲन्ड असोशिएट्स साठी
सनदी लेखापाल,
(एफआरएन ११५६४९ डब्ल्यू)

सी. ए. प्रियांका जखोटीया
भागीदार (आयसीएआयएम नं.१५७४२६)

आरएसव्हीए ॲन्ड कंपनी साठी
सनदी लेखापाल, (एफआरएन ११०५०४ डब्ल्यू)

सी. ए. अभिजित मुंदडा
भागीदार (आयसीएआयएम नं.१३४६८५)
मुंबई, दि. ०७ सप्टेंबर २०१९

महाराष्ट्र राज्य वीज निर्मिती कंपनी लिमिटेड करीता

संतोष आंबेरकर
संचालक (वित्त) आणि मुख्य वित्त अधिकारी
डी.आय.एन.नं. ०५१७३६०७

अरविंद सिंग
अध्यक्ष आणि व्यवस्थापकीय संचालक
डी.आय.एन.नं. ०२७८०५७३

पंकज शर्मा
मुख्य महाव्यवस्थापक (लेखा)

राहुल दुबे
कंपनी सेक्रेटरी
एम नं. ए१४२१३

३१ मार्च २०१९ रोजी संपलेल्या वर्षाचे एकत्रित रोकडता प्रवाह विवरण पत्रक

(₹ कोटीत)

तपशील		२०१८-२०१९	२०१७-२०१८
अ)	**प्रवर्तन कार्यातून रोकडता प्रवाह**		
	निव्वळ नफा / (तोटा) कर पूर्व आणि असाधारण बाकी पूर्वीची	(३३७.०९)	(६९७.६९)
	कर पूर्व नफा आणि प्रवर्तन कार्यासाठी वापरलेली निव्वळ रोकड यांचा मेळ करण्यासाठी केलेली समायोजने	-	-
	मालमत्तााा कारखाना, साधने व अमूर्त मत्ता यांचा घसारा/कमी करणे	३,१५८.३९	२६५५.८५
	प्राधान्य शेअरचे व्याज	-	-
	मालमत्ता, कारखाना, साधने विक्रीचा (लाभ) / तोटा	-	-
	व्याख्यांकित लाभ योजनांची हानी /(तोटा) यांचे पूनर्मापन		
	परकीय चलनातील नाणी यात केलेल्या व्यवहारांची फरकाची परत फेड		
	निर्लेखित केलेले सुटे भाग		
	गुंतवणूकीचे मूल्य कमी होणे		
	एफ व्ही टी पी एल नुसार चालू गुंतवणूकींचे रास्त मूल्य		
	वित्त खर्च	३१६९.७३	३१२१.११
	परकीय चलनातील फरकाची वसूली न झालेला खर्च	१६.०२	४०.८२
	संशयास्पद कर्जे व येणी यासाठी तरतूद	८४.५५	९.०३
	निर्लेखित केलेली बुडीत कर्जे		
	व्याज उत्पन्न	(०.२८)	(०.४१)
	निकामी वस्तूमालासाठी तरतूद	(४७.८८)	२०.१५
	मत्ता व तरतूदी यातील बदलापूर्वीचा प्रवर्तनीय नफा (उपबेरीज १)	**६,०४३.४४**	**६,७४४.२४**
	व्यापारी येण्यातील (वाढ) / घट	(६६८.५७)	(२३१७.९९)
	कर्जे, अग्रिमे व इतर मत्ता यातील (वाढ) / घट	(५८.६०)	(६.८६)
	वस्तूमाल (वाढ) / घट	(४३६.५९)	४६०.१२
	दायित्वे आणि इतर देणी यातील (वाढ) / घट	४.८३	(५६७.८०)
	उपबेरीज (२)	**(११५८.९३)**	**(२४३२.५३)**
	प्रवर्तनातील रोख निर्मिती (१) + (२)	**४८८४.५१**	**४३११.७१**
	वजा : थेट कर / एफ बीटी रिफन्ड /(भरलेले) निव्वळ	०.००	०.००
	प्रवर्तन कार्यातून निव्वळ - रोख (अ)	**४८८४.५१**	**४३११.७१**
ब)	**गुंतवणूक कार्यापासून रोकडता प्रवाह**		
	मालमत्ता, कारखाने, साधने खरेदी (प्रगतीपथावरील भांडवली कामे समाविष्ठ)	(५८१.३२)	(७०७.२२)
	मालमत्ता, कारखाने साधने विक्री	-	०.०९
	गुंतवणूक खरेदी (वाटप प्रलंबित असलेला शेअर ॲप्लीकेशन मनी समाविष्ट)	-	-
	उपकंपन्यात गुंतवणूकी	(०.९५)	(०.८२)
	चालू गुंतवणूक विक्रीची मिळकत		
	उपकंपन्यांना दिलेली कर्जे		
	व्याज प्राप्ती	०.२८	०.४१
	लाभांश प्राप्ती		
	गुंतवणूक कार्यातूननिर्माण केलेला / (वापरलेला) निव्वळ रोख प्रवाह (ब)	**(५८१.९८)**	**(७०७.५४)**
क)	**वित्त कार्यातून रोकडता प्रवाह**		
	दीर्घ मुदतीची कर्जे उभारणी	१२५२.४८	२२००.९९
	दीर्घ मुदतीच्या कर्जाची परतफेड	(२५३४.०६)	(२१६१.४७)
	समभाग प्राप्ती	०.००	३७.००
	अल्प मुदतीची कर्जे उभारणी /(परतफेड)	(८९.९४)	(६६४.७७)
	भांडवली अनुदानाची प्राप्ती	२९.२५	८.७२

(₹ कोटीत)

तपशील	२०१८-२०१९	२०१७-२०१८
वित्त खर्च केलेला	(२९४०.९०)	(३०७३.८२)
दिलेला लाभांश (लाभांश वितरण करासह)		
वित्तीय कृतीतून निर्माण केलेला /(वापरलेला) निव्वळ रोख प्रवाह (क)	**(४२८३.०६)**	**(३६५३.३५)**
रोख व रोख समतूल्य यांत निव्वळ वाढ /(घट) (अ + ब + क)	१९.४६	(४९.१८)
वर्षारंभीची रोख व रोख समतूल्य	०.२०	३४.०८
वर्षा अखेरची रोख व रोख समतूल्य	१९.६६	(१५.११)
वर्षाच्या अखेरची रोख व रोख समतूल्य याचा तपशील		
रोख व रोख समतूल्य खालील प्रमाणे		
बँकातील शिल्लक		
चालू खाती मध्ये	०.२४	०.१७
प्रवर्तन चालू नसलेली खाती		
ओव्हरड्राफ्ट	१९.३४	(१५.३१)
हातातील शिल्लक	०.०७	०.०३
वर्षाच्या अखेरीस रोख व रोख समतूल्य	**१९.६६**	**(१५.११)**

आमच्या सोबत जोडलेल्या अहवालानुसार
के.एस. अय्यर ॲन्ड कंपनी साठी
सनदी लेखपाल
(एफआरएन १००१८६ डब्ल्यु)

सी. ए. राजेश जोशी
भागीदार (आयसीएआयएम नं.३८५२६)

एस.सी. बापना ॲन्ड असोशिएट्स साठी
सनदी लेखापाल,
(एफआरएन ११५६४९ डब्ल्यू)

सी. ए. प्रियांका जखोटीया
भागीदार (आयसीएआयएम नं.१५७४२६)

आरएसव्हीए ॲन्ड कंपनी साठी
सनदी लेखापाल, (एफआरएन ११०५०४ डब्ल्यू)

सी. ए. अभिजित मुंदडा
भागीदार (आयसीएआयएम नं.१३४६८५)
मुंबई, दि. ०७ सप्टेंबर २०१९

महाराष्ट्र राज्य वीज निर्मिती कंपनी लिमिटेड करीता

संतोष आंबेरकर
संचालक (वित्त) आणि मुख्य वित्त अधिकारी
डी.आय.एन.नं. ०५१७३६०७

अरविंद सिंग
अध्यक्ष आणि व्यवस्थापकीय संचालक
डी.आय.एन.नं. ०२७८०५७३

पंकज शर्मा
मुख्य महाव्यवस्थापक (लेखा)

राहुल दुबे
कंपनी सेक्रेटरी
एम नं. ए१४२१३

३१ मार्च २०१९ रोजी संपलेल्या वर्षाच्या एकत्रित वित्तीय विवरण पत्रांवर टिपा :

१. कंपनीचे सर्वांगिण दर्शन आणि महत्वाची लेखा धोरणे:

अ) कंपनीची माहिती:

महाराष्ट्र राज्य वीज निर्मिती कंपनी लिमिटेड ("सूत्रधारी कंपनी") ही कंपनी अधिनियम १९५६ नुसार संस्थापित झालेली कंपनी आहे आणि भारत देशातील अधिवासी संस्था आहे. सदर सूत्रधारी कंपनी आणि तिच्या उपकंपन्या या सुचिबद्ध (लिस्टेड) कंपन्या नाहीत. त्याचे १०० टक्के समभाग मराविम सुत्रधारी कंपनी लिमिटेड या कंपनीने धारण केलेले आहेत.

सदर सूत्रधारी कंपनी ही विजेची निर्मिती करण्याच्या व्यवसायात कार्यरत आहे त्यासाठी कंपनीची महाराष्ट्र राज्यात सर्वत्र औष्णिक, जलविद्युत, वायु आधारीत आणि सौर ऊर्जेचे वीज निर्मिती केंद्रे आहेत. ती प्रामुख्याने तिची सहोदर उपकंपनी महाराष्ट्र राज्य विद्युत वितरण कंपनी लिमिटेड (महावितरण) या कंपनीला महाराष्ट्र वीज नियामक आयोग या नियामक संस्थेने ठरविलेल्या दराने वीज पुरवठा करते.

येथे जोडलेले एकत्रित वित्तीय विवरण पत्रके यामधे महानिर्मिती आणि तिच्या उपकंपन्याच्या वित्तीय विवरणपत्रकांचा (या सर्व समूहाला एकत्रितपणे 'कंपनी गट' असे येथे संबोधले आहे) या गटाचे संयुक्त उपक्रम कंपन्यातील हितसंबंध यांचा समावेश होतो.

एकत्रित गटातील समाविष्ट कंपन्यांची माहिती खाली दिली आहे.

अनु. क्र.	नाव	स्थापनेचा देश	स्वरूप	मालकीचे हितसंबंधाचे प्रमाणे ३१.३.२०१९ रोजीचे
१.	धोपावे कोस्टल पॉवर लिमिटेड	भारत	उपकंपनी	१००%
२.	महाजनको ॲश मॅनेजनेंट सर्व्हिस लिमिटेड	भारत	उपकंपनी	१००%
३.	महागूज कोलायरीज लिमिटेड	भारत	उपकंपनी	६०%
४.	यू सी एम	भारत	सहयोगी	१८.७५%
५.	छत्तीसगड कटघोरा डोंगरगांव रेल्वे लिमिटेड	भारत	सहयोगी	२६%

महत्त्वाची लेखा धोरणे :

ही एकत्रित वित्तीय विवरणपत्रके तयार करणे व सादर करणे यासाठी खालील महत्त्वाची लेखा धोरणे अंगीकरण्यात आली आहेत.

ब) वित्तीय विवरणपत्रके तयार करण्याची आधारभूत तत्त्वे :

१. भारतीय लेखा मानकांचे अनुपालन करण्यासंबधीचे निवेदन:

ही एकत्रित वित्तीय विवरणपत्रके सर्वार्थाने भारतीय लेखा मानके याचे अनुपालन करून तयार केली आहेत. ही भारतीय लेखा मानके, कंपनी अधिनियम २०१३ (कायदा) यातील कलम १३३ (ज्याचे सहवाचन कपन्यांसाठी (भारतीय लेखा मानके) नियमावली २०१५ यातील नियम ३ आणि कंपन्यांची (भारतीय लेखा मानके) दुरूस्त केलेली नियमावली २०१६ या सोबत होते.) त्यानुसार अधिसूचित केल्याप्रमाणे तसेच कंपनी अधिनियम २०१३ च्या तरतुदी यांचे अनुपालन करतात.

कंपनी गटाच्या सादरीकरणासाठी 'भारतीय रूपया' हे चलन वापरले आहे. तसेच तिच्या व्यवहाराचे चलन सुद्धा 'भारतीय रूपया' हेच आहे. वित्तीय विवरण पत्रकातील सर्व रकमांच्या आकडेवारीचे जवळच्या कोटी रूपयामधे (₹ कोटी) रूपांतरण केले आहे. (जेथे इतर काही निर्देश असेल त्याचा अपवाद)

ही एकत्रित वित्तीय विवरणपत्रके वितरीत करण्यासाठी महानिर्मितीच्या संचालक मंडळाने दि. ०७.०९.२०१९ रोजीच्या ठरावाने मंजूरी दिली आहे.

एकत्रीकरणाची तत्त्वे :

उपकंपन्या:

उपकंपन्या म्हणजे कंपनीतर्फे नियंत्रित केल्या जातात अशा सर्व संस्था (यांमध्ये विशेष हेतूसाठी अस्तित्त्वात आणलेल्या संस्थांचाही समावेश

आहे.) जेव्हा अस्तित्त्वात आणलेल्या संस्था मधील गुंतवणूकीपासून सूत्रधारी कंपनीला परताव्याची अपेक्षा किंवा अधिकार असतो आणि संस्थेवर आपल्या शक्तीचा वापर करून त्या परताव्यांवर परिणाम करण्यासाठी सूत्रधारी कंपनीकडे सामर्थ्य असते तेव्हा ती नियंत्रणे कार्यरत आहेत असे मानले जाते. नियंत्रणाचे मूल्यांकन करण्यासाठी, जर हक्क सबल असतील तरच संभाव्य मतदानाचे हक्क विचारात घेतले जातात. नियंत्रण सुरु होण्याच्या तारखेपासून ते संपण्याच्या तारखेपर्यंतची वित्तीय विवरणपत्रके या एकत्रित वित्तीय विवरण पत्रकांमध्ये समाविष्ट केली आहेत. कंपनी, उपकंपन्या, व संयुक्त नियंत्रणातील संस्था यांचे एकत्रीकरण करण्यासाठी त्यांचे समान व्यवहार व समान परिस्थितीतील इतर घटना यासाठी 'समान लेखा धोरण' वापरले आहे. व त्यात नमूद केलेल्या पद्धतीचा उपयोग केला आहे. कंपनी गटाची एकत्रित वित्तीय विवरण पत्रके लाईन बाय लाईन या तत्त्वाने एकत्रित केली आहेत.

सहयोगी / संयुक्त उपक्रम कंपन्या (समाभागात गुंतवणूकीचे लेखे)

संयुक्त उपक्रम कंपनी म्हणजे अशी एक रचना असते ज्यात एका संमत कराराद्वारे कंपनीचे संयुक्त नियंत्रणे संस्थापित केलेली असतात आणि त्यातील वित्तीय व प्रवर्तनाच्या निर्णयासाठी सर्वानुमते संमती आवश्यक असते. नियंत्रणातील संस्थेतील गुंतवणूकीचे लेखे करण्यासाठी इक्विटी मेथड (समभागामध्ये गुंतवणूकदारांचा समावेश) वापरली जाते व प्रारंभी तिला खर्चानुसार मान्यता दिली जाते. अशा संस्थेत जर नियंत्रण नसणाऱ्या हितसंबंधी धारणकर्त्यांकडे मोठ्या प्रमाणात सहभागी होण्याचे अधिकार असतील आणि त्यामुळे त्यांना सर्वसामान्य व्यवहारातील निर्णयामध्ये प्रभाव मिळत असेल तर कंपनी असा संस्थांचे एकत्रीकरण करीत नाही. अशा संस्थेतील गुंतवणूकीचे लेखे - इक्विटी मेथड ऑफ अकाऊंटींग या प्रकारे केले जाते.

एकत्रीकरणासाटी काही व्यवहार वगळणे:

एकत्रित वित्तीय विवरण पत्रे तयार करताना कंपनी गटांतर्गत शिलकी, व्यवहार, वसूली न झालेले उत्पन्न व काही खर्च हे पूर्णपणे वगळले जातात. ज्यामधे गुंतवणूक केली आहे अशा इक्विटीमधे गुंतवणूकदारांचा समावेश असणाऱ्या संस्था यामधील व्यवहारातून वसूल न झालेली प्राप्ती किंवा तोटे हे कंपनीचे त्या संस्थेतील गुंतवणूकीच्या प्रमाणात वगळले जातात.

अनियंत्रित हितसंबंधी

अनियंत्रित समभाग धारकांच्या वाट्याचे मापन अशा हितसंबधीकडे असलेल्या संपादनाच्या तारखेला ज्याची निवड ओळख निश्चिती करता येईल असा मत्तांच्या भागाच्या प्रमाणात केली जाते. कंपनी समुहातील उपकंपन्याच्या समभागातील हितसंबधात ज्यामुळे बदल होणार नाही अशा समभाग व्यवहाराचा विचार केला जातो.

२. चालू / चालू नसलेल्या मत्ता व दायित्वे यांचे वर्गीकरण:

कंपनी अधिनियम २०१३ ची सूची - क्र. तीन यात दिलेले निकष आणि कंपनीचे सामान्यत: कार्यचक्र यानुसार गटातील मत्ता व दायित्त्वे यांचे वर्गीकरण चालू आणि चालू नसणाऱ्या या प्रकारांमधे केले आहे. स्थगित कर मत्ता आणि दायित्त्वे यांचे त्यांच्या निव्वळ तत्त्वावर चालू नसणाऱ्या यामधे वर्गीकरण केले आहे.

वरील हेतुसाठी कंपनी गटाने कार्यचक्र बारा महिन्यासाठी निश्चित केले आहे. ते उत्पादनाचे स्वरूप आणि उत्पादनासाठी लागणारे निवेश - साहित्य यांचे संपादन करण्यासाठी लागणारा वेळ व त्यांचे रोख आणि रोख समतूल्य यात रूपांतरण यावर आधारलेले असते.

सुत्रधारी कंपनीवर विद्युत अधिनियम २००३ चा अंमल आहे. विद्युत अधिनियम २००३ व त्याची नियमावली यातील तरतूदी जेव्हा त्या कंपनी अधिनियम २०१३ च्या अन्वये लागू होणाऱ्या तरतूदींशी सुसंगत होत नसतील तेव्हा विद्युत अधिनियम २००३ मधील कलम १७४ च्या अटींनुसार विद्युत अधिनियम २००३ आणि त्यांची नियमावली अभिभावी होतील

३. ऐतिहासिक खर्च संकेतावर टिपा :

ऐतिहासिक खर्च संकेतानुसार एकत्रित वित्तीय विवरण पत्रके तयार करण्यासाठी कंपनी ही सतत कार्यरत संस्था असल्याचे मानले आहे. तसेच एकत्रित वित्तीय विवरण पत्रके उपार्जन तत्त्वावर आधारित आहेत. मात्र त्याला खालील बाबींचा अपवाद आहे.

अ) रास्त मूल्यावर आधारित काही वित्तीय विलेख

ब) कर्मचारी व्याख्यांकित लाभ योजना, आणि

क) विक्रिसाठी काढलेल्या मत्ता - ज्यांचे मूल्य मापन त्यांच्या चालू मूल्य आणि रास्त मूल्य वजा विक्रीचा खर्च यातील किमान मूल्या इतके केले आहे, त्यांचे मापन प्रत्येक अहवाल कालावधीच्या अखेरीस केले जाते. याबाबतचे स्पष्टीकरण खाली दिलेल्या लेखा धोरणात केले आहे.

मेसर्स महागूज कंपनीच्या प्रकरणात मा. सर्वोच्च न्यायालय यांनी त्यांचा आदेश दि. २५.८.२०१४, (ज्याचे वाचन आदेश दि. २४.९.२०१४ सोबत होते) यानुसार, भारत सरकारच्या कोळसा मंत्रालयाने वर्ष १९९३ ते २०१३ या काळातील कोळसा खाणी वाटप रद्द केले. यांमध्ये महागूज कंपनीच्या प्रवर्तकांनी दिलेल्या मच्छाकाटा - महानदी कोळसा ब्लॉकचा समावेश आहे. भारत सरकारने कोळसा खाणी (विशेष तरतूद) कायदा २०१५ (क्र. १२ वर्ष २०१५ चा) दि. २१.१०.२०१४ पासून पूर्नलक्षी प्रभावाने अमलात आणला. त्यानुसार कोळसा मंत्रालय, भारत सरकार यांनी आदेश दिल्यावर या कोळसा ब्लॉकचे पूनर्वाटप व कागदपत्रांचे हस्तांतरण केले जाईल. या कागदपत्रात, भूगर्भशास्त्रीय अहवाल, खाण विकास योजना व नंतर ती बंद करण्याच्या योजना आदिंचा समावेश आहे. वरील कारणामुळे महागुज कंपनीही सतत चालू राहणारी कंपनी आहे. या तत्त्वानुसार तिची वित्तीय विवरण पत्रके तयार करणे चालू ठेवले आहे.

मे. डी. सी पी एल या कंपनीच्या प्रकरणात लेखे चालू असलेली संस्था या तत्वानुसार केलेले नाहीत. कारण सूत्रधारी कंपनीच्या संचालक मंडळाने सदर धोपावे कोस्टल पॉवर कंपनी लिमिटेड या नावांची कंपनी बंद करण्यास मान्यता दिली असून त्याच्या मंजुरीसाठी महाराष्ट्र शासनाशी संपर्क साधला आहे.

४. **न्यायनिर्णय आणि अंदाज :** कंपनीची वित्तीय विवरण पत्रके तयार करण्यासाठी व्यवस्थापनाला काही न्यायनिर्णय, अंदाज करावे लागतात. तसेच काही गृहिते धरावी लागतात. त्याचे परिणाम अहवालातील महसूल, खर्च यांच्या रकमा, तसेच मत्ता व दायित्त्वे यांच्यावर आणि त्यासोबतची प्रकटने, आकस्मिक दायित्त्वे यांच्यावर होतो. ही गृहिते आणि अंदाज अनिश्चित असल्यास प्रत्यक्ष निकाल - यांचे समायोजन करावे भविष्यकाळात मत्ता व दायित्त्वे यांच्यावर काय परिणाम होऊ शकतील या बाबत त्यांच्या रकमांचे समायोजन करावे लागते. कंपनी सहमुहातर्फे अंदाज आणि गृहिते यांच्या सर्वोतपरी उपलब्ध झालेल्या माहितीच्या आधारे मूल्यमापन केले जाते. विशेषत: लेखा धोरणे लागू करतांना महत्त्वाच्या क्षेत्रातील अंदाज व न्याय निर्णय यांच्या माहितीचे एकत्रित वित्तीय विवरण पत्रांतील मान्य रकमांवर होणारे महत्त्वाचे परिणाम खाली दिले आहेत.

- मालमत्ता, कारखाने व साधने तसेच अमूर्त मत्ता यांचे उपयुक्त आणि उर्वरित आयुष्य याविषयींचे अंदाज करणे,
- अ-वित्तीय मत्ताची मूल्यघट
- वित्तीय विलेखांच्या रास्त मूल्यांची मोजणी
- व्याख्यांकित लाभ बंधनाचे व महत्त्वाच्या विमागणिती गृहितांचे मापन
- तरतुदी आणि आकस्मिक परिस्थिती
- स्थगित कर मत्ता यांच्या वसूली योग्यतेचे मूल्यमापन

लेखांच्या अंदाजामधे सुधारणा केल्यास एकत्रित वित्तीय विवरण पत्रांच्या कालावधीकरिता भविष्यातील परिणाम विचारात घेऊन त्यांना प्रेक्षपाने मान्यता दिली जाते. जर भविष्यातील काळात बाधा येणार असेल तर संबंधित लेखा मानकानुसार त्यांना पूर्वलक्षी प्रभावाने समजणे आवश्यक असेल तशी मान्यता देण्यात येते.

५. **मत्ता, कारखाने आणि साधने:**

१. मालकीची जमीन खरेदी किंमती प्रमाणे नमूद केली जाते. मत्ता, कारखाने आणि साधने यांचे मूल्य हे संचित घसारा व मूल्य घट विचारात घेऊन नमूद केले जाते.

२. कोणत्याही मत्तांच्या प्रारंभिक खर्चात पुढील बाबी समाविष्ट असतात, खरेदीची किंमत किंवा मत्ता उभारणीचे खर्च (यांमध्ये आयात शूल्क, माल वाहतूक भाडे, परतावा न मिळणारे कर यांचा अंतर्भाव असतो) याशिवाय सदर मत्ता तिच्या जागेवर आणण्यासाठी प्रत्यक्ष केलेले

खर्च, ती इच्छित कामासाठी संचलीत करण्यासाठी केलेले खर्च आणि मत्ता पात्र करण्यासाठीचे कर्ज खर्च, मत्ता इच्छित वापरासाठी तयार करण्यास लागलेला वेळ इत्यादी.

मत्तेचे खरेदी मूल्य म्हणजे एकत्रित दिलेली रक्कम आणि सदर मत्ता संपादनासाठी विचारात घेतलेल्या इतर बाबींचे रास्त मूल्य होय. यंत्राच्या खर्चात यंत्र प्रायोगिक तत्त्वावर चालविण्याचे खर्च आणि चालू करण्याचे इतर खर्च म्हणजे वाहतूक खर्च, स्थापन करण्याचे आकार, बांधकाम, उभारणी कालावधीतील इतर उत्पन्नाची निव्वळ रक्कम इत्यादी यांचा समावेश केला जातो. ज्या प्रकल्पांचे काम चालू आहे त्यांचा प्रचलीत खर्च धरला जातो. त्यात थेट खर्च, संबधित प्रवर्तन पूर्व प्रासंगिक खर्च आणि देय व्याज यांचा समावेश असतो.

जर एखाद्या बाबीपासून कंपनीला भविष्यात आर्थिक लाभ मिळणे संभवनीय असेल आणि अशा मत्तांचा खर्च जर विश्वसनीयरित्या मोजता येत असेल तरच असे नंतरचे खर्च त्या मत्तांच्या प्रचलीत रकमेत समाविष्ट केले जातात किंवा त्यांना योग्य स्वतंत्र मत्ता म्हणून मान्यता देण्यात येते.

३. जर कंपनीने केलेल्या भांडवली खर्चातून, जिच्यावर कंपनीची मालकी किंवा नियंत्रण नाही अशी मत्ता निर्माण केली जात असेल तर असे खर्च मत्तांचे बांधकाम चालू असे पर्यंत प्रगतीपथावरील भांडवली कामे यामधे दाखविले जातात आणि त्याच्या समतूल्य रक्कम अप्रचलित मत्ता खर्च म्हणून वजा केली जाते आणि ती ज्यावर्षी खर्च केली त्या वर्षाच्या नफा तोटा पत्रकात आकारली जाते. बांधकाम पूर्ण झाल्यावर वरील भांडवली खर्चाचे भांडवलीकरण केले जाईल आणि त्याचे समायोजन 'कंपनीच्या मालकीच्या नसलेल्या मत्ता' यांच्या तरतुदीत केले जाईल. कंपनीची मालकी नसलेला मत्ता आणि कंपनीच्या सामाजिक जबाबदाऱ्यांच्या कार्यासाठी दिलेले अंशदान जेव्हा खर्च होईल तेव्हा त्याची आकारणी नफा-तोटा पत्रकात केली जाईल.

४. सहाय्यकारी मत्ता धोरण : (प्रकरण निहाय तत्त्वानुसार) कंपनीला तिच्या अन्य काही मत्तांद्वारे भविष्यात आर्थिक लाभ मिळविण्यासाठी मालमत्ता, कारखाने व साधने यातील काही उपयुक्त बाबी संपादन कराव्या लागतात. (या बाबी स्वत: भविष्यात आर्थिक लाभ मिळवून देतीलच असे नसते) अशा बाबींना मत्ता म्हणून मालमत्ता, कारखाने व साधने यात पात्रता द्यावी) लागते. कारण त्यामुळे कंपनीला भविष्यात अन्य संबंधीत मत्तांद्वारे आर्थिक लाभ मिळविता येतात. या बाबी संपादन केल्या नसल्या तर असे जादा आर्थिक लाभ मिळू शकले नसते. मात्र कंपनी या मत्तांचे त्यांच्या प्रकरण निहाय स्वरूपाची पडताळणी केल्यानंतर, त्यांचे भांडवलीकरण करते.

५. प्रगतीपथावरील भांडवली कामांमधे कंत्राटदाराचे देयकाचे अंतिमीकरण करणे राहिले आहे, त्यांचे भांडवलीकरण हंगामी तत्त्वावर केले जाते. मात्र ते अंतिम चुकते होण्याच्या वर्षात समायोजन करण्याचे अधीन असते.

६. भांडवली कंत्राटाच्या किमतीच्या विचलनाच्या दाव्यांच्या प्रकरणी, कंपनीने दावे स्वीकारले तरच त्यांचे लेखे केले जातात.

७. जेव्हा 'मत्ता, कारखाने व साधने' यातील मान्यता एखादी बाब किंवा तिचा महत्त्वाचा भाग याची विल्हेवाट केल्यास त्याची मान्यता काढून घेतली जाते किंवा जर अशा मत्ताच्या वापरातून भविष्यात कोणतेही आर्थिक लाभ मिळण्याची अपेक्षा नसते तेव्हा त्यांची मान्यता काढून घेतली जाते. ही मान्यता काढल्यानंतर होणारी प्राप्ती किंवा हानी यांचा समावेश नफा-तोटा पत्रकात समाविष्ट केली जाते.

८. जमिनीच्या भाडेपट्टीची व्यवस्था ज्या तारखेला केली जाईल त्या दिवसापासून तिचे वर्गीकरण वित्तीय भाडे असे केले जाईल. या भाडेपट्टीच्या कालावधीत अशा जमिनी संबंधीच्या सर्व जोखीमा आणि मोबदले कंपनीकडे हस्तांतरीत केले जातात.

९. मालमत्ता, कारखाने आणि साधने यांच्या आवश्यक सुट्ट्या भागाचे मूल्य त्यांच्या प्रवेश मूल्याच्या मर्यादापेक्षा जास्त असेल तर त्यांचे भांडवलीकरण 'मालमत्ता, कारखाने आणि साधने' यामधे केले जाते. अन्य प्रकरणी सुटे भाग संपादन केल्याबरोबर त्या वस्तूमालसाठी सूचीमधे समाविष्ट केल्या जातात आणि त्या वापरल्यानंतर त्यांची आकारणी नफा व तोटा पत्रकात केली जाते.

१०. यंत्रांचे जे सुटे भाग ज्या वर्षी निकामी होतात, त्यावर्षी त्यांचे कमी केलेले लिखित मूल्य नफा-तोटा पत्रकात आकारले जाते. मात्र या जुन्या भागाच्या ऐवजी नवे भाग कार्यान्वित झाले पाहिजेत आणि जुने भाग निरूपयोगी झाले पाहिजेत. जर जुने भाग दुरूस्त करून पुनर्वापरासाठी योग्य झाले तर त्या दोन्ही भागांचे त्यांच्या उर्वरित उपयुक्त आयुष्याच्या काळासाठी घसारा करण्यात येईल. जुन्या संबंधित भागांच्या दुरुस्तीच्या खर्चाची आकारणी नफा-तोटा पत्रकात होईल.

११. जेव्हा मत्ता किंवा भांडवली सुटे भाग बदलण्यात आला आणि अशा मुळ मत्ता / भाग यांची कमी झालेली मूल्य माहिती नसेल तर, मत्ता / यंत्र यांचा नव्या भागांची /भांडवली सुट्या भागांची किंमत /निव्वळ पुस्तकी मूल्य निर्लेखित केले जाईल.

१२. कंपनीने पूर्वीच्या जी ए ए पी नुसार मालमत्ता, कारखाने यांचे चालू मूल्य हेच भारतीय लेखा मानकाच्या संक्रमण तारखेस अभिदत्त मूल्य म्हणून मानल्याचे ठरविले आहे.

६. अमूर्त मत्ता :

अमूर्त मत्ता या संचित घसारा आणि मूल्यघट हे विचारात घेऊन नोंदल्या जातात. अमूर्त मत्ता (सॉफ्टवेअर व्यतिरिक्त) यांची त्यांचे उपयुक्त आयुष्यासाठी सरळ रेषा पद्धतीने घसाराची तरतूद केली जाते. आणि जेव्हा अमूर्त मत्तांचे मूल्यघट झाल्याची चिन्हे असतील तेव्हा त्यांचे मूल्यघट करण्यासाठी मुल्यांकन केले जाते. सॉफ्टवेअरच्या घसाराची तरतूद, मा. वि. नि. आयोग यांनी विहित केलेल्या आयुष्यासाठी केली जाते. अमूर्त मत्तांचे घसारा व मूल्यघट यांची नोंद नफा तोटा पत्रकात करण्यात येते.

कंपनीने अस्तित्वातील अमूर्त मत्तांचे पूर्वीच्या जी ए पी पी नुसार विद्यमान मुल्य, यालाच भारतीय लेखा मानकात संक्रमण करण्याच्या तारखेचे अभिदत्त मूल्य मानण्याचे ठरविले आहे.

७. प्रगतीपथावरील भांडवली कामे :

नविन प्रकल्प सुरू करणे /प्रकल्पाची क्षमता वाढविणे यांच्या प्रकरणी असे प्रकल्प कार्यान्वित होण्याच्या तारखेपर्यंत मालमत्ता, कारखाना व साधने यांच्या संबंधाचे खर्च आणि कर्जावरील व्याज यांचे भांडवलीकरण केले जाते. तसेच संबंधित प्रकल्पांची इष्टतो बद्दलचे तांत्रिक आणि वाणिज्य वर्धनक्षमता या विषयीचे अभ्यास पूर्ण करून नंतर त्यांची अंमलबजावणीचा प्रारंभ करण्यासाठी करण्यात येत असलेल्या खर्चांचे कंपनीच्या संचालक मंडळाच्या मंजुरीनंतर भांडवलीकरण करणे सुरू केले जाते. अशा प्रकल्पांच्या शक्यते विषयी अभ्यास करण्याचे खर्च जेव्हा आणि जसे केले जातात, त्याप्रमाणे त्यांची आकारणी नफा-तोटा पत्रकात करण्यात येते.

(अ) वेतनाचे खर्च थेट प्रकल्पाला लागू असून त्यांना बॉयलर टर्बाइन जनरेटर संबंधित कामे आणि कारखाना संबंधित इतर कामे पूर्ण होईपर्यंत केलेल्या खर्चाचा भाग मानले जाईल.

(ब) प्रशासकीय व सर्वसाधारण खर्च हे प्रकल्पाच्या बांधकाम रचनेशी थेट संबंधीत असतात. प्रकल्प पूर्ण झाल्यावर उर्वरित संबंधित कामे पूर्ण झाल्यानंतर एका वर्षापर्यंतचे खर्च यांना प्रकल्प खर्चाचा एक भाग मानले जाईल व त्यांचे भांडवलीकरण केले जाईल. त्यानंतर त्यांची आकारणी नफा-तोटा पत्रकात केली जाईल.

(क) कोराडी येथील निर्मिती बांधकाम कार्यालयाचे आणि मुख्यालयाचे खर्चाचे कोणतेही लघू भांडवल योजनेमधे वाटप होणार नाही. लघू भांडवल योजना म्हणजे ज्या योजनांच्या बांधकामास रचनेला, बारा महिन्यांपेक्षा कमी काळ लागतो अशा योजना आहेत.

(ड) जर कंपनी एकापेक्षा जास्त प्रकल्प / भांडवली योजनांची (लघू योजना वगळून) अंमलबजावणी करीत असेल तर कोराडी निर्मिती बांधकाम कार्यालय आणि मुख्य कार्यालय येथील सामाईक खर्चाचे वाटप वर्षभरातील प्रगती पथावरील कामातील वाढीच्या आधारे केले जाईल.

८. परिसमापनातील नुकसान यांचे समायोजन, मालमत्ता, कारखाने आणि साधने यांचे खर्च ज्या वर्षात निश्चित केले जातात, त्यामध्ये त्यांचे समायोजन केले जाते.

९. कर्ज खर्च :

कर्ज खर्चामध्ये, कर्जाने घेण्यासंबंधीचे इतर खर्च आणि व्याज यांचा समावेश असतो. ज्या मत्ता त्यांच्या इच्छित वापरासाठी तयार होण्यास बराच वेळ घेतात, त्यांच्या संपादनासाठी केलेल्या कर्जाच्या खर्चाचे थेट भांडवलीकरण ज्या महिन्यात या मत्ता तयार होतील तो पर्यंतचा खर्चाचा भाग म्हणून केले जाते. भांडवली मत्ता संपादन किंवा उभारणी यांच्याशी संबंधित नसलेले इतर कर्जासंबंधीचे खर्च हे ज्या कालावधीमध्ये केले जातात तेव्हा त्यांची नोंद नफा-तोटा पत्रकात खर्च म्हणून केली जाते.

१०. अवित्तीय मत्तांची मूल्यघट :

वस्तूसूची, स्थगित कर मत्ता वगळून इतर अवित्तीय मत्तांचे वर्ष अखेरीस मूल्यघट झाल्याबाबतचा आढावा घेतला जातो.

जर अशी चिन्हे दिसली तर किंवा जर मूल्यघट शोधण्यासाठी वार्षिक परिक्षणांची गरज असेल तर कंपनी समुहातर्फे या मत्ताच्या वसूल होऊ शकणाऱ्या रकमाचा अंदाज केला जातो. अशी वसुली योग्य किंमत अशा मत्ता पासूनचा रोख निर्मिती चे रास्तमूल्य त्यांच्या वजा विल्हेवाटीचा खर्च आणि वापराचा खर्च यापेक्षा जास्त असावी एखादी मत्ता इतर मत्तांपासून किंवा मत्तांच्या गटापासून वेगळी असून रोखीचा प्रवाह आत आणत नसेल तर त्या मत्तेची वसुली योग्य किंमत निश्‍चित केली जाते.

जेव्हा एखाद्या मत्तेची किंवा रोकड निर्माण कर्त्या घटकाची काळाप्रमाणे कमी झालेली रक्कम तिच्या वसुली योग्य रकमेपेक्षा जास्त होत असेल तर त्या मत्ताचे मूल्यघट झाले असे समजून, तिचे रास्तमुल्य हे मूल्यघट विचारात घेऊन नोंदले जाते.

वापरमूल्यांचे निर्धारण करतांना, भविष्यातील अंदाजित रोकडता प्रवाह हा त्याच्या विद्यमान मूल्य इतका कमी केला जातो. त्यासाठी कर-पूर्व सवलत दर वापरला जातो. कारण करपूर्व दरात, पैशाचे वेळेनुसार मुल्यांचे चालू बाजाराप्रमाणे निर्धारण व मत्तेचे विशिष्ट धोके अंतर्भूत असतात. विल्हेवाटीचा खर्च वजा करून रास्त मूल्य निश्‍चित करण्यासाठी सध्याच्याा बाजारभावातील व्यवहार विचारात घेतले जातात. असे निश्चित व्यवहार ओळखून काढता येत नसेल तर योग्य मूल्यांकनाचे प्रारूप वापरले जाते.

मेसर्स महागूजच्या प्रकरणी मा. सर्वोच्च न्यायालय यांनी त्यांचे दि. २५.०८.२०१४ चे निकालपत्र आणि दि. २४.०९.२०१४ रोजी डब्लयू. पी. (क्रिमिनल) न. १२० वर्ष २०१२ चे इतर संलग्न विषयी दिलेल्या आदेशात स्क्रिनिंग कमिटी आणि सरकारी वितरणाच्या मार्गे, वर्ष १९९३ पर्यंतचे सर्व कोळसा खाण वितरणे बेकायदा ठरविली आणि २०४ कोळसा खाणीचे झालेले वाटप रद्दबातल केले. कोळसा मंत्रालयाने त्याचे पत्र दि. ०१.१०.२०१४ यात त्याची माहिती दिली आणि वेबसाईटवरसुद्धा प्रदर्शित केली. त्यामधे मच्छेकाटा महानदी कोळसा खाणीचा समावेश आहे.

त्यानंतर कोळसा मंत्रालयाने कोळसा खाण ज्यांना आधी मिळाले होते, त्यांच्याकडून मूल्यांकनाचा तपशील मागवित त्यानंतर, मूल्यांकनाचे तपशील शपथपत्रामूधन सादर करावयाचे होते. तशी माहिती शपथपत्राद्वारे सादर करण्यात आली. ही माहिती कोळसा मंत्रालयाने मागविली आहे कारण त्यांच्याकडे पूर्वीचा वाटप झालेल्यांकडून कागदपत्रे व हक्क नंतरच्या बोलीदाराकडे हस्तांतरित करण्याची यंत्रणा आहे. या कागदपत्रांत भूगर्भशास्त्रीय अहवाल, खाणी योजना, खाण बंद करण्याची पद्धत इ. समाविष्ट आहे. कोळसा मंत्रालयाने मार्च २०१५ पासून कोळसा ब्लॉकचे पूनर्वाटप केले असून त्यांच्या प्रकरणात पूर्वीच्या खाणकाम मिळालेल्या संस्थांनी केलेल्या खर्चाच्या मूल्यांकनाची प्रक्रिया सुरू केलेली आहे.

मच्छाकाटा - महानदी कोळसा खाणीचे पूनर्वाटप दि. ३१ मार्च २०१९ पर्यंत कोणत्याही बोलीदारांना झालेले नव्हते. कंपनीला कोळसा मंत्रालयानेही कंपनीने केलेल्या खर्चाच्या मूल्यांकनाबाबत कळविलेले नव्हते. यामुळे व्यवस्थापनाचे असे मत आहे की, कंपनीच्या कोणत्याही मत्तांची मूल्यघट करावयाची गरज नाही.

वित्तीय वर्ष २०१४-१५ पर्यंत केलेल्या खर्चाची रक्कम ५४,४०,७०,१११/- ही ताळेबंदात इतर चालू नसणाऱ्या मत्ता या शीर्षकाखाली दाखविली आहे. या खर्चात प्रामुख्याने कंपनी गठीत करण्याचे खर्च, सल्लागाराचे शुल्क देणे, भूगर्भशास्त्रीय अहवाल खरेदीसाठी सी. एम पी डी आय एल कडे भरलेले शुल्क, वॉशिबिलीटाचा परिक्षा अहवाल, अन्य सल्लामसलती, कायदेशिर आणि व्यावसायिक आकार आणि कोळसा खाण विकसित करण्यासाठीचे प्रवर्तन खर्च यांचा समावेश आहे. कंपनीचे असे मत आहे की भूगर्भशास्त्रीय अहवाल खरेदीसाठी मागील काही वर्षात केलेले खर्च यांचा अन्वयार्थ खाणीचे पायाभूत खर्च असा करावा आणि तशी मागणी कोळसा मंत्रालय भारत सरकार यांचे कडे केली आहे.

मा. सर्वोच्च न्यायालयाने, कोळसा ब्लॉक वाटप रद्द केल्यानंतर, कोळसा मंत्रालयाने, कोळा खाणीत (विशेष तरतूद) वटहूकूम २०१४ नुसार पूर्वीच्या वाटप प्राप्त संस्थाच्या भरपाईचे मूल्यांकन सुरू केले. महागूज कंपनीत (एमजीसीएत) केलेल्या खर्चाची माहिती कळविण्यात आणि याशिवाय जेथे यशस्वी बोलीदारांना पुनर्वाटप / विहित आदेश देण्यात आले त्या पूर्वीच्या ब्लॉक प्राप्त झालेल्या संस्थाच्या खर्चाच्या मूल्यांकनाची प्रक्रिया सुरू केली आहे. मच्छाकाटा कोळसा ब्लॉक अद्याप कुणाही बोलीदारांना दिलेला नाही, त्यामुळे कोळसा मंत्रालयाने त्याच्या मूल्यांकनाचा विचार सुरू केलेला नाही.

कंपनीने केलेल्या खर्चाची प्रतिपूर्ती, कोळसा खाणी (विशेष तरतूदी) वटहुकूम २०१४ यात दिलेल्या मूल्यांकन प्रक्रिया आणि तरतुदी प्रमाणे गुणवत्तेच्या आधारे होण्याची शक्यता आहे. सध्या कोळसा मंत्रालयाकडून प्रतिपूर्ती केली जाण्याची शक्यता नसलेल्या खर्चासाठी तरतूद केलेली नाही. मात्र कोळसा मंत्रालयाने मूल्यांकन प्रक्रियेचे अंतिमीकरण केल्यानंतर लेख्यांमध्ये आवश्यक ती समायोजना / तरतुदी करण्यात येतील.

११. घसारा तरतूद

अ) भाडेपट्टीच्या जमिनीसाठी महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोग, नियमनाने विहित केलेल्या सरळ रेखा तत्त्व पद्धतीनुसार ३.३४ टक्के दराने घसाराची तरतूद केली जाते.

ब) मत्ता, कारखाने आणि साधने

१. कंपनी ही दर नियमन असणारी संस्था असल्याने महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोगाने विहीत केल्याप्रमाणे घसाऱ्याचे दर कार्यपद्धती आणि मत्तांचे आयुष्य मापन अनुसरण्यात येतात. त्याचनुसार कंपनी सरळ रेषा पद्धतीनुसार मत्तांच्या खर्चाच्या ९० टक्के पर्यंत घसारा आकारते.

२. वर्षभरात मालमत्ता, कारखाने आणि साधने यांच्यातील दर/विल्हेवाट / काढून टाकणे यासाठीचा घसारा वरील कृतींच्या महिन्यात ‘यथा प्रमाण’ तत्त्वाने केला जातो. ग्रीन फिल्ड / ब्राऊन फिल्ड यांचे वाणिज्यिक कार्य सुरू होण्याच्या तारखेपासून त्यांचे भांडवलीकरण नफा-तोटा पत्रकात आकारले जाते.

३. ज्या मत्तांच्या (खालील परिच्छेद ४ यात नमूद केलेल्या मत्ता वगळून) कार्यान्वयानंतर घसारा ७० टक्क्यापर्यंत आकारलेला नाही, त्यांच्या ठोक किमतीवर घसाऱ्याची आकरणी ७० टक्के होण्याचा वर्षापर्यंत येथे खाली दिलेल्या घसारा दरानेआकारते. घसारा अकारणी ७०% पर्यंत पोहचल्यानंतर मत्तांचे उर्वरीत आयुष्यावर १०% घसारा शिल्लक ठेऊन आकारणी ही केली जाते. महाराष्ट्र राज्य विद्युत नियामक आयोगाच्या आदेशानुसार औष्णिक व वायू आधारीत वीज निर्मिती केंद्रासाठी २५ वर्षे आणि जल विद्युत केंद्रासाठी ३५ वर्षे असे उपयुक्त आयुष्य विहित केले आहे.

मत्तांचा प्रकार	घसारा टक्केवारी
जल विद्युत, वाफ वीज, वायू आधारीत वीज निर्मिती केंद्रातील कारखाने व यंत्रे, कुलींग टॉवर्स, जलविद्युत बांधकामे, ट्रान्स्फॉर्मर्स व इतर स्थापित साधने, पारेषणाच्या तारा, केबल नेटवर्क इ.	५.२८%
इमारती आणि इतर स्थापत्य कामे	३.३४%

४. खालील मत्तांच्या साठी सरळ रेषा पध्दतीने मत्ताच्या मूल्यांचा ९० टक्के पर्यंत घसारा खालील दराने आकारला जातो.

मत्तांचा प्रकार	घसारा टक्केवारी
फर्नीचर जोडणी व कार्यालयाचे साहित्य	६.३३%
वाहने	९.५०%
माहिती तंत्रज्ञान साधने	१५.००%

५. मालमत्ता, कारखाने व साधने यातील ज्या वस्तू नगांचा खर्च कंपनीने विहित केलेल्या मर्यादेपेक्षा जास्त नाही; त्यांचा घसारा संपादन वर्षात १०० टक्के केला जातो. मोबाईल फोन खर्चाचे भांडवलीकरण आणि त्यांचा १०० टक्के घसारा खरेदी वर्षात केला जातो. यासाठी कंपनीची विहित मर्यादा विचारात घेतली जात नाही.

क) अमूर्त मत्ता :

नवीन ॲप्लीकेशन सॉफ्टवेअर खरेदी केल्याचा भांडवली खर्च, बाह्य तृत्तीय पक्ष सल्लागाराकडून तयार केलेल्या सॉफ्टवेअरची अंमलबजावणी, सॉफ्टवेअरच्या परवान्याचे खरेदी, या सर्व मत्तांचे महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोगाने विहित केल्याप्रमाणे खालील दराने घसारा आकारला जातो.

मत्तांचा स्वरूप	घसारा टक्केवारी
सॉफ्टवेअर	३० टक्के

कंपनी कायदा २०१३ च्या परिशिष्ट-२ मधील मत्तांचे उपयोगी आयुष्य विचारात घेऊन, उपकंपन्याच्या मत्तांचा घसारा सरळ रेषा पद्धतीने आकारला जातो.

१२. चालू नसलेल्या विक्रीयोग्य मत्ता :

चालू नसलेल्या ज्या मत्ता वापरात ठेवण्यापेक्षा विकल्यास त्यांच्या प्रचलीत रकमा वसूल होऊ शकते त्यांचे वर्गीकरण विक्री योग्य चालू मत्ता असे केले जाते. जर विक्रीची चांगली शक्यता असेल आणि मत्ता विद्यमान स्थितीत तात्काळ विक्रीसाठी उपलब्ध असेल तर वरील अट पूर्ण झाली असे मानले जाते. अशा विक्री योग्य चालू नसणाऱ्या मत्तांची मोजणी त्यांच्या लेख्यांमधील किंमत आणि रास्त मूल्यातून विक्रीचा खर्च वजा केल्यानंतरची किंमत यापैकी किमान किंमतीस केली जाते.

ज्या मालमत्ता कारखाने व साधने आणि अमूर्त मत्ता विक्रीसाठी काढल्या जातात, त्यांचा घसाऱ्याची किंवा कर्जफेडीची तरतूद केली जात नाही.

१३. वस्तुसूची

भांडारातील सामान, सुटे भाग यासह मालसाठ्याचे मूल्यांकन त्यांच्या खर्च आणि त्यांचे वसुली योग्य मूल्य यापैकी जे कमी असेल त्यानुसार केले जाते आणि खर्च हा वेटेड अॅव्हरेज कॉस्ट मेथडने निश्चित केला जातो. मात्र, वीज निर्मितीसाठीचे साहित्य व इतर बाबी यांचे लेखन किमतीपेक्षा कमी दराने केले जात नाही. कारण विजेची विक्री निर्मिती खर्चापेक्षा जास्त दराने केली जाते. खर्चामध्ये खरेदी खर्च (मिळण्याजोग्या इनपूट टॅक्स क्रेडीटची निव्वळ) आणि त्या वस्तू त्यांच्या सध्याच्या जागी व स्थितीत आणण्याचा इतर खर्च समाविष्ट असतात. भांडारातील सेवेस निरूपयोगी व निकामी झालेल्या वस्तूंचा आढावा घेऊन त्याबाबतच्या तोट्याची लेख्यात तरतूद केली जाते.

१४. महसूल मान्यता

१. विजेच्या विक्रीतून मिळणाऱ्या महसुलाचा लेखा महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोगाने वर्षाच्या सुरूवातीस पूर्वनिर्धारित केलेल्या वीज दर पत्रकाच्या आधारे केले जातात. त्यात इंधन समायोजन आकार समाविष्ट असतो, तसेच लेख्यांच्या आधारे कालावधीच्या अखेरीस उपार्जित झालेला विनादेयाचा महसूल सुद्धा समाविष्ट केला जातो. मात्र तो त्यापुढील वर्षात महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोगाने केलेल्या समायोजनाच्या प्रक्रियेच्या अधीन असतो.

२. महावितरण सोबत केलेल्या वीज खरेदी कराराच्या अटींनुसार, कंपनी विलंबित भरणा आकार १.२५ टक्के दराने प्रति महिना आकारण्यास मान्यता आहे, पताच्या मुदतीनंतर ऊर्जेच्या देयकाची रक्कम भरल्यास तो उपार्जन तत्त्वाने आकारला जातो.

३. व्याजाचे उत्पन्न हे मुद्दल / थकबाकी आणि लागू होणारा व्याज दर यानुसार मान्य केले जाते.

४. फ्लाय अॅश (राख) विक्रीचा लेखा ग्राहकाने मान्य केलेला दराने केला जातो. त्याची रकम फ्लाय अॅश वापर निधी या वेगळ्या लेखा शीर्षात आणि पर्यावरण व वन मंत्रालयाने दि. ०३.११.२००९ रोजी दिलेल्या मार्गदर्शक तत्त्वानुसार केला जातो. या निधीचा वापर राख वापराच्या प्रोत्साहनासाठी करावयाच्या खर्चासाठी केला जातो

५. अन्य उत्पनाला उपार्जन तत्त्वावर मान्यता दिली जाते. भंगार व नाकारलेला कोळसा इत्यादीची विक्री जेव्हा खरेदीदार कंपनीच्या जागेतून करतो व कंपनी त्याची बीजके तयार करतो, तेव्हाच त्याचा लेखा होतो. परिसमापनातील नुकसान जेव्हा ते प्रत्यक्ष ओळखले जातात त्यावर्षी आणि त्याची आकारणी झाल्यावर त्यांच्या वसुलीचे समायोजन प्रकल्पाच्या खर्चात समाविष्ट केले जाते, त्यातून प्रकल्पाचे जादा खर्च काही प्रमाणात कमी होतात. प्रकल्पाच्या कंत्राटदारांना दिलेल्या अग्रिमांच्या समायोजन जेव्हा उपार्जन होईल त्याप्रमाणे प्रकल्प खर्चात केलेल जाते. इतर सर्व प्रकरणी, वसुल केलेले परिसमापनातील नुकसान इतर उत्पन्नात जमा केले जाते.

६. विक्री झाली नाही अशा ऊर्जा बचतींच्या प्रमाणपत्रांच्या मूल्याला कंपनी वित्तीय वर्षाच्या अखेरीस मान्यता देते व ते उपार्जन तत्त्वानुसार महसूलात जमा करते. ही प्रमाणपत्रे विकल्यास त्याचे उपार्जन मूल्य आणि प्रत्यक्ष मूल्य याचे समायोजन करून ते प्रत्यक्ष विक्रीच्या वर्षाच्या नफा-तोटा पत्रकात दाखविले जाते.

१५. खर्च आणि उत्पन्न यांचे लेखे करणे / वर्गीकरण करणे

जर मागील काही वर्षातील एकत्रीत उत्पन्न /खर्च प्रारंभीच्या विहित मर्यादेपेक्षा जास्त असेल तर ते पूर्वलक्षी प्रभावाने दुरूस्त केले जाईल विम्याचे दावे स्विकारल्यानंतरच त्यांचे लेखे केले जातील.

इतर सर्व दावे /हक्क यांचे लेखे प्रत्येक प्रकरणाच्या गुणवत्तेनुसार केले जातात.

१६ उपकंपन्या, सहयोगी आणि संयुक्त उपक्रम कंपन्या यातील गुंतवणूकी

उपकंपन्या आणि संयुक्त उपक्रम कंपन्या तसेच सहयोगी कंपन्या यांच्या समभागातील गुंतवणूकीची नोंदणी, खर्च वजा संचित मूल्यघट (जर काही असेल तर) याप्रमाणे केली जाते आणि प्रत्येक अहवाल तारखेला गुंतवणूकीच्या कमतरतेसाठी परिक्षण केले जाते.

कंपनीने जेव्हा पूर्वीच्या सर्वसामान्यपणे मान्य केलेल्या लेखा पद्धतीतून भारतीय लेखा मानक पद्धतीत संक्रमण केले त्यावेळी उपकंपन्या, सहयोगी आणि संयुक्त उपक्रम कंपन्या यातील गुंतवणूकीला त्यांच्या प्रचलीत विद्यमान मूल्यानुसार मान्यता देण्याचे ठरविले होते.

१७. परकीय चलनातील व्यवहार

परकीय चलनातील व्यवहार प्रारंभी त्यांच्या व्यवहाराच्या तारखेला प्रचलीत असलेल्या संबंधित विनिमय दराने नोंदवले जातात.

परकीय चलनानुसार असलेली पैशातील मत्ता व पैशामधील दायित्वे यांचे रूपांतरण अहवाल तारखेला असलेल्या विनिमयाच्या स्पॉटरेट नुसार केले जाते.

हिशेबानंतर किंवा पूनर्लेखनानंतर विनिमयात उद्‌भवलेले फरकांना नफा व तोटा पत्रकात ‘विनिमय दर’ विचलन किंवा ‘वित्त खर्च’ (कर्जाच्या खर्चाचे समायोजन म्हणून विचारात घेतलेल्या मर्यादेपर्यंत) म्हणून मान्यता दिली जाते.

१८. कर्मचारी लाभ

अल्प मुदतीचे कर्मचारी लाभ

कर्मचाऱ्यांनी ज्यावर्षी सेवा दिल्या, त्यावर्षीच्या नफा-तोटा पत्रकात अल्पकालीन कर्मचारी लाभ यांना खर्चाच्या विना सवलत रक्कमेला मान्यता देण्यात येते.

नियुक्तिनंतरचे लाभ :

व्याख्यांकित लाभ योजना

अ) भविष्य निर्वाह निधी या वेगळा विश्वस्त संस्थेत महाराष्ट्र राज्य विद्युत मंडळ गटातील कंपन्याच्या अंशदानाचे व्यवस्थापन होते, त्यामध्ये कंपनी पूर्व निश्चित दराने तिचे आणि कर्मचाऱ्यांचे अंशदान भरते. या निधीची गुंतवणूक परवानगी प्राप्त प्रतिभूतीमधे केले जाते. या निधीत केलेले प्रत्येक कालावधीतील अंशदान यास व्यय म्हणून मान्यता दिली जाते आणि त्याची आकारणी नफा तोटा पत्रकात केली जाते.

ब) उपदान या सारख्या व्याख्यांकित कर्मचारी लाभाचे दायित्त्व विमागणित शास्त्राच्या मूल्यांकनानुसार ठरविले जाते. हे मूल्यांकन स्वतंत्र विमागणित तज्ञांकडून वर्षाच्या अखेरीला प्रोजेक्टेड युनीट क्रेडिट मेथड वापरून करून घेण्यात येते. पुनर्मापन केलेल्या निव्वळ व्याख्यांकित लाभ दायित्त्वांना इतर सर्वकष उत्पन्न यामध्ये मान्यता दिली जाते. या दायित्त्वामधे विमागणिती प्राप्ती व हानी, नियोजन मत्तांचा परतावा (व्याज वगळून) आणि मत्ता मर्यादा (जर काही असेल तर व्याजशिवाय) यांचा समावेश होतो.

इतर दीर्घ मुदतीचे कर्मचारी लाभ

इतर दीर्घ मुदतीचे लाभ म्हणजजे रजेचे रोखीकरण याचे दायित्त्व हे प्रोजेक्टेड युनीट क्रेडीट मेथड ही पद्धत वापरून स्वतंत्र विमागणित तज्ञांकडून विमागणिती मूल्यांकनानुसार ठरविले जातात.

सानुग्रह अनुदान

कर्मचाऱ्यांकरिता सानुग्रह अनुदान जसे आणि जेव्हा जाहीर होईल तेव्हा कंपनी याचा व्यय लेखा वह्यांमधे उपार्जित करते.

१९. भाडेपट्टी

वित्तीय भाडेपट्टी

ज्या मत्ता वित्तीय भाडेपट्टीने संपादित केल्या असून त्यामध्ये समुहाच्या मालकी हक्काच्या सर्व जोखीमा व मोबदले आलेले आहेत. अशा मत्तांच्या भाडेपट्टीच्या आरंभापासून रास्त मूल्यांच्या कमी दराने किंवा विद्यमान भाडेपट्टीच्या किमान मूल्याच्या पैशातील भरणा, यांपैकी किमान दराने भांडवलीकरण केले जाते. आणि तत्समान रकमेचे दायित्त्व निर्माण केले जाते. भाडेपट्टीची भरलेली भाड्याची रक्कम याची वाटणी दायित्त्व व व्याज खर्च यामध्ये केली जाते. त्यातून प्रत्येक कालावधीच्या थकीत दायित्वावर स्थिर मुदतीच्या दराने नित्य व्याज आकारावे असा उद्देश असतो.

प्रवर्तनातील भाडेपट्टी

ज्या भाडेपट्टीचे वित्तीय भाडेपट्टी अशा प्रकारे वर्गीकरण केलेले नसते त्याचा 'प्रवर्तनातील भाडेपट्टी' म्हणून विचार केला जातो.

सामान्यत: प्रवर्तनीय भाडेपट्टीच्या भाड्यास नफा व तोटा पत्रकात सरळ रेषा पद्धतीने भाडेपट्टीच्या मुदतीसाठी मान्यता दिली जाते. (अपवाद जर भाडेपट्टीच्या रकमेच्या वाढीची रचना महागाईच्या वाढीप्रमाणे असेल) जलविद्युत निर्मिती केंद्राबाबत महाराष्ट्र शासनासोबत भाडेपट्टीचे करार केलेले नाहीत.

२०. शासकीय अनुदान

शासकीय अनुदानाबाबत जेव्हा ते मिळण्याची योग्य हमी असेल आणि जेव्हा संलग्न शर्तीचे अनुपालन करण्यात येते, तेव्हाच त्याला लेख्यांमध्ये मान्यता देण्यात येते.

जेव्हा अनुदान एखाद्या खर्चाच्या बाबीशी निगडीत असते, तेव्हा त्या संबधित खर्चाच्या मुदतीसाठी आणि त्याच्या हेतुच्या भरपाईसाठी खर्च करण्यात येते तेव्हा तिला नफा व तोटा पत्रकात सुयोग्य पद्धतीच्या आधारे मान्यता दिली जाते.

जेव्हा अनुदान मालमत्ता, कारखाना आणि साधने याच्याशी संबंधित असते, तेव्हा मालमत्ता, कारखाना व साधन यांचा खर्च ठोक मूल्यात दर्शविला जातो आणि त्याचे अनुदानाला दायित्व (स्थगित उत्पन्न) मानण्यात येते, आणि नफा-तोटा पत्रकात सुयोग्य पद्धतीच्याा आधारे आणि सदर मत्तेच्या उपयुक्त आयुष्यासाठी हे अनुदान उत्पन्न म्हणून दर्शविण्यात येते.

२१. तरतुदी, आकस्मिक दायित्त्वे व आकस्मिक मत्ता

जेव्हा एखाद्या भूतकालिन घटनेमुळे सद्यस्थितीत काही बंधने आली असतील तर त्या बंधनाच्या तरतुदींना मान्यता देण्यात येते. ही बंधने पूर्ण करण्यासाठी संसाधनांचे बहिर्गमन होणे संभवनीय असावे. या बंधनातील रकमांचे विश्वासनीय अंदाज केलेले असावेत.

जेव्हा पैशाच्या वेळेच्या मूल्याचा परिणाम महत्त्वाचा असतो; तेव्हा योग्य कपातीच्या दराने तरतुदीमधे कपात केली जाते. आकस्मिक दायित्त्वे म्हणजे संभाव्य बंधने ज्यावर कंपनीचे संपूर्ण नियंत्रण नाही अशा घटना भविष्यात घडल्या तरच अशा आकस्मिक दायित्वांचे अस्तिव कायम होईल किंवा ज्यासाठी संसाधनाचे बहिर्गमन आवश्यक असेल अशी शक्यता नाही किंवा ज्या बंधनातील रकमांचे मोजमाप पुरेशा विश्वासर्हतेने करता येत नाही. आकस्मिक दायित्त्वांना वित्तीय विवरणपत्रात मान्यता नसते, जर आर्थिक संसाधनाचे बहिर्गमन होण्याची शक्यता खूप कमी किंवा दुरची नसेल तरच आकस्मिक दायित्वे प्रगट केली जातात.

ज्या बाबी प्रत्येक प्रकरणातील कंपनीने विहित केलेल्या मर्यादेपेक्षा जास्त होतात तेव्हा त्या बाबतची आकस्मिक दायित्वे आणि भांडवली बांधिलकी प्रगट केले जाते.

आकस्मिक मत्ता यांना वित्तीय विविरणपत्रात मान्यता दिली जात नाही. परंतु जर आकस्मिक मत्ता या विहित मर्यादेपेक्षा जास्त असतील आणि त्यातून आर्थिक लाभ मिळण्याची शक्यता असेल तर त्या प्रगट केल्या जातात.

२२. रास्त मूल्याची मोजणी करणे

बाजारपेठेत सहभागी होणाऱ्यांमधे मत्ता विक्रीसाठी किंवा दायित्त्व हस्तांतरणासाठी, यापैकी जसे काही असेल त्या कायदेशीर व्यवहारात मूळ मापनाच्या तारखेला मिळणाऱ्या किमतीला किंवा तसे नसल्यास कंपनीला सहजप्राप्त असणाऱ्या सर्वात लाभदायक बाजारपेठेला रास्त मूल्य म्हणतात.

कंपनी, मत्ता / दायित्त्वे यांचे रास्त मूल्य मोजण्यासाठी बाजारपेठेतील निरिक्षण योग्य माहिती मिळवून, तिचा उपयोग करते. मूल्यमापनाच्या तंत्रात वापरल्या जाणाऱ्या निविष्टी यांच्या आधारे रास्त मूल्याच्या क्रमावरीमधील श्रेणी यामध्ये खालीलप्रमाणे स्तर असतात.

स्तर १ : समान मत्ता / दायित्त्वे यांच्या कार्यशील बाजारपेठेतील उद्‌भूत केल्या जाणाऱ्या किमती (असमायोजित).

स्तर२ : मत्ता / दायित्त्वे यांच्या वरील स्तर १ मधील उद्‌भूत किमती व्यतिरिक्त अन्य निविष्टी शोधून त्यांचे प्रत्यक्ष (किमतीचे) किंवा अप्रत्यक्ष (किमती व्यतिरिक्त अन्य) निरीक्षण करणे.

स्तर ३: मत्ता /दायित्त्वे यांच्या बाजार माहिती निरिक्षणांवर आधारलेल्या नाहीत, अशा निविष्टी विचारात घेणे, (ज्यांचे निरिक्षण करता येत नाही अशा).

वित्तीय विवरणपत्रात मत्ता व दायित्त्वे यांना आवर्ती तत्त्वावर मान्यता दिली जाते. त्यासाठी कंपनी श्रेणीकरणाचे पूर्ननिर्धारण करते आणि त्याद्वारे श्रेणीमधे स्थानांतरण झाले आहे किंवा कसे; (सर्वव्यापी रास्त मूल्य मोजणीसाठी महत्त्वपूर्ण असलेल्या सर्वात खालच्या निविष्टीच्या आधारे) याचे प्रत्येक अहवालात कालावधीच्या अखेरीस निश्चिती करते.

२३. वित्तीय विलेख

जेव्हा समुह एखाद्या कंत्राटातील विलेखाच्या तरतूदीमधे एका बाजूला पक्ष असते तेव्हा वित्तीय मत्ता आणि वित्तीय दायित्त्वे यांना मान्यता दिली जाते. समुहाच्या वित्तीय मत्तात खालील बाबींचा समावेश असतो,

१) चालू वित्तीय मत्ता यात व्यापारी येणी, रोख व रोख सममूल्य आणि बँकातील शिल्लक, अल्प मुदतीच्या ठेवी.

२) चालू नसलेल्या मत्ता यात प्रामुख्याने उपकंपन्यातील समभाग गुंतवणूक व त्यांना कर्जे आणि दीर्घ मुदतीची येणी इत्यादी.

वित्तीय मत्ता :

अ) प्रारंभिक नोंदणी व मोजणी

सर्व वित्तीय नफा यांना प्रारंभी त्याचे रास्त मूल्य अधिक त्या संपादनासाठी केलेल्या व्यवहाराचे खर्च यानुसार दर्शविण्यात येतात. वित्तीय मत्तांचे व्यवहाराचे खर्च हे नफा व तोटा यातील रास्त मूल्य यानुसार काढून ते नफा-तोटा पत्रकात खर्च म्हणून दाखविले जातात.

ब) नंतर केलेली मोजणी :

संबंधित वित्तीय मत्ताच्या वर्गीकरणाच्या संदर्भानुसार नंतरची मोजणी केली जाते.

कंपनी वित्तीय मत्तांचे वर्गीकरण खालीलप्रमाणे करते.

अ) घसाऱ्या नंतरची मोजणी करणे

ब) आर्थिक मालमत्ता मोजणी

 १) इतर सर्वकष उत्पन्नामार्फत रास्त मूल्य किंवा

 २) नफा किंवा तोटा द्वारे रास्त मूल्य

वित्तीय मत्तांचे व्यवस्थापनासाठी कंपनीचे बिझनेस मॉडेलच्या आणि वित्तीय मत्तांच्या कंत्राटातील वैशिष्ट्यानुसार केलेल्या रोकडता प्रवाहाच्या आधारे.

घसारा खर्च

कर्जाचे विलेख मुल्यमापन घसारा तरतूदी नंतर खालील अटींची पूर्तता झाली तरच केली जाते.

अशी मत्ता बिझनेस मॉडेलमधे खालील उद्दिष्टासाठी धारण केली असावी.

- कंत्राटानुसार रोकडता प्रवाह गोळा करण्यासाठी मत्ता धारण करणे आणि
- मत्तांच्या कंत्राटातील अटींमुळे मुद्दल रकमेचे आणि व्याज या प्रकारे रोकडता प्रवाह निश्चित तारखेस मिळणे.

प्रारंभिक मान्यतेनंतर अशा वित्तीय मत्ता पुन्हा घसारा तरतुदीच्या वजावट केल्यावर मोजल्या जातात. यासाठी परिणामकारक व्याजदर पद्धती वापरली जाते आणि अशा घसारा तरतुदींना नफा-तोटा पत्रकात मान्यता दिली जाते.

कर्ज विलेख नफा तोटाद्वारे रास्त मूल्यानुसार

नफा व तोटा याद्वारे काढलेले रास्त मूल्य हे कर्ज विलेखाच्या मोजणीसाठी उर्वरित श्रेणीचे आहे.

प्रारंभिक मोजणीनंतर रास्त मूल्यामध्ये बदल झाल्यास त्यास नफा व तोटा पत्रकात मान्यता दिली जाते. या बदलामधे व्याजाचे उत्पन्न व मूल्यघट यांचा अंर्तभाव असतो.

समभागातील गुंतवणूकी :

भारतीय लेखा मानक क्र. १०९ याच्या व्याप्तीत अंतर्भाव होणाऱ्या समभागातील सर्व गुंतवणूकींची मोजणी रास्त मूल्याने केली जाते. समभागाचे जे विलेख व्यापारासाठी धारण केले जातात, त्यांचे वर्गीकरण नफा व तोटा द्वारे रास्त मूल्य नुसार केले जाते. इतर सर्व समभागांच्या विलेखांच्या वर्गीकरणासाठी कंपनीने इतर सर्वकष उत्पन्नाद्वारे रास्त मूल्य किंवा नफा तोटा पत्रकातील रास्त मूल्य अशाप्रकारे वर्गीकरण करण्याबाबत कंपनी निर्णय घेते. हे वर्गीकरण प्रारंभीक मान्यतेवर केले जाते आणि ते अपरिवर्तनीय असते.

यानुसार वर्गीकरण केलेल्या समभागांच्या विलेखाच्या रास्त मुल्यातील सर्व बदलांना, (लाभांश वगळून) यांना इतर सर्वकष उत्पन्न यात मान्यता दिली जाते. अशा गुंतवणूकींची विक्री झाली तरी इतर सर्वकष उत्पन्नातील रकमांचा नफा व तोटा पत्रकामधे पूनर्चक्रीकरण केले जात नाही. नफा व तोटा द्वारे रास्त मुल्य या श्रेणीत समाविष्ट केलेल्या समभाग विलेखांचे मापन रास्त मूल्याच्या बदलानुसार केले जाते व त्यांना नफा - तोटा पत्रकात मान्यता दिली जाते.

उपकंपन्या, सहयोगी व संयुक्त उपक्रम कंपन्या आदि संस्थांच्या समभाग विलेखातील गुंतवणूकी खर्च वजा मूल्यघट यानुसार नोंदवल्या जातात.

वित्तीय मत्ताची मूल्यघट :

भारतीय लेखा मानक १०९ नुसार ज्या वित्तीय मत्तांची मोजणी घसारा तरतूदी नंतर होते आणि ज्या इतर सर्वकष उत्पन्नाद्वारे रास्त मुल्यानुसार नोंदविल्या जातात, त्या मत्तांची मोजणी करणे व त्याला मान्यता देणे यासाठी कंपनी "अपेक्षित पत तोटा" हे प्रारूप लागू करते.

व्यापारी येणी यासाठीच्या तोटा भरपाईचे मापन करण्यासाठी "सोपी पद्धती" अनुसरली जाते. प्रत्येत अहवाल तारखेला त्याच्या पूर्ण आयुष्याच्या "अपेक्षित पत तोटा" च्या समान रक्कम यानुसार मापन केले जाते. या मत्तांच्या प्रारंभिक किंमती आणि वर्षाखेरीस संभाव्य धोके विचारात घेऊन आलेली किंमत याचा विचार करून कंपनी या मत्तांची मूल्यघट ही नफा-तोटा पत्रकात अपेक्षित मूल्यघट तत्वानूसार नोंदविते.

वित्तीय मत्तांची मान्यता रद्द करणे :

कंपनीची एखादी वित्तीय मत्ता (किंवा जेव्हा लागू असेल तेव्हा वित्तीय मत्तांचा एक भाग किंवा तत्सम वित्तीय मत्तांच्या गटांचा भाग) हा प्राथमिकरित्या पुढील कारणांकरिता रद्द करण्यात येता :

जेव्हा या मत्तांद्वारे रोकडता प्रवाह मिळण्याचे हक्क संपले असतील किंवा

जर कंपनीने अशा मत्तांकडून रोकडता प्रवाह मिळण्याच्या हक्काचे हस्तांतरण केले असेल किंवा मिळालेले रोकडता प्रवाह संपूर्णपणे आणि प्रत्यक्ष विलंबाशिवाय तिसऱ्या पक्षाकडे पाठविण्याचे बंधन एखादया करार व्यवस्थेद्वारे स्वीकारले असेल आणि यापैकी

(अ) कंपनीने या मत्तेच्या सर्व जोखीमा व मोबदले भरीवपणे हस्तांतरित केले असतील किंवा

(ब) जर कंपनी या मत्तेच्या सर्व जोखीमा आणि मोबदले भरीवपणे त्याच स्वरूपात हस्तांतरित केल्या नसतील तर किंवा स्वत:कडे ठेवल्या नसतील, मात्र या मत्तेचे नियंत्रण हस्तांतरित केले असेल तर

वित्तीय मत्तांची मान्यता रद्द केल्यानंतर, चालू असलेले मूल्य आणि मिळालेला वाटा यांच्यातील फरकाला नफा तोटा पत्रकात मान्यता मिळते.

ब) वित्तीय दायित्त्वे :

वित्तीय दायित्त्वे आणि समभाग विलेख :

कर्ज किंवा समभाग असे वर्गीकरण:

कंपनी जेव्हा एखाद्या विलेखाचे वितरण करते, तेव्हा विलेखाच्या कराराच्या भरीवपणानुसार विलेखाचे वर्गीकरण वित्तीय दायित्त्व किंवा समभाग विलेख असे करते.

समभाग विलेख :

कंत्राटातील समभाग विलेख म्हणजे ज्यात संबंधित अस्तित्वात असलेल्या संस्थेची सर्व दायित्वे वजा केल्यानंतर मत्तांमधील उरलेला हिताच्या भागाचा पुरावा दाखविला जाणारा भाग होय. समभाग विलेखाच्या वितरणानंतर, कंपनी त्याच्याबद्दल मिळालेल्या रक्कमेच्या प्रमाणात समभाग विलेख दर्शविते.

वित्तीय दायित्वे :

कंपनीच्या विद्यमान वित्तीय दायित्वामधे प्रामुख्याने (अ) कर्जे (ब) व्यापारी देणी (क) भांडवली खर्चाची दायित्वे (ड) सुरक्षा अनामती आणि (इ) इतर देणी यांचा समावेश होतो.

प्रारंभिक मान्यता आणि मोजणी :

सर्व वित्तीय दायित्वे (नफा किंवा तोटा यांच्या रास्त मुल्यानुसार मोजणी केलेली नाही अशा) यांना प्रारंभी त्यांच्या संबधित वित्तीय दायित्त्वाला थेट लागू असणाऱ्या व्यवहार खर्चाच्या रास्त मूल्यानुसार मान्यता दिली जाते. कंपनीच्या वित्तीय दायित्त्वात व्यापारी आणि इतर देणी, कर्जे आणि उसनवारी यांचा समावेश आहे.

नंतरची मोजणी :

वित्तीय दायित्त्वाची मोजणी त्यांच्या खालीप्रमाणे केलेल्या वर्गीकरणावर अवलंबून असते

१) **कर्जे:**

कर्जे सुरवातीला रास्त मूल्ये व केलेल्या व्यवहार खर्चाची निव्वळ याप्रमाणे त्यास मान्यता दिली जाते. नंतर उसनवारी कर्जाच्या कर्ज फेडीसाठीच्या खर्चानुसार कर्जाची मोजणी केली जाते. उत्पन्न (व्यवहार खर्चाचा निव्वळ रक्कम) व विमोचन रक्कम यात जो काही फरक असेल त्याला परिणामकारक व्याज दराची पद्धत वापरून कर्जाच्या मुदतीसाठी नफा-तोटा पत्रकात मान्यता दिली जाते. कर्ज सुविधा स्थापित करण्यासाठी दिलेल्या शुल्काला कर्जाचा व्यवहार म्हणून मान्यता दिली जाते. मात्र या सुविधा काही प्रमाणात किंवा संपूर्णपणे काढून घेतल्या जाऊ शकतात, हे गृहित धरून त्यांच्या मर्यादेत ही मान्यता असते. अशा प्रकरणी सदर सुविधा काढून टाकण्यापर्यंत शुल्क स्थगित ठेवले जाते.

जेव्हा कर्जाच्या करारामधे काही बंधने विनिर्दिष्ट असतात, तेव्हा अशी बंधने चुकती / रद्द झाली असतील किंवा मुदत संपली असेल तर ती ताळेबंदातून काढून टाकली जातात. संपलेल्या वित्तीय दायित्त्वाची रक्कम आणि त्याची चुकती केलेली रक्कम यातील फरक नफा-तोटा पत्रकात इतर प्राप्ती / (तोटे) या प्रमाणे मान्य केला जातो.

जर कंपनीला एखाद्या दायित्त्वाचा चुकता अहवाल काळापासून किमान बारा महिने स्थगीत ठेवण्याचा विनाअट हक्क नसला, तर त्या दायित्त्वाचे 'चालू दायित्वे' असे वर्गीकरण केले जाते. जर कंपनीला एखादया दीर्घ मुदतीच्या कर्ज व्यवस्थेतील महत्त्वाच्या तरतुदींचा भंग अहवाल मुदत संपण्याची वेळी किंवा यापूर्वी झाला असला आणि ते दायित्त्व मागणीनुसार अहवालाच्या तारखेला देय होत असेल आणि जर संबंधित कर्जदारांनी अहवाल तारखेनंतर किंवा वित्तीय विवरण पत्रे मंजूर होण्यापूर्वी करारभंगासाठी कोणत्याही रक्कमेची मागणी करणार नाही असे मान्य केल्यास अशा वित्तीय दायित्त्वांना 'चालू दायित्त्वे' असे मानण्यात येणार नाही.

२) **व्यापारी व इतर देणी :**

यामधे वित्तीय वर्ष संपण्यापूर्वी कंपनीला पुरविलेल्या माल व सेवा यांच्या दायित्त्वाच्या न दिलेल्या रक्कमा यांचा समावेश होतो. या रक्कमा अप्रतिभूत असतात व त्या निर्देशित केल्यानंतर बारा महिन्यात दिल्या जातात. व्यापारी व इतर देणी जर अहवालाच्या मुदतीनंतर बारा महिन्यात देय नसल्या असे नसेल तर त्यांना चालू दायित्त्व समजले जाते. त्यांना प्रारंभी त्यांच्या रास्त मूल्यांनुसार मान्यता दिली जाते आणि नंतर परिणामकारक व्याज दर वापरून घसारा वजा करून त्यांची मोजणी केली जाते.

नोंद रद्द करणे :

जेव्हा एखाद्या वित्तीय दायित्त्वाचे बंधन चुकते केले जाते किंवा रद्द केले जाते किंवा त्याची मुदत संपते तेव्हा त्या वित्तीय दायित्त्वाची नोंद रद्द करण्यात येते. जेव्हा एका विद्यमान दायित्त्वाची जागा, त्याच कर्जदाराने वेगळ्या अटीनुसार दिलेले दुसरे दायित्त्वे घेते किंवा जर विद्यमान दायित्त्वाच्या अटींमधे महत्त्वाचे रूपभेद सुधारणा केले जातात, अशावेळी मूळ दायित्त्व रद्द केले जाते आणि नवीन दायित्त्व मान्य केले आहे असे मानण्यात येते. त्यामुळे पुस्तकी रक्कमेतील फरकाला स्वायत्त नफा व तोटा पत्रकात मान्यता दिली जाते.

वित्तीय विलेखांचे समायोजन :

कायदेशीर तरतूदीप्रमाणे किंवा चालू काळातील संकेताप्रमाणे वित्तीय मत्ता आणि वित्तीय दायित्त्व यांचे समायोजन होणार असेल तर अशा मत्ता व दायित्त्व यांची वजावट केल्यानंतर निव्वळ तत्वावर वित्तीय मत्ता आणि वित्तीय दायित्त्व ताळेबंद पत्रकात दर्शविण्यात येतात.

२४. रोख आणि रोख समतूल्य बाबी

रोख आणि रोख समतूल्य बाबीमधे हातातील रोख रक्कम, बँकेतील शिल्लक, इतर अल्पमुदतीचे व चांगल्या प्रकारची रोकड सुलभता असलेल्या आणि तीन किंवा कमी महिन्यात मुदतपूर्ण होणाऱ्या मूळ गुंतवणूकी, तात्काळ रोखीत रूपांतर होऊ शकतील अशा आणि तसे करताना मूल्यात फारसा फरक पडणार नाही अशा बाबी समाविष्ट असतात.

२५. रोकडता प्रवाह विवरण पत्रक

भारतीय लेखा मानक क्र. ७ हे रोकडता प्रवाह विवरण पत्रकासंबंधी असून, ते त्यानुसार अप्रत्यक्ष पद्धतीने तयार केले जाते. त्याच्या हेतुसाठी वरती व्याख्यांकित केलेल्या रोख व रोख समतूल्य बाबी विचारात घेण्यात येतात. तसेच बँकेच्या थकीत ओव्हरड्राफ्टची निव्वळ रक्कमही हिशेबात घेतली जाते कारण ती कंपनीच्या अंतर्गत रोकड व्यवस्थापनाचा एकात्मिक भाग असते.

२६. प्रतिभाग मिळकत

करोत्तर नफा/ तोटा रकमेला वर्षभरातील वेटेड ॲव्हरेज इक्विटी शेअर या संख्येने भागून प्रतिभाग मिळकतीचा हिशेब केला जातो. सौम्यकृत प्रतिभाग मिळकत शोधून काढण्यासाठी करोत्तर नफा/तोटाच्या रकमेचे लाभांश, व्याज आणि सौम्यकृत संभाव्य समभागासंबंदीत इतर आकाराचे व्यय किंवा उत्पन्नाचे समायोजन केले जाते. सर्व संभाव्य समभागाचे रूपांतर केल्यानंतर जे सौम्यकृत भाग वितरित केले गेले असते अशा वेटेड ॲव्हरेज इक्विटी शेअर्सची संख्या विचारात घेतली जाते.

प्रतिभाग मिळकतीच्या हिशेबासाठी वाटप प्रलंबित असलेली शेअर अर्ज निधी हा वाटप योग्य आहे असे विचारात घेतले आहे. हा निधी महाराष्ट्र शासनाने दिलेल्या बांधिलकीनुसार सूत्रधारी कंपनीमार्फत आणि निश्चितपणे वाटपासाठी मिळणार आहे.

२७. कर

आयकराच्या खर्चात चालू कर खर्च आणि वर्षभरातील स्थगित कर मत्ता किंवा दायित्त्व यातील निव्वळ बदल यांचा समावेश होतो. चालू आणि स्थगित कर यांना नफा व तोटा पत्रकात मान्यता दिली जाते. मात्र जेव्हा त्यांचा संबंध इतर सर्वकष उत्पन्नातील बाबींशी असतो किंवा थेट समभागाशी असतो, अशा प्रकरणी अपवाद करून, चालू आणि स्थगित कर या दोन्ही बाबींना अनुक्रमे इतर सर्वकष उत्पन्न आणि प्रत्यक्ष समभागात मान्यता दिली जाते.

(अ) चालू कर :

आयकर कायदा १९६१ यातील तरतुदीनुसार वर्षातील परवानगी योग्य कर सवलती, कपाती / अमान्य करणे इत्यादी विचारात घेऊन करपात्र उत्पन्नावर चालू कर निश्चित केला जातो. अहवालाच्या वेळी कराचे दर आणि कराचे कायदे यांचा तसेच जे कायदे तयार झाले आहेत किंवा प्रामाणिकपणे होणार आहेत यांचा विचार करून अहवालाच्या वर्षाचे कराचे हिशेब केले जातात. ज्यावेळी आयकर कायदा १९६१ चे कलम ११५ जे बी किमान पर्यायी कर नुसार चालू कर आकारला जातो तेव्हा अशा कर भरण्याचा लाभ नंतरच्या पंधरा (१५) कर-निर्धारण वर्षात उपलब्ध असतो. त्यामुळे तो जेव्हा प्रत्यक्ष वसूल केला जाईल तेव्हा त्याला मान्यता देण्यात येईल.

(ब) स्थगित कर :

ताळेबंदाच्या दृष्टीकोनातून स्थगित कराला मान्यता दिली जाते. मत्ता व दायित्त्वे यांचा कर आधारित आणि त्यांच्या पुस्तकी मूल्यातील कपात आणि यात उद्‌भवणारे तात्पुरते करपात्र फरक यानुसार स्थगित कर मत्ता आणि दायित्त्वे यांना मान्यता दिली जाते.

स्थगित कर दायित्त्वे यातील सर्व तात्पुरते करपात्र फरक मान्य केले जातात.

सर्व कपात योग्य हंगामी फरकाच्या रकमा, वापर न केलेल्या कराच्या जमा रकमा आणि जर काही वापर न केलेले कराचे तोटे असले तर त्यासाठी स्थगित कर मत्तांना मान्यता दिली जाते. कपात योग्य हंगामी फरक, वापर न केलेले कर जमांच्या रकमा आणि न वापरलेल्या कर

तोट्यांच्या रकमा यासाठी करपात्र नफ्यातून वसूली करण्यास परवानगी मिळेल याची शक्यता असल्यास त्या मर्यादेत मान्यता दिली जाते.

प्रत्येक अहवाल तारखेला स्थगित कर मत्तांच्या पुढे न्यावयाच्या रकमांचा आढावा घेण्यात येतो आणि स्थगित कर मत्ता संपूर्णपणे किंवा तिचा काही भाग वापरण्यास करपात्र नफा पुरेशा प्रमाणात उपलब्ध नसल्याची शक्यता असल्यास त्या मर्यादेत स्थगित कर मत्तांच्या पुढे न्यावयाच्या रकमांमधे कपात केली जाते. प्रत्येक अहवाल तारखेला अमान्य केलेल्या स्थगित कर मत्तांचा आढावा घेण्यात येतो आणि जर स्थगित कर मत्तांची भविष्यातील करपात्र नफ्यातून वसूली करण्यास परवानगी मिळेल याची शक्यता असल्यास त्या मर्यादेत मान्यता दिली जाते.

वर्षभरात जेव्हा मत्ता, वसूली किंवा दायित्त्वे चुकती केली जातात त्यावेळी लागू होणाऱ्या अपेक्षित कर दराने स्थगित कर मत्ता आणि दायित्त्वे यांची मोजणी केली जाते. त्यासाठी तोपर्यंत कायद्यानुसार मंजूर झालेले कराचे दर (आणि करांचे कायदे) किंवा अहवाल तारखेपर्यंत केले जाणारे कायदे यांचा आधार घेतला जातो.

जर चालू कर मत्ता व चालू कर दायित्त्वे या समवेत चुकता करण्याचा कायदेशिर अमंलबजावणी योग्य हक्क असला आणि स्थगित कर संबंधित कराची अस्तित्त्वातील बाबींशी संलग्न असेल आणि त्या समान कर प्राधिकरणाकडे असील तर स्थगित कर दायित्त्व आणि स्थगित कर मत्ता यांची भरपाई करता येते.

२८. भारतीय लेखा मानक ११५ यातील नव्याने लागू झालेल्या लेखा विषयक अधिघोषणा

जिचे दराचे नियमक संस्थेकडून नियमन केले जाते अशी कंपनी असल्याने वरील लेखा मानकाचा महानिर्मितीच्या वित्तीय विवरण पत्रकावर कोणताही मोठा परिणाम होत नाही.

२९. व्यापारी येणी

व्यापारी येणी त्यांच्या बिजकातील मूळ रक्कम वजा अपेक्षित पत तोट्याची तरतूद याप्रमाणे पुढे नेण्यात येतात. इतर वित्तीय मत्ता कमी करण्यातील तोट्याला मान्यता देण्यासाठी कंपनी त्यांचा प्रारंभिक मान्यतेनंतर पत जोखीमेने मोठी वाढ झाली आहे किंवा कसे यांचे मूल्यमापन करते. जर पत जोखीम मोठ्याप्रमाणात वाढली नसली तर कमी करण्यातील तोट्याच्या तरतुदीसाठी बारा (१२) महिन्याचा अपेक्षीत पत तोट्याची तरतूद वापररण्यात येते.

३०. किमान पर्यायी कर

कंपनी चालू कर किमान पर्यायी कर या स्वरूपात जमा करीत असते. तिला अजून चालू कराच्या अमलात प्रवेश करावयाचा आहे. ज्यावर्षी कंपनी तिचे सर्व संचित कर तोटे/अशोषित घसारे संपुष्टात आणेल, आणि जर चालू कर भरण्याचे शिल्लक असेल, तर कंपनी त्यावर्षीच्या किमान पर्यायी कर क्रेडीटला मान्यता देईल. अशा परिस्थितीत चालू कर दायित्त्वाचे उपलब्ध किमान पर्यायी कर क्रेडीटच्या मर्यादेत समायोजन करता येईल. जर काही किमान पर्यायी कर क्रेडीट उरले असेल तर त्याचे समायोजन पुढील वर्षी करता येईल.

टिपा क्र. १: मालमत्ता, कारखाने आणि साधने

रक्कम ₹ कोटीत

किंमत	मत्ता															
	जमीन (विकासासह)		इमारती		हायड्रॉलिक कामे	इतर स्थापत्य कामे		कारखाना यंत्रे व साधने	लाईन व केबल नेटवर्क	वाहने	फर्निचर व जोडणी	कार्यालयीन साधने	कंपनीच्या मालकीच्या नसलेल्या मत्तांसाठी भांडवली खर्च	एकूण मूर्त मत्ता	वजा: घसारा भांडवली करण	नफा तोटा पत्रकात आकारलेला घसारा
	मालकीची	भाड्याची	कारखान्याच्या इमारती	इतर		रेल्वे लाईन साईडींग	रस्ते व इतर									
दि. ३१.०३.२०१७ वार्षिक लेख्यांप्रमाणे	१,५९५.२५	१०६.११	९०२.४३	९९१.१७	२,४९०.६४	१,३५४.४६	४१५.८६	३७,३८१.८१	४८५.२०	८.१३	२३.३४	२०.२६	५८.३८	४५८३३.०४		
भर	२.६८	-	६.६५	१९.९०	२१.३९	१७९.१६	९.८५	२५९.७२	९.३१	११.७७	३.१४	५.३२	-	५२८.८९		
कपात	०.१३	-	२५.६०	०.९९	२४.१७	७४.६८	०.०१	२३५.३६	४.१२	१.७४	०.८१	२.११	०.९०	३७०.६१		
दि. ३१.०३.२०१८	१,५९७.७९	१०६.११	८८३.४८	१०१०.०८	२४८७.८६	१४५८.९४	४२५.७१	३७४०६.१७	४९०.३९	१८.१७	२५.६६	२३.४७	५७.४९	४५९९१.३१		
भर	४०.४१	-	८.९९	९०.५७	४३.३३	१६.८५	१६.६९	६६४.९७	०.०९	१.७५	३.१५	२२.९०	-	९०९.७१		
कपात	-	-	१.९४	१.०६	३.३३	०.००	-	३४७.९२	०.०३	०.८०	०.०४	१.११	-	३५६.२४		
३१.०३.२०१९ रोजी	१,६३८.२०	१०६.११	८९०.५३	१,०९९.५९	२,५२७.८६	१,४७५.७९	४४२.४०	३७,७२३.२२	४९०.४५	१९.१२	२८.७७	४५.२६	५७.४९	४६५४४.७८		
संचित घसारा व मूल्यघट																
दि. ३१.०३.२०१७ वार्षिक लेख्यांप्रमाणे	-	८.७५	२७.५६	११७.०६	२११.९५	१३१.३५	१९.२८	२,३५२.९७	३९.०२	०.६२	२.३०	४.९१	८.७०	२९२४.४८		
भर	-	४.३८	३६.७०	४४.१५	१४८.७३	५७.८६	२०.४५	२,२९५.११	२९.७४	१.२९	२.२४	३.३६	४.५४	२६४८.५२	१.७७	२६४६.७६
कपात	-	-	२३.०४	०.९५	१९.७०	६५.३२	०.०१	३१३.४२	३.७१	१.५६	०.७१	१.८५	०.४६	४३०.७३		
३१.०३.२०१८	-	१३.१३	४१.२३	१६०.२५	३४०.९८	१२३.८८	३९.७२	४,३३४.६६	६५.०५	०.३५	३.८२	६.४२	१२.७८	५१४२.२८		
भर	-	४.३८	२२.१८	८२.४८	२२५.१२	८३.५२	४८.१४	२,६३०.२८	४६.४३	१.८४	२.५२	३.५३	४.५४	३१५४.९७	०.११	३१५४.८६
कपात / समायोजना	-	-	१.७५	०.६४	३.००	०.००	-	३१५.१६	०.०३	०.७२	(०.२०)	(५.१७)	-	३१५.९३		
३१.०३.२०१९ रोजी	-	१७.५०	६१.६६	२४२.१०	५६३.१०	२०७.४०	८७.८६	६६४९.७८	१११.४५	१.४८	६.५४	१५.१२	१७.३२	७९८१.३२		
३१.३.२०१६ रोजी निकामी मालासाठी तरतूद	-	-	०.४०	-	०.३०	-	०.२८	२२.६५	६.७९	०.११	०.००	०.०१	०.०५	३०.५९		
३१.०३.२०१७ रोजी	१,५९५.२५	९७.३५	८७४.४७	८७४.११	२२७८.३८	१२२३.११	३९६.३०	३५००६.१८	४३९.४०	७.४०	२१.०४	१५.३४	४९.६४	४२८७७.९७	-	
३१.०३.२०१७ रोजी निकामी मालासाठी तरतूद	-	-	०.४०	-	०.३०	-	०.२८	२३.००	६.७९	०.११	०.००	०.०१	०.०५	३०.९४		
३१.०३.२०१८ रोजी	१,५९७.७९	९२.९८	८४१.८६	८४९.८३	२१४६.५८	१३३५.०६	३८५.७१	३३०४८.५१	४१८.५५	१७.७०	२१.८३	१७.०४	४४.६६	४०८१८.१०		
३१.०३.२०१८ रोजी निकामी मालासाठी तरतूद	-	-	०.४०	-	०.३०	-	०.२८	३४.१६	६.७९	०.११	०.००	०.०१	०.०५	४२.०९		
३१.०३.२०१९ रोजी	१,६३८.२०	८८.६०	८२८.४८	८५७.४९	१९६४.४५	१२६८.३९	३५४.२६	३१०३९.२८	३७२.२१	१७.५३	२२.२३	३०.१३	४०.१२	३८५२१.३७	-	

टिप क्र. १अ अमूर्त मत्ता

रक्कम ₹ कोटीत

खर्च	सॉफ्टवेअर परवाना
ठोक रक्कम	
दि. ३१.०३.२०१७ च्या वार्षित लेख्यांप्रमाणे	**२५.३६**
भर	२.५१
कपात	-
३१.०३.२०१८ रोजीची शिल्लक	**२७.८७**
भर	५.०२
कपात	-
३१.०३.२०१९ रोजीची शिल्लक	**३२.८८**
संचित घसारा	
दि. ३१.०३.२०१७ च्या वार्षिक लेख्याप्रमाणे	**१३.१४**
भर	९.०९
कपात	-
दि. ३१.०३.२०१८ रोजी	**२२.२२**
भर	३.५३
कपात/ समायोजने	-
३१.०३.२०१९ रोजी	**२५.७६**
निव्वळ पुढे नेण्याची रक्कम	
३१ मार्च २०१७ रोजी	**१२.२२**
३१ मार्च २०१८ रोजी	**५.६४**
३१ मार्च २०१९ रोजी	**७.१३**

टिपा क्र. १ ब 'विक्रीसाठी योग्य' असे वर्गीकरण केलेल्या मत्ता

रक्कम ₹ कोटीत

तपशील	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
विक्रीसाठी योग्य अशा चालू नसलेल्या मत्ता		
कारखाने व यंत्रसामग्री	१८८.२३	१५३.२४
कारखाना इमारती व इतर	९.५३	९.३४
हायड्रॉलिक कामे	८.५१	८.१८
रेल्वे साईडींग रोड व इतर	२६.२५	२६.२५
लाईन व केबलचे नेटवर्क	८.८४	८.८४
वाहने	०.३५	०.३२
फर्नीचर व जोडण्या	०.३७	०.३६
कार्यालयीन साधने	०.७८	०.७१
इतर किरकोळ मत्ता	०.०७	०.०७
एकूण	**२४२.९४**	**२०७.३१**

सूचना:

कोराडी औ.वि.केंद्रातील युनीट क्र. ५ आणि परळी औ. वि.केंद्रातील युनीट क्र. ३ याचे कार्य वित्तिय वर्ष २०१६-१७ मधे खंडित करण्यात आले. या मत्तांची विल्हेवाट लावण्याची प्रक्रिया कंपनीने सुरू केली आहे. दि. ३१ मार्च २०१८ रोजी संपलेल्या वर्षात कंपनीने वरील मत्तांचे पुनर्वर्गीकरण विक्रीसाठी योग्य मत्ता असे केले. कंपनीची अपेक्षा आहे की, मत्तांचे रास्त मूल्य वजा तिच्या विक्रीचा खर्च ही रक्कम मत्तांच्या दि. ३१ मार्च २०१९ रोजीच्या प्रचलीत मूल्यांपेक्षा जास्त असेल (हा अंदाज या मत्ता समान इतर मालमत्ताच्या अलीकडील बाजार मूल्यांवर आधारीत आहे.). त्यामुळे मत्तांची मूल्यघट केलेली नाही.

टिप क्र. २ : प्रगतीपथावरील भांडवली कामे

	एकूण मूर्त शिल्लक	मालकीची जमीन	भाड्याची जमीन	इमारत कारखाने	इतर इमारत	हायड्रॉलिक कामे	रेल्वे सीडींग	रस्ते व इतर	कारखाना यंत्रे	लाइन, केबल, नेटवर्क	वाहने	फर्नीचर फीक्चरर्स	कार्यालयीन साधने	अमूर्त भत्ता
३१.०३.२०१७ रोजी	१,२०९.३९	१४.३९		५५४.६४	-			५.१०	६२०.६०		०.००	०.०१	१४.६४	१२९.७७
भर	३४४.६५	०.०९		८०.१६	०.२१			२८.२७	२३५.८७		०.०६	०.००	०.००	२.७८
कमी	२२९.३८			१०२.६९				५.०७	१०८.५१			०.०१	१३.०९	
३१.०३.२०१८ रोजी	**१,३२४.६६**	**१४.४९**	**-**	**५३२.११**	**०.२१**	**-**	**-**	**२८.३०**	**७४७.९६**	**-**	**०.०६**	**०.००**	**१.५५**	**१३२.५५**
भर	३१८.२०	-		९६.७९	२.८६			४८.७०	१६९.२९		-०.००	-०.०१	०.५६	१.२१
कमी	५९९.७४	-		९९.५१	०.१२			३.१८	४९५.७२		०.०६	-०.०१	१.१६	-
३१.०३.२०१९ रोजी	**१,०४३.१२**	**१४.४९**	**-**	**५२९.३८**	**२.९६**	**-**	**-**	**७३.८२**	**४२१.५३**	**-**	**०.००**	**०.००**	**०.९५**	**१३३.७६**
प्रगतीपथावरील भांडवली कामे														
वजा : निकामी साहित्यासाठी तरतुद	३२.४८								३२.४८					
३१.०३.२०१८ रोजी	१,२९२.१९	१४.४९	-	५३२.११	०.२१	-	-	२८.३०	७१५.४८	-	०.०६	०.००	१.५५	१३२.५५
वजा : निकामी साहित्यासाठी तरतुद	३३.९८								३३.९८					
३१.०३.२०१९ रोजी	१,००९.१५	१४.४९	-	५२९.३८	२.९६	-	-	७३.८२	३८७.५५	-	०.००	०.००	०.९५	१३३.७६

टिप : अमूर्त मत्तासबंधीच्या भांडवली कामामध्ये गारे पालमा येथील खाण विकासासाठी मिळालेल्या परवान्यांचा समावेश केलेला आहे.

टिपा क्र. ३ उपकंपन्या, सहयोगी आणि संयुक्त साहस कंपन्या यामधील चालू नसलेल्या, दीर्घ मुदतीच्या गुंतवणूकी

तपशील	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
समभाग विलेखातील गुंतवणूकी किमत वजा त्यातील घट यानुसार		
उद्‌घृत न केलेल्या		
यु सी एम कोल कं. ली. ३०,००० (मा. वर्षी ३०,०००) समभाग - प्रत्येकी रू. १०/- पूर्ण भरलेले	०.४२	०.२०
छत्तीसगड - काटघोरा - डोंगरगड रेल्वे लि. ५२,००० समभाग - प्रत्येकी रू. १०/- पूर्ण भरलेले	०.५२	०.००
उपकंपन्यामधे समभाग स्वरूपाची गुंतवणूक (अग्रिम)	५.३२	५.१३
एकूण	५.४१	४.९३
वजा : अपेक्षित पत हानी आणि गुंतवणूकीच्या मूल्यातील घट	(४८.०१)	(४१.३०)
एकूण	**(४२.६०)**	**(४६.२३)**

टिप क्र. ४ चालू नसलेली : व्यापारी येणी

रक्कम ₹ कोटीत

तपशील	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
अप्रतिभूत - चांगली मानलेली	०.००	५२४७.५५
वजा अपेक्षित पत हानीची तरतूद	०.००	(९८२.२८)
एकूण	०.००	४२६५.२७

टिपा क्र. ५ इतर चालू नसलेल्या मत्ता

रक्कम ₹ कोटीत

तपशील	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
संचालन व सुव्यवस्था पुरवठा अग्रिम /वसुली योग्य	२६५.९०	२५२.०६
वजा अपेक्षित पतहानीची तरतूद	(२६५.९०)	(२५२.०६)
	०.००	०.००
सिंचन विभाग महाराष्ट्र शासन यांना अग्रिम	७६.२१	१४२.००
वजा अपेक्षित पतहानीची तरतूद	(७६.२१)	(३९.१०)
	०.००	१०२.९०
आयकराचा मिळू शकणारा परतावा (तरतूदींनंतरची निव्वळ)	३१३.९९	२२७.८६
कर्मचारी अग्रिमे	१.९५	१.८३
भांडवली अग्रिमे	३०७.३९	५६.३३
स्थगित भाडेपट्टी (जलविद्युत केंद्रे)	७५१.१६	७००.०६
कराचे दावे	५४.४१	५४.४१
एकूण	१४२८.९०	११४३.३८

टिपा क्र. ६ चालू मत्ता : वस्तुमाल सूची

रक्कम ₹ कोटीत

तपशील	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
कच्चा माल (कोळसा)	६६५.३६	१९३.०२
इंधन तेल - एल डी ओ इत्यादी	२१८.६७	१८२.२४
प्रवासातील माल (कोळसा व तेल)	३६.०९	४२.८८
भांडारमाल व सुटे भाग	८८७.४१	८६७.८७
वजा - निकामी माल व सुटे भागांसाठी तरतूद	(३५०.६०)	(३०२.७२)
वजा - चौकशी प्रलंबित असलेल्या मालाच्या तुटवड्यासाठी तरतूद	(३९.०५)	(४९.८७)
एकूण	१४१७.८९	९३३.४२

टिपा क्र. ७ चालू मत्ता : व्यापारी येणी

रक्कम ₹ कोटीत

तपशील	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
अप्रतिभूत : चांगली मानलेली	१३५६४.९१	८७१५.६२
संशयास्पद	२६.६०	२६.६०
वजा – अपेक्षित, पत हानीसाठी तरतूद	(२६.६०)	(२६.६०)
एकूण	१३५६४.९१	८७१५.६२

टिपा क्र. ८ चालू मत्ता : रोख व रोख समतुल्य

रक्कम ₹ कोटीत

तपशील	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
शेड्यूल बँकातील शिल्लकी		
चालू खाती	०.२४	०.१७
हातातील शिल्लक	०.०७	०.०३
एकूण	०.३२	०.२०

टिपा क्र. ९ चालू मत्ता : चालू कर्जे

रक्कम ₹ कोटीत

तपशील	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
अप्रतिभूत चांगली मानलेली		
कर्मचारी कर्जे व अग्रिमे	१०.६४	११.२७
सी पी एफ ट्रस्ट कडील वसूली योग्य	०.००	१.८२
एकूण	१०.६४	१३.०९

टिपा क्र. १० इतर चालू वित्तीय मत्ता

रक्कम ₹ कोटीत

तपशील	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
अप्रतिभूत, चांगली मानलेली		
कर्मचाऱ्यांकडून वसुली योग्य	४.४८	१७.४१
विनादेयक येणी	२६१७.१९	२२०९.२२
मूल्य वर्धीत कर यासह कराचे दावे	११४.३०	३२८.८५
भाडे येणी	०.१३	०.१४
दावे येणी	१२३.०७	१३६.४९
महानिर्मितीची संबंधितांकडे अनामती	४.२८	०.३७
कंत्राटदारांकडून येणे (वसूली योग्य) महानिर्मितीची अनामती	४३.४३	४३.७६
एकूण	२९०६.८९	२७३६.२४

टिपा क्र. ११ चालू मत्ता: इतर मत्ता

रक्कम ₹ कोटीत

तपशील	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
आगाऊ खर्च	३८.०९	४७.७२
सांविधिक प्राधिकरणाकडील शिल्लक	०.००	०.००
संचालन व सुव्यवस्था पुरवठा / कामे यांची अग्रिमे	५७६.०६	८३८.२७
इंधन /इतर पुरवठासाठी अग्रिमी	७८७.५७	९०५.७५
वजः अपेक्षित तोटयासाठी तरतूद	(१३०.७५)	(९०.०३)
एकूण	१२७०.९७	१७०१.७१

टिपा क्र. १२ भाग व भांडवल

१) अधिकृत भांडवल

शेअरचा वर्ग	सममूल्य	३१.०३.२०१९ रोजी		३१.०३.२०१८ रोजी	
		शेअर्सची संख्या	रक्कम ₹ कोटीत	शेअर्सची संख्या	रक्कम ₹ कोटीत
समभाग	१०	४०,००,००,००,०००	४०,०००.००	४०,००,००,००,०००	४०,०००.००

२) दिलेले, अभदत्त आणि भरलेले भांडवल (पूर्ण भरणा केलेले)

शेअरचा वर्ग	सममूल्य	३१.०३.२०१९ रोजी		३१.०३.२०१८ रोजी	
		शेअर्सची संख्या	रक्कम ₹ कोटीत	शेअर्सची संख्या	रक्कम ₹ कोटीत
समभाग	१०	२५,२८४,१२६,२२६	२५,२८४.१३	२५,२४७,१२६,१२६	२५,२४७.१३

३) शेअर्सच्या संख्येचा केलेला मेळ :

शेअरचा वर्ग	३१.०३.२०१९ रोजी		३१.०३.२०१८ रोजी	
	समभाग		समभाग	
	शेअर्सची संख्या	रक्कम ₹ कोटीत	शेअर्सची संख्या	रक्कम ₹ कोटीत
वर्षारंभीचे भागभांडवल	२५,२४७,१२६,१२६	२५,२४७.१३	२४,८५४,३३६,७८८	२४,८५४.३४
कालावधीतील भर	३७,०००,१००	३७.००	३९२,७८९,३३८	३९२.७९
वर्षा अखेरीस भागभांडवल	२५,२८४,१२६,२२६	२५,२८४.१३	२५,२४७,१२६,१२६	२५२४७.१३

४) हक्क, पसंती, निर्बंध/लाभांश वितरण आणि भांडवलाची परतफेड यावरील निर्बंध समाविष्ट करून)

१. कंपनीचे फक्त एकाच वर्गातील भाग आहेत. तो म्हणजे समभाग त्याचे नाममात्र किंमत रू. १०/- प्रति शेअर अशी आहे.

२. ही कंपनी मराविमं सुत्रधारी कंपनी लि. ची १०० टक्के उपकंपनी आहे. या कंपनीला १००टक्के मते आहेत. संचालक मंडळाने प्रस्तावित केलेला लाभांश हा वार्षिक सर्वसाधारण सभेत भागधारकांच्या मंजुरीच्या अधीन आहे.

३. असा लाभांश जेव्हा मंजूर होईल तेव्हा प्रत्येक भाग धारकास लाभांश मिळण्याचा हक्क आहे.

४. जर कंपनीचे दिवाळखोर झाली तर, कंपनीच्या सर्व पतदारांना मत्तांचे वितरण / परतफेड झाल्यानंतर, समभाग धारकांना उर्वरित मत्ता मिळविण्याचा हक्क राहील. प्रत्येक समभाग धारकांनी धारण केलेल्या समभाग संख्येच्या प्रमाणात त्याची विभागणी करण्यात येईल.

५) सूत्रधारी कंपनीने धारण केलेले प्रत्येक वर्गातील समभाग

रक्कम ₹ कोटीत

भाग धारकाचे नाव	३१.०३.२०१९ रोजी	३१.०३.२०१८ रोजी
	समभाग	समभाग
मराविमं सूत्रधारी कंपनी लिमिटेड (संख्या)	२५,२८४,१२६,२२६	२५,२४७,१२६,१२६
मराविमं सूत्रधारी कंपनी लिमिटेड (रक्कम ₹ कोटीत)	२५,२८४.१३	२५,२४७.१३

६) ५ टक्के पेक्षा जास्त शेअर धारण करणारा प्रत्येक भागधारक आणि सूत्रधारी कंपनीचे शेअर्स याचा तपशील

भागधारकाचे नाव	३१.०३.२०१९ रोजी		३१.०३.२०१८ रोजी	
	समभाग	% शेअर	समभाग	% शेअर
मराविमं सूत्रधारी कंपनी लिमिटेड	२५,२८४,१२६,२२६	१००.००	२५,२४७,१२६,१२६	१००.००

टिपा क्र. १३ इतर समभाग (अ) राखीव आणि अधिक

रक्कम ₹ कोटीत

तपशील	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
ठेवलेली मिळकत		
मागील ताळेबंदाप्रमाणे	(६५२६.७०)	(७२२४.९०)
मागील ताळेबंदानुसार नियंत्रण नसलेल्या समभाग धारकांचा वाटा	(१.५०)	(०.८३)
भर : पालक - मालकांना देय नफा / (तोटा) वर्षाचा	(३३६.२४)	६९८.१९
भर : नियंत्रण नसलेल्या समभाग धारकांचा वाटा देय नफा / (तोटा) वर्षाचा	(१.०८)	(०.६७)
	(६८६५.५१)	(६५२८.२१)
इतर समभाग (ब) इतर राखीव		
पालक - मालकांना देय इतर समभाग	२.०७	३९.०६
निर्णय नियंत्रण नसलेल्या समभाग धारकांचा वाटा	२४.२८	२३.१७
एकूण	(६८३९.१६)	(६४६५.९८)

टिपा क्र. १४ चालू नसलेली (दिर्घ मुदत) कर्जे

रक्कम ₹ कोटीत

तपशील	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
मुदतीची कर्जे		
प्रतिभूत		
मुदतीची कर्जे वित्तीय संस्थाची	२०५४७.१०	२१५५७.६१
मुदतीची कर्जे - बँकांची	१६२५.८२	१८१३.२८
अप्रतिभूत		
मुदतीची कर्जे - वित्तीय संस्थांची	०.००	०.००
जागतिक बँकेचे कर्ज	२६६.६२	१८७.८८
सी एस एस ई पी एल कडून कर्जे (बारामती प्रकल्प)	१९१.३९	१९६.७२
के एफ डब्ल्युचे कर्ज	३८१.१८	४९५.२०
एकूण	२३०१२.११	२४२५०.६९

टिपा क्र. १५ चालू नसलेल्या (दिर्घ मुदत) तरतुदी

रक्कम ₹ कोटीत

तपशील	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
अंशदानासाठी तरतूद	४२५.४१	४४६.०५
रजा रोखीकरणासाठी तरतूद	४०२.५२	४१८.९६
एकूण	८२७.९२	८६५.०१

टिपा क्र. १५ अ स्थगित कर दायित्वे (निव्वळ)

अ) नफा व तोटा यात मान्यता दिलेल्या रकमा

रक्कम ₹ कोटीत

तपशील	३१.०३.२०१९ संपलेल्या वर्षासाठी	३१.०३.२०१८ संपलेल्या वर्षासाठी
चालू कर खर्च		
चालू वर्ष	(०.२६)	१२.२४
मागील वर्षासंबंधातील अंदाजाचे बदल		
	(०.२६)	**१२.२४**
स्थगित कर खर्च		
मूळ केलेले आणि उलट फिरवलेले हंगामी फरक	(०.८५)	(६५४.३२)
कर दरातील बदल	८.२८	-
मागील वर्षासंबंधातील अंदाजाचे बदल		
	७.४३	**(६५४.३२)**
उत्पनाच्या विवरणपत्रकात मान्य केलेले कर	७.१७	(६४२.०८)

(ब) इतर सर्वकष उत्पन्नात मान्य केलेला कर खर्च

रक्कम ₹ कोटीत

तपशील	३१.०३.२०१९ रोजी संपलेल्या वर्षासाठी		
	कर पूर्व	कर खर्च (लाभ)	निव्वळ कर
नफा किंवा तोटा यात पुर्नवर्गीकरण होणार नसलेल्या बाबी व्याख्यांकित लाभ योजनांचे पुर्नमापन	(०.७४)	०.२६	(०.४८)
एकूण	(०.७४)	०.२६	(०.४८)

तपशील	३१.०३.२०१८ रोजी संपलेल्या वर्षासाठी		
	कर पूर्व	कर खर्च / (लाभ)	निव्वळ कर
नफा किंवा तोटा यात पुर्नवर्गीकरण होणार नसलेल्या बाबी व्याख्यांकित लाभ योजनांचे पुर्नमापन	(३५.३८)	१२.२४	(२३.१४)
एकूण	(३५.३८)	१२.२४	(२३.१४)

(क) परिणामकारक कर दराचा मेळ करणे

रक्कम ₹ कोटीत

तपशील	३१, २०१९ रोजी संपलेल्या वर्षासाठी	३१, २०१८ रोजी संपलेल्या वर्षासाठी
कर पूर्व नफा	**(३२५.८१)**	**८१.२५**
लागू होणारा कर दर	**३४.९४%**	**३४.६१%**
कंपनीचा देशांतर्गत कर दरानुसार कर	**(११३.८५)**	**२८.००**
कर दारातील बदल	८	-
कराचा खालील बाबींवर परिणाम		
ज्याची कपात होत नाही असे खर्च	७.४५	११.५३
खालील बाबींसाठी वेळेतील फरक		
- घसारा व इतर बाब	१८७.८४	६९९.३७
- वित्तीय मत्तेतील घट	(१३.५९)	१०५.३५
- प्रत्यक्ष देण्याच्या तत्त्वावर मान्य होणारे खर्च	१०.३५	९.४०
मागील वर्षातील स्थगीत कराचे समायोजन	(८०.१३)	(१,५११.६१)
कपात न होणारा सी एस आर खर्च	१.०९	३.५३
इतर सर्वकष उत्पन्नातील बाबी	०.२६	१२.२४
कर खर्च	७.६९	(६४२.०७)
परिणामकारक कर दर	**-२.३६%**	**-७९०.२६%**

(ड) स्थगित कर शिलकीचे स्थलांतर

रक्कम ₹ कोटीत

तपशील	३१.०३.२०१९ रोजी संपलेल्या वर्षासाठी					
	निव्वळ शिल्लक ०१ एप्रिल २०१८	नफा किंवा तोटा यात मान्यता	इतर सर्वकष उत्पन्नामध्ये मान्यता	निव्वळ	स्थगित कर मत्ता	स्थगित कर दायित्त्व
स्थगित कर मत्ता						
मालमत्ता, कारखाने व साधने	(५,२६६.९०)	(२६८.२५)	-	(५,५३५.१४)	-	(५,५३५.१४)
गुंतवणूकी	१६.००	०.७८	-	१६.७८	१६.७८	-
वस्तू सूची	-	-	-	-	-	-
व्यापारी येणी	३३९.९५	(३३९.९५)	-	-	-	-
तरतूदी	३९५.०९	(२३.८५)	०.२६	३७१.४९	३७१.४९	-
अशोषित घसारा	३,७६४.०१	६१०.३८	-	४,३७४.४०	४,३७४.४०	-
कर्जे व अग्रीमे	(१०१.१७)	१३.२०	-	(८७.९७)	(८७.९७)	-
कर मत्ता (दायित्त्वे)	**(८५३.०२)**	**(७.६९)**	**०.२६**	**(८६०.४५)**	**४,६७४.६९**	**(५,५३५.१४)**

रक्कम ₹ कोटीत

तपशील	३१.०३.२०१८ रोजी संपलेल्या वर्षासाठी					
	निव्वळ शिल्लक ०१ एप्रिल २०१७	नफा किंवा तोटा यात मान्यता	इतर सर्वकष उत्पन्नामध्ये मान्यता	निव्वळ	स्थगित कर मत्ता	स्थगित कर दायित्त्व
स्थगित कर मत्ता						
मालमत्ता, कारखाने व साधने	(४,१५४.१७)	(१,११२.७२)	-	(५,२६६.९०)	-	(५,२६६.९०)
गुंतवणूकी	१३.४२	२.५७	-	१६.००	१६.००	-
वस्तू सूची	१११.७४	(१११.७४)	-	-	-	-
व्यापारी येणी	२४०.९८	९८.९६	-	३३९.९५	३३९.९५	-
तरतूदी	३५८.५१	२४.३४	१२.२४	३९५.०९	३९५.०९	-
अशोषित घसारा	१,९८१.५१	१,७८२.५०	-	३,७६४.०१	३,७६४.०१	-
कर्जे व अग्रीमे	(५९.३२)	(४१.८५)	-	(१०१.१७)	(१०१.१७)	-
कर मत्ता (दायित्त्वे)	**(१,५०७.३४)**	**६४२.०७**	**१२.२४**	**(८५३.०२)**	**४,४१३.८८**	**(५,२६६.९०)**

टिप क्र. १६ इतर चालू नसलेली (दिर्घ मुदत) दायित्त्वे

रक्कम ₹ कोटीत

तपशील	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
भांडवली अनुदाने	१३.३७	६१.४२
एकूण	१३.३७	६१.४२

टिपा क्र. १७ चालू कर्जे

रक्कम ₹ कोटीत

तपशील	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
मागणी केल्यास परतफेड योग्य कर्जे		
प्रतिभूत		
बँकांकडील		
रोख पत कर्जे	४९६०.६२	४६१९.८१
मागणी केल्यास परतफेड योग्य कर्जे		
अप्रतिभूत		
बँकांकडील		
खेळते भांडवल	२३५०.००	२३००.००
इतर अल्प मुदतीची कर्जे	७५०.००	१२५०.००
एकूण	८०६०.६२	८१६९.८१

टिपा क्र. १८ चालू व्यापारी देणी

रक्कम ₹ कोटीत

तपशील	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
सुक्ष्म, लघु, मध्यम उद्योजक	०.१२	०.४८
सुक्ष्म, लघु, मध्यम उद्योजगकांव्यतिरिक्त	१३२८.२२	१४३८.०२
एकूण	१३२८.३४	१४३८.५०

टिपा क्र. १९ इतर चालू आर्थिक दायित्वे

रक्कम ₹ कोटीत

तपशील	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
दीर्घ मुदतीच्या कर्जाची चालू काळातील परतफेड योग्य रक्कम	२४६६.८५	२५१३.००
ठेवून घेतलेली रक्कम	३५१४.४३	३१७५.११
इतर ठेवी	१०६.८५	९६.७६
उपर्जित झालेले पण देय नसलेले व्याज	२२८.९७	२४७.२९
भांडवली मालाची देणी	७९.२९	१०९.१३
संबंधितांची देणी	७१६.८०	६८९.८९
इतर	४४५.२९	३२६.२६
कर्मचाऱ्यांची देणी	७७.६०	४६.२८
एकूण	७६३६.०८	७२०३.७३

टिपा क्र. २० इतर चालू दायित्वे

रक्कम ₹ कोटीत

तपशील	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
भांडवली अनुदाने - चालू काळात मुदत पूर्ण होणारी	०.४८	०.४७
सांविधिक देणी		
स्त्रोतापाशी कापलेला आयकर	२३.४१	१८.०९
स्त्रोतापासून गोळा केलेला आयकर	०.०१	०.०६
सेवा कराचे दायित्त्व व वीज शुल्क देय	०.०५	०.०९
जी एस टी दायित्त्व	२९.१३	४.७३
व्यवसाय कर दायित्त्व	०.११	०.०३
एकूण	५३.१८	२३.४७

टिपा क्र. २१ चालू तरतूदी

रक्कम ₹ कोटीत

तपशील	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
उपदानासाठी तरदूत	१११.२९	१३५.०४
रजा रोखीकरणाची तरतूद	१२३.८९	१४१.५५
एकूण	२३५.१८	२७६.५९

टिपा क्र. २२ उत्पादन विक्रि

रक्कम ₹ कोटीत

तपशील	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
वीज विक्री	१८९८५.११	१९०११.०३
एकूण	१८९८५.११	१९०११.०३

टिपा क्र. २३ इतर प्रवर्तनीय महसूल

रक्कम ₹ कोटीत

तपशील	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
विलंब भरणा अधिभार	२३२०.६९	२०४७.३१
संकीर्ण प्रवर्तन उत्पन्न	१३.८५	३.१४
आयपीपी कोळसा विक्री	९६.१८	०.००
फ्लाय ॲश विक्री	३४.००	२९.७५
वजा फ्लाय ॲश दायित्त्व यामध्ये स्थानांतरण	(३४.००)	(२९.७५)
एकूण	२४३०.७१	२०५०.४५

टिपा क्र. २४ इतर उत्पन्न

रक्कम ₹ कोटीत

तपशील	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
कर्जफेड खर्चानुसार वित्तीय मत्ताचे व्याजउत्पन्न		
व्याज उत्पन्न	०.२८	०.४१
	०.२८	**०.४१**
भाडी, भाड्याचे आकार इ पासून उत्पन्न	६.७६	६.६२
मत्ता, मालासाठी, भंगार विक्रीचा नफा	६३.८०	७६.९७
निविदा फॉर्मची विक्री	१.१४	१.२६
निर्लेखित केलेली किरकोळ पत शिल्लक	१०२४.९३	१०५.९१
इतर प्राप्ती	६६.७५	६४.५८
शासकीय अनुदान : फेड तरतूद	०.४८	०.४७
	११६३.८५	**२५५.८०**
एकूण इतर उत्पन्न	**११६४.१३**	**२५६.२१**

टिपा क्र. २४अ : सहयोगी व संयुक्त उपक्रम या कंपन्यातील नफ्याचा वाटा

रक्कम ₹ कोटीत

तपशील	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
सहयोगी व संयुक्त उपक्रम या कंपन्यातील नफ्याचा वाटा	(०.२२)	(०.१७)
एकूण	**(०.२२)**	**(०.१७)**

टिपा क्र. २५ वापरलेल्या मालाचा खर्च

रक्कम ₹ कोटीत

तपशील	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
कोळसा	११६०७.९८	१०५४८.७७
कोळशाची आयपीपी साठी खरेदी	१०५.६२	०.००
विजेची आयपीपी कडून खरेदी	२५१.०८	०.००
वायू	५५४.११	५७४.७८
तेल	२९२.३७	२४३.८०
पाणी	१८४.१८	१९३.४९
एकूण	**१२९९५.३३**	**११५६०.८५**

टिपा क्र. २६ कर्मचारी लाभाचे खर्च

रक्कम ₹ कोटीत

तपशील	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
वेतन, रोजगार, बोनस इ.	९६४.६६	९६२.४७
भविष्य निर्वाह निधीचे अंशदान	९१.७५	९०.७६
उपदान रजा रोखीकरण व इतर कर्मचारी लाभ	१४२.९३	२७९.६२
कर्मचारी कल्याण निधी	८५.५२	७५.७३
एकूण	**१२८४.८५**	**१४०८.५८**

टिपा क्र. २६अ : इतर सर्वकष उत्पन्नांतर्गत कर्मचारी लाभ खर्च

रक्कम ₹ कोटीत

तपशील	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
व्याख्यांकित लाभ योजनेते पुनर्मापन	०.७४	३५.३८
एकूण	**०.७४**	**३५.३८**

टिपा क्र. २७ वित्त खर्च

रक्कम ₹ कोटीत

तपशील	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
व्याज	३१९३.६२	३२८९.३७
विनिमय बदलीचे व्याज खर्च समायोजन	२.७५	४४.२८
इतर कर्ज खर्च	१.९४	२.४६
वजा : व्याजाचे भांडवलीकरण	(२८.५८)	(१४.९९)
एकूण	३१६९.७३	३३२१.११

टिपा क्र. २८ इतर खर्च

रक्कम ₹ कोटीत

तपशील	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
भाडे	३२.२७	१८.२६
जलविद्युत भाडेपट्टी	५६५.८३	४५२.०९
दुरूस्ती व देखभाल खर्च :		
कारखाने, यंत्रे आणि इमारती	११८३.२६	११६२.९२
दुरूस्ती व देखभाल - इतर	१.०४	०.७०
विमा आकार	२८.११	२६.६८
दर व कर	२०.८१	१५.४८
इतर		
वंगणे, वापर योग्य व भांडार सामग्री	९.७६	३.८९
निकामी माल	४७.८८	०.००
अंतर्गत पाणी	०.०८	६.९२
कायदेशीर व व्यावसायिक आकार	१९.१४	१७.८०
दलालांना दलाली	०.०१	०.०२
इतर बँक आकार	१.०४	०.२६
कंपनीची मालकी नसलेल्या मत्ता / कंपनी सामाजिक जबाबदारी खर्च	३.११	१०.२०
संशयास्पद अग्रिमांसाठी तरतुदी	८४.५५	९.०३
अपेक्षित पत तोट्यासाठी तरतूद	३७.१२	२९६.९८
इतर सामान्य खर्च	२२८.८३	२२६.५३
राख वापर खर्च	०.००	३.१६
निकामी स्थिर मत्तांचा तोटा	२०.७८	४०.८२
परकीय चलनातील बदलामुळे हानी (निव्वळ)	१६.०२	०.००
लेखा परिक्षकांना खाली कामासाठी पैसे देणे :		
- लेखा परिक्षण शुल्क	०.७६	०.६२
- इतर सेवा	०.००	०.००
- खर्चाचा पुनर्भरणा	०.०३	०.०६
- सेवाकराचा पुनर्भरणा	०.१४	०.१२
एकूण	२३००.५७	२२९२.५३

टिपा क्र. २८ (अ) स्थगित कर खर्च

रक्कम ₹ कोटीत

तपशील	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
इतर सर्वकष उत्पन्नाव्यतिरीक्त स्थगित कर प्राप्ती (खर्च)	७.६९	(६४२.०६)
इतर सर्वकष उत्पन्नावरील स्थगित कर प्राप्ती (खर्च)	(०.२६)	(१२.२४)
एकूण	७.४३	(६५४.३०)

टिपा क्र. २९ वित्तीय विवरण पत्रांवर टिपा

महानिर्मिती कंपनी भारतातील खालील व्याख्यांकित कर्मचारी लाभाच्या योजनांमधे अंशदान करीत असते.

व्याख्यांकित लाभ योजना :

१. भविष्य निर्वाह निधी

भविष्य निर्वाह निधीमधे कंपनीचे योगदान पात्र कर्मचाऱ्यांच्या वेतनाच्या निश्चित केलेल्या टक्केवारीनुसार, सर्व ग्रुप कंपन्यासाठी स्थगित केलेल्या एक वेगळ्या विश्वस्त निधीत जमा होते. ते अंशदान कंपनीच्या नफा व तोटा पत्रकात आकारले जाते. यामधे जर शासनाने विनिर्देशित केलेल्या किमान परतावा दराच्या आधारे तूट झाल्यास त्याचा भरणा कंपनी करील आणि तो नफा-तोटा पत्रकात आकारला जाईल.

कंपनीने वरील तूटीसाठी ₹ निरंक (गतवर्षी - निरंक) अशी नफा तोटा पत्रकात मान्यता दिली, कंपनी या योजनांचे देय अंशदान योजनांच्या नियमात निर्दिष्ट दराने करते.

२. उपदान व रजारोखीकरण :

दीर्घ मुदतीचे व्याख्यांकित कर्मचारी लाभ रोखीकरण, उपदान यांची निश्चिती स्वतंत्र विमागणितीतज्ञ यांनी वर्षानिहाय केलेल्या विमागणिती मुल्यांकनानुसार केली जाते. त्यासाठी प्रोजेक्टेड युनीट क्रेडीट मेथड वापरली जाते. रजा रोखीकरण व उपदान या प्रकरणी निश्चित केलेल्या दायित्वाचा निधी नसतो.

उपदान

(अ) निव्वळ व्याख्यांकित लाभ (मत्ता) दायित्त्वामधील स्थानांतरण

निव्वळ व्याख्यांकित लाभ (मत्ता), दायित्त्व आणि त्याचे भाग यातील सुरवातीच्या आणि शेवटच्या शिल्लकांचे मेळ पुढील तक्त्यात दर्शविला आहे.

(रक्कम ₹ कोटीत)

तपशील	निश्चित लाभ दायित्त्व	
	३१.०३.१९	३१.०३.१८
आरंभीची शिल्लक	५८१.०९	४७०.७०
नफा किंवा तोटा यात समाविष्ट व्याज खर्च	४५.२१	३४.२२
चालू सेवा खर्च	२४.३१	१६.६७
मागील सेवा खर्च	-	१४६.०३
व्याज खर्च (उत्पन्न)		
	६५०.६१	६६७.६२
इतर सर्वकष उत्पन्नात समाविष्ट		
पुनर्मोजणी केलेले तोटा (प्राप्ती)		
विमा गणिती तोटा (प्राप्ती) खालील बाबींपासून:		
लोकसंख्या गृहिते		
वित्तीय गृहिते	०.५५	(१४.४३)
अनुभव समायोजन	०.१८	४९.८१
नियोजन मत्ताचा परतावा (व्याज उत्पन्न वगळून)		
	०.७४	३५.३८
इतर		
मालकाने भरलेले अंशदान		
दिलेले लाभ	(११४.६५)	(१२१.९१)
अखेरची शिल्लक	५३६.७०	५८१.०९
प्रतिनिधित्व केलेले :		
निव्वळ व्याख्यांकित लाभ - मत्ता		
निव्वळ व्याख्यांकित लाभ - दायित्त्व	५३६.७०	५८१.०९
एकूण	**५३६.७०**	**५८१.०९**

ब) व्याख्यांकित लाभ बंधने :

१) विमागणिती गृहिते :

भविष्यातील मृत्युदरासंबंधीची गृहिते प्रसिद्ध झालेली आकडेवारी आणि मृत्यू विषयक तक्ते यावर आधारीत आहेत. सध्याची दिर्घायुष्यता - यामध्ये व्याख्यांकित लाभ बंधने यांचे अहवाल तारखेचे मुल्य खालीलप्रमाणे आहे.

तपशील	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
सवलत दर	७.७६%	७.७८%
वेतन वृद्धी दर	५.००%	५.००%
नोकरी दरम्यान मृत्यु दर	भारतीय सरासरी जीवन मृत्यु प्रमाण (२००६-०८)	भारतीय सरासरी जीवन मृत्यु प्रमाण (२००६-०८)

२) सुक्ष्मभेद गृहिता विश्लेषण

सबंधित विमा गणिती गृहितांमध्ये अहवाल तारखेला होऊ शकणाऱ्या बदलांचा व्याख्यांकित लाभ बंधनांच्या रकमांवर जे योग्य परिणाम झाले असते ते खाली दर्शविले आहेत. या तारखेला इतर गृहिते स्थिर आहेत असे धरले आहे.

(रक्कम ₹ कोटीत)

तपशील	३१.०३.२०१९		३१.०३.२०१८	
	वाढ	घट	वाढ	घट
सवलत दर (०.५ टक्के स्थलांतर)	(१३.३८)	१४.२६	(१३.३०)	१४.१४
भविष्यातील वेतनवाढ (०.५ टक्के स्थलांतर)	१४.५८	(१३.७९)	१४.४६	(१३.७०)
कर्मचारी उलाढाल (०.५ टक्के स्थलांतर)	२.९९	(३.१६)	२.९०	(३.०६)

जरी हे विश्लेषण या योजनेतील अपेक्षित रोख प्रवाहाचे पूर्ण वाटप विचारात घेत नसले तरी ते दर्शविलेल्या गृहितांची संवेदनशीलता अंदाजित स्वरूपात निश्चितपणे पुरविते.

३) व्याख्यांकित लाभ बंधनातील अंतिमीकरण संख्येचे विश्लेषण

अहवाल तारखेनंतरच्या भविष्यातील वर्षात देय होऊ शकतील असे व्याख्यांकित लाभ

(रक्कम ₹ कोटीत)

तपशील	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
नंतरच्या १ ल्या वर्षात	१११.२९	१३५.०४
नंतर २ऱ्या वर्षात	५७.३६	५९.७९
नंतर ३ऱ्या वर्षात	७४.०६	८१.७४
नंतर ४ थ्या वर्षात	६२.०१	७१.११
नंतर ५ व्या वर्षात	५२.८६	५८.४२
६ ते १० वर्षांची बेरीज	१८७.०२	१९७.०६
११ व त्यावरील वर्षांची बेरीज	३९१.९१	३६८.१६

रजा रोखीकरण :

अ) निव्वळ व्याख्यांकित लाभ (मत्ता) दायित्त्व यातील स्थलांतर

निव्वळ व्याख्यांकित लाभ (मत्ता) दायित्व आणि त्यांचे घटक यांचे आरंभीच्या शिलकीपासून अखेरच्या शिलकीचा मेळ खालील तत्क्यात दिला आहे.

(रक्कम ₹ कोटीत)

तपशील	व्याख्यांकित लाभ बंधन	
	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
आरंभीची शिल्लक	५६०.५१	५६५.२०
नफा किंवा तोटा यात समाविष्ट (व्याज खर्च)	४३.६१	४१.०९
चालू सेवा खर्च	११.९१	१२.३६
मागील सेवा खर्च		
व्याज खर्च (उत्पन्न)		
	६१६.०३	६१८.६५
पुनर्मोजणी केलेले तोटा (प्राप्ती)		
खालील बाबींपासून विमा गणिती तोटा (प्राप्ती) :		
लोकसंख्या गृहिते		
वित्तीय गृहिते	०.६२	(१६.४२)
अनुभव समायोजन	१७.२९	४५.६५
नियोजन मत्ताचा परतावा (व्याज उत्पन्नवगळून)		
	१७.९०	२९.२४
इतर		
मालकाने भरलेले अंशदान		
दिलेले लाभ	(१०७.५३)	(८७.३८)
अखेरची शिल्लक	**५२६.४१**	**५६०.५१**
प्रतिनिधित्त्व केलेले :		
निव्वळ व्याख्यांकित लाभ - मत्ता		
निव्वळ व्याख्यांकित लाभ - दायित्त्व	५२६.४१	५६०.५१
एकूण	**५२६.४१**	**५६०.५१**

ब) व्याख्यांकित लाभ बंधने :

१) विमागणिती गृहिते :

अहवालाच्या तारखेला खालील प्रधान गृहिते होती. (वेटेड ॲव्हरेज म्हणून दर्शविली आहेत.)

(रक्कम ₹ कोटीत)

तपशील	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
सवलत दर	७.७६%	७.७८%
वेतन वृद्धी दर	५.००%	५.००%
नोकरी दरम्यान मृत्यु दर	भारतीय सरासरी जीवन मृत्यु प्रमाण (२००६-०८)	भारतीय सरासरी जीवन मृत्यु प्रमाण (२००६-०८)

ब) कंपनीच्या भविष्य निर्वाह निधीचे संचालन "महाराष्ट्र राज्य वीज मंडळ कर्मचारी भविष्य निर्वाह निधी विश्वस्त संस्था" (विश्वस्त) यांचे मार्फत केले जाते. पात्र कर्मचाऱ्यांना या भविष्य निर्वाह निधीतून लाभ मिळतात. या योजनेचे संरक्षण प्राप्त कर्मचाऱ्यांच्या मासिक वेतनाच्या विनिर्देशित केलेल्या टक्केवारीच्या समान एवढे अंशदान दरमहा कर्मचारी आणि कंपनी या दोघांतर्फे या भविष्य निर्वाह निधीमध्ये केले जाते. या विश्वस्तांकडून लाभधारकांना दरवर्षी शासनाकडून अधिसूचित केलेल्या दराने किमान व्याज देय असते. ट्रस्टच्या गुंतवणूकचा परतावा आणि अधिसूचित व्याज दर यामध्ये काही तूट झाली तर ती भरून काढण्याचे कंपनीवर बंधन असते. यावर्षी गुंतवणूकीचे बाजारमूल्य हे ट्रस्टच्या अंशदान दायित्त्वापेक्षा जास्त असल्याने त्यासंबंधी नफा व तोटा पत्रकात या कारणास्तव मान्य केलेले दायित्व ₹ निरंक आहे. (मागील वर्षी ₹ निरंक होते).

नियोजन मत्तांचे वर्णन

तपशील	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
श्रेणी - १ (अ) भारत सरकार	८.३७%	१४.७८%
श्रेणी - १ (अ) एस डी एल	२७.८९%	१९.८१%
श्रेणी - १ (ब)	४.८१%	५.२७%
श्रेणी - २ (अ)	३०.३७%	३१.२१%
श्रेणी - २ (ब)	१.९०%	०.९६%
श्रेणी - ४ (क)	१.६६%	१.४३%
विशेष ठेव योजना	२४.९९%	२६.५३%

महागूज कोलायरीज लिमिटेड

निवृत्ती लाभ :

या कंपनीला भविष्य निर्वाह निधी तसेच इतर निधी यांच्या नयिमावली आणि उपदान कायदा लाागू नाहीत मात्र जे कर्मचारी मे. महानिर्मिती आणि मे. जी एस इ सी एल यांचेकडून प्रतिनियुक्तीवर आलेले आहेत, त्यांना त्यांच्या संबंधित कंपन्यांच्या धोरणाप्रमाणे या लाभांचे संरक्षण मिळते.

एम ए एम एस एल

या कंपनीमधे वर्षभरात कुणीही कर्मचारी नव्हते. त्यामुळे उपदानाची तरतूद करण्याची गरज नव्हती

टिपा क्र. ३०

(रक्कम ₹ कोटीत)

भांडवल / शासकीय अनुदान	
३१.०३.२०१७ रोजी	**५३.६४**
अधिक: वित्तीय वर्ष २०१७-१८ दरम्यान प्राप्त	८.७२
वजा: वित्तीय वर्ष २०१७-१८ मधे फेड केलेले शासकीय अनुदान	०.४७
३१.०३.२०१८ रोजी	**६१.८९**
अधिक: वित्तीय वर्ष २०१८-१९ दरम्यान प्राप्त	२९.२५
वजा : मत्ता व खर्चात समायोजित अनुदान	७६.८१
वजा: वित्तीय वर्ष २०१८-१९ मधे फेड केलेले शासकीय अनुदान	०.४८
३१.०३.२०१९ रोजी	**१३.८५**

	३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
चालू	०.४८	०.४७
चालू नसलेले (दिर्घ मुदत)	१३.३७	६१.४२
एकूण	१३.८५	६१.८९

पोफळी जलविद्युत निर्मिती केंद्र येथील मालमत्ता, कारखाना आणि साधने यांचे काही भाग खरेदी करण्यासाठी शासकीय अनुदान मिळाले. त्याचे लेखे, शासकीय अनुदान असे केले आणि असा मत्तांचे उपयुक्त आयुष्य वर्षे याप्रमाणे फेड करण्यात येते. या अनुदानाच्या संलग्न अशी कोणतीही अट किंवा आकस्मिकता पूर्ण करण्याचे राहिलेले नाही. याशिवाय या वर्षात कंपनीला ₹ २९.२५ कोटी (मागील वर्षी ₹ ८.७२ कोटी) मिळाले.

टिपा क्र. ३१ विकसित होणाऱ्या अमूर्त मत्ता

रक्कम ₹ कोटीत

तपशील	३१ मार्च २०१९ रोजी	३१ मार्च २०१८ रोजी
आरंभीची शिल्लक	१३२.५५	१२९.७७
वर्षातील भर	१.२१	२.७८
खर्चाचे स्वरूपाचे स्पष्टीकरण		
कमी केलेली उलट फिरविणे (आकारणे)		
परकीय चलनातील फरक		
अखेरची शिल्लक	१३३.७६	१३२.५५

कंपनीने गारे पालमा, छत्तीसगढ येथील कोळसा खाण विकसित करण्याचे हक्क मिळविले आहेत आणि या हेतूसाठी खाण विकासक नियुक्त करण्याची प्रक्रिया चालू आहे.

टिपा क्र. ३२ सबंधित संस्थांमधील गुंतवणूकी

रक्कम ₹ कोटीत

व्यवहाराचा तपशील	औरंगाबाद
३१.०३.२०१७ रोजी	
समभाग समान गुंतवणूक	४.७१
वर्षातील समभाग समान गुंतवणूक	०.१४
३१.०३.२०१८ रोजी	
समभाग समान गुंतवणूक	४.८५
वर्षातील समभाग समान गुंतवणूक	०.००
३१.०३.२०१९ रोजी	
समभाग समान गुंतवणूक	४.८५

टिपा क्र. ३३ प्रतिभूतीसाठी गहाण ठेवलेल्या मत्ता

चालू किंवा चालू नसलेल्या कर्जासाठीच्या प्रतिभूती म्हणून / गहाण ठेवलेल्या मत्तांची रक्कम खालीलप्रमाणे आहेत:

रक्कम ₹ कोटीत

तपशील	३१ मार्च २०१९ रोजी	३१ मार्च २०१८ रोजी
चालू नसलेल्या कर्जासाठी निर्माण केलेल्या प्रतिभूती		
मत्ता, कारखाना व साधन - भाडेपट्टीच्या जमिनी वगळून	३७,२७६.२८	३८,३९९.१९
चालू कर्जासाठी निर्माण केलेल्या प्रतिभूती		
१) वस्तूमाल सूची	१,४१७.८९	९३३.४३
२) व्यापारी येणी	१३,५६४.९१	१२,९८०.८९
प्रतिभूती म्हणून ठेवलेल्या एकूण मत्ता	१४,९८२.८०	१३,९१४.३२

टिपा क्र. ३४

चालू वित्तीय वर्ष २०१८-१९ दरम्यान, सौर वीज विक्रीसाठी केंद्र सरकारकडून महसुली मिळालेल्या अर्थ सहाय्याची रक्कम १.४७ कोटी (२०१७-१८ ₹ १.७८ कोटी) याचे लेखे केले आहेत.

टिपा क्र. ३५

आंतर कंपनी व्यवहारांचा मेळ सतत चालू तत्वानुसार केला जातो. मात्र वर्षा अखेरच्या शिलकी या ज्यांचे परिणाम होणार नाहीत अशा प्रकारे कायम मेळ करणे यांच्या अधीन आहेत.

टिपा क्र. ३६ संबंधित संस्था / पक्षाबाबतची प्रकरने:

अ) संबंधित संस्था / पक्षाची नावे आणि नाते संबंध

१. सहयोगी संस्था

- मेसर्स यु सी एम कंपनी लिमिटेड
- मेसर्स छत्तीसगढ कटघोरा डोंगरगढ रेल्वे लिमिटेड

२. सहोदर उपकंपन्या

- मेसर्स महाराष्ट्र राज्य विद्युत वितरण कंपनी लिमिटेड
- मेसर्स महाराष्ट्र राज्य विद्युत पारेषण कंपनी लिमिटेड

ब) कंपनीने खालील शासन संबंधित संस्थाविषयीचे प्रकटन केलेले नाही.

१. सहयोगी संस्था

- मेसर्स यु. सी. एम. कोल कंपनी लि.
- मेसर्स छत्तीसगढ कटघोरा डोंगरगढ रेल्वे लिमिटेड

२. सहोदर - उपकंपन्या

- मेसर्स महाराष्ट्र राज्य विद्युत वितरण कंपनी लिमिटेड
- मेसर्स महाराष्ट्र राज्य विद्युत पारेषण कंपनी लिमिटेड

३. व्यवस्थापनातील महत्त्वाच्या व्यक्ती

अ.क्र.	पदनाम	व्यवस्थापनातील महत्त्वाच्या व्यक्तींची नावे	कार्यकाळ
१	अध्यक्ष व व्यवस्थापकीय संचालक	श्री. बिपीन श्रीमाळी	०५.०१.२०१५
२	अध्यक्ष व व्यवस्थापकीय संचालक	श्री. अरविंद सिंग	१०.११.२०१८
३	संचालक (खाणकार्य)	श्री. श्याम वर्धने	१४.०९.२०१६ ते १२.११.२०१८
४	संचालक (खाणकार्य)	श्री. पी. व्ही. जाधव	१४.११.२०१८ ते ३१.०५.२०१९
५	संचालक (प्रवर्तन)	श्री. चंद्रकांत थोटवे	१९.०९.२०१६
६	संचालक (वित्त)	श्री. एस. जे. आंबेरकर	११.०८.२०१७
७	संचालक (प्रकल्प)	श्री. विकास जयदेव	१९.०९.२०१६ ते ३१.०३.२०१९
८	संचालक (प्रकल्प)	श्री. व्ही. थंगपंडियन	१०.०४.२०१९
९	कंपनी सेक्रेटरी	श्री. राहुल दुबे	१७.०१.२००६

४. अकार्यकारी संचालक महानिर्मिती मधील

अ.क्र.	पदनाम	व्यवस्थापनातील महत्त्वाच्या व्यक्तींची नावे	कार्यकाळ
१	संचालक	श्री. विश्वास पाठक	२१.०७.२०१५
२	संचालक	श्रीमती जुईली वाघ	१५.०६.२०१८

क) व्यवस्थापनातील महत्वाच्या व्यक्तींना दिलेले पारिश्रमिक :

रक्कम ₹ कोटीत

अ.क्र.	संबंधित व्यक्तिंची नावे	संबंधाचे स्वरूप	२०१८-१९	२०१७-१८
१	श्री. बिपीन श्रीमाळी	अध्यक्ष व व्यवस्थापकीय संचालक	०.२९	०.३१
२	श्री. चंद्रकांत थोटवे	संचालक (प्रवर्तने)	०.३५	०.३५
३	श्री. विकास जयदेव	संचालक (प्रकल्प)	०.३४	०.३६
४	श्री. श्याम वर्धने	संचालक (खाणकार्य)	०.११	०.१९
५	श्री. जे. के. श्रीनिवासन	संचालक (वित्त)	०.००	०.२१
६	श्री. संतोष आंबेरकर	संचालक (वित्त)	०.३१	०.२१

व्यवस्थापनातील अन्य महत्वाच्या व्यक्तींचे परिश्रमिक

रक्कम ₹ कोटीत

अ.क्र.	संबंधित व्यक्तिंची नावे	संबंधाचे स्वरूप	२०१८-१९	२०१७-१८
१	श्री. ए. आर नंदनवार	कार्यकारी संचालक	०.०१	०.६९
२	श्री. विनोद बोंद्रे	कार्यकारी संचालक (मा.स.)	०.१८	०.२०
३	श्री. राजू बुरडे	कार्यकारी संचालक	०.२८	०.२७
४	श्री. कैलाश चिरुटकर	कार्यकारी संचालक	०.२८	०.२७
५	श्री. सतीश चावरे	कार्यकारी संचालक	०.२७	०.२९
६	श्री. नितीन चांदूरकर	कार्यकारी संचालक	०.२६	०.००
७	श्री. राहूल दुबे	कंपनी सेक्रेटरी	०.२५	०.१८

व्यवस्थापनातील महत्त्वाच्या व्यक्ती या त्या पदांवर रूजू झाल्यानंतरचे त्यांचे पारिश्रमिक विचारात घेण्यात आले.

ड) अकार्यकारी संचालकांना दिलेले बैठकीच्या उपस्थितीचे शुल्क

रक्कम ₹ कोटीत

बैठकीचा तपशील	श्रीमती जुईली वाघ	श्री. विश्वास पाठक
मंडळ	०.००५३	०.००६५
लेखा परिक्षण समिती	०.००	०.००३०
एकूण दिलेले उपस्थिती शुल्क	०.००५३	०.००९४

टिपा क्र. ३७

भारतीय लेखा मानक २७- वेगळी वित्तिय विवरण पत्रके याच्या अनुपालनासाठी आवशयक माहिती खालील प्रमाणे आहे.

तपशील	कंपनीचा देश	गुंतवणूकीचा स्वरूप	मालकीची हिताची टक्केवारी	
			३१.०३.२०१९	३१.०३.२०१८
मे. महागूज कोलायरीज लिमिटेड	भारत	उपकंपनी	६०.००%	६०.००%
मे. धोपावे कोस्टल पॉवर लिमिटेड	भारत	उपकंपनी	१००.००%	१००.००%
मे. महाजनको ॲश मॅनेजमेंट सर्विसेस	भारत	उपकंपनी	१००.००%	१००.००%
मे. यु. सी एम कोल कंपनी लिमिटेड	भारत	सहयोगी कंपनी	१८.७५%	१८.७५%
मे. छत्तीसगढ कटघोरा डोंगरगढ रेल्वे लिमिटेड	भारत	सहयोगी	२६.००%	०.००%

टिपा क्र. ३८

सहोदर उपकंपन्यांकडून वित्तीय वर्षा अखेरचे थकीत शिलकी

रक्कम ₹ कोटीत

तपशील	३१.०३.२०१९ रोजी	३१.०३.२०१८ रोजी
महावितरणला देय	५०५.९७	५००.५२
महापारेषण कडून येणे	२.२१	२.७२

टिपा क्र. ३९

संबंधित संस्थाकडून व्यापारी येणी:

रक्कम ₹ कोटीत

तपशील	३१.०३.२०१९ रोजी	३१.०३.२०१८ रोजी
महावितरण	१३,४४३.०७	१३,८८७.३६
महापारेषण	१२२.२३	७०.८८

टिपा क्र. ४० कंपनीची सामाजिक जबाबदारी (सी एस आर)

वर्ष २०१८-१९ दरम्यान कंपनीची सामाजिक जबाबदारी - यासाठी ₹ ३.११ कोटी (वर्ष २०१७-१८ मधे ₹ १०.२० कोटी) खर्च केले

रक्कम ₹ कोटीत

अ.क्र.	खर्चाचे लेखाशीर्ष	२०१८-१९	२०१७-१८
१	सामुदायिक विकास आणि कल्याणकारी खर्च	०.०८	२.३०
२	सुरक्षारक्षकांना विद्यावेतन व मृत्यू भरपाई	२.४५	०.१६
३	पिण्याचे पाणी पुरविणेसाठी व बांधकामासाठी व कूपनलिका, हात पंप दुरूस्ती साठी	०.२२	५.२०
४	रस्ते, कुंपण भिंत, आरसीसी ड्रेनेज इत्यादि बांधकाम	०.३५	२.११
५	चक्रधर समारोह २०१८ (राजगड, छत्तीसगढ) देणगी	०.०१	०.००
६	शिक्षण खर्च	०.००	०.०७
७	वृक्ष लागवड	०.००	०.३६
एकूण		३.११	१०.२०

टिपा क्र. ४१ आकस्मिक दायित्त्वे आणि बांधिलकी

रक्कम ₹ कोटीत

अ.क्र.	आकस्मिक दायित्त्वे	३१.०३.२०१९ रोजी	३१.०३.२०१९ रोजी
१	महानिर्मितीला एस इ सी एल, डब्ल्यु सी एल आणि एस सी सी एल यांच्या व्याजाच्या दाव्याचे ₹ ७०४.२५ कोटी (मागील वर्षी ₹ ४६१.५९ कोटी) अधिक कामगिरी प्रोत्साहनाचे ₹ ६८१.९० कोटी (मागील वर्षी ₹ ६०२.६५ कोटी) आणि कमी उचलण्याबद्दल ₹ ५५९.८४ कोटी (मागील वर्षी ₹ ३९२.७७ कोटी) अधिक डब्ल्युसीएलची दंडाची मागणी ₹ १९७५.६१ कोटी (मागील वर्षी ₹ १४५७.०१ कोटी) एवढे एकूण आकस्मक दायित्वे असू शकते.	१९७५.६१	१४५७.०१
२	महानिर्मितीवर वॉशरी ऑपरेटरने दावा केलेले ₹ ९५.१८ कोटी (मागील वर्षी ₹ ४०.८१ कोटी) एवढी आकस्मिक दायित्त्व असू शकते.	९५.१८	४०.८१
३	जलसिंचन विभागाकडून पाणी आणि आस्थापना आकार यांचे आकस्मिक दायित्त्व ₹ २६७.४१ कोटी (मागील वर्षी ₹ २१५.२८ कोटी) असू शकेल. (जादा पाणी आकाराचे देयक ₹ ८२.९७ कोटी + आस्थापना आकार ₹ १८४.४५ कोटी) (परळी औ. वि. केंद्र)	२६७.४२	२१५.२९
४	शिराळ पंप हाऊसला जलसिंचन विभागाने पाणी पुरवठा केला. ते पाणी रत्नागिरी पॉवर गॅस कं. लि. ला दिले यासाठी मागणी आकस्मिक दायित्त्व सुमारे ₹ १०३.२० कोटी (मागील वर्षी ₹ १०३.२० कोटी)	१०३.२०	१०३.२०
५	भुसावळ २x५०० मे वॅ प्रकल्पा बाबत मे. टाटा प्रोजेक्टस् लि. आणि महानिर्मिती यांच्यात लवाद कार्यवाही चालू आहे मे. टाटा ने प्रकल्प लांबल्याने केलेला खर्च बॅंक हमी आकार कार्यपालन परिक्षण खर्च आणि जादा बॅंक हमी खर्च, महानिर्मितीने केलेली सुसदोष वसूली, जादा काम आणि कंत्राटाच्या कामगिरीच्याा बॅंक हमीचा परतावा. परत करावयाची एकूण बॅंक हमी - ₹ ४६७.९० कोटी एकूण दाव्याची रक्कव्म - ₹ ११८.१२ कोटी एकूण मागणी केलेले व्याज - ₹ ७९.३० कोटी (११८.१२ कोटी + ७९.३४ कोटी = १९७.४६ कोटी)	१९७.४६	१९७.४६
६	आकस्मिक दायित्त्वाचा अंदाज सुमारे ₹ २१०.४३ कोटी अधिक ₹ ३७.८८ कोटी व्याज – एकूण ₹ २४८.३१ कोटी (मा. वर्षी ₹ १७८.३३ कोटी, अधिक ₹ ३२.१० व्याज) ही बाब मे. महालक्ष्मी इन्फ्रा प्रोजेक्टस् लि. कोल्हापूरच्या दायित्त्वा संबंधी आहे. त्यात आर सी सी लोअर एम यू एम आणि त्यासंबंधीची कामे याची आहे. यामधे रेडीयल गेट्स, स्टॉप लॉग गेट्स गोलीएथ क्रेन आणि रोप ड्रम आरक्षण इ. ची उत्पादन पुरवठा उभारणी परिक्षण आणि कार्यन्वयन याचा समावेश आहे. निविदांच्याा अटीतील तरतुदीप्रमाणे, या संस्थेत दाव्याची रक्कमेचा आधार सादर करण्याची विनंती केली. त्याच्या आधारे न्यायाधिकरण लवादांचे सदस्यांना निर्णय घ्यावा. लवादाचा निर्णय २०-११-१४ रोजी झाला. एकमेव लवाद न्यायाधिश श्री. एस. पी. कुडूरकर, मुंबई यांनी ₹ ५६ कोटी देण्याचा आदेश दिला. त्याला उच्च न्याायालयात आव्हान देण्यात आले. प्रकरण क. ओ एस ए आर बी पी /४६६/२०१५ दावा करणाऱ्यांनी प्रकरण ५२६०/२०१५ नुसार याचिका दाखल केली. नवीन अधिवक्ता श्री. एस आर नागरोलकर यांना महानिर्मिती कंपनीने प्रतिनिधी म्हणून नेमले. मुंबई उच्च न्यायालयाने श्री. ठक्कर यांना एकमेव लवाद म्हणून पुढील कार्यवाहीसाठी नेमले	२४८.३१	२१०.४३
७	पाटबंधारे विभागाने पाणी पुरवठा कराराचे नुतनीकरण न केल्याबद्दल मागणी केलेली दंडात्मक शुल्क, व्याजदर, सांडपाणी दर इत्यादि यासाठी ₹ ४४३.७३ कोटी ची आकस्मिक दायित्त्व आहे.	१२३.६८	१२३.६८

८	न्यायमुर्ती श्री. व्ही.जी. पळशीकर, मुंबई यांचेकडे लवाद ए बी एस / सी / क्र. ६३/ २०१४ - सोल आब्रिटेटर अॅड. राठोड एशीयन नॅचर रिसोर्सेस (पूर्वीची मे. भाटीया इंटरनॅशनल लि. इंदोर) वि. महानिर्मिती मुख्य प्रलंबित समस्या ही रेल्वे मालवाहतूकीतील बदल आणि १६ रेफी सॅम्पल्स आणि विविध कारणांचे इतर दावे वर्ष २०१०-११ मध्ये आयात केलेला कोळसाचा करार. मे. एशियन नॅचरल रिसोर्स लि. यांनी लवादाचे कलमांचा वापर प्रलंबित कर आणि विलंबाने पैसे देणे यासाठी केला. यात करारात इतर कारणे दिली. वर्ष २०१०-११ मधे नाशिक भुसावळ, खापरखेडा आणि चंद्रपूर औ. वि. केंद्रात परदेशातील नॉन-कुलींग गॅस (स्टीम) पुरविणे इ. आहेत. उभयतांच्या संमतीने एकमेव लवाद श्री. व्ही जी. पळशीकर (निवृत्त) यांना १७/४/२०१४ रोजी नियुक्त केले. दावे व प्रतिदावे दाखल केले. सुनावणी प्रक्रिया चालू आहे. दाव्याची रक्कम ₹ १२७.४८ कोटी (मागील वर्षी ₹ १०२.६३ कोटी)	१२७.४८	१०२.६३
९	कंपनी विरूद्ध केलेले इतर दावे, मात्र त्याला कर्ज म्हणून स्वीकरलेले नाही.	३१४.२३	२८७.१५
१०	महागूजच्या प्रकरणी, मा. सर्वोच्च न्यायालय यांनी कोळसा ब्लॉक वाटप रद्द केले. त्यामुळे मे. अदाणी एंटरप्राइझेस यांनी वर्ष २०१७-१८ दरम्यान त्यांत मच्छकाटा कोळसा ब्लॉक च्या विकासासाठी खर्च केलेल्या ₹ ३९९.७९ कोटीचा दावा सादर केला आहे. त्यानंतर मे. ए इ एल कंपनीने त्याच्या ₹ ३९९.७९ कोटीच्या दाव्याकरीता लवाद प्रक्रीया दाखल केली त्यासोबत अपील न्याायाधिकरणाकडे कलम १७ अनुसार ₹ ४४.७० कोटी अंतरिम मदत देण्याचा अर्ज १०.०५.२०१७ रोजी केला. लवाद न्यायाधिकरण यांनी दि. ०१.०२.२०१८ रोजी अंतरिम आदेश दिला आणि महागूज (एम जी सा एम) कंपनीला आदेश दिला की, मे. ए इ एल यांना ₹ ३२.८० कोटी द्यावेत. एम जी सी एमने दि. २९.०४.२०१८ च्या आदेशाला मा. उच्च न्यायालय मुंबई यांचे कडे कलम ३४ नुसार अर्ज सादर करून अंतरिम आदेशास आव्हान दिले. या अर्जावर ते दाखल करण्याबाबत सुनावणी साठी ते १८.०३.२०१९ रोजी यादीवर घेण्यात आले. सुनावणी नंतर मा. मुंबई उच्च न्यायालय यांनी १८.३.२०१९ रोजी आदेश देऊन एम जीसीएलचा कलम ३४ खाली अर्ज दाखल करण्यास परवानगी दिली व अर्ज दाखल करून घेतला. त्याची सुनावणी प्रलंबित आहे. लवाद प्रक्रियेत साक्षीदारांच्या उलट तपासणी चालू आहेत. यामुळे व्यवस्थापनाचे मत आहे की वित्तीय वर्ष २०१८-१९ मधे ₹ ३२.८० कोटीची तरतूद नसावी. अशाप्रकारे कंपनीने मागील वर्षी सुमारे ₹ ३९९.७९ कोटीचा कर्जाचा दावा मान्य केलेला नाही. एम जी सी ए मिळालेला कोळसा खाण ब्लॉकचे वाटप मा. सर्वोच्च न्याायालय यांनी रद्द केले असल्याने, मच्छाकाटा कोळसा ब्लॉक साठी जमीन संपादनाच्या प्रक्रीयेस विरोध करण्यासाठी मा. ओरिसा न्यायालय यांचे कडे सादर केलेले सर्व विनंती अर्ज आता निष्फळ झाले आहेत. म्हणून आता खालील प्रलंबित अर्ज/ प्रकरणे यामधे एम जी सी एल आवश्यक व्यक्ती (पार्टी) राहिलेली नाही. १) विनंती अर्ज (सी) १४९२४ दि. १३/८/१२ - १९/११/१२ पासून पुन्हा दाखल करण्याबाबत – प्रलंबित २) विनंती अर्ज (सी) २२३९२ दि. २३/११/२०१२ मा. उच्च न्यायालय यांनी दि. ९/१२/२०१७ रोजी लोक अदालत यांचे कडे सुपूर्द केले.	३९९.७९	३९९.७९
	एकूण दावे • थकीत आणि कंपनीने न्याय मागितलेले कराचे दावे • कंपनीने विस्तारीत केलेल्या हमी **एकूण आकस्मिक दायित्त्वे**	**३८५२.३६** ३१.५६ ८७४.२८ **४,७५८.२०**	**३१३७.४५** २७३.७५ ८१४.६६ **४,२२५.८६**
२अ)	**बांधिलकी :** भांडवली खात्यात कार्यवाही करावयाची आणि तरतूद केलेली नसलेली कंत्राटाची अंदाजे रक्कम	१,१०७.३६	६८५.८४

३. महत्त्वाच्या इतर बांधिलकी

(अ) महानिर्मिती कंपनीने निर्माण केलेल्या वीज विक्रीसाठी महावितरण या कंपनी सोबत वीज खरेदी करार केला आहे. आणि जर हा करार मधेच खंडित केला नाही किंवा त्याची मुदत वाढविली नाही तर तो पंचवीस वर्षे अमलात राहील.

(ब) फ्लाय ॲश विक्री / विल्टेवाटीसाठी महानिर्मितीने मेसर्स अल्ट्रा टेक सिमेंट लि. यांचेसोबत वित्तीय वर्ष २०२३-२४ पर्यंतचा १५ वर्ष दीर्घ मुदतीचा करार / आदेश दिला आहे.

(क) कंपनीला ५२.५३७ दशलक्ष मेट्रीक टन कोळशासाठी कोल लिंकेज मिळाले आहे. यामधे ब्रीज लिंकेज व सामंजस्य करार समाविष्ट आहे. त्यानुसार सबंधित कोळसा कंपन्याकडून प्रचलीत बाजार भावाने कोळसा घेतला जातो.

(ड) कंपनीने गॅस कार्पोरेशन ऑफ इंडिया लि. सोबत दि. ५.७.२०२१ पर्यंत ३.५ एमएमएससीएमडी गॅस खरेदी व वाहतूकीचा करार केला.

४. आकस्मिक मत्ता :

१) महानिर्मिती कंपनीने वीज खरेदी करारानुसार महावितरण कंपनीला विलंब भरणा अधिभार लावला. या अधिभाराची रक्कम ₹ ३७२५ कोटी याला महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोगाने दर बाह्य उत्पन्न मानले आणि महानिर्मितीची वार्षिक महसूलीची आवश्यकता वित्तीय वर्ष २०१०-११ ते २०१५-१६ या कालखंडासाठी कमी केली. या विरोधात कंपनीने अपील न्यायाधिकरणाकडे या कार्यपद्धती बद्दल अपील दाखल केले होते, पण ते फेटाळण्यात आले.

आता सदर प्रकरण मा. सर्वोच्च न्यायालयात प्रलंबित आहे. नुकतेच अन्य पारेषण परवानाधारकाच्या या सारख्या प्रकरणात (लवादा अपील क्र. २५० वर्ष २०१६ चे अपील आणि आय एस. ८९९ वर्ष २०१७ दि. २०/५/२०१९) यात लवादाने निर्णय दिला की, विलंब भरणा आकाराला दरबाह्य (नॉन टॅरीफ) उत्पन्न मानले जाऊ नये आणि त्यामुळे ते वार्षिक महसूल आवश्यकता मधून वजा करू नये.

या निकालामुळे महानिर्मितीच्या ₹ ३७२५ कोटीची पुर्नस्थापना होण्याची अनुकूलता वाढली आहे. तसा अनुकूल निकाल मिळाला तर महानिर्मितीची मिळकत ₹ ३७२५ कोटी वाढण्याची शक्यता आहे.

२) महानिर्मिती कंपनीने मे. डर्क इंडिया या संस्थेसोबत फ्लाय ॲश विक्रीचा करार केला. नंतर मे. डर्क इंडियाने महानिर्मिती विरोधात दाखल केलेल्या खटल्यात न्यायालयाने अंतरीम आदेश दिला. त्याप्रमाणे मे. डर्क इंडियाने फ्लाय ॲशसाठी ₹ ३५०/- प्रती मेट्रिक टन दर लावला. महानिर्मितीला (₹ २२५/- प्रती मेट्रीक टन प्रमाणे) ₹ ६.४४ कोटी मिळाले. आणि (₹ २२५/- प्रती मेट्रीक टन) याप्रमाणे ₹ ३.५८ कोटी मे. डर्क इंडियाने न्यायालयात जमा केले. न्यायालयातील या रकमेस 'आकस्मिक मत्ता' म्हणून प्रकट केले आहे.

३) स्वामित्व भरणा उत्पादन शुल्क आणि इतर वसूली यांचा भरणा निषेध नोंदवून करण्यात आला आहे.

४) महानिर्मितीने कोळसा कंपन्या आणि वॉशरीचे संचालक यांचे विरोधात केलेले प्रतिदावे यांना ऋण मानलेले नाही. त्याचा तपशील खालील प्रमाणे आहे.

	तपशील	रक्कम ₹ कोटीत
१	कोळशातील दगडा संबधीचे दावे	२८.०१
२	एस आर एन दावे	४३.२८
३	व्याजाचे दावे	४८४.३५
४	दर्जा कमी होणे	२१८७.६२
५	कोळसा ओला असणे	३४.१८
६	अपूरा माल देणे	२११५.३८
	एकूण	४८९२.८२

५. महानिर्मितीने तीन संपर्क कंत्राटदार अनुक्रमे मे. नायर, मे. नरेश कुमार, मे. करमचंद थापर यांचे विरोधात एन सी एल ए टी, नवी दिल्ली येथे भरपाईसाठी ₹ ४०९ कोटीचे दावे केले आहेत. केस नं. एटी ०२/२०१८ ॲड. के. के. शर्मा.

टिपा क्र ४२ : विभागश: अहवाल

(अ) **भौगोलिक माहिती :**

भौगोलिक माहितीमधे कंपनीच्या महसूल आणि चालू नसलेल्या मत्ता या कंपनीच्या राहीवासी देशात आणि इतर देशात असण्याबद्दलचे विश्लेषण केलेले असते. भौगोलिक माहिती सादर करताना, ग्राहकांची भौगोलिक स्थाने यांच्या आधार विभागश: महसूल दाखविला जातो. आणि चालू नसलेल्या मत्तांचे भोगोलिक स्थान यांच्या आधारे मत्तांचे विभागश: विश्लेषण असते.

भूगोल	३१ मार्च २०१९ रोजी संपलेल्या वर्षासाठी	३१ मार्च २०१८ रोजी संपलेल्या वर्षासाठी
१. **महसूल**		
- भारतामधे	२१४१५.८२	२१०६१.४८
- भारताबाहेर	निरंक	निरंक
२. **प्रमुख मोठ्या ग्राहकांची माहिती**		
- एकत्रित महसूल – १० टक्के पेक्षा जास्त (देणारा प्रत्येक ग्राहक)		
ब) भारत		
महाराष्ट्र राज्य विद्यत वितरण कं. लि.	२१,२६६.६८	२१०१२.७७
भारताच्या बाहेर	**निरंक**	**निरंक**

टिपा क्र ४३ : (अ) अपेक्षित पत हानी तरतूद :

या वर्षी कंपनीने महावितरण कडून मिळू शकणाऱ्या अधिभार या बाबीतील पतीची जोखीम विचारात घेऊन भारतीय लेखामानक १०९, वित्तीय विलेख यातील अटीनुसार तिचे पूनर्निर्धारण केले. महावितरणने सुद्धा तिच्या लेखावह्यांमधे याचे समतूल्य दायित्व ३१/३/१८ रोजी नोंदवले आहे. हे लक्षात घेऊन महानिर्मितीच्या व्यवस्थापनास वाटते की, महावितरण कडून कराराप्रमाणे मिळू शकणारा रोख प्रवाह यात फारसा फरक पडणार नाही. आणि कंपनीची अपेक्षा आहे की, येणी संपूर्णत: वसूल होतील म्हणून अपेक्षित पत हानीची तरतूद करावी इतकी रोखीची तूट होणार नाही. त्यामुळे महानिर्मिती कंपनीने दि. ३१.३.२०१९ रोजी केलेली ₹ ९८२.२८ कोटीची तरतूद मागे घेतली आहे.

टिपा क्र. ४४ : वित्तीय मत्ता व वित्तीय दायित्वे यांचे वर्गीकरण

रक्कम ₹ कोटीत

तपशील	३१.०३.२०१९			३१.०३.२०१८		
	नफा व तोटा पत्रकाद्वारे रास्तमुल्य	इर सर्वकष उत्पन्नाद्वारे पत्रकाद्वारे रास्तमुल्य	कर्जफेडीचा खर्च	नफा व तोटा पत्रकाद्वारे रास्तमुल्य	इर सर्वकष उत्पन्नाद्वारे पत्रकाद्वारे रास्तमुल्य	कर्जफेडीचा खर्च
वित्तीय मत्ता						
१) व्यापारी येणी			१३,५६४.९१			१२,९८०.२०
२) २) रोख व रोख समतूल्य			०.३२			०.२०
३) बँकेतील शिल्लक वरील (२) मधील वगळून						
४) कर्जे			१०.६४			१३.०९
५) इतर वित्तीय मत्ता			२,९०६.८९			२,७३६.२४
एकूण			**१६,४८२.७५**			**१५,७३०.४२**
वित्तीय दायित्त्वे						
१) कर्जे – उसनवारी			३१,०७२.७३			३२,४२०.४९
२) व्यापारी देणी			१,३२८.२२			१,४३८.५०
३) इतर वित्तीय दायित्त्वे			७,६३६.०८			७,२०३.७३
एकूण			**४०,०३७.०३**			**४१,०६२.७२**

वित्तीय जोखीमांचे व्यवस्थापन

जोखीम व्यवस्थापनांचा आकृतीबंध

सर्व सामान्य कार्य करताना, कंपनीच्या कृतींना विविध धोक्यांना सामोरे जावे लागते. त्यातील काही धोके वित्तीय विलेखांसंबंधीचे आणि हे विलेख ज्या बाजारपेठेत कार्यरत असतात त्यासंबंधी असतात. महानिर्मिती कंपनीची स्वत:ची जोखीम व्यवस्थापनाची यंत्रणा असून तिचे नियमित अंतराने संचालन केले जाते. महागूज कोलायरीज मर्यादित, महाजेम्स मर्यादित आणि धोपावे कोस्टल पॉवर लि. यांचे बाबत बँका / वित्तीय संस्था यांची कोणतीही कर्जे, उसनवारी नाहीत.

४४ अ. नियामकांमुळे जोखिमा

महानिर्मिती कंपनी तिच्या वार्षिक महसूल गरजा महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोग यांना सादर करते. त्यांनी मंजूर केलेल्या दरपत्रकाच्या आधारे महानिर्मिती ग्राहकांना मासिक उर्जा देयके देते. महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोगाने निश्चित केलेले दर या आयोगाच्या (बहुवर्षिय वीज दर) पत्रकावर आधारलेले असतात. या दरात ठराविक कालावधीनंतर सुधारणा होते. या आयोगाच्या नियामकांच्या प्रमाणक मांपदंडानुसार दर निश्चिती होते. या प्रमाणित मापदंडात किंवा नियमनाच्या मागदर्शक तरतूदीमध्ये कोणतेही बदल झाल्यास त्याचे परिणाम महानिर्मितीच्या वीज विक्रीच्या महसूलावर होतात.

४४ ब) कंपनीने वित्तीय धोके ओळखून त्याच्या तीन श्रेणी केल्या आहेत त्या अशा १) पत जोखीम २) रोकड सुलभता आणि ३) बाजारातील जोखीम, या प्रत्येक श्रेणीतील धोक्याचे उगमस्थानाचा तपशील आणि कंपनी या धोक्यांचे करीत असलेले व्यवस्थापन याचे स्पष्टीकरण खालील टिपांमध्ये केले आहे.

टिपा क्र. ४४ ब - १ पत जोखीम :

जेव्हा कंपनीचा ग्राहक किंवा अन्य व्यवहारातील संस्था तिचे करारानुसार असलेली बंधने पूर्ण करू शकत नाही. तेव्हा कंपनीला वित्तीय नुकसान करणारी पत विषयक जोखीम उद्‌भवते. त्यामुळे ग्राहकांकडील येणी आणि गुंतवणूकीच्या प्रतिभूती याबाबत धोके निर्माण होतात. म्हणून कंपनी संशयास्पद ऋणे, येणी आणि कमी होणारी प्राप्ती यासाठी भरपाईची तरतूद करते. तसेच व्यापारातून आणि इतर येणी व गुंतवणूकी यांचे तोटयांचा अंदाज कंपनी करून ठेवते.

खाली दिलेल्या वित्तीय विलेखांच्या प्रकरणी पत पुरवठ्यांवर होणारे कमाल धोके हे त्यांच्या विभाजन रकमांच्या संदर्भात मर्यादित केले आहेत.

व्यापारी येणी

व्यापारी येण्यांच्या (चांगली मानलेल्या) अपेक्षित पत तोट्यांचा अंदाज करण्यासाठी कंपनी शासकीय बॉण्डचा, उत्पन्नाच्या संबंधित वर्षासाठी, सवलत घटक, म्हणून वापर करते आणि अशा व्यापारी येण्यांशी संलग्न असणाऱ्या वेळेच्या मुल्यांच्या धोक्यांचे निर्धारण करते. व्यापारी येण्याचा संबंध महावितरणला पुरविलेल्या वीजेच्या येण्याशी आहे. ही सहोदर कंपनी असल्याने तसेच सार्वभौम संस्था असल्याने तिच्या व्यवहारात पत संबंधीचा धोका असल्याचे वाटत नाही. पत संबंधातील धोके दर्शन व तोटयाची तजवीज (अपेक्षित पत तोटयाच्या तरतुदीसह) याची माहिती खालील तक्त्यात दर्शविली आहे.

रक्कम ₹ कोटीत

तपशील	३१.०३.२०१९		३१.०३.२०१८	
	ठोक धरलेली रक्कम	तोटयासाठी तजवीज	ठोक धरलेली रक्कम	तोटयासाठी तजवीज
मागील येणे ० ते ९० दिवस	१३५६४.९१	-	८,७४२.२३	-
मागील येणे ९१ ते ३६० दिवस	-	-	-	-
३६० पेक्षा जास्त दिवस	२६.६०	२६.६०	५२४७.५५	१००८.८८
एकूण	**१३५९१.५१**	**२६.६०**	**१३,९८९.७७**	**१००८.८८**

या वर्षात व्यापारी येण्याच्या संदर्भातील अपेक्षित पत तोटयासाठी केलेल्या तजवीजीचे स्थानांतर खालील तक्त्यात दिले आहे:

रक्कम ₹ कोटीत

दि. ०१/०४/२०१७ ची शिल्लक	**७९३.८१**
अधिक : मान्य केलेला अपेक्षित पत – तोटा	२८५.९६
वजा : निर्लेखित केलेली रक्कम	७०.८८
दि. ३१/०३/२०१८ ची शिल्लक	**१,००८.८८**
अधिक : मान्य केलेला अपेक्षित पत – तोटा	(९८२.२८)
वजा : निर्लेखित केलेली रक्कम	-
दि. ३१/०३/२०१९ ची शिल्लक	**२६.६०**

रोख व रोख समतूल्य :

तपशील	३१.०३.२०१९ रोजी	३१.०३.२०१८ रोजी
रोख व रोख समतूल्य	०.३२	०.२०

कर्ज प्रतिभूतीमधे गुंतवणूक : महानिर्मितीच्या प्रकरणात गुंतवणूकी उपकंपन्या / संयुक्त साहस कंपन्या यामध्ये केल्या आहेत.

टिपा क्र ४४ ब- २ : रोकड सुलभतेचे धोके

रोकड सुलभतेचे धोके म्हणजे कंपनी तिची वित्तीय बंधने वेळेत पूर्ण करू शकत नाही ते धोके, कंपनी तिचे व्यवहार आणि वित्तीय आश्वासने वेळेवर पूर्ण करण्याची हमी मिळावी म्हणून रोकड सुलभतेचे प्रभावी व्यवस्थापन करण्यावर लक्ष केंद्रित करते. कंपनीच्या कर्जावर पुरेशा मर्यादा असतात, त्याला भागधारक व मंडळाची योग्य मान्यता असते. कंपनीच्या रोकड सुलभतेच्या स्त्रोतांमध्ये प्रवर्तनीय रोकडता प्रवाह, रोख व समतूल्य बँकांचे निधी व विना निधी आधारित प्रवाह यांचा समावेश होतो. उद्योग व्यवसायाचे काम सुरळीत व सतत चालू रहावे यासाठी रोख व निधी प्रवाह व्यवस्थापन याकडे रोज लक्ष दिले जाते.

१) वित्तीय रचना :

कंपनीच्या विविध बँकातील निधी व विनानिधी यावर मर्यादा असतात. कंपनीचे भागधारक आणि मंडळ यांनी मंजूर केलेल्या कर्ज, उसनवारी यांच्या मर्यादा पुरेशा आहेत. कंपनीच्या पतस्थितीला दर्जा देणाऱ्या नामांकित संस्थाकडून चांगला दर्जा मिळाल्यास देशांतर्गत बाजारपेठेतून निधी प्राप्त होण्यास त्याची मदत मिळते. निधीच्या स्त्रोताची विविधता आणि शक्तीवान रोकडता प्रवाह आवश्यक भांडवली शिस्त राखण्यासाठी सक्षम असते, महानिर्मिती कंपनीने तिच्या भांडवली शिस्त राखण्यासाठी सक्षम असते. महानिर्मिती कंपनीने तिच्या भांडवली पुरवठ्याच्या रचनेत विविधता ठेवली आहे. यामधे कालानुसार मुदत पूर्ण होणाऱ्या ठेवी आणि चलनी पैसा यांच्या वित्तीय उत्पादनांचे मिश्रण आहे. या वित्तीय उत्पादनामधे खरेदीदारांचे क्रेडीट लोन, स्वच्छ व प्रतीभूती असलेली देशांतर्गत मुदतीची कर्जे (तसेच भारत सरकार व महाराष्ट्र शासन यांच्यामार्फत पुन्ह पाठिंबा देण्याच्या आधारे परकीय चलनातील कजे) इत्यादी यांचा समावेश होतो. महानिर्मिती कंपनी देशांतर्गत तसेच जागतिक बँक, के.एफ.डब्ल्यू. यासारख्या परदेशी वित्तीय संस्थाशी संपर्क साधून योग्य प्रकारे विविध स्वरूपात निधी मिळविते. यामधे भौगोलिक वैविध्यही आहे.

२) वित्तीय दायित्त्वांची मुदत पूर्ण होणे

तपशील	कंत्राटाचा रोकडता प्रवाह					
	३१.०३.२०१९			३१.०३.२०१८		
	१ वर्षापर्यंत	१ ते ३ वर्षे	३ वर्षापेक्षा अधिक	१ वर्षापर्यंत	१ ते ३ वर्षे	३ वर्षापेक्षा अधिक
डेरिव्हेटीव्ह नसलेले वित्तीय दायित्त्व						
कर्जे (दीर्घ मुदतीत)	२४६६.८५	५३६९.३३	१७६४२.७८	२५१३.००	४८५६.३२	१९३९४.३७
खेळत्या भांडवलाती उसनवारी	८०६०.६२			८१६९.८१		
व्यापारी येणी	१३२८.३२			१४३८.४५		
इतर दायित्त्वे	७६३५.७४			७२०३.४७		
एकूण	**१९४९१.५४**	**५३६९.३३**	**१७६४२.७८**	**१९३२४.७३**	**४८५६.३२**	**१९३९४.३७**

टिपा क्र. ४४ सी - बाजारपेठेतील धोके

बाजारातील धोक्यांचे पुढील धोक्यांमध्ये वर्गीकरण केले आहे. i) चलनातील धोके ii) व्याजदरातील धोके iii) वस्तु संबंधी धोके

टिपा क्र. ४४ सी-१ - चलनातील धोके

कंपनीने के एफ डब्लयू जर्मनी आणि जागतिक बँक (आय बी आर डी) यांचेकडून परकीय चलनात घेतलेल्या कर्जांना परकीय चलनातील बदलाचे धोके संभवतात. आम्हाला ७.३९ कोटी युरो आणि ३.०४ कोटी यु एस डॉलर अशी कर्जे आढळली. मात्र कंपनी दर नियमनाच्या वातावरणात काम करते. परिणामी परकीय चलनातील बदलाची समस्या प्रत्यक्ष ग्राहकांकडील वसूलीने हातात येऊ शकते. म्हणून परकीय चलनातील बदलांचा मोठा धोका कंपनीला नाही.

टिपा क्र. ४४ सी २ - व्याज दरातील धोके

व्याज दरातील धोके दर्शन :

तपशील	निर्देशित रक्कम रु. कोटीत	
	३१.०३.२०१९	३१ .०३.२०१८
स्थिर दरांचे विलेख		
वित्तीय मत्ता		
वत्तीय दायित्त्वे	४७८.२६	५९४.२४
दर बदल होणारे विलेख		
वित्तीय मत्ता		
वित्तीय दायित्त्वे	३३,०६१.३३	३४,३३९.२५

दर बदल होणाऱ्या विलेखांसाठी रोकडता प्रवाहाचे सुक्ष्म ग्रहिता विश्लेषण

अहवालाच्या तारखेला व्याज दरात २५ आधार बिंदू इतका रास्त व शक्य बदल झाला असता तर त्यामुळे नफा किंवा तोटा यात होणारी वाढ/(घट) खालील तक्त्यात दिली आहे. तसेच निदर्शक २५ आधार बिंदू (०.२५ टक्के) स्थलांतर हे केवळ दिशादर्शक आहे आणि त्यातून व्यवस्थापनाचे व्याज दर बदलाचे अंदाज व्यक्त होत नाहीत.

या विश्लेषणात असे गृहित धरले आहे की, इतर सर्व फरक, विचलन विशेषत: परकीय चलन विनिमय दर हे स्थिर आहेत.

रक्कम ₹ कोटीत

तपशील	नफा किंवा तोटा			
	२५ आधार बिंदू वाढ	२५ आधार बिंदू घट	२५ आधार बिंदू वाढ	२५ आधार बिंदू घट
	३१.०३.२०१९		३१.०३.२०१८	
तरता दराचे कर्ज	८२.६५	(८२.६५)	८५.८५	(८५.८५)
व्याज दर अदलाबदल (संकल्पनेतील मुद्दल रक्कम)				
रोकडता प्रवाहाची संवेदनाशिलता (निव्वळ)	**८२.६५**	**(८२.६५)**	**८५.८५**	**(८५.८५)**

टिपा क्र. ४४ सी ३ - वस्तू संबंधी धोके

कंपनीचे कार्य हे जेथे दराचे नियमन केले जाते अशा वातावरणात चालते. कंपनीच्या खर्चात मुख्य वाटा कोळशाच्या खर्चाचा आहे. कोळसा खर्चाचेच प्रत्यक्ष बदलाची वसुली ग्राहकांच्या येण्यातून करण्यास परवानगी आहे. मात्र ती कामगिरीचे मापदंड पूर्ण करण्याला अटीच्या अधीन आहे. म्हणून कोळसा किमतीतील बदलाचा कंपनीस मोठा धोका नाही.

टिपा क्र. ४५ भाडी

प्रवर्तनातील भाडी :

अ) भाडेकरू म्हणून भाडेपट्टी :

कंपनी जमीनी कार्यालयाच्या जागा, कर्मचारी निवासी गाळे आदिसाठी रद्द होणारी / रद्द न होणारी प्रवर्तनीय भाडेपट्टीची व्यवस्था करते. प्रवर्तनीय भाडेपट्टीतून केलेल्या देय भाड्यांना नफा-तोटा पत्रकात मान्यता दिली जाते. ती भाडेपट्टीतून संबंधित कंत्राटातील अटीवर आधारीत असते. कारण कंपनी त्याला वेळेनुरूप लाभाचा प्रकार मानते. यासाठी दिलेले भाडे नफा-तोटा पत्रकात आकारले जाते.

भविष्यातील किमान भरलेली भाडी आणि रद्द न होणाऱ्या भाड्यांचे (जल विद्युत केंद्राची भाडी) स्वरूप खालील तक्त्यात दिले आहे.

१. भविष्यातील किमान भाड्याची रक्कम देणे :

दि. ३१ मार्च रोजी रद्द न होणाऱ्या भाडेपट्ट्यांची देय रक्कम खालील प्रमाणे होती :

रक्कम ₹ कोटीत

तपशील	३१.०३.२०१९	३१ .०३.२०१८
एका वर्षापेक्षा कमी	४५२.८४	४५२.०८
एक ते पाच वर्षापर्यंत	१,८१२.२६	१,८१३.३२
पाच वर्षांपेक्षा जास्त	६,४२२.१५	६,८७३.९२
एकूण	८,६८७.२५	९,१३९.३३

२. नफा व तोटा पत्रकात मान्य रकमा

दि. ३१ मार्च रोजी रद्द न होणाऱ्या भाडेपट्ट्यांची देय रक्कम खालील प्रमाणे होती :

रक्कम ₹ कोटीत

तपशील	३१.०३.२०१९	३१ .०३.२०१८
भाडे खर्च	५६५.८३	४५२.०९

वीज खरेदी व्यवस्थेत भाडेपट्टीची निश्चिती:

महानिर्मिती कंपनीने महावितरण या कंपनीशी वीज खरेदी करार केला आहे. महानिर्मितीने निर्माण केलेल्या विजेचा मोठा वाटा महावितरणला विकण्यात येतो.म्हणून भारतीय लेखा मानक १७ यातील परिशिष्ट सी यातील अटीनुसार कंपनीने वीज खरेदी व्यवस्थेचे परिक्षण केले, जेणेकरून या व्यवस्थेत भाडेपट्टी संबंधी तरतूद आहे की नाही हे समजावे. त्यातून असे निदर्शनास आले की या करारानुसार महावितरण कंपनीला मत्ता वापरण्याचा हक्क आहे. मात्र वीज निर्मितीसाठी उपलब्ध वीज केंद्राची देखभाल न केल्यामुळे होणारे तोटे महानिर्मिती कंपनीला सोसावे लागतील. म्हणून त्या प्रमाणात धोके व मोबदले यांचे महावितरणकडे हस्तांतरण केलेले नाही. परिणामी ही व्यवस्था वित्तीय भाडेपट्टीचे निकष पूर्ण करीत नाही.

टिपा क्र. ४६ प्रतिभाग मिळकत

समभाग धारकांना देय असलेल्या प्रतीभाग मिळकतीचा हिशेब वर्षातील नफ्याला त्यावर्षातील वेटेड ॲव्हरेज इक्विटी शेअर्सच्या संख्येने भागून केला जातो. सौम्यकृत प्रतिभाग मिळकतीचा हिशेब भागधारकांना देय असलेल्या वर्षातील निव्वळ नफा किंवा तोटा यास वेटेड ॲव्हरेज इक्विटी शेअर्सच्या संस्थेने भागून काढला जातो. त्यासाठी सौम्य करण्याजोग्या जे सर्व संभाव्य इक्विटी शेअर्स दिले गेले असते त्याचे वेटेड ॲव्हरेज संख्या विचारात घेण्यात येते.प्रतिभाग मिळकतीचा हिशेब करण्यासाठी, महाराष्ट्र शासनाने सूत्रधारी कंपनीमार्फत जी बांधिलकी वाटप प्रलंबित असलेल्या शेअर ॲप्लीकेशन मनीसाठी दिलेला आहे; त्याचे वाटप कायम झालेले आहे असे समजण्यात आले आहे.

१) समभाग धारकांना लागू होणारा नफा

रक्कम ₹ कोटीत

तपशील	३१.०३.२०१९	३१ .०३.२०१८
समभाग धारकांना देय नफा : मूळ प्रतीभाग मिळकतीसाठी	(३३६.८३)	७२०.६६
समभाग धारकांना देय नफा : सौम्यकृत प्रतिभाग मिळकतीसाठी	(३३६.८३)	७२०.६६

२. सामान्य वेटेड ॲव्हरेज शेअर्सची संख्या :

तपशील	३१.०३.२०१९	३१ .०३.२०१८
दिलेल्या तारखेला समभागाचा संख्या	२५,२८४,१२६,२२६	२५,२४७,२३१,५००
मूळ आणि सौम्यकृत प्रतिभाग मिळकती साठा वेटेड ॲव्हरेज शेअर्सची संख्या	२५,२८४,१२६,२२६	२५,२४७,२३१,५००
मूळ आणि सौम्यकृत प्रतिभाग मिळकत (₹)	(०.१३)	०.२९

टिपा क्र. ४७ भांडवल व्यवस्थापन

कंपनीच्या भागधारकांचा विश्वास कायम असावा आणि भविष्यात उद्योग कायम चालावा यासाठी शक्तिशाली भांडवल पाया असला पाहिजे असे कंपनीचे धोरण आहे. भांडवलांच्या परताव्याकडे व्यवस्थापन लक्ष देत असते. त्यासाठी कंपनी कर्ज व समभाग यांच्या गुणोत्तराचा उपयोग करून भाडवलाचे निरिक्षण करते.

दि. ३१ मार्च २०१९ रोजी कंपनीचे कर्ज समभाग गुणोत्तर खालील प्रमाणे आहे.

रक्कम ₹ कोटीत

तपशील	३१.०३.२०१९	३१ .०३.२०१८
दीर्घ मुदतीची कर्ज	२३,०१२.११	२४,२५०.६९
समभाग भांडवल	२५,२८४.१५	२५,२४७.१५
कर्ज व समभाग यांचे गुणोत्तर	०.९१	०.९६

टिपा क्र. ४८ लाभांश

कंपनीने आतापर्यंत लाभांश घोषित केलेला नाही.

दीर्घ मुदतीचे कर्जे (जोडपत्र अ)

अनु. क्र.	कर्ज देणाऱ्याचा तपशील	कर्जाचे स्वरूप	३१.०३.२०१९ रोजीची थकीत शिल्लक	१ वर्षात परतफेड करावयाच्या कर्जांना चालू दायित्त्व मानावे	दीर्घ मुदतीची निव्वळ कर्जे	परत फेडीची पद्धती	व्याज दर	प्रतिभुतीचे स्वरूप
१	पीएफसी	नवीन परळी विस्तार युनीट - ३	४९८.८७	७१.२८	४२७.५९	६० समान तिमाही हप्ते एप्रिल २०११ पासून प्रारंभ	१०.२२%	भविष्यात प्रकल्पासाठी निर्माण मत्ता, जमिनीसह गहाण / तारण
२	पीएफसी	पारस विस्तार प्रकल्प युनिट २	६२२.३३	८८.९२	५३३.४१	६० समान तिमाही हप्ते एप्रिल २०११ पासून प्रारंभ	१०.२२%	भविष्यात प्रकल्पासाठी निर्माण मत्ता, जमिनीसह गहाण / तारण
३	पीएफसी	कोराडी औ. वि. केंद्रात आर. ॲड एम कामे	३.२५	१.३०	१.९५	४८ समान तिमाही हप्ते ऑक्टोबर २००८ पासून सुरू	१०.२२%	एस जी ॲन्ड टी जी च्या चलन गहाण आणि परळी औ. वि. केंद्र (१x२५० मे वॅ) यासाठीचे अन्य पॅकेज रक्कम ₹ ३८० कोटी
४	पीएफसी	भुसावळ, परळी आणि पारस येथे आर ॲड एम कामे	०.८३	०.३३	०.५०	४८ समान तिमाही हप्ते ऑक्टोबर २००९ पासून सुरू	१०.२२%	एस जी ॲन्ड टी जी च्या चलन गहाण आणि परळी औ. वि. केंद्र (१x२५० मे वॅ) यासाठीचे अन्य पॅकेज रक्कम ₹ ३८० कोटी
५	पीएफसी	नाशिक औ. वि. केंद्रात युनीट १ व २ चे आर ॲड एम कामे	३.५५	१.४२	२.१३	४८ समान तिमाही हप्ते ऑक्टोबर २००९ पासून सुरू	१०.२२%	एस जी ॲन्ड टी जी च्या चलन गहाण आणि परळी औ. वि. केंद्र (१x२५० मे वॅ) यासाठीचे अन्य पॅकेज रक्कम ₹ ३८० कोटी
६	पीएफसी	नाशिक औ. वि. केंद्रात रेल्वे सायडींग सिस्टीम यांचा दर्जा उंचावणे	५.२१	२.०८	३.१३	४८ समान तिमाही हप्ते ऑक्टोबर २००९ पासून सुरू	१०.२२%	एस जी ॲन्ड टी जी च्या चलन गहाण आणि परळी औ. वि. केंद्र (१x२५० मे वॅ) यासाठीचे अन्य पॅकेज रक्कम ₹ ३८० कोटी
७	पीएफसी	कोयना साठी २५० एमविए जनरेटर ट्रॉन्स्फॉर्मर	०.३१	०.३१	०.००	४८ समान तिमाही हप्ते एप्रिल २००८ पासून सुरू	१०.२२%	एस जी ॲन्ड टी जी च्या चलन गहाण आणि परळी औ. वि. केंद्र (१x२५० मे वॅ) यासाठीचे अन्य पॅकेज रक्कम ₹ ३८० कोटी

८	पीएफसी	कोराडी औ. वि. केंद्रात ॲश बंड	४.४५	१.७८	२.६७	४८ समान तिमाही हप्ते ऑक्टोबर २००९ पासून सुरू	१०.२२%	एस जी ॲन्ड टी जी च्या चलन गहाण आणि परळी औ. वि. केंद्र (१x२५० मे वॅ) यासाठीचे अन्य पॅकेज रक्कम ₹ ३८० कोटी
९	पीएफसी	महानिर्मितीच्या विविध औ. वि. केंद्रात बॉयलर इकॉनॉमायझर आणि वॉटर वॉल पॅनल्स बदलण्याची आवश्यक आर ॲण्ड एम योजना	११.७९	३.३७	८.४२	४८ समान तिमाही हप्ते ऑक्टोबर २०१० पासून सुरू	१०.२२%	एस जी ॲन्ड टी जी च्या चलन गहाण आणि परळी औ. वि. केंद्र (१x२५० मे वॅ) यासाठीचे अन्य पॅकेज रक्कम ₹ ३८० कोटी
१०	पीएफसी	चंद्रपूर महा. औ. वि. केंद्रात युनीट ५,६ व ७ साठी समान सुटा भाग स्वरूपात म्हणून एल पी रोटरचे प्रापण	१४.३२	२.३९	११.९३	४८ समान तिमाही हप्ते एप्रिल २०१३ पासून सुरू	१०.२२%	एस जी ॲन्ड टी जी च्या चलन गहाण आणि परळी औ. वि. केंद्र (१x२५० मे वॅ) यासाठीचे अन्य पॅकेज रक्कम ₹ ३८० कोटी
११	पीएफसी	कोराडी औ. वि. केंद्र विस्तार प्रकल्प (३ x ६०० मे वॅ.)	८४८०.५०	६४०.०४	७८४०.४६	६० समान तिमाही हप्ते जुलै २०१७ पासून सुरू	९.८६%	३ x६०० मेवॅ कोराडी विस्तार औ.वि.केंद्रात सर्व चल आणि अचल मत्ता यावर एकाच वेळी आकारणी यामधे चल यंत्रे, यंत्राचे सुटे भाग, अवजारे आणि सहायक साधने व सामान (प्रकल्पाच्या जागेवर) सध्या व भविष्य काळात त्या सोबत १.२५ पट कव्हरेज यासह
१२	पीएफसी	कोराडी औ.वि.केंद्रातील युनीट ५,६ व ७ चे आर ॲड एम	५.८३	०.४८	५.३५	६० समान तिमाही हप्ते ऑक्टोबर २०१६ पासून सुरू	१०.२२%	परळी औ.वि. केंद्रातील युनीट ३,४,५ यांच्या एकत्रित मत्ता, जमीनी सह
१३	पीएफसी	परळी औ. वि. केंद्राच्या माजलगाव उपसा सिंचन योजनेपासूनच्या पाणी पुरवठा योजनेचे आर अँड एम काम करणे	१३४.९०	१४.२०	१२०.७०	४० समान तिमाही हप्ते ऑक्टोबर २०१८ पासून सुरू	१०.२२%	परळी औ.वि. केंद्रातील युनीट ३,४,५ यांच्या एकत्रित मत्ता, जमीनी सह
१४	पीएफसी	चंद्रपूर महा औ. वि. केंद्रात बॉयलर व टर्बाइनचे आर अँड एम काम	६७.१४	४.६३	६२.५१	६० समान तिमाही हप्ते ऑक्टोबर २०१८ पासून सुरू	१०.२२%	परळी औ.वि. केंद्रातील युनीट ३,४,५ यांच्या एकत्रित मत्ता, जमीनी सह

१५	पीएफसी	चंद्रपूर महा. औ. वि. केंद्रात युनीट ५ व ६ च्या राख हााताळणी यंत्रणेचे आर अँड एम काम	५.४१	०.४७	४.९४	६० समान तिमाही हप्ते ऑक्टोबर २०१५ पासून सुरू	१०.२७%	परळी औ.वि. केंद्रातील युनीट ३,४,५ यांच्या एकत्रित मत्ता, जमीनी सह
१६	पीएफसी	सी एस टी पी एस चे युनीट ५ व ६ यांच्या कुलींग सिस्टीम कंडेसरचे आर अँड एम	१८.७१	१.६३	१७.०८	६० समान तिमाही हप्ते ऑक्टोबर २०१५ पासून सुरू	१०.२२%	परळी औ.वि. केंद्रातील युनीट ३,४,५ यांच्या एकत्रित मत्ता, जमीनी सह
१७	पीएफसी	नाशिक औ.वि. केंद्र टप्पा २ (३x२१० मेवॅ) युनीट ३,४,५ यांच्या प्रक्रीया सुधारणेसाठी आर अँड एम	१.९४	०.१४	१.८०	४० समान तिमाही हप्ते जुलै २०१९ पासून सुरू	१०.२४%	परळी औ.वि. केंद्रातील युनीट ३,४,५ यांच्या एकत्रित मत्ता, जमीनी सह
१८	पीएफसी	भुसावळ केंद्रात कोळसा वापराचे मापन व निरिक्षण यासाठी आर अँड एम	०.४३	०.०३	०.४०	६० समान तिमाही हप्ते ऑक्टोबर २०१६ पासून सुरू	१०.२७%	परळी औ.वि. केंद्रातील युनीट ३,४,५ यांच्या एकत्रित मत्ता, जमीनी सह
१९	पीएफसी	भुसावळ केंद्रातील बॉयलर अँड टर्बाइन सुधारणा योजना (स्टेशन हिट सुधारणा) आर अँड एम	६.३८	०.५१	५.८७	६० समान तिमाही हप्ते ऑक्टोबर २०१६ पासून सुरू	१०.२२%	परळी औ.वि. केंद्रातील युनीट ३,४,५ यांच्या एकत्रित मत्ता, जमीनी सह
२०	पीएफसी	भुसावळ केंद्रात टर्वाइन ऑक्झिलरी परफॉर्मन्स इम्प्रुव्हमेंट स्किम आर अँड एम	६.५०	०.५२	५.९८	६० समान तिमाही हप्ते ऑक्टोबर २०१६ पासून सुरू	१०.२२%	परळी औ.वि. केंद्रातील युनीट ३,४,५ यांच्या एकत्रित मत्ता, जमीनी सह
२१	पीएफसी	परळी केंद्रातील युनीट ३,४ व ५ साठी बीएफपी (२०० के एच आय) कार्ट्रीज बदलून तेथे उर्जा कार्यक्षम कार्ट्रीज साठी आर अँड एम	५.७४	०.५०	५.२४	६० समान तिमाही हप्ते ऑक्टोबर २०१५ पासून सुरू	१०.२२%	परळी औ.वि. केंद्रातील युनीट ३,४,५ यांच्या एकत्रित मत्ता, जमीनी सह
२२	पीएफसी	उरण जीटीपीस च्या स्टेज २ च्या जी टी ऑटोमेशन सिस्टीम स्टार्टींग फ्रिक्वेन्सी कन्व्हर्टर अँड स्टॅटीक एक्सायटेशन सिस्टीम युनीट ७ व ८ येथे	१२.७७	१.१९	११.५८	६० समान तिमाही हप्ते जानेवारी २०१५ पासून सुरू	१०.२२%	परळी औ.वि. केंद्रातील युनीट ३,४,५ यांच्या एकत्रित मत्ता, जमीनी सह
२३	पीएफसी	खापरखेडा केंद्रातील युनीट १ व २ साठी हाय प्रेशन टवााईन (एच पी टी मोड्यूल) मिळविणे	२५.७३	१.८४	२३.८९	६० समान तिमाही हप्ते एप्रिल २०१८ पासून सुरू	१०.२२%	नाशिक औ. वि. केंद्रातील युनीट ३,४ व ५ यांच्या चलमत्ता

२४	पीएफसी	नाशिक औ. वि. केंद्रात टप्पा २ (युनीट ३,४,५ ३ २०० मेवॅ) यात टर्बाइन ऑक्झिलरी कंझमशन इम्प्रुव्हमेंट साठी आर अँड एम	१२.८०	१.२२	११.५८	६० समान तिमाही हप्ते ऑक्टोबर २०१४ पासून सुरू	१०.२३%	नाशिक औ. वि. केंद्रातील युनीट ३,४ व ५ यांच्या चलमत्ता
२५	पीएफसी	नाशिक औ. वि. केंद्रासाठी नाशिक पुणे महामार्ग ते बुस्टर पर्यंत कॉंक्रिट रस्ता बांधणे	९.२५	०.७३	८.५२	६० समान तिमाही हप्ते जानेवारी २०१७ पासून सुरू	१०.२२%	नाशिक औ. वि. केंद्रातील युनीट ३,४ व ५ यांच्या चलमत्ता
२६	पीएफसी	महाराष्ट्रातील कोळसा वॅगन रिकाम्या करण्याच्या कामाची गती वाढविण्यासाठी विद्यमान यंत्रणेचा दर्जा उंचावणे	१.२८	०.११	१.१६	६० समान तिमाही हप्ते ऑक्टोबर २०१५ पासून सुरू	१०.२२%	नाशिक औ. वि. केंद्रातील युनीट ३,४ व ५ यांच्या चलमत्ता
२७	पीएफसी	के. जी. एस. सी. पोफळी, महाराष्ट्र येथे विविध योजना	५.३६	०.४७	४.८९	६० समान तिमाही हप्ते ऑक्टोबर २०१५ पासून सुरू	१०.२२%	नाशिक औ. वि. केंद्रातील युनीट ३,४ व ५ यांच्या चलमत्ता
२८	पीएफसी	पारस औ.वि. केंद्रातील वसाहतीला वीज व्यवस्था बी इ एस जी साईडींगला वेग २५ के व्ही ओ एच इ पुरवठा व्यवस्था आणि प्रवासी उद्‌वाहने पुरविणे	१.५४	०.१३	१.४०	६० समान तिमाही हप्ते ऑक्टोबर २०१५ पासून सुरू	१०.२२%	नाशिक औ. वि. केंद्रातील युनीट ३,४ व ५ यांच्या चलमत्ता
२९	पीएफसी	महाराष्ट्रातील लघू जलविद्युत निर्मिती केंद्रासाठी विविध योजना (पुणे एस एच पी सी आणि नाशिक एस एच पी सी)	४.९७	०.४३	४.५४	६० समान तिमाही हप्ते ऑक्टोबर २०१५ पासून सुरू	१०.२२%	नाशिक औ. वि. केंद्रातील युनीट ३,४ व ५ यांच्या चलमत्ता
३०	पीएफसी	कोराडी व खापरखेडा औ. वि. केंद्रासाठी डब्ल्यु सी एल खाणीपासून कोळसा नेण्यासाठी पाईप कन्व्हेर सिस्टिंम बांधणे	६९.४२	०.००	६९.४२	६० समान तिमाही हप्ते ऑक्टोबर २०१५ पासून सुरू	९.९७%	कॅपेक्स योजनेद्वारे भविष्यात निर्माण होणाऱ्या मत्ता गहाण राहतील
३१	पीएफसी	बायर्स लाईन ऑफ क्रेडीट - विद्यमान वीज केंद्रासाठी कॅपेक्स योजना	१५३.९७	३१.५८	१२२.४०	४० समान तिमाही हप्ते ऑक्टोबर २०१३ पासून सुरू	१०.२२%	परळी औ.वि. केंद्रातील युनीट ३, ४ व ५ यांच्या मत्ता, जमिनीसह

३२	आरइसी	भुसावळ विस्तार प्रकल्प	३४४७.९३	४३१.००	३०१६.९३	४८ समान तिमाही हप्ते मार्च २०१६ पासून सुरू	१०.२२%	या प्रकल्पाच्या विद्यमान / भविष्यात निर्माण होणाऱ्या मत्ता, त्याच्या जमिनीसह गहाण / तारण राहतील
३३	आरइसी	चंद्रपूर विस्तार प्रकल्प	४७८७.६६	४६७.०८	४३२०.५८	४८ समान तिमाही हप्ते सप्टेंबर २०१७ पासून सुरू	१०.००%	या प्रकल्पाच्या विद्यमान / भविष्यात निर्माण होणाऱ्या मत्ता, त्याच्या जमिनीसह गहाण / तारण राहतील
३४	आरइसी	परळी रिप्लेसमेंट प्रकल्प	१३६९.४३	१३६.९६	१२३२.४७	४८ समान तिमाही हप्ते सप्टेंबर २०१७ पासून सुरू	१०.००%	या प्रकल्पाच्या विद्यमान / भविष्यात निर्माण होणाऱ्या मत्ता, त्याच्या जमिनीसह गहाण / तारण राहतील
३५	आरइसी	कोराडी प्रकल्प (३x६०० मे वॅ) कर्ज पून:निधी	१५७८.९५	२१०.५२	१३६८.४३	३८ समान तिमाही हप्ते जून २०१७ पासून सुरू	९.७५%	या प्रकल्पाच्या विद्यमान / भविष्यात निर्माण होणाऱ्या मत्ता, त्याच्या जमिनीसह गहाण / तारण राहतील
३६	आरइसी	कोरडी (३x६०० मे वॅ) प्रकल्प येथे सांडपाणी प्रक्रीया प्रकल्प १३० एम एलडी चा	१००.३५	९.३३	९१.०२	४८ समान तिमाही हप्ते मार्च २०१८ पासून सुरू	९.५०%	भुसावळ औ. वि. केंद्रातील युनीट २ व ३ (२१० मे वॅ प्रत्येकी) यांच्या चल मत्ता गहाण
३७	आरइसी	भुसावळ युनीट नं. ६ रिप्लेसमेंट प्रॉजेक्टची स्थापना भुसावळ महाराष्ट्र येथे करणे	२३३.८४	०.००	२३३.८४	६० समान तिमाही हप्ते मार्च २०२५ पासून सुरू	९.७७%	या प्रकल्पात विद्यमान भविष्यात निर्माण होणाऱ्या मत्ता, जमिनीसह गहाण/ तारण
३८	आरइसी	नाशिक औ. वि. केंद्रात कम्बशन ऑप्टिमायझेशन आणि प्रोसेस इम्प्रूव्हमेंट स्किम	३.२८	०.००	३.२८	७ समान वार्षिक हप्ते १५ जानेवारी २०२२ पासून सुरू	११.३४%	या आर ॲड एम स्किम मधून निर्माण होणाऱ्या भविष्यातील मत्ता गहाण
३९	आरइसी	खापरखेडा केंद्रासाठी राखीव एच पी टी. मोड्यूलचे प्रापण करणे	१४.६०	२.९२	११.६८	७ समान वार्षिक हप्ते १५ जानेवारी २०१८ पासून सुरू	१०.००%	या आर ॲड एम स्किम मधून निर्माण होणाऱ्या भविष्यातील मत्ता गहाण
४०	आरइसी	परळी केंद्र युनीट ३, ४ व ५ साठी बर्नर मॅनेजमेंट सिस्टिम, एक्सायटेशन सिस्टिम, एच टी मोटर प्रोटेक्शन इ चे आर ॲड एम टी आ ॲड सी दर्जा उंचावणे	२.९३	०.५९	२.३४	७ समान वार्षिक हप्ते १५ फेब्रुवारी २०१८ पासून सुरू	१०.००%	या आर ॲड एम स्किम मधून निर्माण होणाऱ्या भविष्यातील मत्ता गहाण

४१	आरइसी	चंद्रपूर महा. औ.वि. केंद्राचे युनीट ५, ६ व ७ यांचे इएसपी रिस्टोरेशन / रिफर्बीशमेंट (उत्सर्जन नियंत्रणात सुधारणा)	७.६२	१.५२	६.१०	७ समान वार्षिक हप्ते १५ मार्च २०१८ पासून सुरू	११.२५%	या आर ॲन्ड एम स्किम मधून निर्माण होणाऱ्या भविष्यातील मत्ता गहाण
४२	आरइसी	नाशिक केंद्रात कोळसा वापराचे मापन व निरिक्षण	८.००	१.६०	६.४०	७ समान वार्षिक हप्ते १५ मार्च २०१८ पासून सुरू	११.३७%	या आर ॲन्ड एम स्किम मधून निर्माण होणाऱ्या भविष्यातील मत्ता गहाण
४३	आरइसी	निवेशांचे स्त्रोतानजीक मापन योजना (इंधन तेल, पाणी, साह्यकारी वीज आणि कोळसा प्रवाह)	१.२५	०.२५	१.००	७ समान वार्षिक हप्ते १५ जानेवारी २०१८ पासून सुरू	१०.००%	या आर ॲन्ड एम स्किम मधून निर्माण होणाऱ्या भविष्यातील मत्ता गहाण
४४	आरइसी	भुसावळ, कोराडी, चंद्रपूर, खापरखेडा, परळी व पारस केंद्रासाठी ऊर्जा कार्यक्षम एच टी मोटर्सचे प्रापण	२.५२	०.००	२.५२	४० समान तिमाही हप्ते सप्टेंबर २०२० पासून सुरू	१०.००%	या आर ॲन्ड एम स्किम मधून निर्माण होणाऱ्या भविष्यातील मत्ता गहाण
४५	आरइसी	भुसावळ औ. वि. केंद्रात कोळसा साठ्याचे व्यवस्थापनासाठी बुलडोझर व लोकोचे प्रापण, कोळसा बाहेर काढणे व सी एच पीची कामगिरी सुधारणे	७.०७	०.१८	६.८९	४० समान तिमाही हप्ते मार्च २०२० पासून सुरू	९.८५%	या आर ॲन्ड एम स्किम मधून निर्माण होणाऱ्या भविष्यातील मत्ता गहाण
४६	आरइसी	भुसावळ केंद्रातील २१० मे वॅ. आणि ५०० मे.वॅ. युनीट कोळसा हाताळणी केंद्रे एकमेकांशी जोडणे यासाठी बीसी ०२ व बीसी ०३ व ५०० टी पी एच क्षमता बसविणे	०.४९	०.०१	०.४८	४० समान तिमाही हप्ते मार्च २०२० पासून सुरू	१०.०० %	या आर ॲन्ड एम स्किम मधून निर्माण होणाऱ्या भविष्यातील मत्ता गहाण
४७	आरइसी	चंद्रपूर महा औ. वि. केंद्रात युनीट ५ व ६ कोळसा गिरणी साठी गियर बॉक्स १०४३ चे सुटे भाग पुरविणे	३.१३	०.०८	३.०६	४० समान तिमाही हप्ते मार्च २०२० पासून सुरू	९.७६%	या आर ॲन्ड एम स्किम मधून निर्माण होणाऱ्या भविष्यातील मत्ता गहाण
४८	आरइसी	चंद्रपूर केंद्रात युनीट ५ व ६ चे हिटींग एलीमेंट्स (बास्केट्स) बदलणे प्रायमरी व सेकंडरी एअर प्री हिटर्ससाठी	०.४६	०.००	०.४६	४० समान तिमाही हप्ते जून २०२० पासून सुरू	९.७५%	या आर ॲन्ड एम स्किम मधून निर्माण होणाऱ्या भविष्यातील मत्ता गहाण

४९	आरइसी	चंद्रपूर युनीट ५ व ६ मधे प्लॅटन सुपरहिटर आणि इको कॉइल बदलणे युनीट ७ मधे अप्पर आणि लोअर लो टेम्परेचर सुपरहिटर आणि इको वॉटर अॅसेंब्लीज बदलणे	१४.९८	०.००	१४.९८	४० समान तिमाही हप्ते जून २०२० पासून सुरू	९.७८%	या आर अॅन्ड एम स्किम मधून निर्माण होणाऱ्या भविष्यातील मत्ता गहाण
५०	आरइसी	चंद्रपूर केंद्रासाठी कंडेसर ट्यूब्ज आणि बॉयलर फिडर पंप बदलण्या साठी ते मिळविणे, कार्टीजसह	७.२८	०.१८	७.१०	४० समान तिमाही हप्ते मार्च २०२० पासून सुरू	९.७७%	या आर अॅन्ड एम स्किम मधून निर्माण होणाऱ्या भविष्यातील मत्ता गहाण
५१		चंद्रपूर केंद्रातील कोळसा हाताळणी केंद्राची कामगिरी सुधारणे	१३.५३	०.३४	१३.१९	४० समान तिमाही हप्ते मार्च २०२० पासून सुरू	९.७६%	या आर अॅन्ड एम स्किम मधून निर्माण होणाऱ्या भविष्यातील मत्ता गहाण
५२	आरइसी	चंद्रपूर केंद्रात ५०० मे. वॅ. सी एच पी व्ही चे कामगिरी सुधारून त्यांचे आयुष्य वाढविणे	७.६८	०.००	७.६८	४० समान तिमाही हप्ते सप्टेंबर २०२० पासून सुरू	१०.००%	या आर अॅन्ड एम स्किम मधून निर्माण होणाऱ्या भविष्यातील मत्ता गहाण
५३	आरइसी	चंद्रपूर केंद्रातील युनीट ३ व ४ चे इलेक्ट्रो स्टॅटीक प्रेसिपेटरची कामगिरी सुधारणे	१.४१	०.००	१.४१	४० समान तिमाही हप्ते जून २०२० पासून सुरू	९.८०%	या आर अॅन्ड एम स्किम मधून निर्माण होणाऱ्या भविष्यातील मत्ता गहाण
५४		चंद्रपूर केंद्रातील युनीट क्र. ३, ४, ५ व ६ यांचे विद्यमान एच टी ब्रेक्स चे रिट्रोफिटींग	८.८०	०.००	८.८०	४० समान तिमाही हप्ते डिसेंबर २०२० पासून सुरू	१०.०६%	या आर अॅन्ड एम स्किम मधून निर्माण होणाऱ्या भविष्यातील मत्ता गहाण
५५	आरइसी	चंद्रपूर केंद्रात सी आय एस एफ सुरक्षा सुरू करण्यासाठी टप्पा १ व २ यात क्वार्टर गार्ड बॅचलर्स निवास व इतर बांधकामे	३.६३	०.००	३.६३	४० समान तिमाही हप्ते जून २०२० पासून सुरू	९.८९%	या आर अॅन्ड एम स्किम मधून निर्माण होणाऱ्या भविष्यातील मत्ता गहाण
५६	आरइसी	खापरखेडा केंद्रासाठी वारेगाव येथील अॅश बंड विकसीत करणे	१८.०२	०.९०	१७.११	४० समान तिमाही हप्ते डिसेंबर २०१९ पासून सुरू	९.७८%	या आर अॅन्ड एम स्किम मधून निर्माण होणाऱ्या भविष्यातील मत्ता गहाण
५७	आरइसी	खापरखेडा केंद्रातील युनीट ३, ४ व ५ साठी एल टी एस एच कॉईल्स पूर्ण सेट बदलण्यासाठी त्या मिळविणे	५.०८	०.१३	४.९५	४० समान तिमाही हप्ते मार्च २०२० पासून सुरू	९.७५%	या आर अॅन्ड एम स्किम मधून निर्माण होणाऱ्या भविष्यातील मत्ता गहाण

५८	आरइसी	खापरखेडा १x५०० मेवॅ. युनीटच्या नांदगाव ॲश बंड पासून राख काढणे	४७.६०	२.३८	४५.२२	४० समान तिमाही हप्ते डिसेंबर २०१९ पासून सुरू	९.८१%	या आर ॲन्ड एम स्किम मधून निर्माण होणाऱ्या भविष्यातील मत्ता गहाण
५९	आरइसी	खापरखेडा युनीट १ इ एस पी चा दर्जा उंचावणे	०.०३	०.००	०.०३	४० समान तिमाही हप्ते जून २०२० पासून सुरू	९.७५%	या आर ॲन्ड एम स्किम मधून निर्माण होणाऱ्या भविष्यातील मत्ता गहाण
६०	आरइसी	खापरखेडा केंद्रात ग्रॅव्हीमेट्रीक बेल्ट / रोटरी टाईप फिडर सी ई पी साठी व्ही एफ डी, बी टी एस सिस्टमचा दर्जा उंचावणे आणि पर्यावरण योजना	६.५४	०.००	६.५४	४० समान तिमाही हप्ते डिसेंबर २०२० पासून सुरू	१०.००%	या आर ॲन्ड एम स्किम मधून निर्माण होणाऱ्या भविष्यातील मत्ता गहाण
६१	आरइसी	कोराडी केंद्रातील तलाव क्र. ३ मधील गाळ काढणे आणि तेथे बाजूला गाळ वापरून मातीचा बांध तयार करणे इतर संबंधित कामे - नाला, रस्ता, सीडी वर्क्स पाईप कल्व्हर्टस करणे	४०.९९	२.०५	३८.९४	४० समान तिमाही हप्ते डिसेंबर २०१९ पासून सुरू	९.८४%	या आर ॲन्ड एम स्किम मधून निर्माण होणाऱ्या भविष्यातील मत्ता गहाण
६२	आरइसी	चंद्रपूर केंद्रातील वीज यंत्रणा सुधारणे	९.६८	०.००	९.६८	४० समान तिमाही हप्ते जून २०२० पासून सुरू	९.९७%	या आर ॲन्ड एम स्किम मधून निर्माण होणाऱ्या भविष्यातील मत्ता गहाण
६३	आरइसी	नाशिक केंद्रातील राख साठविण्याच्या दरी नं. ४९ मधील टीबीएलची उंची तिसऱ्यांदा ५६०.०० एम पासून ५८६.५० एम वाढवणे	६.२४	०.००	६.२४	४० समान तिमाही हप्ते जून २०२० पासून सुरू	९.८०%	या आर ॲन्ड एम स्किम मधून निर्माण होणाऱ्या भविष्यातील मत्ता गहाण
६४	आरइसी	के जी एस सी, पोफळी कार्य सुधारण्याच्या विविध योजना	४.५८	०.२३	४.३५	४० समान तिमाही हप्ते डिसेंबर २०१९ पासून सुरू	९.८६%	या आर ॲन्ड एम स्किम मधून निर्माण होणाऱ्या भविष्यातील मत्ता गहाण
६५	आरइसी	नाशिक केंद्रातील कोळसा हाताळणी यंत्रणेचे कामगिरी व आयुष्य सुधारणे	१५.०४	०.३८	१४.६६	४० समान तिमाही हप्ते मार्च २०२० पासून सुरू	९.७६%	या आर ॲन्ड एम स्किम मधून निर्माण होणाऱ्या भविष्यातील मत्ता गहाण
६६	आरइसी	नाशिक केंद्रातील युनीट ३ च्या बॉयलरच्या एल टी एस एच कॉईलस पूर्णपणे बदलणे आणि युनीट ५ बॉयलरच्या इकॉनॉमाझर काईल्स पर्णपणे बदलणे	७.६०	०.१९	७.४१	४० समान तिमाही हप्ते मार्च २०२० पासून सुरू	९.७८%	या आर ॲन्ड एम स्किम मधून निर्माण होणाऱ्या भविष्यातील मत्ता गहाण

६७	आरइसी	नाशिक केंद्रात ६.६ केव्ही ब्रेकर्सचे रिट्रोफिटींग करणे, बॅटरी बदल प्रणाली सुधारणा आणि एम पी सी बी संबंधीत योजनांची कामे	११.६१	०.२९	११.३२	४० समान तिमाही हप्ते मार्च २०२० पासून सुरू	९.७७%	या आर ॲन्ड एम स्किम मधून निर्माण होणाऱ्या भविष्यातील मत्ता गहाण
६८	आरइसी	पारस केंद्रातील १ २५० मे वॅ युनीट येथे सीएच पी संबंधी सुधारणां साठ्याचे व्यवस्थापन व कोळसा गिरणींचे कार्य सुधारणे यासाठी विविध योजना	६.८३	०.१७	६.६६	४० समान तिमाही हप्ते मार्च २०२० पासून सुरू	९.९२%	या आर ॲन्ड एम स्किम मधून निर्माण होणाऱ्या भविष्यातील मत्ता गहाण
६९	आरइसी	पारस केंद्रात बॉटम आणि फ्लाय ॲश पंप योजनांचा विस्तार करणे, विद्यमान राख बंधारा ते गाझीपूरचा नवा बंधारा असा ॲश पाईप लाइनचा विस्तार करणे	२८.१०	०.००	२८.१०	४० समान तिमाही हप्ते जून २०२० पासून सुरू	९.८९%	या आर ॲन्ड एम स्किम मधून निर्माण होणाऱ्या भविष्यातील मत्ता गहाण
७०	आरइसी	परळी केंद्रात युनीट ४, ५ इएसपी व त्याचे अंतर्भाग बदलणे, एच टी मोटर प्रोटेक्शन दिले, मायक्रोप्रोसेसर बेस्ड डिजीटल ट्रायव्हेक्टर एनर्जी मीटर्स, सल्फरडायऑक्साईड व नायट्रसऑक्साईड यांचे मापन, सततपणे हवामानातील हवेची गुणवत्ता मोजणारी यंत्रणा.	०.३०	०.००	०.३०	४० समान तिमाही हप्ते जून २०२० पासून सुरू	९.७५%	या आर ॲन्ड एम स्किम मधून निर्माण होणाऱ्या भविष्यातील मत्ता गहाण
७१	आरइसी	परळी युनीट ४ साठी इकॉनॉमाझर कॉईलचा सेट मिळवून बदलणे, युनीट ५ एलटीएसएच सेट मिळवून बदलणे, युनीट ५ एलटीएसएच कॉईल्स, युनीट ४ व ५ (२१० मेवॅ) कोळसा गिरणीची उपलब्धता वाढवून कामगिरी सुधारण्यास मिल बेस गियर हाउसिंग पूर्ण गियर बॉक्स असेंबली बदलणे.	६.४७	०.००	६.४७	४० समान तिमाही हप्ते जून २०२० पासून सुरू	९.७५%	या आर ॲन्ड एम स्किम मधून निर्माण होणाऱ्या भविष्यातील मत्ता गहाण

७२	आरइसी	केजीएस सी पोफळी येथे रस्त्यांचे जाळे करणे, निवासी संकूल, पाणी व आरोग्य स्वच्छता यंत्रणाचे नुतनीकरण व आधुनिकी करण करणे	११.३४	०.२८	११.०६	४० समान तिमाही हप्ते मार्च २०२० पासून सुरू	९.८७%	या आर अॅन्ड एम स्किम मधून निर्माण होणाऱ्या भविष्यातील मत्ता गहाण
७३	आरइसी	पारस केंद्रातील विद्यमान राख बांधाची उंची टी बी एल २७३.६३ मिटर्स वरून २७६.६३ मिटर्स वाढविणे व धरण बांधणे (गॅबीयन रचना)	२.१७	०.११	२.०६	४० समान तिमाही हप्ते डिसेंबर २०१९ पासून सुरू	९.८३%	या आर अॅन्ड एम स्किम मधून निर्माण होणाऱ्या भविष्यातील मत्ता गहाण
७४	आरइसी	चंद्रपूर केंद्रात कोळसा वाहतूकीसाठी पाईप कन्व्हेयर सिस्टीम पुरविणे	४४.२४	०.००	४४.२४	४० समान तिमाही हप्ते सप्टेंबर २०२० पासून सुरू	१०.०२%	या आर अॅन्ड एम स्किम मधून निर्माण होणाऱ्या भविष्यातील मत्ता गहाण
७५	आरइसी	चंद्रपूर केंद्रात युनीट ५, ६ साठी इकॉनॉमायझर अप्पर असेंबली बदलणे व युनीट ३ साठी हॉट रिहीटर (एमआरएच) मिळविणे.	८.२५	०.००	८.२५	४० समान तिमाही हप्ते सप्टेंबर २०२० पासून सुरू	९.९८%	या आर अॅन्ड एम स्किम मधून निर्माण होणाऱ्या भविष्यातील मत्ता गहाण
७६	आरइसी	खापरखेडा केंद्रासाठी बुलडोझर प्राप्त करणे आणि अॅपरॉन फिडरचे नुतनीकरण करणे	९.११	०.००	९.११	४० समान तिमाही हप्ते सप्टेंबर २०२० पासून सुरू	१०.००%	या आर अॅन्ड एम स्किम मधून निर्माण होणाऱ्या भविष्यातील मत्ता गहाण
७७	आरइसी	खापरखेडा केंद्रासाठी युनीट ५ साठी बॅटरी संघ एअर (पी ए) फॅन अॅसेंब्ली जॅक ऑइल पंप, टर्बो ड्रिव्हन बॉयलर फिडर पंप कार्टीज यांचे मापन आणि इ एस पी ची पुनर्स्थापना	०.२७	०.००	०.२७	४० समान तिमाही हप्ते मार्च २०२१ पासून सुरू	१०.००%	या आर अॅन्ड एम स्किम मधून निर्माण होणाऱ्या भविष्यातील मत्ता गहाण
७८	आरइसी	नाशिक केंद्राची प्रणालीची पुनर्स्थापन व दर्जा उंचावणे	२.८२	०.००	२.८२	४० समान तिमाही हप्ते सप्टेंबर २०२० पासून सुरू	१०.००%	या आर अॅन्ड एम स्किम मधून निर्माण होणाऱ्या भविष्यातील मत्ता गहाण
७९	आरइसी	पारस केंद्रात युनीट ३ व ४ साठी बी एफ पी कार्टीजचे प्रापण	९.८१	०.००	९.८१	४० समान तिमाही हप्ते जून २०२१ पासून सुरू	१०.२५%	या आर अॅन्ड एम स्किम मधून निर्माण होणाऱ्या भविष्यातील मत्ता गहाण
८०	आरइसी	परळी केंद्रात जीटीआर फाउंडेशन, नवी परळीला जोडणारा रस्ता आणि कारखाना परिसरात अंतर्गत रस्ते बांधणे	५.५९	०.००	५.५९	४० समान तिमाही हप्ते सप्टेंबर २०२० पासून सुरू	१०.००%	या आर अॅन्ड एम स्किम मधून निर्माण होणाऱ्या भविष्यातील मत्ता गहाण

८१	आरइसी	परळी केंद्रातील युनीट ६ व ७ साठी बॅटरी ब्रेकर्स व वेट ब्रिज प्रापण	६.७३	०.००	६.७३	४० समान तिमाही हप्ते मार्च २०२१ पासून सुरू	१०.००%	या आर अ‍ॅन्ड एम स्किम मधून निर्माण होणाऱ्या भविष्यातील मत्ता गहाण
८२	आरइसी	एच पी सी पुणे वसाहतीत आधुनिकी करणाच्या विविध स्थापत्य योजना	६.८४	०.००	६.८४	४० समान तिमाही हप्ते सप्टेंबर २०२० पासून सुरू	१०.०१%	या आर अ‍ॅन्ड एम स्किम मधून निर्माण होणाऱ्या भविष्यातील मत्ता गहाण
८३	आरइसी	भुसावळ केंद्रातील राख बांध क्र ३ ची उंची प्रथम टी बी एल २५८ मि. वरून २६४ मिटर वाठविण्याचे बांधकाम	५१.३८	०.००	५१.३८	४० समान तिमाही हप्ते सप्टेंबर २०२० पासून सुरू	१०.००%	या आर अ‍ॅन्ड एम स्किम मधून निर्माण होणाऱ्या भविष्यातील मत्ता गहाण
८४	आरइसी	भुसावळ व पारस केंद्रात राख बाहेर काढण्याची क्षमता वाढविणे आणि बी सी डब्ल्यू पंपच्या मोटर्स प्रापण. तसेच एव्हीसीएफ ड्राइव्ह, त्यासोबत जीइएचओ पंपाचे इन्व्हर्टर मोड्यूलचे प्रापण २४० व्होल्ट डीसी आणि फ्लोट कम बुस्ट बॅटरी चार्जर यात ३२५ ए एच बॅटरी बैक हे सी डब्ल्यु पीएच साठी मिळविणे	०.११	०.००	०.११	४० समान तिमाही हप्ते जून २०२१ पासून सुरू	१०.००%	या आर अ‍ॅन्ड एम स्किम मधून निर्माण होणाऱ्या भविष्यातील मत्ता गहाण
८५	आरइसी	नाशिक केंद्रात बॅरेज गेट, डब्ल्यु आर पाईप लाईन आणि कॉक्रीट रस्ता संबंधी योजनेसाठी तरतूद	०.३८	०.००	०.३८	४० समान तिमाही हप्ते जून २०२१ पासून सुरू	१०.००%	या आर अ‍ॅन्ड एम स्किम मधून निर्माण होणाऱ्या भविष्यातील मत्ता गहाण
८६	आरइसी	चंद्रपूर केंद्रात टप्पा २ आणि ओ आर सी येथील एच टू जनरेटर्स बदलून तेथे नवे हायड्रोजन जनरेटर बसविणे व विजेचे साहित्य घेणे	५.४२	०.००	५.४२	४० समान तिमाही हप्ते डिसेंबर २०२० पासून सुरू	१०.००%	या आर अ‍ॅन्ड एम स्किम मधून निर्माण होणाऱ्या भविष्यातील मत्ता गहाण
८७	आरइसी	नाशिक केंद्रातील युनीट ३ येथील डी.सी.एस. चा दर्जा वाढविण्यासाठी नुतनीकरण करणे	२.१८	०.००	२.१८	४० समान तिमाही हप्ते जून २०२१ पासून सुरू	१०.००%	या आर अ‍ॅन्ड एम स्किम मधून निर्माण होणाऱ्या भविष्यातील मत्ता गहाण
८८	आरइसी	खापरखेडा केंद्रात कारखाना अंतर्गत सिग्नल व रेलीकम्युनिकेशन प्रणाली स्थापन करणे, खापरखेडा कलमूना यार्ड क्र. ५ दरम्यान बदल करणे	०.०४	०.००	०.०४	४० समान तिमाही हप्ते सप्टेंबर २०२० पासून सुरू	१०.००%	या आर अ‍ॅन्ड एम स्किम मधून निर्माण होणाऱ्या भविष्यातील मत्ता गहाण

८९	आरइसी	कोराडी केंद्रात डब्ल्यु बी एम रोड चे बांधकााम पॉड नं. २ ते पॉड नं. ३ लाउष्ण पाण्याचा कालवा भरणे व राष्ट्रीय महामार्गाला समांतर पूल बांध उभारणे	९.८२	०.००	९.८२	४० समान तिमाही हप्ते सप्टेंबर २०२० पासून सुरू	१०.००%	या आर ॲन्ड एम स्किम मधून निर्माण होणाऱ्या भविष्यातील मत्ता गहाण
९०	आरइसी	परळी केंद्रात विद्यमान राख बांधाची उंची पहिल्यांदा वाढविणे टी बी एल (बांधाचा वरचा स्तर) ४२६ मिटर्स वरून ४३२ मिटर्स उंचावणे सोबत धरण बांधणे आणि दौतपूर बांधाची नॉम २ येथील निस्सारण विहीरीची उंटी ४२३.७५ मिटर्स वरून ४३२ मिटर्स वाढविणे	१५.८८	०.००	१५.८८	४० समान तिमाही हप्ते जून २०२१ पासून सुरू	१०.२५%	या आर ॲन्ड एम स्किम मधून निर्माण होणाऱ्या भविष्यातील मत्ता गहाण
९१	आरइसी	खापरखेडा केंद्रात युनीट ३ व ४ येथील ह्युमन मशीन इंटरफेस यांचा दर्जा वाढविणे	१०.७१	०.००	१०.७१	४० समान तिमाही हप्ते मार्च २०२२ पासून सुरू	१०.००%	या आर ॲन्ड एम स्किम मधून निर्माण होणाऱ्या भविष्यातील मत्ता गहाण
९२	आरइसी	खापरखेडा केंद्रात वारेगाव राख बांधापासून जादा पाणी मिळविण्यासाठी एम एस पाइप लाईनचा पुरवठा करणे, त्या टाकून खाली वळविणे व जोडणे इ. कामे तसेच आर.सी.सी. पेडस्टलची संलग्न कामे करणे	८.८५	०.००	८.८५	४० समान तिमाही हप्ते डिसेंबर २०२० पासून सुरू	१०.००%	या आर ॲन्ड एम स्किम मधून निर्माण होणाऱ्या भविष्यातील मत्ता गहाण
९३	आरइसी	खापरखेडा केंद्रातील सी एच पी सुधारणेची विविध योजना आणि विद्यमान कांपोझीट ओ एच इ चे रूपांतर परंपरागत ओ एच इ मधे करण्याची योजना	३.९३	०.००	३.९३	४० समान तिमाही हप्ते सप्टेंबर २०२० पासून सुरू	१०.००%	या आर ॲन्ड एम स्किम मधून निर्माण होणाऱ्या भविष्यातील मत्ता गहाण
९४	आरइसी	इंटलिजन्स ब्युरो (आय बी) यांच्या शिफारसी नुसार विविध औ. वि. केंद्रामधे स्थापत्य कामे करणे	०.८७	०.००	०.८७	४० समान तिमाही हप्ते जून २०२१ पासून सुरू	११.६५%	या आर ॲन्ड एम स्किम मधून निर्माण होणाऱ्या भविष्यातील मत्ता गहाण
९५	आरइसी	खापरखेडा केंद्रातील खापरखेडा कलमना आणि सावनेर खापरखेडा या रेल्वे साईडींग कर्मचारी नसलेली लेव्हल क्रॉसिंग येथे मर्यादित उंचीचे सबवे बांधणे- महानिर्मिती व रेल्वे यात खर्च विभागला जाईल	१३.४५	०.००	१३.४५	४० समान तिमाही हप्ते जून २०२१ पासून सुरू	११.६५%	या आर ॲन्ड एम स्किम मधून निर्माण होणाऱ्या भविष्यातील मत्ता गहाण

९६	आरइसी	चंद्रपूर केंद्रातील वसाहतीचे नुतनीकरण व सौदर्यीकरण	०.११	०.००	०.११	४० समान तिमाही हप्ते जून २०२१ पासून सुरू	११.६५%	या आर अॅन्ड एम स्किम मधून निर्माण होणाऱ्या भविष्यातील मत्ता गहाण
९७	आरइसी	भुसावळ केंद्र दिपनगर (महाराष्ट्र) येथे स्थापत्य कामे करणे	४.४०	०.००	४.४०	४० समान तिमाही हप्ते जून २०२१ पासून सुरू	११.६५%	या आर अॅन्ड एम स्किम मधून निर्माण होणाऱ्या भविष्यातील मत्ता गहाण
९८	आरइसी	खापरखेडा वीज केंद्रातील आतल्या भागात कॉंक्रीट रोड बांधणे आणि भानेगाव येथील विना वापर पाण्याच्या उपयोगाची योजना	१.८०	०.००	१.८०	४० समान तिमाही हप्ते जून २०२१ पासून सुरू	११.६५%	या आर अॅन्ड एम स्किम मधून निर्माण होणाऱ्या भविष्यातील मत्ता गहाण
९९	आरइसी	नाशिक जलविद्युत मंडलासाठी स्थापत्य कामे	०.६२	०.००	०.६२	४० समान तिमाही हप्ते जून २०२१ पासून सुरू	११.६५%	या आर अॅन्ड एम स्किम मधून निर्माण होणाऱ्या भविष्यातील मत्ता गहाण
१००	आरइसी	खेळत्या भांडवलाची सुविधा	४३०.००	१७.९२	४१२.०८	२४ समान मासिक हप्ते मार्च २०२० पासून सुरू	११.७५%	भुसावळ केंद्रातील युनीट ४ व ५ (२x५०० मेवॅ) आणि चंद्रपूर केंद्रातील युनीट ८ व ९ (२x५००) यांच्या चल मत्ता
१०१	साउथ इंडीयन बॅंक	विद्यमान वीज निर्मिती केंद्राना (निधी मुदतीच्या) भांडवली खर्चासाठी मुधी देणे (कॅपेक्स) (लॉग टर्म)	४८.६९	१५.००	३३.६९	₹ ३.७५ कोटीचे समान ४० तिमाही हप्ते ऑगस्ट १२ पासून सुरू	एक वर्ष एम सी एल आर + ०.४०% स्प्रेड (स्थिर) (सध्या ९.६०%)	परळी युनीट ६ च्या चल मत्ता (बी ओपी मे कॅ पॅकेज)
१०२	हाऊसिंग अॅन्ड अर्बन डेव्हलपमेंट कार्पोरेशन लिमिटेड (हुडको)	कोराडी प्रकल्प (३x६६०) येथे कर्मचारी निवास बांधणे	७.६२	३.००	४.६२	₹ ७५.०५ लाखाचे ३२ तिमाही हप्ते ३१.५.२०१५ पासून सुरू	१ वर्षासाठी स्थिर (सध्या ९.८१%)	कोराडी प्रकल्पात निर्माण केले जाणारे भविष्यातील मत्ता - कर्मचारी निवास त्याच्या जमीनीसह कोराडी नागपूर येथे प्रकल्पाची जागा गहाण / तारण
१०३	स्टेट बॅंक ऑफ इंडिया	खापरखेडा केंद्र विस्तार युनीट ५ (५०० मेवॅ) यासाठी कर्जाचा पूर्नर्निधीचे ऋण	१७६४.५३	१७२.४०	१५९२.१३	५१ समान तिमाही हप्ते ऑक्टोबर १६ पासून सुरु	१ वर्ष एम सी एल आर + स्पेड (सध्या ९.६५%)	खापरखेडा, युनीट ५ (५०० मेवॅ) यांच्या सर्व अचल आणि चल मत्ता गहाण/तारण

१०४	केएफडब्ल्यु जर्मनी	साकी - धुले येथे १५० मेवॅ सौर वीज प्रकल्प स्थापन करणे	४७८.२६	९७.०८	३८१.१८	२१ अर्धवार्षिक हप्ते ३१.१२.२०१३ पासून सुरू	स्थिर दर (१.९६%)	अप्रतिभूत महाराष्ट्र व भारत सरकार तर्फे बॅक टू बॅक व्यवस्था
१०५	आय बी आर डी - जागतीक बॅक	कोराडी केंद्रातील युनीट ६ इ इ यांचे आर अँड एम	२८०.१०	१३.४८	२६६.६२	५० अर्धवीर्षिक हप्ते १५.१२.२०१४ पासून १५.६.२०३९ पर्यंत	सहा महिने एल आय बी ओ आर + व्हेरीएब-ल स्प्रेड (सध्या १.८०%)	अप्रतिभूत महाराष्ट्र व भारत सरकार तर्फे बॅक टू बॅक व्यवस्था
१०६	मेसर्स क्लिन सस्टेनेबल सोलर एनर्जी प्रा. लि.	शिरसुफळ येथे ५० मेवॅ सौर वीज निर्मिती प्रकल्प उभारणे	१९५.६९	४.३०	१९१.३९	वि. वर्ष २०१५-१६ पासून २० वर्षे मासिक हप्त्यत परतफेड करणे	१८%	अप्रतिभूत
		एकूण	**२५४७८.९६**	**२४६६.८५**	**२३०१२.११**			

अल्पमुदतीचे कर्जे (जोडपत्र ब)

अनु. क्र.	धनकोचा तपशील	३१.३.२०१९ रोजी थकीत शिल्लक	परतफेडीच्या अटी	व्याजाचा दर	प्रतिभुतीचे स्वरूप
१	बॅक ऑफ इंडिया	१२३६.७७	एक वर्ष मुदतीसाठी मंजूर नंतर दरवर्षी नुतनीकरण	व्याजाचा दर बँकेच्या एम सी एल आर वर आधारीत (सध्या ८.००%)	बुक डेट्स आणि स्टॉक सोबत संलग्न प्रतिभूती – खापर खेडा युनीट १, २, ३ व ४ यांच्या चल मत्ता या स्वरूपात
२	बॅक ऑफ महाराष्ट्र	११६.३९		व्याजाचा दर बँकेच्या एम सी एल आर वर आधारीत (सध्या ८.७०%)	
३	कॅनरा बॅक	१८८९.६३		व्याजाचा दर बँकेच्या एम सी एल आर वर आधारीत (सध्या ८.००%)	
४	इंडियन बॅक	३३५.००		व्याजाचा दर बँकेच्या एम सी एल आर वर आधारीत (सध्या ७.८५%)	
५	सेंट्रल बॅक ऑफ इंडिया	३४०.८६		व्याजाचा दर बँकेच्या एम सी एल आर वर आधारीत (सध्या ७.७०%)	
६	स्टेट बॅक ऑफ इंडिया	१०४१.९८		व्याजाचा दर बँकेच्या एम सी एल आर वर आधारीत (सध्या ७.६५%)	
७	कॅनरा बॅक	२२१.००	लाभ घेतल्या तारखेपासून १ महिन्याने	अल्प मुदतीच्या कर्जासाठी बँकेच्या एम सी एल आर वर आधारीत व्याज दर (सध्या ८.३५%)	अप्रतिभूत
८	कॅनरा बॅक	७९.००	लाभ घेतल्या तारखेपासून १ महिन्याने	अल्प मुदतीच्या कर्जासाठी बँकेच्या एम सी एल आर वर आधारीत व्याज दर (सध्या ८.३५%)	अप्रतिभूत
९	कॅनरा बॅक	३६.५३	लाभ घेतल्या तारखेपासून १ महिन्याने	अल्प मुदतीच्या कर्जासाठी बँकेच्या एम सी एल आर वर आधारीत व्याज दर (सध्या ८.३५%)	अप्रतिभूत
१०	कॅनरा बॅक	११३.४७	लाभ घेतल्या तारखेपासून १ महिन्याने	अल्प मुदतीच्या कर्जासाठी बँकेच्या एम सी एल आर वर आधारीत व्याज दर (सध्या ८.३५%)	अप्रतिभूत
११	कॅनरा बॅक	५०.००	लाभ घेतल्या तारखेपासून १ महिन्याने	अल्प मुदतीच्या कर्जासाठी बँकेच्या एम सी एल आर वर आधारीत व्याज दर (सध्या ८.३५%)	अप्रतिभूत
१२	कॅनरा बॅक	२००.००	लाभ घेतल्या तारखेपासून १ महिन्याने	अल्प मुदतीच्या कर्जासाठी बँकेच्या एम सी एल आर वर आधारीत व्याज दर (सध्या ८.३५%)	अप्रतिभूत
१३	कॅनरा बॅक	२००.००	लाभ घेतल्या तारखेपासून १ महिन्याने	अल्प मुदतीच्या कर्जासाठी बँकेच्या एम सी एल आर वर आधारीत व्याज दर (सध्या ८.३५%)	अप्रतिभूत
१४	कॅनरा बॅक	२००.००	लाभ घेतल्या तारखेपासून १ महिन्याने	अल्प मुदतीच्या कर्जासाठी बँकेच्या एम सी एल आर वर आधारीत व्याज दर (सध्या ८.३५%)	अप्रतिभूत
१५	कॅनरा बॅक	२००.००	लाभ घेतल्या तारखेपासून १ महिन्याने	अल्प मुदतीच्या कर्जासाठी बँकेच्या एम सी एल आर वर आधारीत व्याज दर (सध्या ८.३५%)	अप्रतिभूत
१६	कॅनरा बॅक	२००.००	लाभ घेतल्या तारखेपासून १ महिन्याने	अल्प मुदतीच्या कर्जासाठी बँकेच्या एम सी एल आर वर आधारीत व्याज दर (सध्या ८.३५%)	अप्रतिभूत

१७	विजया बँक	१००.००	लाभ घेतल्या तारखे पासून ३ महिन्यांनी	अल्प मुदतीच्या कर्जासाठी बँकेच्या एम सी एल आर वर आधारीत व्याज दर (सध्या ८.५०%)	अप्रतिभूत
१८	विजया बँक	२००.००	लाभ घेतल्या तारखे पासून ३ महिन्यांनी	अल्प मुदतीच्या कर्जासाठी बँकेच्या एम सी एल आर वर आधारीत व्याज दर (सध्या ८.५०%)	अप्रतिभूत
१९	विजया बँक	२००.००	लाभ घेतल्या तारखे पासून ३ महिन्यांनी	अल्प मुदतीच्या कर्जासाठी बँकेच्या एम सी एल आर वर आधारीत व्याज दर (सध्या ८.५०%)	अप्रतिभूत
२०	बँक ऑफ इंडिया	२५०.००	लाभ घेतल्या तारखे पासून ३ महिन्यांनी	अल्प मुदतीच्या कर्जासाठी बँकेच्या एम सी एल आर वर आधारीत व्याज दर (सध्या ८.७०%)	अप्रतिभूत
२१	सिंडीकेट बँक	२००.००	लाभ घेतल्या तारखे पासून ३ महिन्यांनी	अल्प मुदतीच्या कर्जासाठी बँकेच्या एम सी एल आर वर आधारीत व्याज दर (सध्या ८.८५%)	अप्रतिभूत
२२	सिंडीकेट बँक	२००.००	लाभ घेतल्या तारखे पासून ३ महिन्यांनी	अल्प मुदतीच्या कर्जासाठी बँकेच्या एम सी एल आर वर आधारीत व्याज दर (सध्या ८.८५%)	अप्रतिभूत
२३	सिंडीकेट बँक	२५०.००	लाभ घेतल्या तारखे पासून ३ महिन्यांनी	अल्प मुदतीच्या कर्जासाठी बँकेच्या एम सी एल आर वर आधारीत व्याज दर (सध्या ८.८५%)	अप्रतिभूत
२४	सिंडीकेट बँक	५०.००	लाभ घेतल्या तारखे पासून ३ महिन्यांनी	अल्प मुदतीच्या कर्जासाठी बँकेच्या एम सी एल आर वर आधारीत व्याज दर (सध्या ८.८५%)	अप्रतिभूत
२५	सिंडीकेट बँक	५०.००	लाभ घेतल्या तारखे पासून ३ महिन्यांनी	अल्प मुदतीच्या कर्जासाठी बँकेच्या एम सी एल आर वर आधारीत व्याज दर (सध्या ९.००%)	अप्रतिभूत
२६	गडचिरोली डीसीसी बँक	१००.००	लाभ घेतल्या तारखे पासून १२ महिन्यांनी	अल्प मुदतीच्या कर्जासाठी बँकेच्या एम सी एल आर वर आधारीत व्याज दर (सध्या ९.१०%)	अप्रतिभूत
	एकूण	**८०६०.६२**			

प्रकल्प वैशिष्टे

चंद्रपूर महा औष्णिक केंद्र येथे कोळसा परिवहन

कोयना स्टेज १ आणि २ जल विद्युत केंद्र

साक्री सौर ऊर्जा केंद्र

कोराडी प्रशिक्षण केंद्रातील औष्णिक ऊर्जा केंद्र मॉडेल

कोराडी, खापरखेडा व चंद्रपूर औष्णिक विद्युत केंद्रासाठी कोळसा वाहतुकीकरीता
पाईपवाहक यंत्रणेची नवीन संकल्पना

भांडेवाडी सांडपाणी शुद्धीकरण सयंत्र

भांडेवाडी सांडपाणी शुद्धीकरण सयंत्र

आमचे ध्येय...

**सामाजिक उत्तरदायित्वाच्या भूमिकेतून
स्पर्धात्मक दरात महाराष्ट्र राज्यासाठी
सातत्याने पुरेशी वीजनिर्मिती करणे.**

महाराष्ट्र राज्य वीज निर्मिती कंपनी मर्यादित

प्रकाशगड, दुसरा मजला, वांद्रे (पूर्व), मुंबई - ४०० ०५१.

Visit us at : www.mahagenco.in

Design & Printed by : Hema Arts - 9820711428